

10/2017

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
OKTOBER – VINOTOK

 110
Lovska zveza Slovenije

VRHUNSKA ŠVEDSKA OBLAČILA IN OBUTEV

LOV • RIBOLOV • POHODNIŠTVO • PROSTI ČAS

**SKANDINAVSKO OBLIKOVANJE
VISOKA FUNKCIONALNOST
VRHUNSKA KAKOVOST
20-LETNA TRADICIJA**

JAKNA PINWOOD
Prestwick Exclusive, #5801

#5088

#5985

FLIS PINWOOD
Wildmark, #5066

#5901

Trgovina Hubert
Goriška cesta 23b
5270 Ajdovščina
05 / 366 20 99
hubert.pregelj@siol.net

Športni ribič Bled
Ladina 5, 5230 Bovec
05 / 389 60 01

Trgovina Slovarms
Kraška cesta 67, 6215
Divača
05 / 620 22 08
info@slovarms.si
www.slovarms.si

Trgovina Sašo Novak
Saranovičeva cesta 25a
1230 Domžale
01 / 721 67 97
sason@siol.net

Trgovina Srna
Bloška polica 21
1384 Grahovo
041 / 62 01 98
srna.bl.polica@siol.net

Trgovina Brne
Bazoviška cesta 25
6250 Ilirska Bistrica
05 / 714 17 06
info@trgovina-brne.si

Eldamedo d.o.o.
Podjetniško naselje 6
1330 Kočevje
041 / 79 23 56
info@eldamedo.si

Puškarnstvo Špendal
Gramozna pot 9
1000 Ljubljana
041 / 39 93 07
puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

Trgovina Ljubenska
Plac 14
3333 Ljubno ob Savinji
03 / 584 10 20
trgovina.ljubenska@gmail.com

Puškarnstvo Vute
Krnjeplova ulica 2
2000 Maribor
041 / 82 49 69
puskarstvo.vute@gmail.com
www.lovskaoprema.si

Lovska trgovina Zupančič
Markovci 28
2281 Markovci
041 / 72 39 57

Trgovina SloGun
Pod Trško goro 83
8000 Novo Mesto
040 / 24 00 40
slogun2013@gmail.com
www.slogun.si

Vin-Vez
Partizanska cesta 59
2317 Oplotnica
041 / 47 09 46
vin.vez@gmail.com
www.vezenje.eu

Trgovina Gozdsko
Hrastenice 12
1355 Polhov Gradec
051 / 88 84 04
gozdsko@tekont.si
www.tekont.si

Trgovina Avantura
Notranjska 4
6230 Postojna
05 / 726 40 70
info@avantura.info
www.avantura.info

Uniforest d.o.o.
Lahkova vas 81/d
3312 Prebold
051 / 66 55 66
bojan@uniforest.si

Trgovina Orbis
Ulica Františka Foita 6
3320 Velenje
03 / 897 48 10
grosinn@gmail.com
www.orbis-velenje.si

Trgovina Modest
Stara cesta 19, 1360 Vrhnika
031 / 77 71 85
info@modest-trgovina.si
www.modest-trgovina.si

OB NAKUPU DARILO!

OB NAKUPU DARILO!

MeoPro 8x42 HD
CENA: 524,60 €

MeoSight III - 3 MOA
CENA: 262,30 €

MeoStar R2 8x56
CENA: 1.049,20 €

NOVO

MeoStar R1r 3-12x56 RD 4C
CENA: 994,30 €

* Velja za izdelke iz zaloge, ob gotovinskem plačilu od 9.10.2016 do 30.10.2017 oz. do razprodaje zalog. Slike so simbolične.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

ANCELJ d.o.o.

www.ancelj.si

Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - MAK
- Česka zbrojovka - Docter - Meopta
- Niggeloh - Sellier & Bellor
- Swarovski Optik - Steyr Mannlicher
- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huglu

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik C., št. 10
oktober – vinotok
 Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
 Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
 Maribor
 Poštnina je plačana pri pošti
 1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
 Arpad Köveš

Odgovorni urednik
 Boris Leskovic

*Bojan Avbar, Franc Černigoj,
 Leo Fabiani, Boštjan Pokorny*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
 Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
 Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
 obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
 po e-pošti v Wordovem formatu,
 uradne dopise pa podpisane in žigo-
 sane naknadno tudi po navadni pošti.
 Fotografije sprejemamo v formatu
 jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
 (velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
 tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
 tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
 Župančičeva 9 – p. p. 505
 1001 Ljubljana
 e-naslov: lovce@lovska-zveza.si
 Tel.: (01) 24-10-922
 Faks: (01) 24-10-927
 Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
 do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
 5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
 Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
 Male oglase je treba poslati pisno
 in plačati vnaprej na transakcijski
 račun Lovske zveze Slovenije,
 Župančičeva 9, Ljubljana,
 pri NLB, d. d., Ljubljana:
 02010-0015687097.

Foto: J. Pap

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	Čestitke in hvala vsem lovcem!	484
M. Sotlar:	Jubilejno slavje slovenskih lovcev v Senožecah	486
M. Toš:	Kako smo zoreli in odgovarjali na izzive časa ali Historia magistra vitae?	487
G. Bolčina:	S kakšnimi znamenji smo lovili na Slovenskem?	493
IZ DNEVNEGA TISKA		501
MNENJA IN PREDLOGI		503
J. Černač:	Vsi smo odgovorni za trajnost življenja!	503
S. F. Kropce:	Lovskočuvajska služba – pomemben člen za pravilno upravljanje lovišča	507
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	510
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		511
A. Džaja - Bosanac:	Star je bil šestnajst let	511
LOVSKA ORGANIZACIJA		513
M. Toš:	Konec ali nov začetek – to je zdaj vprašanje?	513
R. Markič:	Kaj je dobrodelno?	514
S. Gabrijel:	Politiki z naše in one strani Gorjancev bi se lahko učili od lovcev	514
J. Škrlič:	Ko se na meji srečata slovenski in hrvaški teran	515
S. F. Kropce:	Državno strelsko prvenstvo za veterane in superveterane	515
M. Janc:	Državno prvenstvo LZS v kombinacijskem streljanju in hišni sejem lovskega orožja in opreme	517
M. Anzeljc:	Zaupanje je dobro, a nadzor veliko boljši	518
R. Kos:	Oživljanje lovskega bratstva Trbovelj in Lazarevca	518
F. Rotar:	Manj škode v koroških in štajerskih loviščih	519
D. Muršec:	Za malo divjad bo treba storiti še veliko več	519
M. Petretič:	70 let LD Mokrc	520
S. Vodušek ml.:	70 let LD Rogatec	520
T. Srebrnič:	70 let LD Čepovan	521
M. Velkoverh:	LD Dobrova praznovala 70 let	522
F. Krivec:	70 letnica LD Sv. Jurij	523
MLADI IN LOVSTVO		524
J. Marhl:	Prijetno in poučno srečanje učencev z lovci na Remšniku	524
T. Zajec,		
A. Klenovšek:	Od jelenov in muflonov do postrvi	524
JUBILANTI		525
LOVSKI OPRTNIK		526
F. Černigoj:	Vrh Špěčka nad Colom ...	526
V. Rifel:	Prvi samostojni lov na »gumbarja«	527
M. Palčič:	Poletni nastop	528
Z. H.:	Edina lovka v LD Velunja - Šoštanj	529
M. Toš:	55. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem Agra 2017 v Gornji Radgoni	529
F. Černigoj:	Nekdaj domačija Pri Severjevih, zdaj muzej STARA DA-MA ¹ pod Erasmovim gradom v Predjambi ...	529
F. Rotar:	Branko s prijatelji praznoval 80 let	531
F. Černigoj:	Polharsko društvo Nanos iz Podnanosa	531
B. Leskovic:	Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS 2018	532
V. Rutar:	Odmetje in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč v območju mesta Celje in v okrajih Celje – okolica ter okraju Trbovlje	533
T. Trilar:	Jelenova muha kožuharica	535
V SPOMIN		536
LOVSKA KINOLOGIJA		537
M. Gselman:	Tečaj za vodnike krvosledcev Pohorje 2017	537
J. Verčko:	Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v LD Cankova	537
KZS:	Pojasnila o uvedbi novih pravil	538
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	539

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gams – *Rupicapra rupicapra*

Foto: L. Ambrožič

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
 in št. 81/14. 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.–31. 10.
srna, mladici obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.–31. 12.
košuta:	1. 9.–31. 12.
teleta:	1. 9.–31. 1.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 1.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Kozorog	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.–31. 12.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozirni in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 11.–28. 2.
Jazbec	1. 8.–31. 12.
Lisica	1. 7.–15. 3.
Sakal*	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	1. 1.–31. 12.
Nutrija	1. 1.–31. 12.
Fazan	1. 9.–28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.–15. 1.
Soja	1. 8.–28. 2.
Sraka	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Čestitke in hvala usem lovcem!

Letos in prav ta mesec praznujemo 110-letnico organiziranega delovanja Lovske zveze Slovenije. Občni zbor, na katerem so ustanovili prvo slovensko lovsko organizacijo – Slovenski lovski klub (SLK), kasneje Slovensko lovsko društvo (SLD) –, je bil 17. oktobra 1907 v Ljubljani v salonu Hotela Ilirija. Nekatera lovška društva so obstajala že pred tem datumom, vendar so pomembni predvsem cilji in namen takratnega SLD, ki so se ohranili vse do danes.

Prvi predsednik je bil dr. Ivan Lovrenčič, ki dandanes velja za nestorja slovenskih lovecev. Omeniti velja še dr. Ivana Hribarja. Slovenska lovška organizacija je delovala na številnih področjih, imela je pomembno vlogo pri varstvu divjadi in ureditvi lovske dejavnosti, kar je dosegla z izdajanjem glasila Lovec (leta 1910) in prirejanjem predavanj z različnih področij lovske dejavnosti. Posamezni člani so bili pionirji varstva nekaterih vrst divjadi, kot so divji petelin, poljski zajec in gozdni jereb, uvajali so prakso tekmovalnega streljanja, ustanovili Zeleni križ, vzpostavili trgovino z divjačino in kožuhovino ter zgradili temelje slovenske lovske kinologije. Od leta 1921 so zaradi lažjega poslovanja ustanavljali podružnice (Radovljica, Ptuj, Murska Sobota, Maribor in Celje). Slovensko lovsko društvo se je leta 1936 preoblikovalo v Zvezo lovskih društev Dravske banovine. V zvezo je bilo včlanjenih štirinajst lovskih društev, ki so bila nekdanje podružnice Slovenskega lovskega društva. Podružnice so bile Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Kranj, Ribnica, Novo mesto, Krško, Črnomelj, Stari trg ob Kolpi in Trbovlje.

Takratno članstvo je v svojih najboljših časih štelo tudi do 6.000 lovecev, kar pa je zelo okrnila druga svetovna vojna. 110 let je dolgo obdobje, v katerem se je zgodilo in spremenilo marsikaj. Doživeli smo različne velike in majhne dogodke, ki vplivajo tudi na lovce. Kako so vse spremembe vplivale na lovstvo, lovca ali prostoživeče živali in na okolje? Kratek odgovor bi lahko bil, da še vedno lovimo in da divjad živi v naravnem okolju. Vojna je vedno povzročila posledice tudi za živali v naravi. V obdobju po drugi svetovni vojni so začeli ustanavljati lovška društva (lovske družine) in do danes jih je že večina praznovala 70-letnico obstoja. Samostojnost Slovenije je leta 2004 posledično prinesla tudi spremembo lovske zakonodaje. Kljub vsem spremembam ohranjamo lovsko tovarištvo in lovske običaje, uspeli pa smo nadgraditi lovsko etiko in sprejeli etični kodeks. Vseskozi ima lovška organizacija tudi domoljubne temelje. Svoje aktivnosti je razširila na vsa lovška področja. Ključna je tudi izmenjava informacij med našimi člani z različnimi oblikami, ob čemer je treba izpostaviti glasilo Lovec. Z razvojem vrste aktivnosti – od strelstva, kinologije do kulture – pa smo prerasli okvir običajnih društev. Smo odlično organizirana organizacija z jasno vizijo in poslanstvom. Posamezniki ob obletnici predlagajo še razgrnitev »lovskega manifesta«, skratka idej in volje do dela ne manjka ...

Lov tudi dandanes zagotavlja kakovostno hrano, saj vsi iščemo čim boljše, pridelano v čistem zdravem naravnem okolju. Po drugi strani pa so se nekateri ljudje, še posebno tisti, ki živijo v

mestih, v sto letih odtujili od narave in v šali lahko rečem, da nekateri mislijo, da zrezek prihaja iz hladilnika. Na Danskem je izredno priljubljena (t.i. resničnostna) oddaja, v kateri lovca predstavljata lov in ob tem, ko jima uspe kaj uloviti, to nato tudi pripravita, skuhata in seveda pojedata. Kdo ve, kaj bi si o takšnih oddajah mislili v času ustanavljanja naše organizacije. Vendar čas prinaša svoje in do danes uporabniki že razlikujejo med različnimi oblikami reje in se premišljeno odločajo, na primer o tem, kakšna jajca bodo kupili. Dejstvo je, da ljudje še vedno potrebujemo čim kakovostnejšo hrano in verjetno bo v prihodnje še večje povpraševanje po kakovostni in predvsem zdravi hrani.

Še vedno lovimo. Lov se ni bistveno spremenil, vedno sodobnejša pa je oprema (če puško primerjamo z nekdanjo lovčevo opremo in orodjem/orožjem npr. lokom ali sulico, ostnom). Lovci si še vedno poskušamo zmanjšati napor in povečati možnost uspeha, ki je potreben za uspešen lov. Kljub temu je zdajšnja vloga lovca drugačna, naravovarstveni del je bistveno bolj v ospredju kot nekdanj. To smo dosle dokazali na različnih področjih tudi s pridobitvijo statusa organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. Naš temeljni cilj pa je trajnostno upravljanje z divjadjo, ki vključuje tudi lov.

Naši predniki so bili ponosni, da so lovci, in to naj nam bo vodilo tudi v prihodnje. Prenekateremu lovcu tega sploh ni treba razlagati, saj mu je lov način življenja, ne le konjiček in razvedrilo. Že pred 110 leti so na območju Slovenije poznali koncesije za lov, dandanes jih spet plačujemo za upravljanje lovišč. Vmes je zakon o varstvu divjadi in upravljanju lovišč (1976) določal, da je treba ves denar, pridobljen v lovišču, vrniti nazaj vanj, v naravno okolje. Zato se dandanes upravičeno postavlja vprašanje, ali državo zanima, katera ureditev lovstva je bila učinkovitejša za cilje varstva naravnega okolja. Očitno ne, ker smo s koncesijami na poti ustvarjanja dobička, ki pa ga pri divjadi žal ne moremo pričakovati; ni ga v gospodarsko-materialnem pomenu, ga pa je bistveno več v pristnem doživljanju narave in vsega, kar nam nudi. Zato upam, da nam bo uspelo ohraniti našo biotsko raznovrstnost, saj veliko vrst na tako majhnem prostoru, kot je Slovenija, našo državo uvršča med naravno najbogatejša območja Evrope. Zavedamo se, da se lovci ne smemo omejiti samo na divjad; posegi v naravno okolje vplivajo na vsa živa bitja, ki so povezana v življenjske združbe. In prav zato je treba ohraniti vse, tudi risa, volka medveda ... Na srečo se vsaj gozd razširja in Slovenija postaja vse bolj poraščena, kar je v prid divjadi. Narava sama, tudi z žledom in izbruhi lubadarja, je poskrbela za ugodnejše in naravnejše razmere za pomlajevanje gozda ter tako ustrezno ponudila številnim vrstam, tudi divjadi, najprimernejšo in najkakovostnejšo hrano v naravnem okolju ter tako tudi pri nas dokazala, da ima še vedno svojo moč in zakonitosti.

Vendar se je treba vprašati: Smo danes lahko zadovoljni z doseženim stanjem? Nikakor ne, vendar ni razloga za pesimizem. Če pogledamo v zgodovino, so se vedno pojavljala takšna nihanja! Po 110 letih se vračamo v neke mračne čase, kjer odgovorni posamezniki vidijo v divjadi, zaradi enostranskih

interesov, le škodljivca. Ravno zato moramo uveljaviti načelo, da lahko s populacijami prostoživečih živali upravljamo le na podlagi znanstvenih metod. Seveda pa znanost nič ne pomaga, če med lovci ni lovske etike. A to imamo, še vedno pa je priložnost, da jo okrepimo ali obnovimo. V vseh 110 letih lovska puška ni iztrebila nobene živalske vrste, čeprav poznamo neosnovane očitke različnih interesnih skupin, ki nam pogosto očitajo prav to. Da, imamo puške v rokah in lovimo, a znanje kritikov ne seže tako daleč, da bi lahko razumeli zahtevo in pomen uravnavanja populacij nekaterih vrst živali. Če drugega ne, bodo morali najprej spoznati, da načrte odvzema določa državna služba, Zavod za gozdove Slovenije, oziroma da je končni odločevalec minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V 110 letih so se zamenjali različni načrtovanja; tudi za zdajšnjega bi lahko poiskali ustrežnejšega; to je brez dvoma res.

Naj omenim še primer pisanja v časopisu Večer, ki si ga je dovolil predsednik Društva za osvoboditev živali. Osebo zelo dvomim, da pozna delo staroste slovenskega lovstva mag. Emilijana Trafele, za kar mu je Mestna občina Maribor podelila priznanje. Večina lovcev ve, da je to lovec, ki je skoraj tako dolgo vodil ptujsko območno lovsko zvezo, kot je omenjeni predsednik društva star oziroma, ko še ni bilo društva, v imenu katerega piše. Že davno pred njimi je Trafela v korist divjadi reševal težave v naravi. A je že tako, da je kljub doseženemu razvoju dandanes med ljudmi malo strpnosti in še manj kulturnega komuniciranja. Želim le opozoriti na današnjo raven različnih samoooklicanih zaščitnikov. Dejstvo pa je, da ne poznajo osnov kulture in ne zmorejo npr. čestitati prejemu nagrade, četudi mislijo drugače! Lovci prejema za svoje delo odlikovanja, od občinskih do državnih. Leta 1997 je LZS prejela častni znak svobode Republike Slovenije z naslednjo utemeljitvijo: »Za nacionalno, napredno in naravovarstveno naravnost v vseh devetdesetih letih obstajanja.« Zato smo lovci lahko ponosni in z nekaj dobre volje se celo zahvalimo »omenjenim kritikom« za dodatno reklamo. Zavedati pa se moramo, da bomo imeli z drugače mislečimi oziroma nasprotniki lova tudi v prihodnje veliko opraviti. Lovci se moramo z njimi pogovarjati dostojno in delovati z močjo argumentov, ne z argumentom moči in izključevanja. Zdi se, da je nekoliko lažje lovcem v drugih evropskih državah, še posebno mislim na skandinavske. Po osamosvojitvi se je tudi LZS (leta 1993) včlanila v Združenje evropskih lovske zvez in varstvo divjadi (FACE) in prav tako (že leta 1991) v Mednarodni svet za

lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC). V mednarodnem okolju smo slovenski lovci cenjeni in spoštovani. Naši predstavniki so oziroma še vedno zasedajo katero od pomembnih funkcij v teh organizacijah. Tudi pokroviteljstvo oziroma sodelovanje predsednika države Boruta Pahorja na prireditvi ob 110-letnici naše lovske organizacije sodi med priznanja oziroma daje poseben pomen našemu delu.

Ta mesec praznujemo 110-letnico delovanja Lovske zveze Slovenije. Ne glede na nekatere znane polemike pa razmere niso tako razburkane, kot so bile ob 100-letnici praznovanja. Takrat so prenekateri lovci pokazali, kaj pomenita enotnost in solidarnost. Še vedno se rad spomnim začudenih obrazov poslancev, ki so opazovali do zadnjega sedeža poln balkon lovcev v parlamentu, ki so v lovskih oblekah spremljali razpravo o spremembah lovskega zakona (2004). Zanimivo je, da se je tega dogodka spomnil tudi predsednik Pahor in ga tudi omenil, ko smo bili letos predstavniki LZS pri njem na obisku. Skratka, dodatne spremembe lovske zakonodaje smo pripravljali na podlagi odločitve Ustavnega sodišča RS. Nekateri so potem poskusili še na evropskem. Ne glede na spremembe je dejstvo, da imamo tudi zaradi tega dandanes sodno preverjene pravne temelje za obstoječo ureditev lovstva na Slovenskem. Doseženo je bilo, da mora biti lovišče zaključena celota na najmanj 2.000 ha površine, da mora imeti lovsko društvo najmanj petnajst članov – lovcev, da imajo pri podelitvi prednost lovci – domačini (tisti, ki živijo na območju lovišča ali imajo tam v lasti zemljišče). Na drugi strani pa so še pomanjkljivosti in eno ključnih vidim pri vračanju na sistem podeljevanja koncesij za upravljanje lovišč. Sistem pobiranja koncesijnih zgolj omogoča, da se pobere denar, pridobljen iz naravnega okolja, ki pa vsako leto ponikne v integralnem proračunu države. Tako se zmanjšuje volja članov pri prostovoljnem delu lovcev. Žal negativne okoljske spremembe kažejo, da kapitalaska miselnost pri izkoriščanju naravnih dobrin nima prihodnosti.

Naj ta uvodnik sklenem z večini že znano mislijo o tem, kaj je naše poslanstvo. Naši predniki so za nas ohranili pestro in raznovrstno okolje s primerno številčnostjo prostoživečih živali, zato je naša dolžnost, da za vsako ceno tudi mi ohranimo takšno okolje za naše naslednje rodove. Ob 110-letnici izrekam čestitke vsem lovcem, ki na svojih klobukih s ponosom nosite naš stanovski znak, in se vam zahvaljujem za vaše opravljeno delo.

Mag. Lado Bradač,
predsednik LZS

Foto: A. Briški

Jubilejno slavlje slovenskih lovcev v Senožečah

Letos Slovenski lovci praznujemo častitljiv jubilej, zato smo **7. oktober 2017** izbrali za slavlje. Praznovali bomo v Senožečah, dostojno, s ponosom in zanosom, da bo vredno spomina. Zaradi naših 110 let organiziranega lovstva, 110 delovnih, uspešnih in samosvojih let. Ker sledimo uhojenim stečinam narave. S skrbjo za prostoživeče živali, dandanes predvsem za njihovo preživetje in potrebno ravnovesje, ki smo ga mi, ljudje sami, skozi zgodovino neprestano in nenadzorovano rušili. Sledimo pa tudi sebi, svojemu srcu, svojemu notranjemu zadovoljstvu in za moralno moč, ki jo terja odgovornost nad življenjem in smrtjo prostoživečih živali ter v skrbi za biotsko pestrost.

Lov že od nekdaj zaznamuje človeško življenje in je človekova najstarejša dejavnost. Ni le krvava sled, ki v odsevu javnosti prepogosto ostaja za nami, lovci. Je tudi strast in notranja, duhovna izkušnja. In je ljubezen. In iskanje lepote, ki nam jo je vsepovsod naokrog natrosil bog. Nikjer ni popolna, za njeno slutnjo in hrepenenje je še veliko prostora.

Po poti tega iskanja smo se namenili tudi mi, lovci, združeni v **Brkinsko-Kraški zvezi lovskih družin**, ki bomo s podporo **Lovske zveze Slovenije**, **Lovske družine Senožeče** in **Občine Divača** pripravili slovesnost. Zase in za druge. Organizacijski odbor za pripravo prireditve vodi **Andrej Sila**, predsednik Brkinsko-Kraške ZLD.

Poleg lovcev ste na proslavo vabljeni vsi: sorodniki, prijatelji in znanci članov zelene bratovščine, da se nam pridružite na tem posebnem »lovu«. Pridite, da se bomo skupaj odpravili po nenavadnih in skrivnostnih, a že uhojenih stezah lovske kulture. Da bomo skupaj zalezovali in odkrivali Lepoto.

Slovesnost bomo začeli 7. oktobra 2017 ob 13. uri z lovsko mašo v **cerkvi sv. Jerneja** v Senožečah, kjer bosta zapela Mešani pevski zbor iz Senožeč in pivški sekstet Sonček.

Od tam se bomo preselili v **dvorano Rudolfa Cvetka** v Senožečah, kjer se bodo začele spremljajoče prireditve. Svojo dejavnost bo na panojih predstavila Lovska zveza Slovenije, Biotehniška fakulteta iz Ljubljane pa bo pripravila **predavanje in videoprojeksijo o zvreh** s poudarkom na šakalu kot pri nas razmeroma novi vrsti zveri/divjadi na Krasu. Preparirane zveri bomo predstavili tudi v posebnem kotič-

ku z naravnim okoljem. Gobarska družina iz Sežane bo sodelovala z **razstavo svežih gob**. Na ogled bodo tudi **slike priznanih slikarjev** z motivi iz narave in **rezbarije**, izdelane iz odpadlega jelenjega rogovja avtorja **Francija Barbiča**, ter **lesene skulpture ptic Branka Arandjelovića**.

Zraven bodo tudi **kraški vinarji**, ponudniki **hladnih divjačinskih jedi** in **vaški aktiv žena** s svojimi dobrotami. Poskusili boste lahko: medvedjo pašteto, pršut divjega prašiča, divjačinske salame in še marsikaj. Pokušino bo spremljala kraška folklorna skupina in bo trajala vse do poznega popoldneva.

S svojimi izdelki se bodo predstavili tudi **senožeški osnovnošolci**, ki bodo sodelovali v natečajih za najboljšo lovsko zgodbo in risbo ter z zanimivim skečem s poudarkom na lovski latinščini (značilnem lovskem pretiravanju).

Ob dvorani bodo na travniku poskrbeli za svojo predstavitev **kinologi** in člani **Sokolarske zveze Slovenije** z živimi sokoli.

Osrednja slovesnost, na kateri poleg drugih visokih gostov pričakujemo tudi obisk predsednika države in tuje delegacije, pa se bo začela pod šotorom ob 18. uri z državno in lovsko himno, sledila bosta prihod **praporščakov** in zelo **pester kulturni program**. V njem bodo nastopili lovski pevski zbori, plesalci, rogisti, Slovenski oktet in zelo znani slovenski operni pevec baritonist **Marko Kobal** ob spremljavi citrarja **Tomaža Plahutnika**. Povabilu so se odzvali tudi člani Društva za ohranjanje lovske kulture s Koroške, ki bodo predstavili svojo zgodbo o ruševcu. Slovesnost bomo sklenili z govorniki, kot se ob takih priložnostih spodobi. Slavnostni govornik bo predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**, režijo pa smo zaupali **Lučki Peljhan**. Program bo povezovala **Lara Jankovič**.

Po proslavi bosta »zadnji pogon« in prijetno druženje ob zvokih Ansambla Javor vse do 24. ure. Pestra bo tudi gostinska ponudba s poudarkom na kraških in divjačinskih jedeh. Na ražnju bomo pekli divje prašiče.

Zato pridite z nasmehom in dobro voljo! Poveselite se z nami, skupaj nam bo še prijetneje.

Za organizacijski odbor:
Marijan Sotlar

Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat doživijo.
(George Santayana)

Kako smo zreli in odgovarjali na izzive časa ali *Historia magistra vitae?*¹

Ob 110-letnem jubileju LZS z nekoliko manj stereotipnega zornega kota

Ob 110-letnici LZS ni treba na novo pisati zgodovine slovenske lovske organizacije, saj imamo na voljo več knjižnih publikacij in monografij, ki lovsko zgodovino osvetljujejo skozi različne zorne kote. Sploh starejši del, ki ga je celovito obdelala pokojna zgodovinarica mag. **Romana Erhatič Širnik**². V njeni zapuščini se bo gotovo našlo še veliko neobdelanega in rokopisnega gradiva, ki bo nekoč po temeljiti strokovni obdelavi zagotovo še ugledalo luč sveta. A naj takoj dodam, da gre v prvi vrsti in prvenstveno bolj za zgodovino lovstva in lova in nekoliko manj za zgodovino lovske organizacije in njenih prelomnih zgodovinskih obdobj. Prvo obdobje, ki ga opredeljujem za čas 1907–1941, je bolj ali manj jasno. Z nekaterimi drobnimi neznankami iz samih začetkov, ki jih bom v nadaljevanju na kratko izpostavil, pa je čas 1941–1945 sicer svojevrstno obdobje »brez lova« in slovenske lovske organizacije, ker ji okupacijske oblasti tega niso dovolile. Tako je bilo doslej navedeno v tako rekoč vseh zapisih in spominih. A očitno to ne bo povsem točno, saj smo našli primere, da so na primer nemški

¹ Zgodovina je učiteljica življenja (Herodot).

² Obširneje glej Romana Erhatič Širnik, Lov in lovci skozi čas, LZS, Zlatorogova knjižnica XXX., Ljubljana 2004; Franc Šetinc, Po sledovih slovenskega Lovca, LZS, Zlatorogova knjižnica XXIII., Ljubljana 1995, Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, LZS, Zlatorogova knjižnica XXXI., Ljubljana 2007; Skupina avtorjev, Divjad in lovstvo (ur. Boris Leskovic in Igor Pičulin), LZS, Zlatorogova knjižnica XXXVII., Ljubljana 2012. O zgodovini lova, lovstva in lovske organizacije so veliko pisali in objavljali tudi dr. Stanislav Bevk, inž. Mirko Šušteršič, Janko Lokar, Miloš Kelih, France Cvenkel, Edo Krašna, Franc Černigoj, Veljko Varičak, Vojko Rutar in mag. Janez Černač. Na to tematiko so v starejših letnikih Lovca opozarjali tudi dr. Ivan Lovrenčič, Anton Šivic in Vladimir Kapus, veliko razprav in zapisov o zgodovini v obliki zbornikov, monografij in kronik pa je nastalo tudi na ravni območnih Lovskih zvez in Zvez lovskih družin. Pregledi zgodovine LZS in območnih LZ so bili objavljeni v tematskih številkah Lovca ob okroglih jubilejih LZS (1977, 1987 in 1997).

Foto: arhiv LZS

Soustanovitelj, nestor in programski vizionar slovenske lovske organizacije dr. Ivan Lovrenčič. SLD je vodil med letoma 1910–1936.

orožniki in civilni oblastniki na območju Voličine v okraju Ptuj lovili skupaj z izbranimi domačimi lovci. Slovenske lovske organizacije pa na Štajerskem med okupacijo res ni bilo, saj so jo Nemci ukinili med prvimi slovenskimi društvi. Ne velja pa v celoti včasih zapisana trditev, da je bila organizacija na ravni okupirane in razkosane jugoslovanske Slovenije (predvojne Dravske banovine brez zahodnega dela, ki je po rapalski pogodbi po prvi svetovni vojni pripadel Italiji) kot predvojna Zveza lovskih društev v Dravski banovini povsem utišana in nedejavna. Spomnimo se samo *Lovskega zbornika* iz leta 1944, o katerem bom nekaj več napisal v nadaljevanju in ki postavlja nekatere stereotipne poglede v drugačno luč. Tretje je povojno obdobje, po letu 1945, ki je v vseh dosedanjih spominskih zapisih, razpravah in v različnih publikacijah najbolj zastopano. Čeprav bi morali zaradi nujno potrebne časovne oddaljenosti, ki velja v zgodovinopisju, na marsikatero končno vrednostno sodbo vendarle še malo počakati. Tako pa so padale kot zrele hruške in zdaj lahko z vso odgovornostjo zapišemo, da bo čez

čas treba nekatere »resnice« in posplošene trditve na novo proučiti, opredeliti in zgodovinsko ovrednotiti. To pa ne pomeni, da bomo stvari postavljali na glavo ali zgodovino celo ponarejali in poenostavljali, kot to na mnogih področjih radi počnejo novodobni »zgodovinarji« in revizionisti, ki mečejo vse v en koš. Proučiti bo treba zgolj nekatera manj znana poglavja in celotno povojno zgodbo postaviti v širši družbeni, politični in ideološki kontekst. Vse seveda ob pravem času.

Za končne vrednostne sodbe je še prezgodaj

Mnogo tudi novejših ugotovitev in ocen smo sicer že zapisali, a ne v monografskem stilu, pač pa v najrazličnejših delnih študijah, tudi na območni ravni. Marsikaj smo celo že ovrednotili, a objektivnih in celovitih vrednostnih sodb (še) ne moremo in ne smemo dajati. Sploh ne tisti, ki s(m)o zadnja desetletja sami aktivno sooblikovali in soustvarjali, saj bi bile ocene preveč osebne. Zato pustimo času čas in prepustimo zgodovinski stroki, da bo ob pravem času povedala in pošteno zapisala vse, kar je bilo v preteklosti v naši organizaciji – s tem pa posredno tudi v lovstvu in pri lovu – dobrega in kaj tudi slabega. Vedeti namreč moramo, da se zgodovinarji zaveda(mo)jo, da preteklosti ni mogoče v celoti zajeti prav zato, ker so ostanki preteklosti nepopolni in del sedanosti; torej v odnosu do sedanosti. Sodobni zgodovinarji s(m)o zato prisiljeni v selekcijo in interpretacijo. Preteklost je absolutna, zgodovina ni. Ker s(m)o zgodovinarji kot drugi ljudje iz mesa in krvi in zatorej produkt vsakokratnega časa in prostora, s(m)o zato pri pisanju zgodovine obsojeni kljub vsakršnim poskusom po absolutni objektivnosti na podvrženost ideoloških, kulturnih in drugih konceptov. Zgodovina je, če želimo ali ne, vedno odraz sedanosti (kot je dejal že Bloch, ima zgodovinar dva gospodarja – preteklost in sedanost). Torej v nasprotju s krilatico, češ da je vsa zgodovina že napisana; nasprotno, zgodovina ne bo nikoli do konca napisana, saj vsako obdobje (generacija)

prispeva nekaj v mozaik znanja, potrebuje »svoj« zorni kot zgodovine. Varljivost, zmotnost in relativnost je pač sestavni del zgodovinarskega početja.³ Če res skrbno prebiramo objavljena dela o slovenski lovski zgodovini, zlasti še spominske zapise, to nesporno resnico veliko lažje dojemamo in se tudi lažje strinjamo z njo, da je temeljna naloga zgodovine, da kritično, a objektivno in nepristransko ocenjuje dogodke v preteklosti. Tako mora biti tudi v lovski zgodovini in k temu smo avtorji v preteklosti poskušali slediti. Eni bolj uspešno, drugi manj, vsi pa z iskrenim namenom, da bi preteklost lovske organizacije popisali tako, da bi kar najbolj ustrezala objektivni zgodovinski resnici.

Zgolj zaradi osvežitve našega skupnega zgodovinskega spomina in da bi se izognili nepotrebnemu ponavljanju znanih dejstev, ponovno zelo na kratko zapišimo, da se je slovenska lovska organizacija rojevala na prelomu 19. in 20. stoletja. Proti koncu 19. stoletja so bila ustanovljena posamezna lovska društva in klubi, ki so združevali pretežno slovenske lovce. A med njimi so bili tudi Nemci, ki so predstavljali gospodarsko najmočnejši sloj večine mestnega prebivalstva. Kljub temu je med vidnejšimi nosilci narodnega programa, ki so bili tudi lovsko zavzeti ljudje, le zorela pobuda, da bi ustanovili organizacijo, ki bi združevala slovenske lovce v vseh taktirnih deželah. Tako je bil v Ljubljani 16. oktobra leta 1907 ustanovljen Slovenski lovski klub.⁴ Njegov prvi predsednik je postal ljubljanski župan dr. **Ivan Hribar**⁵, gonilna sila pri ustanavljanju slovenske lovske organizacije je pa bil dr. **Ivan Lovrenčič**. Ustanovitelji slovenske lovske organizacije, zlasti še Lovrenčič, so od vsega začetka poudarjali in izpostavljali slovenski značaj nove organizacije in njeno dolgoročno naravovarstveno usmeritev. To je bila strateška opredelitev, ki

Dr. Milan Gorišek, liberalni politik in duša narodnostnega gibanja v Slovenskih goricah, je bil velik zagovornik Lovrenčičeve vizije lovske organizacije (arhiv Marjana Toša).

je slovenske lovce uvrstila med resnične varuhe narave in skrbne gojitelje divjadi že v časih, ki so bili še zelo naklonjeni divjadi in lovstvu. Dr. Ivan Lovrenčič⁶ je brez dlake na jeziku vedno znova opozarjal, da »mi ne smemo biti samo lovci, ampak tudi zaščitniki narave«. Pri tem je rad uporabil besede grofa S. Tarouca: »Kein Heger – Kein Jäger« – »kdor ne goji – naj tudi ne lovi!«. Njegovo temeljno izhodišče je bilo, da »način lova mora biti tak, da ž njim nista spojena le užitek in zabava, ampak tudi varstvo in skrb za divjačino. To leži v interesu vsakega lovca in kdor tega ne prizna, ta naj si ne lasti tega naslova, ker si ga en zasluži, samem saj je »lov oni teren, kjer prenehajo vse različne stanu, bogastva, časti itd., kjer se pozna in

upoštevata le ena lastnost, lastnost – lovca.« Slovenski lovski klub (SLK), kot začetnik in predhodnik sodobne lovske organizacije na Slovenskem, je znal pravilno izpostaviti tudi naloge na področju lovske kulture in izobraževanja, kinologije in založništva. Slovenski lovski klub se je marca 1909 preimenoval v **Slovensko lovsko društvo (SLD)**, kar se je zgodilo na občnem zboru, ki je bil v ljubljanskem Hotelu Ilirija. Takrat je društvo štelu vsega skupaj 170 članov, od katerih jih je bilo 53 v Ljubljani. Društveni predsednik in ljubljanski župan Ivan Hribar se omenjenega občnega zbora ni udeležil zaradi obveznosti v dunajskem parlamentu, tako da je zborovanje vodil dr. Ivan Lovrenčič. Za predsednika je bil vnovič izvoljen dr. Ivan Hribar, za podpredsednika pa dr. Ivan Lovrenčič. V nadaljevanju preletimo pomembnejše zgodovinske paberke slovenske lovske organizacije od začetkov do danes.

Slovensko narodno zorenje in ustanovitev lovske organizacije

V drugi polovici 19. stoletja so na Slovenskem postajale zelo odkrite nacionalne težnje in narodna zavest med Slovenci se je krepila tudi z razvejanim kulturnim in društvenim življenjem, kar se je še posebno odražalo v letih na prelomu 19. in 20. stoletja. V tem času je politično, narodno, kulturno, družbeno in družabno življenje v mestih in na podeželju potekalo v društvih, ki so se proti koncu 19. stoletja – podobno kot drugod v monarhiji – zelo razmahnila tudi na slovenskih tleh. Večinoma so jih delili po narodni in strankarski pripadnosti članov, nekatera, zlasti humanitarna, stanovska in strokovna pa so še naprej združevala pripadnike različnih narodnih in strankarskih opredelitev. Največ je bilo gasilskih, prosvetnih in športnih društev in v tem pomenu moramo razumeti tudi ustanovitve posameznih prvih lovskih klubov na Slovenskem. Med njimi moramo omeniti *Lovski klub v Ribnici* iz leta 1894, ki je s svojimi nastavki leta 1907 pomagal pri ustanavljanju SLK v Ljubljani. Enako velja za *Lovsko društvo v Križevcih* pri Ljutomeru⁷, ki je bilo ustanovljeno leta 1898. Zanimivo je, da so bila njihova lovska pravila, ki nosijo datum 7. avgust 1898, napisana v slovenskem jeziku. Še starejša je *Lovska družba Novo mesto* iz leta 1883 in je delovala kot društvo do leta 1889. Kasneje so si njeni člani zelo prizadevali za ustanovitev SLK in sodelovali pri organizacijskih pripravah na ustanovni občni zbor oktobra 1907. Na Notranjskem je po letu 1895 zaživelo *Lovsko društvo*

³ Dr. David Petelin, Postmodernizem v zgodovini: opisju in analiza fenomena, v: Zgodovina na dlani; <https://zgodovina.na.dlani.si/>

⁴ Marjan Toš, Sto let v kraljestvu Zlatoroga, poročilo o razstavi, Pokrajinski muzej Maribor, Maribor 2008.

⁵ Ivan Hribar (1851 – 1941), bančnik in politik, velik domoljub, marljiv in strasten politični delavec. Bil je vodilna osebnost slovenske Narodno-napredne stranke – liberalcev in kar šestkrat izvoljen za ljubljanskega župana. Župansko funkcijo je opravljal med letoma 1896–1910 in je najbolj zaslužen za popotresno obnovo Ljubljane. Njegovega šestega županskega mandata leta 1910 cesar Franc Jožef I. ni želel potrditi. Zaradi tega je Ivan Hribar odstopil z mesta predsednika IO NNS. Pred prvo svetovno vojno je bil vodilni predstavnik neoslavizma, v prvi jugoslovanski državi SHS pa veleposlanik v Pragi, pokrajinski namestnik za Slovenijo in nazadnje med letoma 1932–1938 jugoslovanski senator. O sodelovanju z okupatorji aprila leta 1941 ni hotel niti slišati in je ovit v jugoslovansko zastavo skočil v Ljubljano ter storil samomor. Bil je resnično velik domoljub, ki so ga odlikovali izrazita racionalnost, pragmatičnost in zavezanost veri v modernizacijo. Bil je tudi literat.

⁶ Dr. Ivan Lovrenčič (1878–1952), pravnik in odvetnik, lovski vizionar in organizator, ustanovni član SLK in od leta 1910 do 1936 tudi predsednik SLD. Pravo je promoviral v Pragi in je leta 1913 odprl samostojno odvetniško pisarno v Ljubljani. Uveljavil je sodobna načela lovske organizacije in se zavzemal za strokoven napredek in razvoj lovstva s posebnim poudarkom na lovski stroki, lovskem založništvu in kinologiji. Njegova velika zasluga je, da se je leta 1924 ustanovila Zveza lovskih društev Kraljevine SHS s sedežem v Beogradu in tudi Jugoslovanska kinološka zveza v Ljubljani (prim. SBL, 4. zvez., Kocen – Lužar, Ljubljana, 1932). Dolga leta je bil njen predsednik, med letoma 1939–1948 je bil tudi predsednik FCI. Bil je med soavtorji nove jugoslovanske lovske zakonodaje v Kraljevini Jugoslaviji, odlični kinolog, rejec in vodnik lovskih psov. Tri leta je tudi urejal stanovsko revijo *Lovec* in v njej objavljaval najrazličnejše prispevke na lovsko in kinološko tematiko, pisal je strokovne in poljudne članke ter razprave. O lovstvu je pisal tudi za nekatere časopise. Med okupacijo, 1941–1945, je nasprotoval izdaji Lovskega zbornika leta 1944 in nasprotoval javnemu povezovanju lovske organizacije z okupacijskimi oblastmi in tudi z vodstvom takratnega protikomunističnega tabora na Slovenskem (general Rupnik in slovensko domobranstvo).

⁷ Pri ustanovitvi je bil še posebno dejaven Anton Misja s skupino kmetov na tamkajšnjem območju.

Lovsko organizacijo je pomembno zaznamovala tudi strelska dejavnost. Prizor s strelskega tekmovanja v Mariboru (arhiv LZ Maribor).

Hubertus. V Idriji je bilo leta 1905 ustanovljeno *Delavsko lovsko društvo Idrija*⁸. V Dekanih je bilo oktobra 1910 ustanovljeno *Lovsko in strelsko društvo za Istro v Dekanih*. Največ članov je bilo iz Trsta, večina je bila Slovencev. V Zasavju je bilo februarja 1910 ustanovljeno *Lovsko društvo hrastniške in trboveljske doline*, ki se je imenovalo *Jelenca*. Najprej je imelo sedež v Hrastniku, pozneje pa v Trbovljah⁹.

Kot smo že omenili, so bila društva po narodnostni in politični sestavi marsikje mešana. Med takšne sodi tudi *Kranjsko društvo za varstvo lova*, ki je delovalo v Ljubljani in ga je vodil grof **Karel Margheri**. Čeprav je bilo društvo nemško in so imeli pri včlanjevanju prednost Nemci, so se vanj lahko vključili tudi slovenski lovci. Društvo je izdajalo svoje glasilo *Mitteilungen des Nieder – Oster, Jagdschutzvereines* in je delovalo do razpada Avstro-Ogrske. Slovenski lovci so se v tem društvu počutili nekoliko zapostavljene, zato so začeli nagovarjati nekatere ugledne člane in nečlane, ki jih je zanimal lov, da bi na enak način organizirali tudi slovenske lovce. **Karel Mayer** z Vrhnike, sicer poštni uradnik v Ljubljani, je 30. januarja 1907 sklical prvi zaupni tovrstni sestanek za širši krog lovskih somišljenikov. Pri tem je uporabil izkušnjo iz delovanja *Lovskega kluba Sava*, kateremu je leta 1906 uspelo na dražbi pridobiti občinsko lovišče Dragomelj pri Domžalah. Zaupni sestanek je bil v prostorih ljubljanskega Hotela Štrukelj (kasnejši

Ivan Hribar, ljubljanski župan in promotor slovenstva, brez katerega ne bi bilo trdnih temeljev lovske organizacije (arhiv Slovenskih novic).

Hotel Turist) in je bil zelo dobro obiskan. Vodil ga je Karel Mayer in predlagal, da bi ljubljanski lovci slovenske narodnosti strnili svoje vrste in tako okrepili možnosti za pridobitev lovišč v ljubljanski okolici. Na omenjenem sestanku je bil tudi takratni odvetniški pripravnik dr. Ivan Lovrenčič, ki je predlagal širšo osnovo za organiziranje slovenskih lovcev; zavzel se je za organizacijo ne le ljubljanskih, pač pa vseh slovenskih lovcev iz vseh takratnih slovenskih dežel, razen Prekmurja, ki je bilo pod Ogrsko pravno oblastjo. Takšna organizacija bi lažje zavarovala vitalne interese slovenskih lovcev in lovstva nasploh. Ocenili so še, da naloga ne bo enostavna in da bi bilo morda bolje izkoristiti priložnost in izkušnje nemškega

društva, v katerega naj bi se nekateri vidnejši slovenski lovci vključili v večjem številu in v njem postopoma prevzemali vodilno vlogo. Do Kranjskega društva za varstvo lova so bili udeleženci tega zaupnega sestanka zelo kritični. Kljub zaupnosti je vodstvo nemškega društva izvedelo za razpravo in kritike na sestanku 30. januarja in ocenilo, da želijo slovenski lovci prevzeti njihovo društvo. Zato so Mayerjevo prošnjo za včlanitev v društvo odločno zavrnilo in nato zelo pozorno spremljali nadaljnje aktivnosti osemčlanskega odbora za pripravo Pravil novega Slovenskega lovskega društva (SLD). Pravila so bila kmalu nared in že 27. 2. 1907 je bilo v ljubljanskem Hotelu Ilirija zborovanje slovenskih lovcev. Da ne bi po nepotrebnem vznemirjali nemških lovcev in oblasti, so v Pravila zapisali, da se bo nova organizacija imenovala *Slovenski lovski klub* – SLK. Na zborovanju so brez zapletov potrdili pripravljena Pravila, ki so jih oblasti »vzele na znanje« 7. aprila 1907. Potem je vse potekalo gladko in na ustanovnem občnem zboru v Hotelu Ilirija je bil **16. 10. 1907** ustanovljen **Slovenski lovski klub (SLK)**.

Preostalo zgodovino bolj ali manj poznamo in je ne bomo ponavljali na dolgo in široko. V prvo obdobje prvega obdobja LZS moramo uvrstiti še tri vodilne osebnosti lovske organizacije, ki so ji dajali ton in bili njeni vizionarji. Najprej je bil to prvi predsednik, ljubljanski župan dr. **Ivan Hribar**. Liberalni politik, narodno zaveden mož in dober politik je že s svojim imenom in navzočnostjo pripomogel, da je bil Slovenski lovski klub kmalu del slovenskega narodnega življenja; bil je pomembna oseba prizadevanj za politično avtonomijo Slovencev. Ivan Hribar se ni lovsko-strokovno preveč izpostavljajal, pač pa je dal naši organizaciji veliko legitimnost in javni pečat, ki ju je nujno potrebovala. Zagotovo poštni uradnik Karel Mayer in njegov krog brez Ivana Hribarja ne bi mogla v tako kratkem času uspjeti z vsemi pravnimi in organizacijskimi pripravami za ustanovitev SLK. Hribar se po prevratu in ustanovitvi nove Kraljevine SHS – lovsko gledano – še vedno ni preveč poudarjal, temveč se je bolj uveljavil v jugoslovanski diplomaciji in politiki. Zaradi nove vloge in velikanskega ugleda pa je bil kot lovec kljub vsemu lovski organizaciji zgleden sopotnik in podpornik. Verjamem, da bomo slej ko prej v arhivih našli kaj več o Hribarjevem posrednem in po mojem globokem prepričanju tudi neposrednem vplivu na začetke in kasnejši razvoj organizacije slovenskih lovcev. Prvega predsednika je leta 1910 nasledil vodilni lovski vizionar in strateg lovske organizacije dr. **Ivan Lovrenčič**; pravnik, odvetnik, lovec in kinolog, odličen organizator, spoštovan voditelj in za tiste

⁸ Leta 1913 je skupina trgovcev in uslužbencev v Idriji ustanovila *Lovski klub Diana*. Med ustanovnimi člani je bil tudi takratni ravnatelj idrijske realke dr. Stanko Bevč, pozneje znan lovski pisec in tudi urednik *Lovca*.

⁹ Pobudnik za ustanovitev je bil slovenski narodnjak, kulturni delavec in učitelj Franjo Roš.

čase prvovrsten lovski naravovarstvenik z izrazitim pogledom v prihodnost. Dr. Lovrenčič je očitno tudi s Hribarjevo podporo že na ustanovnem občnem zboru uspel preseči nekatere strankarsko-politične oz. svetovno-nazorske ovire. Jasno je poudaril, »da je v lovstvu pomembna le ena barva, to je barva naših lovišč«, saj je »lov oni teren, kjer prenehajo vse razlike stanu, bogastva, časti itd., kjer se pozna in upošteva le ena lastnost, lastnost – lovca«. Ocenjujem, da je to bilo in ostaja vizionarsko gledanje, ki je uporabno tudi za današnji čas. Dr. Ivan Lovrenčič je najbrž slutil, kaj bi se lahko zgodilo na začetku, če si nekaterih temeljnih vrednot ne bi postavil tako visoko. Kot razgledan mož, obdan s krogom somišljenikov in predanih, poštenih podpornikov, je dobro poznal tudi mednarodne okoliščine in zgodovino lovstva. V slovenskem prostoru so se uveljavile germanska (nemška) lovska tradicija, etika in kultura, vključno z nekaterimi šegami in navadami, upoštevajoč mnoge posebnosti novega družbeno-kulturnega okolja, v katerem se je pojavila nova lovska organizacija. Le-ta je imela močan narodnostni naboj in je v desetletju pred prvo svetovno vojno pomagala krepiti slovensko narodno zavest. Dr. Lovrenčič kot njen predsednik jo je postopoma krepil v izrazitejšem lovskem duhu in poslanstvu. K temu je veliko pripomoglo tudi slovensko stanovsko glasilo *Lovec*. Prva številka je izšla leta 1910. Tretji predsednik v prvem obdobju lovske organizacije je bil dr. **Wiljem (Viljem) Krejči**¹⁰, ki je bil kot ugleden pravnik in svetovljansko razgledan intelektuallec v Ljubljani zelo cenjen in spoštovan. V prvi vrsti je bil vnet rotarijec in je veljal za »velikega očeta« Rotary kluba Ljubljana. Bil je tudi njegov predsednik in odličen organizator

¹⁰ Dr. Wiljem (Viljem) Krejči (1890–1962), zelo dejaven v Rotary klubu Ljubljana in Sokolu, je bil tudi predsednik Rdečega križa in je zelo podpiral humanitarno dejavnost v takratni Dravski banovini (jugoslovanski Sloveniji). Imel je velik posluš za humano pomoč sočloveku in je kot odličen organizator in član Rotary kluba Ljubljana sodeloval pri izvedbi mnogih humanitarnih prireditvev. Leta 1936 je postal predsednik Zveze lovskih društev v Dravski banovini, kot se je takrat imenovala LZS. Organizacijo je vodil tudi med drugo svetovno vojno v času italijanske in kasnejše nemške okupacije Ljubljane in v tistem obdobju na doslej še ne povsem pojasnen način leta 1944 uspel izdati Lovski zbornik. Publikacija je naletela na odmev, še zlasti zaradi njegovega politično zelo obarvanega uvodnika, v katerem se je javno zahvalil takratnemu političnemu vodstvu slovenskega protikomunističnega tabora v Ljubljani na čelu z generalom Leonom Rupnikom, ki je po italijanski kapitulaciji septembra 1943 organiziral slovensko domobranstvo. Krejči je v uvodniku Zbornika posebej omenil, da je general Rupnik »sam vnet lovec in ljubitelj narave. Gospodu generalu Leonu Rupniku, prezidentu pokrajine in lovcu, pristržna hvala in iskren lovski pozdrav«. Njegov uvodnik je datiran s 1. oktobrom 1944 in je edino politično obarvano besedilo, preostala vsebina publikacije pa je v bistvu »nostalgija« po starih časih. Objavljene je bilo tudi nekaj uporabne lovske statistike.

najrazličnejših humanitarnih prireditvev, ki so jih prirejali rotarijci. Kot predsednik Rdečega križa je imel velikanski posluš za pomoč ljudem v stiski. Dr. Krejči je bil dejaven tudi v slovenski (in po letu 1929 v jugoslovanski) sokolski organizaciji. Leta 1936 je prevzel vodenje *Zveze lovskih društev Dravske banovine*, kot se je takrat imenovala lovska organizacija na območju jugoslovanske Slovenije. O njem in njegovem obdobju vodenja, vse do odstopa s predsedniške funkcije februarja 1945, ostaja nekaj odprtih vprašanj, zato bo treba nekatere pomisleke na novo raziskati, jih na novo ovrednotiti in pravilneje predstaviti lovski javnosti.

Lovska organizacija med drugo svetovno vojno, 1941–1945

Drugo, sicer zelo kratko obdobje zgodovine slovenske lovske organizacije je obdobje okupacije in razkosanja Slovenije v obdobju 1941–1945. Po šestopriprilskem napadu sil osi na Kraljevino Jugoslavijo leta 1941 je bila Dravska banovina – torej jugoslovanska Slovenija – razdeljena med italijanske in nemške okupatorje. Slednji so za nekaj dni zasedli tudi Prekmurje in ga nato že 16. aprila 1941 prepustili Madžarom. Natančneje je Hitler razdelil in razmejil Slovenijo v posebnih Navodilih o razkosanju Jugoslavije od 12. aprila 1941. Navodila so določala, da slovensko Štajersko, Koroško, Gorenjsko, Mežiško dolino, Obsotelje in Posavje ter štiri nemške vasi v Prekmurju dobijo Nemci. Ta del okupirane Slovenije so nemški okupatorji razdelili v dve upravni enoti: v Spodnjo Štajersko s sedežem v Mariboru in kasneje v Gradcu ter zasedena območja Koroške in Kranjske s sedežem na Bledu in kasneje v Celovcu. V Spodnjo Štajersko so vključili tudi dele okrajev Dravograd, Kamnik, Litija in Krško. Italijani so svoj okupirani del Slovenije poimenovali kot Ljubljanska provinca ali Ljubljanska pokrajina in jo priključili Italiji, v nasprotju z Nemci in Madžari pa je niso šteli za svoje nacionalno ozemlje. To naj bi se zgodilo šele ob koncu vojne ali kasneje. Madžari so Prekmurje formalno-pravno priključili k madžarski državi 16. decembra 1941. Neodvisna hrvaška država (NDH) je od razkosane Slovenije dobila obmejne vasi Jesenice na Dolenjskem, Pobrežje, Novo vas pri Mokricah, Slovensko vas in del vasi Čedem pri Kostanjevici¹¹. Najtežje razmere so bile na nemškem okupacijskem območju, kjer so Nemci prepovedali delovanje vseh slovenskih društev in organizacij, tudi mariborske

¹¹ Božo Repe, S puško in knjigo, Narodno-osvobodilni boj slovenskega naroda 1941–1945, Ljubljana, 2015, str.40.

Foto: arhiv družine Krejči

Dr. Wiljem (Viljem) Krejči, predsednik SLD 1936–1945 (arhiv INZ v Ljubljani)

in ptujske podružnice SLD in njunih odsekov na terenu. S ptujskega območja imamo poročila, da so odvzeli večino lovskega orožja in tako slovenskim lovcem onemogočili lov. Blažje so bile razmere na italijanskem okupacijskem območju v Ljubljanski pokrajini, kjer pa so Italijani kljub temu že teden po okupaciji izdali razglas o obvezni oddaji vsega orožja, tudi lovskega. Z lovom so se začeli ukvarjati italijanski oficirji in vojaki, zato je posredovala Zveza lovskih društev in pripomogla k izdaji Uredbe o prepovedi vsakega neupravičenega lova in ribolova¹².

V Ljubljanski pokrajini je ostanek lovske organizacije v omejenem obsegu deloval tudi med okupacijo. Drugače si ni mogoče razložiti trditve v uvodniku *Lovskega zbornika* iz leta 1944, da je »v Ljubljanski pokrajini, sedanjem območju zveze, ostala le peščica, ki so s svojim srcem in s svojimi prispevki ostali zvesti svoji strokovni organizaciji. Vsi drugi so bili za nas za enkrat izgubljeni. Razkropljeni po vsem širnem svetu, daleč od svojih ognjišč in lovišč so izgubili stike s svojimi lovskimi društvi, katerih število se je skrčilo od 14 na 5, od tistih pa, ki bi še lahko z društvi sodelovali, jih je žal preveč pokazalo, da poprej niso bili vpisani iz ljubezni in razumevanja za stvar. Ko nas niso več potrebovali, se nas tudi niso več spomnili«¹³. Žal teh ocen doslej ni še nihče analiziral in podrobneje raziskal ozadja delovanja ostankov predvojne krovne lovske orgaizacije, ki

¹² Romana Erhatič Širnik, Lov in lovci skozi čas, LZS, Zlatorogova knjižnica XXX., Ljubljana, 2004, 197.

¹³ Prim. Wiljem Krejči, Uvodna beseda, v: Lovski zbornik, Ljubljana, 1944.

je z nekaterimi aktivnostmi poskušala delovati v času italijanske in nemške okupacije. V kolikšnem obsegu, še ne vemo natančneje in to poglavje terja v dobro resnice resna zgodovinska pojasnila. Sploh, ker po drugi strani vemo, da je že januarja 1944 nemški vrhovni komisar za okupacijsko območje Jadransko Primorje s posebno odredbo razglasil nekdanjo Ljubljansko pokrajino za zaprto, zato je bilo v njej prepovedano vsakršno lovsko udejstvovanje. V nemškem delu okupirane Slovenije (Štajerska, Gorenjska in Koroška) je veljal do podrobnosti razdelan nemški okupacijski sistem s strogimi ukrepi raznarodovalne politike. Po odredbi šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko v Mariboru o obvezni oddaji orožja, streliva, razstreliva in vojaške opreme so morali člani razpuščenih lovskih društev maja 1941 oddati lovsko orožje. Veliko zavednih slovenskih lovcov je bilo izgnanih, nekateri so odšli v partizanske enote, še več pa so jih Nemci po letu 1942 prisilno mobilizirali v nemško vojsko. V času nemške okupacije je lov postal privilegij nacističnih funkcionarjev, oficirjev in nekaterih vojakov. Nacisti so sprejeli tudi nekaj odredb o organiziranosti in ureditvi lova¹⁴. 20. maja 1941 so izdali Odredbo o lovskem pravu na Spodnjem Štajerskem, ki je določala, naj se pri šefu civilne uprave imenuje posebni pooblaščenec za lovstvo. Stari predpisi niso veljali za izdajanje lovskih kart. Po predhodnih predlogih lovskih mojstrov so bili za to pristojni izključno politični komisarji. Lovske karte, ki so jih izdali v nemškem rajhu, so veljale tudi za Spodnjo Štajersko (ter tudi za Gorenjsko in Koroško). Lovili so lahko samo z dovoljenjem lovskega zakupnika, ki si je do 1. junija 1941 moral pridobiti veljavno lovsko dovoljenje. V uradu šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko je postal pooblaščenec za lovstvo mariborski Nemec **Edmund Kupnik**¹⁵, ki je imenoval lovske mojstre za posamezne okraje. Konec maja 1941 je bila sprejeta odredba o izvajanju lova, s katero je bilo mogoče vrniti oddano lovsko orožje osebam, ki so imele lovsko dovoljenje. Konec julija 1942 je bila sprejeta še odredba o lovu divjadi in določeni postopku o lovu, uporabi lovskega orožja, škodi in drugih ukrepah, ki so veljali na področju lovstva. Določene so bile tudi lovne dobe divjadi. Lovili so dosledno v skladu z zakonodajo in predpisi nacističnih okupacijskih oblasti. Slovenske organizacije pa na Štajerskem med okupacijo ni bilo, ker kaj takšnega niti v najbolj omejenem obsegu Nemci nikakor

ne bi dovolili. So pa nekateri aktivisti OF v spominih zapisali, da so morali biti na terenu posebno pazljivi zaradi skupnih lovov na fazane in zajce na območju Voličine v ptujskem okrožju¹⁶. V njih so poleg nemških orožnikov in žandarjev sodelovali nekateri domačini iz Štajerske domovinske zveze in predvojni lovski zakupniki, ki so bili lojalni do oblasti. Divjad so lovili tudi partizani, in to iz zelo preprostega razloga – potrebovali so hrano za preživetje. A tudi ta lov je bil v mnogih primerih celo etičen in lovsko pravičen, kot je to pojasnil **Karel Prušnik Gašper**, koroški partizan¹⁷. O lovu med NOB pišejo v svojih spominih tudi nekateri visoki politični in kulturni delavci ter partizanski poveljniki, med njimi vodilni predstavnik krščanskih socialistov v OF pesnik **Edvard Kocbek** v *Tovarišiji* in *Listini*¹⁸. Treba je bilo poskrbeti za prehrano političnega in vojaškega vodstva v Rogu, borcev in ranjencev, pri čemer so morali upoštevati tudi stroge varnostne ukrepe, da jih ne bi izsledili okupatorji ali domači kolaboranti. Podobno velja tudi za Pohorje, kjer so se partizani večkrat preživljali z mesom uplenjene divjadi, v glavnem srnjadi¹⁹. Z oblikovanjem nove ljudske oblasti na osvobojenih ozemljih, zlasti še v letih 1943 in 1944, pa so že začeli nastajati tudi zakonski nastavki nove lovske zakonodaje. Potem ko je bil 19. in 20. februarja 1944 v Črnomlju ustanovljen Slovenski narodnoosvobodilni svet (SNOS) z vso zakonodajno oblastjo, so njegovi odseki prevzeli izvršno oblast. Lovstvo je sodilo v pristojnost odseka za gozdarstvo, ki ga je vodil inž. **Franjo Sevnik**. Med iskanjem najboljših zakonskih rešitev za čas po vojni so izpostavili, da se v novi državi ukinejo lastna lovišča ter obdrži zakupni sistem lova. Vsi dotedanji zakupi bodo razveljavljeni, zakupniki pa ne bi bili več posamezniki, pač pa *lovske zadruge*, ki so bile jeseni 1945 dejansko ustanovljene tudi na terenu²⁰.

¹⁶ Pri., Franc Zalaznik Leon, Dolga in težka pot, Maribor, 1963. Zalaznik je bil aktivist OF in partizan na Pohorju in Kozjaku, od koder je jeseni 1943 prišel skupaj s Srečkom Rojsem - Nikom iz Voličine v Slovenske gorice, da bi organiziral OF in odpor proti okupatorju.

¹⁷ Prim. Karel Prušnik Gašper, Gamsi na plazu, Ljubljana, 1981. Pomembnejše izsledke o tem smo v povzetku že objavili tudi v Lovcu.

¹⁸ Edvard Kocbek, *Tovarišiji*, Dnevniški zapiski od 17. maja 1942 do 1. maja 1943, Maribor, 1967, in Edvard Kocbek, *Listina*, Dnevniški zapiski od 3. maja do 2. decembra 1943, Ljubljana, 1982.

¹⁹ Mirko Fajdiga, *Pohorski partizani*, Od padca Pohorskega bataljona do ustanovitve Zidankove-Pohorske brigade, Maribor, 1985. Avtor tudi navaja, da so partizani na Pohorju včasih uporabili za javke in prenočevanje lovske kočje na Pohorju. Zanimivo je tudi, da so se posamezni gestapovski ovaduhi, ki so jih nacisti uporabljali kot »raztrgance« v bojih s pohorskimi partizani in aktivisti OF, napravili v lovske čuvaje in tudi pod krinko občasno opravljali še lovskočuvarjsko službo na terenu.

²⁰ Pravilnik o lovskih organizacijah – Zadrugah je bil pripravljen 15. oktobra 1945 pri Ministrstvu

Vanje so se lahko včlanili vsi ljubitelji lova, ki so si pridobili pravico do posesti in nošenja orožja²¹, za varstvo lovišč pa so skrbeli KLO (krajevni ljudski odbori).

Lovska organizacija v drugi (socialistični) Jugoslaviji in samostojni Sloveniji

Povojna lovsko zakonodaja je bila praktično pripravljena še pred koncem vojne, odprto je ostalo samo delovanje lovskih društev in njihove krovne organizacije, to je nekdanje Zveze lovskih društev. Vlogo društev naj bi prevzele *lovske zadruge* oz. *Zveza lovskih zadrug*. To je bilo izjemno dinamično obdobje in čas mnogoterih političnih sprememb, ki jih je uveljavljala nova ljudska oblast. Za celovito objektivno analizo tistega obdobja in korektno zgodovinske ocene ter vrednotenje bo treba, zaradi nujne časovne razlike, še nekoliko počakati. Nekateri sicer že zelo redke pomembne osebe v teh dogajanjih ali njihovi nekoliko mlajši sodelavci so še med živimi in ker se verjetno še spominjajo, nam lahko marsikaj povedo. Taki spomini sicer s časovno oddaljenostjo od povojnih dogodkov bledijo, so osebno obarvani, zato je treba pri spominih vedno upoštevati nevarnost subjektivnega razlaganja in predstavljanja dejstev. A ne glede na to so spomini in pričevanja za zgodovinarje zelo pomembni viri.

Ker smo napovedali zgolj pregled zgodovine z nekaterimi pomembnejšimi paberki, izpostavljamo samo nekaj pomembnih dejstev iz tistega obdobja. Ministrstvo za gozdarstvo LR Slovenije je 12. julija 1945 pogodno dovolilo delovanje *Zveze lovskih društev* v Ljubljani in za skrbnika določilo inž. **Mirka Šušteršiča**. Pristojno notranje ministrstvo je dovolilo delovanje Zveze lovskih društev 12. septembra 1945. Ker je predvojni in medvojni predsednik dr. Wiljem Krejči z mesta predsednika odstopil že februarja 1945, je ožji odbor *Zveze lovskih društev* za poslovodečega predsednika predlagal dr. **Janka Lavriča** in za častnega predsednika vnovič predlagal dr. **Ivana Lovrenčiča**²². Prvi sestanek

za gozdarstvo Narodne vlade Ljudske republike Slovenije. Po tem pravilniku so bile zadruge edini zakupniki lovišč. Že 12. oktobra 1945 so bila ustanovljena tudi državna rezervatna lovišča, ki naj bi služila »lovske reprezentanci države« za vzorno gojitev velike divjadi, za znanstvenoraziskovano delo in izobraževalne namene. Uprava državnih rezervatnih lovišč je bila podrejena Ministrstvu za gozdarstvo Ljudske republike Slovenije.

²¹ To pa ni bilo enostavno, saj so morali biti upravičenci politično »zanesljivi«, brez kakršnega koli suma sodelovanja z okupatorji ali domačimi kolaboranti.

²² Zanimivo bi bilo poznati razloge, na katere se je pri odstopu skliceval dr. Krejči. To vprašanje ostaja odprto in tudi odnos med njim in dr. Lovrenčičem je bil do konca vojne zelo uraden, saj se dr. Lovrenčič,

¹⁴ Irena Mavrič Žizek, *Lovstvo na mariborskem območju 1941–1991*, v: *Zgodovina lovstva v mariborski okolici* (ur. Marjan Toš), Maribor, 2016, 34–35.

¹⁵ Ibid. Svoj urad je imel v Sodni ulici 14/I, poleg njega pa je v uradu omenjen še Albert Kropsch.

širšega odbora Zveze lovskih društev je bil 26. oktobra 1946, Zveza in društva (predvojne podružnice SLD) pa so do sprejetja nove zakonodaje delovala po starih Pravilih²³. Leta 1946 je bil sprejet *Začasni zakon o lovu* s podzakonskimi akti in Pravilnikom za lovsko organizacijo. V skladu s tem zakonom so bile osnovne enote lovske organizacije **Lovske družine (LD)**, ki so se preko Okajnih lovskih svetov povezovale v *Lovski svet Ljudske republike Slovenije*, ki je bil posvetovalni organ ljudskih oblasti in njihovih organov v povezavi z vsemi vprašanji, povezanimi z lovom, lovstvom in lovskimi organizacijami²⁴. S sklicem zbora starešin LD in predsednikov okrajnih lovskih svetov 16. marca 1947 je prenehala delovati nekdanja Zveza lovskih društev in je bil na novo oblikovan *Lovski svet Ljudske republike Slovenije*. Njegov predsednik je postal **Ivan Maček Matija**²⁵. Tistega leta je začasni zakon o lovu zamenjal *Splošni zakon o lovu*, v katerem je bila divjad opredeljena kot splošno ljudsko premoženje, lov pa uvrščen v panogo narodnega gospodarstva. Že 6. maja 1949 je Ljudska skupščina LR Slovenije sprejela republiški *Zakon o lovu*, po katerem je lovsko politiko vodila država. Po tem zakonu so se Lovske družine povezovale v *lovske podzveze*, ki so družinam dajale smernice za uresničevanje lova. Podzveze so bile združene v *Lovski zvezi LR Slovenije*, ki je morala biti članica *Glavne lovske zveze FLR Jugoslavije*. Leta 1954 je bil sprejet republiški *Zakon o lovu*, po katerem je bila divjad splošno ljudsko premoženje, s katerim so upravljali okrajni ljudski odbori, ki so lovišča izročali v upravljanje *lovskim družinam (LD)*. Po sprejetju tega zakona se je Lovska zveza LR Slovenije preimenovala v *Republiško lovsko zvezo LR Slovenije*. V njej so morale biti članice vse okrajne lovske zveze v R Sloveniji. Šele na občnem zboru leta 1959²⁶ so Republiško lovsko zvezo preimenovali v *Lovsko zvezo Slovenije*, dotedanje okrajne lovske zveze pa v (območne) **lovske zveze**. V pojmovanju lovstva in delovanju lovske organizacije je bila velika prelomnica *Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč* iz leta 1976, ki je bil eden najsodobnejših in

ki je tudi med vojno ohranil narodni ponos, ni želel pridružiti ekipi pri pripravi in izdaji Lovskega zbornika 1944. Po koncu vojne Krejčija ne najdemo več kot izpostavljenega lovskega funkcionarja.

²³ Drugačne so bile razmere na Primorskem, kjer je bil odlok o izvrševanju lova za sezono 1945/1946 izdan 24. avgusta 1945. Tistega meseca so se med prvimi na Primorskem organizirali lovci v Ilirski Bistrici.

²⁴ Januarja 1946 je začel znova izhajati Lovec.

²⁵ Ivan Maček Matija (1908–1993), slovenski partizan, prvoborec in narodni heroj. Veljal je za »sivo eminenco« slovenske politike po letu 1945. Zelo je podpiral razvoj rezervatnih, državnih lovišč in se zavzemal za kakovostno strokovno delo v njih.

²⁶ Občni zbor je bil 27. junija 1959.

nazorsko najnaprednejših lovskih zakonov v takratni Evropi, saj je izhajal iz načela, da mora biti lovstva dejavnost v vlogi ohranjanja in varstva prostoživečih živali. Zakon ni več varoval samo posameznih živalskih vrst, pač pa se je zavzemal za širše varstvo divjadi posameznih vrst in tudi njihovega življenjskega okolja. S tem zakonom se je vse bolj uveljavil tudi pojem »gospodarjenje z divjadjo«, ki je zamenjal prejšnjo »gojitev divjadi« (zdaj upravljanje populacij posameznih vrst), saj je gospodarjenje zajemalo divjad in njeno življenjsko naravno okolje ter skrb za izboljševanje razmer za divjad in druge prostoživeče vrste divjih živali v njem²⁷. Lovske družine so bile opredeljene kot samoupravne organizacije občanov in so bila v njih v veljavi vsa načela takratnega samoupravnega in delegatskega sistema. Politizacija je bila občutna, k čemur so od sredine 70-tih let minulega stoletja pripomogli tudi aktivni ZKS v posameznih LD, ki so marsikje in marsikdaj obravnavali strogo strokovna vprašanja. V imenu »partijske čistosti in vloge delovnih ljudi in občanov« so tudi birokratsko obračunavali z nečlani partije in drugače mislečimi lovci. K sreči se taki poskusi niso preveč širili, dejavnost aktivov ZKS po LD pa je povsem zamrla že sredi 80-tih let minulega stoletja²⁸. Leta 1990, ko je v Sloveniji demokratizacija trkala na široka in odprta vrata, je takratno vodstvo Lovske zveze Slovenije, ki sta ga predstavljala predsednik skupščine LZS **Bruno Skumavc** in predsednik Izvršnega odbora LZS **Peter Šuler**²⁹, sprejelo sklep, da je lovska organizacija nestranskarica naravovarstvena organizacija. Še isto leto jo je priznal Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC³⁰. Leto pozneje je LZS iztopila iz Lovske zveze Jugoslavije, opustila je samoupravna načela delovanja in delegatski sistem ter se vrnila k preizkušenemu modelu vodenja in upravljanja: k občnemu zboru (OZ), upravnemu (UO) in nadzornemu odboru (NO). Pripravljena je bila tudi sodobna *Strategija razvo-*

²⁷ Zakon je bil v uporabi vse do leta 2004.

²⁸ Tudi to poglavje bi bilo vredno nekoliko podrobnejše raziskave in objektivne interpretacije.

²⁹ Delegatski sistem je veljal tudi v Lovski zvezi Slovenije, ki je imela predsednika skupščine in predsednika izvršnega odbora. Operativno je LZS vodil predsednik IO, ki je skrbel za uresničevanje sklepov skupščine kot najvišjega organa krovne organizacije. Navzven je organizacijo vedno predstavljal predsednik skupščine, ki je bil predsednik Lovske zveze. LZS so po letu 1945 vodili: Janko Lavrič, Ivan Maček Matija, dr. Jože Benigar, general Rado Pehaček, Lojze Briški, Bojan Škrk, Bruno Skumavc, Franc Avberšek, Jože Strle, mag. Stanislav Krajnc, Franc Golija, Bojan Lepičnik, mag. Emilijan Trafela (predsednik začasnega organa LZS 2005–2006), Bogdan Mahne in mag. Srečko F. Kropce. Zdej je njen predsednik mag. Lado Bradač.

³⁰ Leta 1994 je bila LZS sprejeta tudi v združenje evropskih lovskih zvez – FACE. V CIC je LZS dolga leta prepoznavno predstavljal Veljko Varičak, v FACE pa Blaž Krže.

ja slovenskega lovstva, ki jo je sprejel Občni zbor LZS na zborovanju v Kranju leta 1996. Sprejeti so bili tudi *Cilji in usmetitve slovenskega lovstva*³¹. Če na kratko povzamemo, lahko zapišemo, da so si bile nekatere odločitve iz let 1907 in 1990 precej sorodne, še zlasti jasno je bilo opredeljeno načelo, da v lovski organizaciji ni strankarskega ločevanja in pripadnosti. Naša pripadnost se nanaša na spoštovanje zakonskih predpisov in moralno-etičnih načel ter vrednot, vse v dobro ohranjanja narave in divjadi kot dela naravnega bogastva in sestavnega dela žive narave. Vse drugo je drugotnega pomena.

O vseh poteh in stranpoteh, ki smo jih doživljali med letoma 1945 in 1991 in vse do danes, v tej razpravi ne bomo poročali in razglabljali. Dogodki so še preveč sveži, da bi jih poskušali zgodovinsko vrednotiti in tehtati. Najrazličnejše zapise, ocene, razprave in analize, vključno z nekaterimi vrednostnimi sodbami (subjektivno obarvanimi) o novejši zgodovini lovske organizacije, smo lahko že prebirali predvsem v Lovcu, številnih zbornikih, almanahih in kronikah LD in njihovih območnih zvez te rv zadnjem času tudi na družabnih omrežjih. Objavljenih je bilo veliko resnic in poštenih sodb. Zgodovinsko objektivnih in končnih (ne pa tudi dokončnih) ocen za ta čas še ni mogoče dajati. Bilo bi prezgodaj in nekorektno, saj zgodovinopisje brez upoštevanja časovne razdalje ne more slediti zahtevam zgodovinske stroke. Čas vedno opravi svoje in resnica navadno pride na dan, kajti ne smemo pozabiti, da ni nič na tem svetu tako skrito, da ne bi bilo enkrat tudi odkrito.

Ob letošnjem visokem jubileju LZS se mi je zdelo pošteno in primerno izpostaviti nekaj pomembnejših dogodkov in prelomnic (zato naj se to besedilo temu primerno tudi uporablja, saj ne gre za zao-kroženo znanstveno študijo), ki so zaznamovale stoletje (z dodanim desetletjem) bogate dejavnosti lovske organizacije, ki je častno izpolnjevala svoje poslanstvo; tudi takrat, ko je bilo narodu in domovini najtežje. V prevarnih letih 1918/1919, ko so se tudi lovci pridružili generalu Maistru na Štajerskem in Koroškem, med NOB v letih 1941–1945, ko so mnogi odšli v partizane, in nazadnje leta 1991, ko smo se tudi slovenski lovci odločno postavili na branike mlade samostojne države Slovenije. Prav je, da vsega tega ne pozabimo. Kajti če želimo razumeti sedanost, moramo poznati preteklost. In tudi v lovstvu ni nič drugače!

Dr. Marjan Toš

Seznam virov in literature je pri avtorju.

³¹ Pri obeh strateških dokumentih je bila še posebno vidna vloga mag. Janeza Černača.

S kakšnimi znamenji smo lovili na Slovenskem?

110 let v znamenju Zlatoroga

Ob ustanovitvi *Slovenskega lovskega kluba* leta 1907 so si ustanovitelji izbrali za svoj simbol **Zlatoroga** – bajeslovno bitje ene najlepših slovenskih bajk. Beli gams z zlatimi rogovi je v davnih časih vodil in čuval svoj trop divjih koz v triglavskih gorah. Kot nekdanji Zlatorog tako naj bi poslej slovenski lovci varovali divjad in lovišča. S podobo Zlatoroga iz slovenske bajke so ustanovitelji nedvomno želeli v osrednjem simbolu poudariti tudi razliko s simbolom obstoječega *Kranjskega društva za varstvo lova*, na katerem sta bila jelen in (nemški) hrast. Prvi znani simbol organiziranega slovenskega lovstva sega v leto 1910, leto potem ko je *Slovenski lovski klub (SLK)* prešel v višjo organizacijsko obliko in se posledično preimenoval v *Slovensko lovsko društvo (SLD)*. Novi društveni znak je upodobil znani slovenski slikar in lovec **Peter Žmitek**. Simbol je upodabljal v levo obrnjenega gamsa – Zlatoroga z napisom SLD pod gobcem, sviščema (encijanoma) v spodnjem levem in zgornjem desnem delu, na reliefu skalovja. Iz tega znaka so skovali značko iz medenine, ki je bila visoka 33 mm in široka 27 mm. Značka se je zapenjala s pokončno zaponko. Avtorju sta znani znački z oznako izdelovalca *Karnet - Kysely Žižkov* (leta 1905 ustanovljeno podjetje v okraju Žižkov v Pragi) in značka brez oznake izdelovalca (slike 1, 2, 3).

Izpeljanki

Območna Lovska zveza Kočevje je 3. 11. 1957 (nenavadno je, da je v tistih časih prireditelj sovpadala z dnevom sv. Huberta) v sklopu prireditve ob 50-letnici ustanovitve slovenske lovske organizacije

Sliki 1, 2
Prva (avverz) in zadnja (reverz) stran prvega simbola SLD avtorja Petra Žmitka iz leta 1910

v Sodražici priredila lovsko proslavo z odkritjem spominske plošče enemu glavnih ustanoviteljev SLD (SLK), dr. **Ivanu Lovrenčiču**. Ob tej priložnosti so skovali posebno spominsko značko, ki je v bistvu natančna izpeljava prve, P. Žmitka, z edino raz-

Slika 3
Novi simbol SLD se je leta 1911 pojavil tudi na lovskih izkaznicah.

Peter Žmitek (Šmitek) (sl. 4) se je rodil 28. 6. 1874 v Kropi in umrl 24. 12. 1935 v Ljubljani. Risati je začel že kot otrok. Po končani osnovni (ljudski) šoli v Kropi je šolanje nadaljeval na obrtni šoli v Ljubljani. Nato je študiral slikarstvo na Dunaju (1894–1898), nadaljeval v ruskem Sankt Petersburgu (1898–1902) in zaključil v Pragi (1902–1904). Po končanem študiju se je naselil v Ljubljani in služboval kot profesor risanja. Dejaven je bil v Slovenskem lovskem društvu, ostrostrelskem društvu in kinologiji.

Foto: www.dlib.si

liko v napisu, kjer je SLD zamenjan z napisom: 3. XI. 1957, SODRAŽICA. Mere in material (medenina) so praktično enaki originalni znački. Na prvi pogled enaka podoba Zlatoroga je v podrobnostih različna, kar potrjuje, da pri izdelavi niso imeli izvirnega kovnega kalupa prve značke, ampak je spreten kipar izdelal novo podobo, skoraj enako prvotni (slika 5).

Drugič so staro podobo P. Žmitka uporabili leta 1987, ko je Lovska družina Sodražica praznovala svojo 40-letnico ustanovitve. Verjetno so za osnovo jubilejne značke vzeli značko iz leta 1957, na kateri

Slika 5
Spominska značka, izdelana po podobi prvotne značke SLD ob odkritju spomenika dr. Ivanu Lovrenčiču 3. 11. 1957 v Sodražici

že piše Sodražica, in napis zamenjali z napisom: 1946–1986, LD Sodražica. Mere značke ustrezajo svojima vzornicama, material pa je verjetno železo, ki so ga naknadno pobakrili (slika 6).

Simbol iz leta 1921

Simbol Slovenskega lovskega društva v podobi, ki jo (nekoliko spremenjeno) poznamo zdaj, sega v leto 1921 in je nastal po zamisli akademskega slikarja **Josipa**

Slika 6
Jubilejna značka LD Sodražica iz leta 1986 ob 40-letnici ustanovitve LD

prosojnem emajlu so na površini medeninaste osnove vidni različni vzorci, kot so snežinke ali diagonalne šrafure. Namen reliefov na medeninasti osnovi značk ni estetski, temveč potreba po čim bolj hrapavi površini in posledično boljši oprijemljivosti vročega emajla na dokaj veliki površini.

Podoba je osnovne elemente ohranila vse do danes. Tako je na njej ostala kratica SLD tudi leta 1936, ko se je Slovensko lovsko društvo preimenovala

Kranjsko društvo za varstvo lova (sl. 7)

Ob prelomu stoletja je na Kranjskem delovalo Kranjsko društvo za varstvo lova *Jagdschutz Verein in Krain*, ki je bilo ustanovljeno leta 1891, leta 1921 pa se je prostovoljno razšlo. Nikoli ni imelo namena združiti vseh lovcev na Kranjskem. Slovenski lovci so mu očitali nemško usmerjenost, čeprav so bili njegovi člani številni slovenski lovci, med njimi tudi nekateri vidni predstavniki Slovenskega lovskega društva.

Osrednji del simbola društva je bil grb dežele Kranjske – enoglavi razprostrt orel z značilno šahirano prsno prepono v obliki polmeseca s cesarsko krono na glavi. Nad njim je bil značilen srednjeevropski lovski simbol – jelen svetega Huberta s križem med rogovjem. Pod ščitom sta bili prekrizani puški z vencem iz hrastovega listja. Značka je bila visoka 31 mm in 27 mm široka. Kovana je bila iz masivnega srebra, žigosana z žigoma za srebro ter ročno – z zlatarsko žago – izrezana iz odkovka (obrezilno orodje, ki bi v stiskalnici izrezalo značko s toliko detajli, bi bilo tako zapleteno izdelati, da je bilo očitno bolj smiselno ročno izžagovanje). Znana je izvedba s pokončno in ležečo zaponko za pripenjanje. Glede na to, da je bilo največ članov tega društva leta 1894, ko je štelo 344 lovcev, ob dejstvu, da je bila značka draga (srebro, ročno izžagovanje) ter da je od izdelave teh značk minilo že več kot sto let (v obdobju prve svetovne vojne jih po vsej verjetnosti niso kovali), te značke težje zasledimo.

Marije Gorupa. Zlatorog je na novi podobi postavljen na ščit in z ostrimi prehodi med posameznimi barvami ter je posledično bistveno primernejši za tisk, kot je bil prvi Žmitkov znak. Za razliko od predhodnega je Zlatorogova glava tokrat obrnjena na desno stran, kratica SLD pa je izpisana v krogu na spodnjem delu ščita, pod podobo Zlatoroga. Polje okrog Zlatorogove glave je temno zeleno emajlirano*. V

lo v *Zvezo lovskih društev v Dravski banovini*, in po drugi svetovni vojni leta 1958, ko se je naša krovna organizacija preimenovala v *Lovsko zvezo Slovenije*. Zanimivo je, da so novi simbol v obliki emajlirane značke v obdobju med obema vojnama lahko kupovali in nosili le člani Slovenskega lovskega društva, kar zasledimo v oglasih, objavljenih v glasilu Lovec, ko so svoje člane obveščali, da so ob pred-

Josip Marija Gorup se (sl. 8) je rodil slovenskim staršem 27. 9. 1898 na Reki in umrl (najverjetneje) 16. 10. 1926 v dolini Vrat v Triglavskem pogorju. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Leta 1920 je v Pragi študiral slikarstvo in diplomiral na akademiji. Kasneje se je dodatno izobraževal v Berlinu. Ate-

Foto: www.dlib.si

ljeja je imel v Ljubljani in Podbrezjah. Bil je vnuk **Josipa Gorupa plemenitega Slavinskega** (1834–1912), ki se je rodil v Slavini pri Pivki in je bil najbogatejši Slovenec svojega časa, poslovnež, mecen in politik. Josip Marija Gorup je bil tudi brat **Ksenije Hribar Gorup – Strmolske** (1905–1944), ki so ju skupaj z možem **Radom Hribarjem** umorili v začetku januarja 1944 nad gradom Strmol. To je tudi glavni razlog, da se je največ njegovih slikarskih del (več kot trideset) ohranilo do danes prav na gradu Strmol. Josip M. Gorup je poleg osrednjega simbola slovenskih lovcev narisal tudi logotip glasila Lovec (lovca s puško na skali), oblikoval je simbol *Kluba ljubiteljev ptičarjev (KLP – kasneje DLP)*, uredništvu glasila Lovec pa dal v uporabo vrsto svojih slik in vinjet. Največ njegovih del je bilo objavljenih v letniku Lovca 1926, kar verjetno sovпада z razstavo, ki jo je imel tisto leto v Ljubljani.

ložitvi članske izkaznice na voljo značke SLD, kasneje pa so se zadovoljili že s tem, da je naročnik značke sporočil številko svoje lovske izkaznice (slika 9). Iz obdobja med obema svetovnjima vojnama je znanih nekaj različic teh znakov. Razlike med njimi so majhne. Nekoliko se razlikujejo črke SLD, predvsem v debelini, nekaj razlik je tudi pri debelini (smolnatosti) zlatih rogljev, izbočenosti zgornjega roba ščita in že omenjeni podlagi prosojnega zelenega emajla, kjer opazimo diagonalno šrafuro ali snežinke. Velikost značk je bila 42,5 mm pri različici z bolj izbočenim (zaobljenim) zgornjim robom, do 40 mm pri različici z nekoliko ravnejšim zgornjim robom. Širina značk je bila 27 mm. Značke iz tistega obdobja imajo pokončne igle za pripenjanje. Nekatere so kovane iz tanke pločevine v kalupih, ki so imeli negativno in pozitivno gravuro, zato so zadaj »votle« z vidno podobo značke, druge pa so kovane iz debelejšje medenine, na kateri je reliefna le prednja stran značke, zadnja pa je le nekoliko konkavno vbočena (slike 10, 11, 12). Vse

značke iz tistega obdobja so rahlo izbočene, kar polepša videz, čeprav je bila izbočenost nujna predvsem zaradi postopka izdelave značke, ki je bila vroče emajlirana. Iz tistega obdobja obstaja tudi majhna različica značke SLD, ki je visoka 22 mm in široka 14 mm. Samo na tej majhni znački lahko zasledimo izdelovalca: **J. (Jože) Štirn** – Ljubljana. Zdaj lahko le sklepamo, ali so tudi velike izvedbe te značke njegovo delo, lahko pa ugi-bamo, da je bilo izdelovalcev več, kar bi pojasnilo drobna (opisana) odstopanja v videzu (slika 13). V obdobju med obema svetovnjima vojnama je v Zagrebu delovala velika in znana tovarna *Ljudevit Griesbach* (1921–1925), kasneje imenovana *Griesbach i Knaus* (1925–1939), ki se je

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvovrstednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebnin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

Slika 9
Obvestilo iz glasila Lovec iz leta 1936

Slike 10, 11, 12
Novi znak SLD Josipa Marije Gorupa iz leta 1921. Sprednji strani (averza) dveh različic in hrbtna stran (reverz) »votle« izvedbe ene od njiju

za kratek čas preimenovala v DK (Dragotin Knaus – 1939) in nato v Brača Knaus (1939–1945). Tistim, ki smo služili vojaški rok v prejšnji državi, je dobro znana socialistična naslednica, ki je zrasla na teh temeljih – tovarna IKOM - Zagreb. O njeni povezanosti z našim osrednjim simbolom v nadaljevanju (slika 14).

Čas po drugi svetovni vojni

Po drugi svetovni vojni so nosili na klobukih slovenskih

Slika 13
Mala izvedba predvojne značke SLD je ena redkih, na kateri zasledimo napis J. (Jože) Štirn Ljubljana. Od številnih skoraj identičnih izvedb iz obdobja po drugi vojni se zelo malo razlikuje v silhueti.

lovcev (poleg starih – predvojnih) nove značke, in sicer v manjši, 23 mm visoki izvedbi, ter večje, 41 mm visoke. Značke so bile še vedno kakovostno izdelane s postopkom vročega emajliranja. Še najlažje, predvsem veliko značko, od njenih predvojnih predhodnic razlikujemo po izravnanim zgornjem delu ščita. Podoba Zlatorogove glave ostaja še naprej zvesta avtorjevi predlogi. Obe različici se zapenjata z zaponko za broško. Pri večji izvedbi zeleni emajl pogosto skromneje pokriva polje okrog Zlatorogove glave, zato značka pri pogledu od strani ni videti enakomerno gladka (sliki 15, 16).

Leta 1957 je Lovska zveza Slovenije ob 50-letnici ustanovitve Slovenskega lovskega kluba izdala posebno jubilejno značko. Osrednji del te značke predstavlja napis SLD, ki

Slika 14
Novi simbol se je pojavil tudi na lovskih izkaznicah, kjer ga imamo (nekoliko posodobljenega) še dandanes.

z leve strani obdaja lovorjev venec, z desne pa lipov. Na dnu značke je na stičišču vencov pravokotnik s številko 50. Oba venca sta lično reliefno izdelana, podoba Zlatoroga pa je prvič izgubila ponosen videz in Zlatorog je dobil hudomušen nasmeh. Značka je visoka 31 mm in široka 25 mm, sestavljena je iz dveh delov – osrednjega emajliranega napisa SLD, ki je pritrjen na bakreno osnovo z vencema, in številke 50. Značka se pripenja z zaponko za broško (slika 17). Sledile so serije značk, na katerih je ponosni Zlatorog z izvornika dobival čudne podobe: roglja sta se skrčila in izgubila razkremenost, gobec je prevzemal mere in obliko mravljinčarjevega, da »nasmeškov« sploh ne komentiramo

Sliki 15, 16
Podoba prvih povojnih značk SLD je tako zvesta svojim predhodnicam, da ju večina lovcev zamenjuje kar za predvojne izvedbe.

– skorajda za vsako priložnost in razpoloženje.

Sedemdeseta, osemdeseta in devetdeseta leta

Naslednjo jubilejno značko so izdelali ob 70-letnici enotne slovenske lovske organizacije – leta 1977. Izdelal jo je IKOM Zagreb v treh različicah – bronasti, srebrni in zlati – ter neverjetnem številu 31.919 primerkov. Izdelanih je bilo 4.200 serij in 19.310 posameznih značk. Te značke se zgledujejo po prvi jubilejni znački iz leta 1957; so nekoliko manjše – visoke so 20 mm, široke pa 15 mm. Razliko od vzornice najprej opazimo v obliki ščita na osrednjem delu značke, ki je v duhu oblikovalskih trendov tistega časa omejen s tremi ravnimi robovi, ki se na zgornjih vogalih stikajo s četrtinkama manjše krožnice, na spodnjem delu pa s polovico večje. Podoba Zlatoroga je poenostavljena, CIC-točke za roglje so skopnele. Del vratu,

Slika 17
Prva jubilejna značka iz leta 1957 ob 50-letnici organiziranega lovstva v Sloveniji

ki je v izvorniku kovinski, je tu le razmejen s kovinsko črto in belo emajliran. Lovorjev in lipov del venca sta nekoliko poenostavljena, v pravokotniku pa je številka 70. Značke so izdelane iz enega dela in reliefno plitkejšje ter imajo klasično iglo (slike 18, 19, 20).

Pet let kasneje je ob 75-letnici Lovska zveza Slovenije izdala novo jubilejno značko, tokrat samo v posrebreni izvedbi. Vzor ji je bila zo-

pet njena predhodnica iz leta 1957, le da so se oblikovalci tokrat bolj približali izvorniku kot pet let prej. Značka je tokrat večja – 32 mm visoka in 28 mm široka. Osrednji napis SLD se je zopet približal izvorniku. Zlatorogovi rogli so v petih letih pridobili na trofejni moči, del vratu pod gobcem Zlatoroga je bil spet v barvi kovine, oblika robov ščita je izgubila ravne linije. Značka je bila izdelana iz dveh delov in se je pripenjala z zaponko za broško (slika 21).

Ob 80-letnici je Lovska zveza Slovenije spet izdala značko v posrebreni različici, ki se od svoje predhodnice iz leta 1977 razlikuje le v številki

koncu ... Značka ima klasično iglo (slika 23).

Nato je leta 1997 Lovska zveza Slovenije logotip jubilejnega leta svoj glavni simbol okrasila le z lipovo vejico, ki se je raztezala pod znakom in letnicama 1907–1997. Uporaba tega logotipa na papirju je bila v splošni rabi, v obliki značke pa ga je bilo nemogoče izdelati (slika 24). V tem jubilejnem letu so v podjetju *Krašovec* iz Rožne doline v Ljubljani izdelali prototip jubilejne značke ob 90-letnici (Lovec, l. 1987, št. 10/11). Podoba te značke temelji na jubilejnem logotipu, ki se je pojavljal na naslovnici *Lovca* leta 1987, ob 80-letnici. Osnova značke

Slike 18, 19, 20
Jubilejne značke iz leta 1977 ob 70-letnici ustanovitve Slovenskega lovskega kluba

80 v pravokotniku na spodnji strani. Značka ima klasično iglo (slika 22). V sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja so lovci v redni prodaji za na svoje klobuke kupovali tudi razne bolj ali manj posrečene značke SLD brez oznake jubilejnega leta. Poleg splošno uveljavljenih malih značk, visokih 23 mm, so se v tem obdobju pojavile tudi značke, visoke 35 mm in široke 23 mm. V tehniki vročega emajliranja jih je izdelovala *AUREA – Celje*. Ker je ta tehnično sicer kakovostno izdelana značka dokaj velika, je smešna, če ne že kar nekoliko žaljiva upodobitev Zlatoroga toliko očitnejša. Skromna, enakomerno debela rogla brez zasmoljenosti in s skromno razkremenostjo, predolg, navzdol povešen gobec z nekakšno črtico na spodnjem

Slika 21
Jubilejna značka iz leta 1982 ob 75-letnici ustanovitve prve enotne slovenske lovske organizacije

je okrogla, premera 39 mm, v sredini pa je napis SLD. Od strani ga obdajata venca iz lipovih listov, spodaj pa je na belo obarvanem polkrogu napis 90 let. Značka je izdelana iz enega kosa. Lipovi listi niso reliefni, temveč dvoploskovno gravirani. Osnova značke je pozlačena, belo in zeleno polje

Slika 22
Jubilejna značka iz leta 1987 ob 80-letnici lovske organizacije

Slika 23
Značka, ki jo še vedno pogosto vidimo na klobukih naših lovcev. Kakovosten izdelek podjetja *AUREA – Celje* kaže nekoliko smešen (ali morda celo malce groteskno) upodobljen Zlatorog.

pa nista emajlirani, temveč pobarvani. Podoba Zlatoroga se je zopet lepo približala svojemu izvorniku (slika 25, 26). Lovska zveza Slovenije se za te značke ni odločila, zato je bila proizvodnja bolj ali manj omejena na nekajvzorčno serijo. Značka se pripenja z zaponko kot broška. V tistem času so v omenjenem podjetju izdelali tudi prvo značko SLD z žebličkom (pin), ki dandanes prevladuje pri takšnih izdelkih. Značka ima enak videz kot osrednji del prototipa značke za 90-letnico. Na obe znački po desetletjih žalostnih oblikovalskih odklonov od izvorne podobe ponosnega Zlatoroga lahko gledamo kot na neke vrste mejnik, ko smo spet za-

čeli dobivati značke, ki so nam lahko v ponos (slika 27).

Leto 2000: mejnik v razvoju znaka SLD

Pomembnejši mejnik pri razvoju stanovskega znaka SLD

Slika 24
Uradni logotip jubilejnega (lovskega) leta 1997 (Lovec, 1997). Takrat (in kakšno desetletje prej) priljubljen motiv lipovih listov je bilo težko dovolj estetsko in oblikovalsko prenesti na značko, zato takrat ni bilo uradne značke SLD.

je leto 2000, ko je *DC Studio Kocijan* iz Kamnika po naročilu Lovske zveze Slovenije določilo temeljna pravila celostne grafične podobe Lovske zveze Slovenije. V sklopu teh

Slike 25, 26
Pri podjetju *Krašovec* iz Rožne doline v Ljubljani so po zgledu logotipa, ki smo ga imeli deset let prej – ob 80-letnici – na naslovnici našega glasila – *Lovec*, 1987, 10/11 (slika 25) – samoiniciativno izdelali jubilejni znak ob 90-letnici (slika 26). *LZS* se ni odločila za naročilo teh značk.

določil je bila nekoliko prenovljena tudi podoba znaka SLD. Na prvi pogled opazimo, da je ščitasta podoba (katere oblika se je tudi v preteklosti nekoliko spreminjala) dobila novo obliko – zgoraj je omejena z večjim, spodaj pa z manjšim simetričnim polkrogom. Podoba Zlatoroga je za lovčevu oko spet spodobna. Določena so točna razmerja mer, standardi barv in primeri uporabe (slika 28). Prve značke po novi podobi so izdelali v podje-

Slika 27
V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je po dolgem času Zlatorog spet začel dobivati za oko lepšo podobo.

Znak - konstrukcijska shema

Barve

Slika 28
V okviru celostne grafične podobe, ki jo je leta 2000 za Lovsko zvezo Slovenije pripravil DC Študio – Kamnik (udia Marjan Kocjan), je bil osrednji slovenski lovski simbol nekoliko posodobljen (predvsem osnovni oris), natančno pa so bila opredeljena (določena) tudi prava razmerja, barve ...

tju AT Primožič iz Kranja. Prva leta so jih izdelovali v dveh merah: večji, 34 mm x 20 mm, in manjši, 23 mm x 14 mm. Značke so izdelovali s kovanjem iz bakra, zlatenjem in hladnim emajliranjem ali kromanjem in barvanjem. Pripenjajo se z žebličkom (sliki 29, 30).

LZS je ob 100-letnici ustanovitve Slovenskega lovskega kluba leta 2007 za vse člane svojih članic naročila posebne jubilejne značke. Za zgled jim je bila njihova 50 let stara predhodnica, dodelana z novo podobo znaka SLD. Značke s posrebreno podlogo in pozlačeni kovinskimi deli znaka SLD so dobili vsi lovci, ki so bili takrat včlanjeni v lovsko organizacijo. Na prvi seriji je bil na hrbtni strani okrog žeblička le napis izdelovalca, na kasnejših serijah pa sta bili na

Sliki 29, 30
Skladno z novo obliko so v podjetju AT Primožič iz Kranja izdelali veliko in majhno značko SLD. Znački se pripenjata z žebličkom, kovani sta iz bakra in pozlačeni. Tehnika barvanja s hladnim emajlom ne terja več izbočenega prereza, zato sta znački ploski.

zadnji strani dodani tudi letnici 1907–2007. Kot protokolarno darilo so izdelali tudi manjše število darilnih setov treh značk z vencema v barvi patiniranega bakra, srebra in zlata v posebnih plastičnih škatlicah (slike 31, 32, 33). V podjetju AT Primožič so izdelali posebno omejeno serijo majhnih značk SLD, namenjenih kot nekakšno neformalno priznanje najvišjim funkcionarjem LZS. To je majhna, le 9 mm visoka značka z dolgo narebreno iglo, namenjena predvsem nošenju na zavihku civilnega suknjiča (slika 34).

110 let organiziranega lovstva pri nas

Ob letošnji 110-letnici organiziranega lovstva na Slovenskem so pred oblikovanjem logotipa oblikovalcu (in lovcu) Igorju Pičulinu v strokovni službi Lovske zveze Slovenije predstavili dejstvo,

Slike 31, 32, 33
Ob stoletnici ustanovitve Slovenskega lovskega društva (SLD) – leta 2007 – je vsak slovenski lovec dobil tudi jubilejno značko. V bistvu je bil to posnetek bogato reliefno oblikovanega venca iz lovorovih in lipovih listov, ki ga je imela značka iz leta 1957, nadgrajen z znakom SLD iz nove celostne podobe. Lovci so prejeli izvedbo značke s posrebrenim vencem, za protokolarne podelitve gostom na osrednji prireditvi ob 100-letnici pa je bilo izdelanih nekaj setov treh značk z bakrenimi, srebrnimi in zlatimi (patiniranimi) venci.

da so slovenski lovci ob ustanovitvi svojega prvega kluba leta 1907 izbrali za svoj simbol Zlatoroga. Šele tri leta kasneje ga je prvič upodobil P. Žmitek in šele leta 1921 smo izpod rok J. M. Gorupa dobili simbol, ki ga bolj ali manj nespremenjenega in s ponosom nosimo še dandanes. Že 60 let na takšen ali drugačen način Gorupov simbol uporabljamo ob obletnicah. V osnovni simbol se ne(-bi) sme(-lo) posegati. Čudeža z opletom iz lovorje-

Slika 34
Najmanjša značka SLD meri le 9 mm. Izredno majhna serija je bila namenjena najvišjim funkcionarjem LZS. Značka ima dolgo iglo in je namenjena nošenju na zavihku civilnega suknjiča.

vega in lipovega listja tudi ne moremo pričakovati. Letošnja Zlatorogova podoba je torej zaživela v povsem drugi luči. Igorjev talent in poznavanje naše celostne grafične podobe sta nas pripeljala do logotipa, ki ga v letošnjem jubilejnem letu gledamo na naslovnici našega glasila (slika 35). Ponovila pa se je zagata iz leta 1997. Takšen logotip je prak-

tično nemogoče lepo prenesti na značko. Strokovna služba je z izvorno idejo o Zlatorogu kot simbolu slovenskih lovcev in osnutek podobe značke ob 110-letnici predstavila podjetju AT Primožič. Tokrat jubilejna značka nosi realistično podobo belega (posrebrenega) gamsa z zlatima rogljema. Napis 110 let 1907–2017, s katerega je razvidno, da gre za jubilejno značko, je skrit na zadnji strani značke. Podjetje AT Primožič je značko izdelalo v nakladi

Slika 35
Sodoben logotip za tiskovine avtorja Igorja Pičulina, ki ga v letošnjem jubilejnim letu zasledimo na naslovnih naše revije.

Sliki 36, 37
Letošnja jubilejna značka upodablja samo naš glavni simbol – Zlatoroga. Na podobi belega (na znački srebrnega) gamsa (na znački srebrnega) gamsa z zlatima rogljema je le na zadnji strani (reverzu) izpisano, da gre za značko ob 110-letnem jubileju.

samo 600 izvodov. Visoke so 28 mm, pripenjajo pa se z žebličkom (sliki 36, 37).

Nesamostojna uporaba znaka SLD

Znak SLD je pogosto tudi (osrednji) del drugih znakov. Dolga leta so ga imeli na znački lovski čuvaji – sprva z rdečo peterokrako zvezdo namesto napisa SLD, po osamosvojitvi je bila (leta 1993) zvezda

Simboli Lovske zveze Jugoslavije

Ne moremo mimo zgodovinskega dejstva, da smo živeli v kar dveh Jugoslavijah; eni med obema vojnoma, drugi po drugi vojni. V obeh obdobjih sta obstajali tudi lovski zvezi na tem – državnem nivoju in obe sta imeli tudi svoje simbole.

Lovci kraljevine Jugoslavije so imeli simbol v podobi, ki jo

Slike 38, 39, 40
Lovske značke Kraljevine Jugoslavije je zasnoval Maksim Gaspari, izdelal jih je J. (Jože) Štirn iz Ljubljane. V duhu tistega časa so z napisom v latinici in/ali tudi cirilici. Avtorju sta znani izvedbi v bakreni in posrebreni različici.

je oblikoval slovenski slikar Maksim Gaspari. Lovci ga poznamo predvsem po sliki *Trentar strelja Zlatoroga*. Tudi motiv je slovenski. Gamsova glava (Zlatoroga) od strani, v ozadju obrisi gora, pred njimi planike. Vse skupaj nekoliko stilizirano. Značka je po obliki osemkotnik ali bolje pokončni pravokotnik s prisekanimi vogali. Na spodnji strani z velikimi tiskanimi črkami piše Jugoslavija. Značka je visoka 28 mm in široka 22 mm. Zapenja se z zaponko, izdelovalec pa je bil J. (Jože) Štirn iz Ljubljane. Obstajajo posrebrene in bakrene različice in v duhu tistega časa z napisom v latinici in cirilici (slike 38, 39, 40) Pod enotnim simbolom so jugoslovanski lovci nastopili tudi na mednarodni lovski razstavi leta 1937 v Berlinu. Po drugi svetovni vojni so motiv te značke pogosto uporabili (zlorabili) tudi za razne turistične značke, ki jih dokaj pogosto srečamo v različnih izvedbah: od aluminijaste barvane, kjer je le napis Jugoslavija zamenjan z napisom Slovenija, do nekoliko spremenjenih različic z napisom Vršič (slika 41). Nesporen je vpliv tega simbola na aktualno podobo značke iz Bosne. Oblika zunanje roba je resda nekoliko spremenjena, v podobi gamsa, gora in planike pa zlahka zasledimo izvorno podobo. Naše lovce včasih bega napis na tej znački. SLO BIH si poskušajo razložiti kot povezavo med Slovenijo ter Bosno in Hercegovino, čeprav kratica pomeni *Savez lovačkih organizacija Bosne i Hercegovine* (slika 42).

Lovci poveljne Jugoslavije so kot svoj simbol nosili (še vedno jo kdaj pa kdaj vidimo tudi na klobukih naših lovcev) emajlirano belo zeleno elipsasto značko z jelenovo podobo. V beli obrobi na desni strani piše *Lovački savez Jugoslavije*. Značka je visoka 20 mm in široka 16 mm, je lična in kakovostno izdelana (slika 43).

Slika 41
Simpatičen motiv značke iz obdobja Kraljevine Jugoslavije so po drugi svetovni vojni pogosto uporabili za kov prodajnih značk. Nekatere so svoji vzornici presenetljivo podobne.

Slika 42
Značka Kraljevine Jugoslavije je nedvomen vpliv pustila tudi pri znački Zveze lovačkih organizacij Bosne in Hercegovine.

Slika 43
Značka Lovske zveze Socialistične federativne Republike Jugoslavije

Slike 44, 45, 46

Znak SLD, obdan z vencem, je edina znana izvedba takega znaka, kjer je podoba Zlatoroga oblikovana plastično in ne ploskovno. Znak je visok 50 mm in širok 38 mm. Namen tega znaka avtorju ni znan – če kdo od bralcev ve zanj, prosimo, naj ga posreduje uredništvu.

prekrita z grbom Republike Slovenije in čisto na koncu se je v simbol vrnil napis SLD. Skladno s *Pravilnikom o organizaciji lovskočuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka*, pa je znak SLD na veljavnih značkah Lovski čuvaj leta 2011 zamenjal grb Republike Slovenije (slike 47, 48, 49). Tehnično nekoliko enostavnejšo izvedbo (enodelnega) jubilejnega znaka SLD brez napisa 100 v okvirčku na spodnjem delu je LZS z napisom 3. Slovenski lovski dnevi 2011 izdala za udeležence lovskih dni. Značka je visoka 31 mm in široka 27 mm. Pripinja se z žebličkom (slika 50). Majhen znak SLD je bil vključen tudi

Slika 50
Uporaba znaka SLD na znački za udeležence tretjih Slovenskih lovskih dni leta 2011

ampak je bila namenjena spominu na ta dogodek (slika 51). Simbol SLD predstavlja tudi del jubilejnega znaka Lovske zveze Slovenije za 40, 50 ali 60 let članstva v lovski organizaciji (slika 52).

Slike 47, 48, 49

Znak SLD je bil dolga leta osrednji del značke Lovski čuvaj. V obdobju SFRJ je napis SLD zamenjala zvezda, po osamosvojitvi Slovenije jo je prekril grb RS, na koncu je bil na znački lovskega čuvaja znak SLD v nespremenjeni podobi.

v simbol 13. Mednarodnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja, ki ga je LZS priredila leta 2011. Celotna značka je visoka 48 mm in široka 34 mm (elipsa 31 mm). Osrednjo podobo rukajočega jelena je za Sekcijo oponašalcev jelenjega rukanja narisal **Janez Mravlje**, značko kot celoto pa je oblikoval **Igor Pičulin**. Izdelana je bila v manjši nakladi, saj ne gre za splošno dekorativno značko,

S spreje mom novega *Pravilnika o podeljevanju lovskih priznanj in odlikovanj* 3. 3. 2010 je bilo ustanovljeno tudi novo priznanje, *plaketa Lovske zveze Slovenije*, ki jo lahko prejmejo lovške in sorodne organizacije ter posamezniki – nečlani lovskih organizacij, ki so s svojim strokovnim ali organizacijskim prispevkom in delom bistveno prispevali k vlogi in mestu lovške organizacije kot naravovarstvene

Slika 51
Uradni logotip 13. Evropskega prvenstva v oponašanju jelenovega rukanja iz leta 2011

Slika 52
Jubilejni znaki za leta članstva

Slika 53
Plaketa Lovske zveze Slovenije

dejavnosti. Plaketa Lovske zveze Slovenije se podeljuje tudi ob visokih jubilejih lovskih organizacij kot naslednic nekdanjih lovskih klubov ali društev. Ta plaketa se podeljuje zelo redko in izjemoma. Doslej so jo prejele tri tuje lovške zveze in nekdanji predsednik Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC) **Bernard Lozé**. Plaketa je masivna, brez lesenega podstavka pa je visoka 153 mm in široka 133 mm. Po podobi spominja na jubilejno značko iz leta 2007, le da med lovorjevimi in lipovimi delom venca na spodnji strani nima okvirčka z napisom 100. Spodnji del

(venec) je poseben odlitek, osrednji del (znak SLD) pa je pozlačen in obarvan odkovek. Pritrjena je na hrastov podstavek ščitaste oblike (slika 53).

Številne lovške družine in celo območne zveze lovskih družin bolj ali manj spretno vnašajo simbol SLD v svojo družinsko značko ob kakšnem jubileju ali dogodku. Tako zadostijo **določilom o naši lovski noši, ki predpisujejo, da je nameščen na levi strani vsakega klobuka tudi znak SLD**, hkrati pa s tako značko bolj ali manj estetsko

obeležijo obletnico ali dogodek. Takšnih značk je veliko. Na žalost izdelovalci večkrat posežejo po podobah (srednje) starih znakov, naročniki pa so premalo pozorni in nova značka, ne samo da odstopa od **celotne grafične podobe** (kot bi dandanes delno odstopala celo izvorna iz leta 1921), ampak je (vsaj podoba Zlatoroga) skrajno neestetska (sliki 54, 55)

Značke so ves čas sestavni del lovške kulture. Nošenje znaka SLD na levi strani klobuka lovskega kroja je opredeljeno (predpisano!) tudi v standardih slovenskega lovskega kroja. Tako se tovrstne značke kljub krepkemu zatonu »značarske evforije« iz obdobja SFRJ, ko so značke izdajala vsa podjetja, društva ... in so jih zbirali skoraj vsi, še vedno »držijo« naših klobukov. O teh simbolih marsikaj vemo, napisanega pa je bore malo. S to tematiko se je pri nas pred leti aktivneje ukvarjal pokojni **Rado Čencič** iz LD Selca, ki ga (predvsem starejši) lovci poznajo tudi kot lovskega pisatelja. Njegovi zapisi so dragoceni, saj je z objavo v

Sliki 54, 55

Naše članice podobo znaka SLD (LD) pogosto bolj (slika 55) ali manj (slika 54) uspešno vključijo v svojo značko ob izdajah svojih jubilejnih značk ali pomembnejšega dogodka. Takšnih značk je veliko. Pri eni od predstavljenih je izdelovalec še leta 2016, 16 let po sprejetju celostne grafične podobe LZS, uporabil neposrečeno podobo z značke AUREA – Celje, druga pa je izdelana po določitih celostne grafične podobe LZS.

Lovcu marsikateri podatek o lovskih značkah (oblikovalec, leto izida, naklada ...) rešil pred pozabo. Vendar tudi on ni imel virov in podatkov za starejše značke in je v glavnem inventariziral tiste, ki so bile kovane v 70. in 80. letih.

Prispevek je plod dolgoletnega zbiranja značk in brskanja za informacijami o njih. Upam, da pri navajanju podatkov ni hujših napak. Če katera je, se opravičujem in vas hvaležno prosim, če mi sporočite popravke. Prav tako prosim vse bralce teh vrstic, naj mi sporočijo še kakšen podatek na to tematiko, ki ga nisem vedel ali sem ga po pomoti prezrl,

na e-naslov: gregor.bolcina@lovska-zveza.si

Za konec

Znak SLD kot osrednji slovenski lovski simbol vsi lovci spoštujejo in ga radi nosijo, pa naj gre za lovca z naše obale ali panonskih ravnin. Zdi se, da je J. M. Gorup s to podobo zadel bistvo Zlatoroga, da je ta naš simbol nekako nad vsem drugim: nad lovskimi spori, razprtijami, ljubosumjem ... Upamo lahko, da bo naš Zlatorog še naprej bdel nad našim lovstvom in ga ne bomo tako izdali in užalostili, kot ga je trentarski lovec.

Gregor Bolčina
gregor.bolcina@lovska-zveza.si

Vse foto: G. Bolčina

Foto: G. Bolčina

Foto: M. Artnak – Grča

ZA TRAJNOST SMO ODGOVORNI VSI

DELO, 2. 8. 2017 (Borut Tavčar) – Na srečanju Zeleni most na slovensko-hrvaški meji nad Loškim Potokom, ki je opremljena z rezilno žico, so se varuhi narave, gozdarji in lovci strinjali, da so dolgovi do narave veliko usodnejši kot bančna posojila. Treba se bo spremeniti in prilagoditi. »Ohranjena narava je glavni pogoj za naše življenje in življenje vseh prihodnjih rodov. V zadnjih desetletjih so se močno spremenile razmere v naravi zaradi podnebnih sprememb, naraščanja prebivalstva, zaradi nerazumne rabe naravnih virov in zaradi družbenih sprememb v svetu. Razmere v našem okolju in na našem planetu so skrb zbujajoče predvsem zato, ker ne upoštevamo omejenosti naravnih virov in ne spoštujemo načela vzdržne ali trajnostne rabe narave zaradi interesov kapitala, ki zahteva dobiček za vsako ceno pri izkoriščanju narave in ljudi.« je dejal **Janez Černač**, upokojeni gozdar, lovec, slikar in publicist. Dodal je, da »se moramo ob tem zavedati, da je življenje vsakega človeka prepleteno in soodvisno od vseh brezštevlnih osebkov v rastlinskih in živalskih združbah.

Z ugotovitvami, da se mora človeštvo poenotiti, saj bi bila nova svetovna vojna verjetno zadnja, grozi pa upor revnih, saj razlike nikoli niso bile tako velike, kljub temu da človeštvo porabi več virov, kot jih Zemlja lahko obnovi,

se varuhi narave strinjajo. Pa tudi s tem, da zaradi razmer v družbi zmanjkuje prostora za vse živo na planetu, a večina to vidi le kot stisko ljudi. Resnejša nevarnost je, da se s pospešenim izumiranjem vrst že trgajo življenjske verige, od katerih smo odvisni.«

NAJPREJ VARUH, NATO LOVEC

VEČER, 4. 8. 2017 (Slavica Pičerkó Peklar) – Prejemnik letošnje zlate plakete Mestne občine Ptuj je mag. **Emilijan Trafela**, lovec in gozdar, ki je svoje poklicno delo strokovnjaka za gozdarstvo na najlepši način povezal z lovstvom in poudarja: »Lovec je najprej varuh narave in vsega živega v njej. Kar ji odvzame, ji mora s obrestmi vrniti. Zato je lovčevu vodilo skrb za ravnovesje v naravi, kar je v času, ko je človek s svojimi pohlepni osteganjem v naravo to osiromašil, vse težje.« Emilijan Trafela se je rodil septembra 1939. leta v Gruškovju pri Podlehniku in je svojo lovsko pot, pri sedemnajstih kot pripravnik, začel v tamkajšnji lovski družini: »Domačim lovcem ostajam zvest še danes, 46 nas je in za vse nas lahko rečem, da smo resnično pravi lovski tovariši. Tovarištvo med nami veliko šteje in jaz se veselim vsakega druženja s svojimi rojaki in tudi dela v Zvezi lovskih družin Ptuj - Ormož, ki povezuje 24 lovskih družin in šteje kakih tisoč članov in članic.« Prejemnik zlate plakete

ptujске mestne občine je opravljal vidnejše in pomembnejše naloge v lovski organizaciji: 18 let je bil starešina LD Podlehnik, že leto po vstopu v lovske vrste je bil kot mlad gozdarski strokovnjak izvoljen za podpredsednika Lovske zveze (LZ) Ptuj. Od leta 1973 pa vse do letošnjega aprila je opravljal naloge predsednika Zveze lovskih družin (ZLD) Ptuj - Ormož. Ob razrešitvi so ga kolegi imenovali za častnega predsednika zveze. Krajše obdobje je vodil tudi LZS, zdaj je še vedno član upravnega odbora zveze, posebno rad pa opravlja naloge predavatelja za izobraževanje lovskih pripravnikov, je pa tudi predsednik izpitne komisije. »Zagotovo sem zaradi svojega strokovnega dela še bolj razumel naravo in življenje v njej in sem na lovstvo gledal kdaj tudi drugače kot moji lovski kolegi, a dejstvo je, da smo se, in se še vedno, vsi skupaj zavzemali za dobro živali, narave in ljudi. Lovci sami smo zaščitili jerebico, divjega petelina, ruševca, gozdnega jereba, skrajšali smo lovno dobo poljskemu zajcu in še kateri od ogroženih živalskih vrst,« je dejal Trafela in izpostavil neplačano delo v lovskih vrstah. »Zelo rad grem v naravo, velikokrat me kar potegne tja v moje Haloze, posedim in opazujem jutranje prebujanje narave pa tiste meglice, ki napovedujejo jesen, poskušam biti kar najbolj neopazen, kajti jaz sem tisti, ki vstopa v svet, ki ni moj, in moram spoštovati pravila, ki jih je

tam vzpostavila narava.« je dejal Emilijan Trafela, ki je ponosen na svojo lovsko bratovščino, na rogiste in vse tiste, ki si prizadevajo za ohranjanje šeg in navad, ki veljajo med lovci. Prepričan je, da jih bodo nekaj lovci s Ptujškega predstavili čez štiri leta, ob svoji stoletnici delovanja.

ZA ŠKODO DIVJIH ŽIVALI MORA V MOŠNJIČEK SEČI DRŽAVA

DELO, 12. 8. 2017 (Iva Ropac) – Za škodo, ki jo na premoženju povzročijo živali zavarovanih vrst, država v skladu z Zakonom o ohranjanju narave izplačuje odškodnine. A so oškodovanci upravičeni do denarnega obliža le, če predhodno poskrbijo za zaščitne ukrepe, in sicer tako, da ravnajo kot dober gospodar in na svoje stroške naredijo vse potrebno, da premoženje obvarujejo pred nastankom škode. Državno pravobranilstvo je od leta 2012 do lani prejelo dvanajst odškodninskih zahtevkov, letos do sredine julija pa še dva. Višina odškodninskih zahtevkov v štirinajstih zadevah znaša 278.503 evrov. »Od teh 14 prejetih zavedev je 12 zavedev zaključenih, pri čemer je v 11 pravobranilstvo odškodninske zahtevek zavrnilo, v eni zadevi pa oškodovanec ni sprejel poravnalne ponudbe in je zoper Republiko Slovenijo vložil tožbo. Tako na podlagi odškodninskih zahtevkov

v predhodnih postopkih odškodnine niso bile izplačane,« so pojasnili na pravobranilstvu. Kar zadeva tožbe, je pravobranilstvo od leta 2012 do 2016 v odgovor prejelo 17 tožb, letos do srede julija pa še dve. Višina tožbenih zahtevkov v 19 zadevah znaša 335.573 evrov, nekatere pa so že končane. »V obdobju od 2012 do 2016 je namreč državno pravobranilstvo skupno končalo 21 zadev, v teh zadevah pa so tožbe stranke zahtevale skupno 932.099 evrov; pri tem se tožbeni zahtevki gibljejo od 519 evrov do 412.647 evrov v posamezni zadevi. V slednji je bila tožniku, ki je zaradi napada medvedke pred desetimi leti postal tetraplegik, zaradi napada rjavega medveda leta 2015, prisojena odškodnina v višini dobrih 180.000 evrov in mesečna renta 670 evrov,« so povedali na pravobranilstvu in dodali, da je morala Republika Slovenija na podlagi sodne poravnave ali sodbe od leta 2012 do 2016 odškodnino plačati v skupno dvanajstih zadevah v višini 233.173 evrov.

ŠTEVILČNOST JELENJADI NAJ SE USKLADI Z NARAVNIM OKOLJEM

KMEČKI GLAS, 16. 8. 2017 (Franc Fortuna) – Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) so še isti dan, ko smo iz Kmečkega glasa

odgovornim na ministrstvu posredovali vprašanja, zakaj se čaka s podpisom lovskoupravljavskih načrtov (LUN) za štiri najbolj problematična območja, podpisali še zadnje letne načrte za upravljanje z divjadjo na Kočevsko-Belokrajskem, Zahodno visokokraškem, Triglavskem ter Notranjskem LUO. Na omenjenih območjih je v načrtu zmanjšanje populacij jelenov (16. avgusta se namreč začne sezona lova na jelenjad) in njihova uskladitev z okoljem naj bi omogočala nemoteno pomlajevanje gozda in zmanjšala škodo na kmetijskih površinah. Kot so sporočili iz Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, nedavno sprejeti letni načrti sledijo strokovnim smernicam enotnega upravljanja z gozdovi in divjadjo. Trenutno se gozdovi zaradi objedanja jelenjadi na več območjih ne morejo naravno pomlajevati. »Predlogi LUN za leto 2017 so bili za vseh 15 LUO v Sloveniji izdelani v predpisanem roku in posredovani v sprejem na MKGP«, so povedali na ZGS in dodali, da »so bili vsi predlogi letnih načrtov za leto 2017 za posamezne LUO določeni in potrjeni na pristojnih svetih območnih enot ZGS, ki so sestavljeni iz predstavnikov lastnikov gozdov, predstavnikov kmetijstva, lovstva in varstva narave in predstavnikov ustanovitelja, lokalnih skupnosti iz gozdnogospodarskega območja in javnih uslužbencev zavoda.« V Sloveniji je petnajst LUO in po potrjenih letnih načrtih bi bil na

nivoju Slovenije potreben odvzem dodatnih 1.194 osebkov jelenjadi oz. skupaj 8.895 osebkov, kar znaša 16 % povečanje glede na lanski načrt. Ne gre pozabiti, da je dopustna toleranca pri izvedbi načrtov.

JELENJAD OBGRIZE ŠTEVILNA MLADA DREVESA

KMEČKI GLAS, 23. 8. 2017 (Dragica Heric) – Janez Smrtnik, dober gospodar kmetije in gozda in tudi lovec, je povedal, da je bil lov vedno pomemben del celote gorskih kmetij, saj so se v preteklosti preživljali tudi z njim. Glede na škodo, ki jo na kmetijskih in gozdnih površinah povzroči predvsem številčna jelenjad, se mu velikokrat postavi vprašanje gospodarjenja z divjadjo na zasebnih površinah. Lastniku oz. kmetu ostane samo škoda, saj vemo, da je LD ne povrnejo, prav tako tudi niso uspešni pri zahtevkih za odškodnine, ki naj bi jih poravnala država.

MEDVEDKA OB VZNOŽJU ŠMARNE GORE NI NEVARNA, A KLJUB TEMU PREVIDNO

MC RTV SLO, 24ur.com Pop tv, Planet tv in STA, 2. 8. 2017 – Medvedka z mladičema, ki so jo konec avgusta opazili

ob vznožju Šmarne gore, ni nevarna, saj se ne približuje vasem ali ljudem, je zatrdil **Ivan Bek** iz LD Šmarna gora. Medvedko so opazili tudi v Mengšu, na Dobenem in Rašici. Kot domneva Bek, je medvedka z dvema mladičema prišla s Krvavca, kar sicer ni najbolj običajno. Videli so jo na travnikih in poljih s koruzo, s katero se je prehranjevala. Ni pa se približala vasem ali brskala po zabojnikih; najbrž zato, ker je v naravi zdaj še dovolj hrane, je povedal Ivan Bek iz LD Šmarna gora. Medvedka z mladiči po njegovih besedah ni nevarna. Doslej ni povzročila nobene škode in tudi ljudi ni napadla. »Malo se sprehaja po svojem habitatu sem in tja,« je dejal Bek. Sam je sicer še ni videl. Medvedi se po navadi hitro premikajo naprej; tej medvedki območje očitno ustreza, vendar tod zagotovo ne bo ostala. »Kar čez noč bo izginila in se najverjetneje umaknila proti območju Pokljuke, kjer je več miru,« je dejal Bek. Ob tem je dodal, da divje živali zelo vznemirjajo sprehajalci in kolesarji v naravi. Medvedi se v glavnem premikajo ponoči in se izogibajo ljudem. Prehranjujejo se z gozdnim jagodičevjem in drugo hrano, ki jo najdejo na poti. Če medvedi napadejo ljudi ali povzročajo škodo, Zavod za gozdove da zeleno luč za odstrel. V Sloveniji je stalno približno 450 medvedov, je še pojasnil Bek. O medvedu na območju Šmarne gore je **30. avgusta** poročal tudi **Dnevnik**.

Foto: J. Popež – Grča

Vsi smo odgovorni za trajnost življenja!

Ohranjena narava je temeljni pogoj za naše življenje in življenje vseh prihodnjih rodov. V zadnjih desetletjih so se zelo spremenile razmere v naravi zaradi podnebnih sprememb, večanja prebivalstva, nerazumne rabe naravnih virov ter zaradi družbenih sprememb v svetu. V našem okolju in na našem planetu so razmere zaskrbljujoče predvsem zato, ker ne upoštevamo omejenosti naravnih virov in ne spoštujemo načela vzdržne ali trajnostne rabe narave zaradi interesov kapitala, ki terjajo dobiček za vsako ceno pri izkoriščanju narave in ljudi.

Ob tem se moramo zavedati, da je življenje vsakega človeka prepleteno in soodvisno od vseh brezštevilnih osebkov v rastlinskih in živalskih združbah, ki se združujejo v ekološke sisteme in se spreminjajo v času in prostoru od tropskih krajev do obeh polarnih polov, od najglobljih morskih globin do najvišjih gorskih vrhov. Vsako bitje na tem planetu je odvisno od razmer, ki jih za življenje ustvarjajo skupnosti žive in mrtve narave, zato se tudi razmere za življenje spreminjajo v prostoru in času. Na svetu se vse spreminja, samo zakoni narave in življenja so večni, zato jih moramo spoštovati ter jih v vsakdanjem življenju in delovanju tudi uresničevati. Ni dovolj zgolj deklarativno sprejemanje, pač pa udeležanje, sicer bo maščevanje narave še strašnejše.

Ugotovitve

- Pred vsem svetom in pred nami so nujne spremembe, da bo človeštvo lahko preživevalo v tretjem tisočletju. Zato je nujno, da se človeštvo na planetu poenoti, na katerih etičnih temeljih bo gradilo družbo prihodnosti, ki bi bila pravična do ljudi in narave, da bi tako preprečili spore in

vojne, ker zdajšnje razmere grozijo s katastrofo za vse živo na tem planetu. Zaradi zdajšnjih zalog nuklearnega,

milijard. Zato človeštvo na leto že zdaj porabi tretjino več naravnih virov, kot se jih obnovi v enem letu. Do sredine tega

Foto: M. Artnak - Griča

biološkega in drugega orožja je nevarnost večja, kot je bila kdajkoli v vsej zgodovini, zato bi bila nova svetovna vojna verjetno tudi zadnja na planetu Zemlja.

- Tako globokih prepadov med revnimi in bogatimi na tem planetu še ni bilo, vendar nas zgodovina uči, da velikih razlik večina nikoli ni dolgo mirno prenašala. Zato so bili upori sužnjevi, kmečki panti, revolucije in vojne, kar vse je terjalo neizmerno veliko gorja in smrti. Na svetu živi v hudi revščini že milijarda otrok, zato vsake tri sekunde umre po en otrok. Milijarda in pol ljudi nima dostopa do pitne vode. Na svetu živi že tri milijarde ljudi, ki ima za življenje samo nekaj več kot dva dolarja na dan ...

- Naravni viri na našem planetu so omejeni, število ljudi s svojimi resničnimi in namišljenimi potrebami pa se nerazumno povečuje, da nas je na planetu več kot sedem

stoletja bomo ob tako povečanih potrebah porabili že za dva planeta Zemlja naravnih virov. Dolgovi do narave so veliko usodnejši kot so bančna posojila.

- Na milijarde revnih ljudi si želi enakega življenja, kot ga imajo v najbolj razvitem svetu, do česar imajo tudi vso pravico. Za tako raven življenja vseh sedmih milijard ljudi pa bi porabili že zdaj toliko naravnih virov, kot bi nam jih lahko dajalo pet planetov Zemlja. Zato se bo v prihodnje sedanjim desetim milijonov pridružilo že stotine milijonov beguncev.

- Zaradi takih razmer v naravi in družbi zmanjkuje prostora za vse živo na planetu, toda večina to vidi in razume le kot stiske ljudi, vendar to ni dovolj. Samo še bolj brezupne razmere so za vsa druga bitja v prepletenih in soodvisnih ekoloških sistemih. Zato vsako leto za vedno izumrejo številne rastlinske in živalske vrste,

kar slabi trdnost in trajnost življenja. Življenjske verige so vedno bolj načete in se že trgajo, kar je resna nevarnost.

- Slovenija je po gozdnosti z več kot šestdesetimi odstotki površine, prekrite z gozdovi, na tretjem mestu v Evropi. Zato je tudi zelo bogata z vodnimi viri ter praviimi genskimi zakladi dinarskih rastlinskih in živalskih združb,

ki se preko Čabranke in reke Kolpe navezujejo na Gorski kotar ter po Dinaridih na osrednji Balkan. V tem obširnem in redko poseljenem območju so se ohranile tudi dinarske populacije velikih zveri.

- Še pred tremi desetletji je bilo slovensko gozdarstvo vodilno v Evropi, s tem pa tudi v svetovnem merilu. Zato je bil leta 1986 v Ljubljani 18. kongres Mednarodne zveze gozdarskih raziskovalnih organizacij IUFRO (*International Union of Forest Research Organizations*). To je bilo priznanje za našo bogato tradicijo pri strokovnem in znanstvenem delu ter za zgledno upravljanje z gozdovi. Še posebno je gozdarska stroka napredovala po drugi svetovni vojni: prepoved golosekov, obvezni gozdnogospodarski načrti za vse gozdove, večnamensko in sonaravno gospodarjenje, solidarnost ob ujmah ... Zaradi denacionalizacije velikega deleža državnih

gozdov ter novega zakonu o gozdovih so razmere zaskrbljivoče. Zdajšnja organiziranost gozdarstva ni primerna, kar se je izkazalo pri upravljanju in gospodarjenju v zadnjih dveh desetletjih, še posebno pa v izrednih razmerah ob naravnih ujmah in populacijskih izbruhih lubadarja.

• V letu 2017 praznujemo 110-letnico organiziranega slovenskega lovstva. Skozi vso zgodovino sta bila lovstvo in gozdarstvo soodvisna in povezana, ker so vse združbe prostoživečih divjih živali od mikroorganizmov do divjadi in velikih zveri sestavni in neločljivi del ekoloških sistemov gozdov in gozdnate krajine. Slovensko lovstvo je dosegalo največje uspehe pri aktivnem varstvu in gojitvi divjadi po drugi svetovni vojni, ker je bil odpravljen stari zakupni sistem, ustanovljene so bile lovske družine kot društva in gojitvena lovišča z usposobljenim osebjem. Zaradi uspehov in strokovnega dela je imelo slovensko lovstvo v svetu velik ugled, saj so bili naši strokovnjaki v komisijah in tudi v vodstvu Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC. Po drugi svetovni vojni je slovensko lovstvo sledilo sodobnim trendom in ekološkemu spoznanjem, kar ga je uvrstilo v sam vrh evropskega lovstva. Naše zakonske rešitve so bile za zgled drugim in so jih posnemali. Gospodarjenje z divjadjo je upoštevalo dejavnike v kmetijski in gozdni krajini, saj so sodelovali pri rešitvah za ohranjanje naravnih biotopov/habitatov ter pri ukrepih za preprečevanje škode od rastlinojede divjadi in velikih zveri.

• Nekdanja gojitvena lovišča so bila že pred več kot tremi desetletji določena za preoblikovanje v naravovarstvena območja na ravni regijskih in narodnih parkov, ki bodo imela pred lovom prednostne naloge na področju izobraževanja, raziskovalnega dela ter dela z javnostjo na področju varstva in ohranjanja narave. Tako je bilo v državnih prostorskih dokumentih določeno, da se območje gojitvenih lovišč na

Kočevskem poveča in zaokroži na raven regijskega zavaranega območja Kočevsko – Kolpa; nosilec projekta je bilo Gozdno gospodarstvo Kočevje. Projekt je bil v celoti pripravljen že leta 1995, vendar še vedno ni uresničen. Strokovne podlage so bile ponovno preverjene in potrjene na podlagi zahtev in direktiv EU za območja Natura 2000.

• Ob napovedanih zakonskih spremembah, ki so nujne za področje gozdarstva, so v združenjih zasebnih lastnikov gozdov že napovedali zahteve, naj ima vsak lastnik gozdov tudi vse pravice do lova, gibanja v gozdovih, do vodnih virov in gozdnih sadežev ..., kar je v nasprotju z načeli o delitvi lastništva med zasebno lastnino in javnimi funkcijami

spremenil tudi odnos oblasti do divjadi, še posebno do jelenjadi, divjih prašičev ter velikih zveri. Neoliberalizem z zahtevami kapitala in zasebne lastnine po dobičku za vsako ceno je prodril v vse pore naše družbe. Lastniki kapitala so si podredili politike celo za nerazumne odločitve, ki so v nasprotju s strokovnimi in celo znanstvenimi načeli in ugotovitvami. Preko financiranja programov in projektov za raziskovalno in pedagoško delo so si zagotovili lojalnost teh inštitucij in posameznikov do take mere, da podpirajo politične odločitve, ki so v nasprotju z zakoni narave in naravne pameti (*ius naturale*).

• Kmetijska pridelava in interesi multinacionalk so so-

v ekoloških sistemih in za zdravje ljudi. Zdrava hrana naj bi bila najbolj trdna podlaga za zdravje, vendar nas lahko zaskrbi za zdravje ob podatkih, da so kmetje v letu 2015 porabili kar 1.047 ton pesticidov za uničevanje škodljivcev. Ob tem so pomorili tudi čebele, številne vrste koristnih bitij za zdravje krajine, posledično pa še zastupili talnico in izvorno vodo. Pri vzreji živali pri nas porabijo na leto štiri tone antibiotikov za zdravljenje in preventivo, zato antibiotiki niso več učinkoviti pri zdravljenju ljudi. V istem letu so na poljih porabili še 136.000 ton mineralnih gnojil, da o politiki gnojevki na kraških poljih z vsemi primesmi za zdravljenje farmskih živali niti ne govorimo; vendar »vse, kar

Foto: K. Schneider

gozdnih ekoloških sistemov, ki so nujne za življenje vseh živih bitij v ekoloških sistemih in za vsa bitja na planetu. Zasebni lastnik gozda ima pravico samo do poseka, ki je določen v gozdnogospodarskih načrtih, kar zagotavlja trajnost donosov vseh javnih dejavnosti gozdov.

• Ob političnih in družbenih spremembah se je zelo

naravno pridelavo hrane preusmerili po načelu kar največjih donosov in subvencij, in to ne glede na posledice

polijemo, tudi popijemo«, saj se vse pretoči v podtalnico in izvorno vodo, nato v potoke in reke ... Vse odplake s strupi in

Spoštujemo večne zakone narave in modrost naravne pameti.

Ne nasedajmo lažnim učenjakom, ki so pokorni kapitalu.

Vsi smo odgovorni za trajnostno rabo narave, ker je to pogoj za trajnost življenja.

plastiko končajo v morjih, kar pokonča morski živelj ali se po prehranskih verigah zaleze v hrano iz morij in oceanov.

• Subvencije v kmetijstvu plačujejo glede na površine, zato lastniki zemljišč posekajo in odstranjujejo še zadnje ostanke drevja in grmičevja ob vodotokih in celo na območjih Natura 2000, s čimer pa siromašijo ali uničijo razmere za življenje ptic in poljsko divjad, ki bi naravno uničevala škodljivce in tako varovala poljščine. Ob tem pa lastniki in najemniki kmetijskih zemljišč od oblasti zahtevajo pomor jelenjadi, divjih prašičev in srnjadi, ker rastlinojeda divjad išče hrano na pašnikih, travnikih in poljih, s čemer jim dela škodo. Njihova zapoved je bila in je vedno enaka, da vsaka divja žival dela samo škodo. Poleg velike divjadi je še bolj ogrožena mala divjad, predvsem poljske kure. V nekaterih najprimernejših okoljih za malo divjad kmetijci uničujejo še zadnje rize in grmišča, da bi pridobili površine za intenzivno kmetovanje. A zato izginjajo prepelice in poljske jerebice, ki so bile vedno naravni zavezniki pri pridelavi poljščin. Ogrožene so tudi druge vrste ptic, še posebno travniške vrste.

• Šele prionska bolezen »norih krav« je spravila k pameti stroko, da rastlinojede goveje živine ne smejo rediti s kostno moko. Zato so tako početje končno prepovedali, vendar je norost še naprej obvisela med oblastjo. Da bi preprečili okužbe med ljudmi, če bi uživali medvedovo meso, so prepovedali krmljenje medvedov na mrhoviščih s klavničnimi odpadki. Več prejšnjih stoletij so namreč lovci medvede krmili v najbolj oddaljenih predelih gozdov, da niso lačni nadlegovali ljudi v naseljih. Nevarnost boleznih norih krav je minila, prepoved krmljenja pa je ostala, zato lačni medvedi in medvedke z mladiči še vedno iščejo hrano in klavnične ostanke ob kmetijah na divjih odlagališčih smeti ob naseljih, strašijo gobarje in šolarje. To pa je že kaznivo, zato ista oblast, ki je prepo-

Foto: M. Krefel

vedala krmljenje medvedov, izdaja odločbe za nujen odstrel zavarovanih medvedov z medvedkami in zvedavimi mladiči vred. Ista oblast ob tem troši denar tudi zato, da naši učenjaki izumljajo smetnjake, ki jih lačni medvedi ne znajo odpirati. To je kronski dokaz, kam vse se je preselila in zalezla norost.

• Hvalnico norosti si zasluži tudi oblast, ki subvencionira in pospešuje rejo drobnice v osrednjih območjih za varstvo velikih zveri, brez zahteve po obveznem varstvu drobnice, čeprav so v prejšnjih stoletjih in tisočletjih preprosti ljudje za učinkovito varstvo drobnice vzgojili številne pasme psov, od kraškega ovčarja do šarplaninca, bernskega ovčarja in številnih azijskih pasem. Ob pomanjkanju divjadi v osrednjem območju za varstvo velikih zveri so ovce za volkove, medvede in rise najlažje dosegljiv plen. Oblast, ki bdi nad varstvom velikih zveri in nad vzrejo drobnice, poravnava škodo, ki jo povzročijo zveri v državni lasti, nato pa z izjemno odločbo odredi še odstrel zavarovanih vrst.

• V naravi ni mej, so samo bolj ali manj izraziti prehodi,

vendar oblast od nekdanj med ljudi postavlja meje in omejitve vseh vrst, meje oblast tudi premika, še najpogosteje z nasiljem in celo vojnami, kar lahko razberemo iz zgodovine nekdanjih kraljevin, cesarstev in držav, ki so imele oblast na območju Evrope in Balkana. V zdajšnjem obdobju so meje najpogostejše v glavah politikov na vseh ravneh, ki ljudem grenijo in otežujejo življenje in sodelovanje. Žičnate ločnice življenja so najpogostejše zaradi ljudi, vendar so preseka tudi tisočletne dneve in sezonske stečine ter selitvene poti divjadi in velikih zveri, kar bo povzročilo škodljive posledice zaradi siromašenja genske pestrosti. Dokaz za to je na našem območju pri ponovni naselitvi treh parov risov s Slovaške, ki so jih iz karantene v Rogu izpustili na prostost leta 1973. Že ob naselitvi so se strokovnjaki zavedali, da bo nujno treba čim prej doseliti še rise od drugod, ker se bodo zaradi razmnoževanja v ožjem sorodstvu sicer izrodili. Po več kot štirih desetletjih to še ni uresničeno, a naši učenjaki še vedno raziskujejo, zakaj risov ni več.

• Našo majhno državo z

dragoceno naravno dediščino smo razrezali in razkosali na majhne zaprte prostore s prometnicami, kar uničuje razmere za optimalno delovanje ekoloških sistemov, v katerih so prostoživeče divje živali pomemben in neločljivi del. Razmere za divjad so se še posebno spremenile v zadnjih dveh desetletjih zaradi velikega povečanja gostote prometa, kar dokazujejo podatki o izgubah divjadi po vrstah. V obdobju od leta 2011 do leta 2015 je promet pokončal 26.498 kosov srnjadi, 706 jelenjadi, 499 divjih prašičev, 47 gamsov, 36 damjakov, 17 muflonov, 4.517 lisic, 2.238 jazbecov, 2.638 poljskih zajcev, 1.970 kun belic, 169 kun zlatih, 64 vider, 42 medvedov, 26 divjih mačk, 6 volkov, 8 šakalov in enega risa.

• V svetu so že dolgo znane rešitve za proste prehode divjadi in drugih vrst prostoživečih divjih živali na njihovih stečinah ter na selitvenih poteh. To so zeleni mostovi preko cestnih in železniških prometnic na krajih, kjer so lovcem znane stare stečine in selitvene poti. Najbližje in vzorno urejeni prehodi za divjad nad avtocestami so že dolgo v naši sosesčini – v Gorskem kotarju.

Na podlagi navedenih ugotovitev predlagamo:

1. V okviru Združenih narodov imajo pripravljen program Millennium - Project za prihodnost, s katerim iščejo poti za oblikovanje novega sistema za izhod iz tako velikih težav na svetu, ker se bo zdajšnji sistem zrušil slej ali prej. Zanimivo je, da je v viziji novega gospodarskega sistema na prvem mestu za vodilo etika kot glavni element v vseh delovnih odnosih in v gospodarskih spremembah. Zato je nujno za posamezne dejavnosti sprejeti etične kodekse za trajnostni razvoj, solidarnost in pravičnost do narave in ljudi. Vodilo svetovnem merilu in za nas je Svetovni etos.

2. Vsak Zemljan bi moral spremeniti svoje navade, predvsem pa je to naloga vseh vodilnih političnih in gospo-

darskih elit in vseh svetovnih organizacij. Zato je naloga vseh nas, da elite prisilimo v spremembe, ki bi rešile sobivanje vsega življenja na Zemlji. To je cilj Svetovnega etosa. Za dosego tega cilja v sedanjem času ni potrebna svetovna vojna, pač pa kultura strpnosti in dialoga, ki je simbol mostov med razlikami v družbah, državah in religijah. Vse to je aktualno za nas, če želimo doseči nujne spremembe za prehod v pravično in solidarno družbo ter za trajnostni razvoj.

3. Delovna skupina dvanajstih gozdarjev je pripravila Gozdarski etični kodeks do predloga in ga posredovala Zvezi gozdarskih društev Slovenije v sprejemanje in uveljavitev. Gozdarski etični kodeks določa družbene norme in pravila obnašanja ter odgovornost gozdarjev pri odločanju, kaj je prav in kaj ne, in to na vseh ravneh in ob vsakih družbenih ali političnih razmerah. Določa odnose

4. Vse slovenske lovske organizacije imajo uveljavljen Etični kodeks slovenskih lovcev, ki so ga sprejeli že v letu 1998, ki je vodilo in opora lovčevi vesti za etično vedenje ter za odnose in ravnanje lovskih organizacij do narave, divjadi in drugih živali, do družbenega okolja in lovskih tovarišev ter lovskih psov.

5. Ob 30. obletnici IUFRO kongresa v Ljubljani je delovna skupina gozdarjev pripravila gradivo in ga posredovala strokovni in splošni javnosti. Ob tem smo predlagali:

- strokovne podlage za predvidene zakonske spremembe na področju gozdov in gozdarstva naj pripravijo strokovnjaki Gozdarskega inštituta Slovenije ter Oddelka za gozdarstvo in obnovljive vire pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani,

- na podlagi analize ter izkušenj pri trajnostni rabi gozdov in gozdnate krajine ter zdaj-

zagotavljanju izvorne vode, pri uravnavanju podnebja in umirjanju vremenskih skrajnosti, ker obnavljajo in čistijo zrak, ohranjajo rodovitno zemljo in so življenjski prostor za večino prostoživečih vrst živali. Javne dejavnosti gozdov uživajo vsi ljudje v naši državi in vse človeštvo, zato niso v lasti zasebnih lastnikov.

6. Gozdovi pokrivajo več kot 60 odstotkov površine Republike Slovenije, še posebno pomembni so za Kočevsko, saj pokrivajo kar 80 odstotkov površine. Zaradi pomena javnih dejavnosti gozdov in gozdnate krajine je primerno in tudi treba umestiti gozdarstvo v delo Ministrstva za okolje in prostor. Gozdarji so izobraženi za trajnostno rabo obnovljivih virov, kar zagotavlja trajnost donosov vseh javnih dejavnosti ekoloških sistemov, kar je pogoj za trajnost življenja zdajšnjih in prihodnjih rodov.

za velike zveri ter prednostna območja za rejo drobnice z obveznimi ukrepi za zaščito drobnice.

9. Zdajšnje naloge lovstva z načeli in uresničevanjem trajnostne rabe ter aktivnega varstva narave terjajo, da je lovstvo v resorju Ministrstva za okolje in prostor. Lovstvo je bilo tudi skozi vso zgodovino sestavni in neločljivi del gozdarstva. Zato je potrebna umestitev gozdarstva in lovstva v delo ministrstva za okolje in prostor.

10. Ponovno je treba zagotoviti redno vzdrževanje mrhovišč za medvede, da bi tako omogočili mirno sobivanje ljudi in medvedov ter preprečili konflikte z ljudmi v naseljih ter pri kmetijah. Za prehrano medvedov so primerna trupla povožene divjadi ter veterinarsko pregledani klavnični ostanki od predelave mesa za potrošnike. Organizacijo krmljenja naj prevzamejo zdajšnja lovišča posebnega pomena (LPN), nato pa uprave naravovarstvenih območij na ravni regijskih parkov.

11. Strokovnoznanstveni svet pri Lovski zvezi Slovenije mora sodelovati z raziskovalci na oddelkih Biotehniške fakultete pri sprejemanju in uresničevanju programa za sonaravno kmetovanje, da bodo zagotovljeni pogoji za zdravo hrano ter ohranjanje in varstvo male divjadi in ptic.

12. Ob letošnji 110-letnici slovenske lovske organizacije naj Strokovnoznanstveni svet pri Lovski zvezi Slovenije pripravi program gradnje zelenih mostov za prehode divjadi in drugih vrst prostoživečih divjih živali nad avtocestami in drugimi prometnicami, kjer so bile nekoč stečine in selitvene poti divjadi. V programu morajo biti prehodi določeni po prednostnem vrstnem redu gradnje.

Janez Črnač

P. S.: V prispevku izražena nekatera avtorjeva mnenja in predlogi ter njegovih somišljenikov niso nujno tudi mnenje Lovske zveze Slovenije. – Uredniški odbor Lovca

Foto: M. Mastler

gozdarjev do narave in gozdov ter do ekoloških in socialnih funkcij gozdov, naloge zasebnih lastnikov, odnose z javnostjo in odnose med gozdarji ter sestavo in naloge odbora Gozdarskega etičnega kodeksa. Gozdarski etični kodeks mora biti temelj tudi vsem zakonom in predpisom s področja gozdov in gozdarstva.

šnjih izrednih razmer zaradi ujm in ogroženosti smrekovih gozdov zaradi izbruhov lubadarja je nujna nova in učinkovita organiziranost za vsa dela v državnih gozdovih ter za vsa potrebna dela pri varstvu gozdov ob naravnih ujmah ne glede na lastništvo,

- javne dejavnosti gozdov so odločilnega pomena pri

7. Ministrstvo za okolje in prostor ima pomembno nalogo, da uresniči program ustanavljanja in delovanja zavarovanih območij na ravni regijskih parkov v Sloveniji.

8. Medresorska delovna skupina Ministrstva za okolje in prostor ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano naj določi prednostna območja

Lovskočuvajska služba - pomemben člen za pravilno upravljanje lovišča

V našem glasilu smo kar pogosto objavljali prispevke s področja lovskočuvajske službe, usposabljanja lovskih čuvajev, opravljanja izpitov, nalog in dela ter še marsikaj. Vsebinska je namenjena splošnemu seznanjanju z novostmi in informiranjem na tem pomembnem področju nadzora v naših loviščih. Ne glede na naslov prispevka, je vsebina namenjena vsem; od lovca pa vse do starešine ali predsednika lovske družine. Na predavanjih kandidatom za lovske čuvaje pogosto od predavateljev slišimo, naj bi bil lovski čuvaj v veliko pomoč pri vodenju lovske družine. Pa je temu res tako? Nisem povsem prepričan, želim pa si, da bi te besede postale resničnost. Po seznanjanju z razmerami v lovskih družinah lovski čuvaji doživljajo svojo vlogo zelo različno, na kar predvsem vplivajo odnosi v lovski družini. Zato poznamo primere dobre in slabe prakse. Slaba praksa bi lahko bila (zaznano v preteklosti), da lovskemu čuvaju po preteku pogodbe ne želijo več podaljšati pogodbe za opravljanje lovskočuvajske službe z očitkom, da lovski čuvaj preveč sodeluje z lovskim inšpektorjem in zato kot takšnega označijo za osebo, ki je »proti« lovski družini. A pri takšnih stališčih vodstev kaj kmalu ugotovimo, da vsem še vedno ni jasna vloga lovskega čuvaja.

S tem prispevkom želim nekoliko natančneje osvetliti potrebo, nujnost in obveznost upravljavcev lovišč glede lovskih čuvajev, njihovo uporabnost, predvsem pa bi si želel, da bi se vse LD zavedale, da je treba ustvariti ustrezne delovne razmere za lovske čuvaje in s tem tudi ustrezne in enakopravne odnose v lovskih družinah. Nikakor ne želim spodbuditi raznih razprav in dopisovanj na to temo; dovolj bodo zavedanje in pogled v razmere svoje LD ter dober

Št.	Temeljne naloge lovsko čuvajske službe			
1	Ali se pri kmetijskih delih, zlasti s stroji, uporabljajo preventivna sredstva in načini dela za preprečevanje oziroma omejevanje izgub divjadi na leglih in gnezdih (4/32. ZDLov)?			1
2	Ali se med 1. marcem in 1. avgustom seka, pošiga ali drugače uničuje žive meje, grmišča in s suho zarastjo porasle površine po pašnikih, travnikih in poljih v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev (5/32. ZDLov)?			1
3	Ali si v kmetijski krajini lastnik zemljišča oziroma izvajalec del prizadeva za ohranjanje oziroma novo osnovanje skupin drevoja in grmovja tako, da pusti najmanj eno desetino površine v prvotni zarasti (6/32. ZDLov)?			
4	Ali se z regulacijo vodotokov ali osuševanjem zemljišč uničuje močvirja oziroma vlažni biotopi (2/33. ZDLov)?			1
5	Ali se v času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, seka zarast ob vodnih bregovih, čisti odvodne kanale in prazni vodna zajetja (4/33. ZDLov)?			1
6	Ali se divjad vzemirja v mirmih conah, na rastiščih, gnezdiščih, polegatiščih, brlogih, zimovališčih, pasiščih in gozdu in krmiščih ali se jo zalezuje v neugodnih vremenskih razmerah (poplave, hud mraz, zmrzal, visok sneg) (1/35. ZDLov)?			1
7	Ali je pes brez nadzorstva spuščen v prosto naravo (3/35. ZDLov)?			3
8	Ali se v skladu z Uredbo o določitvi divjadi in lovni dob lovijo vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo in so divjad in ali se lovijo v lovni dobi (38. ZDLov)?			3
9	Ali se ponovno naseljevanje domorodne vrste divjadi ter naseljevanje in doseljevanje domorodnih ali tujerodnih vrst divjadi izvaja na osnovi načrtov lovsko upravljavskih območij ter v skladu s predpisi s področja veterinarstva in ohranjanja narave (40. ZDLov)?			2
10	Ali se krmi le tista vrsta divjadi in na lokacijah, predvidenih z načrti lovsko upravljavskih območij (1/41. ZDLov)?			3
11	Ali se divjad lovi v skladu z določbami ZDLov, načeli lovske pravičnosti, z vrsti divjadi primernim lovskim orožjem in izstrekom ter na način, ki ne sme: - ogrožati življenja ali zdravja ljudi; - divjadi pretrano vzemirjati ali izpostavljati nepotrebnemu trpijenju; - povzročati škodo lastnikom zemljišč (1/43. ZDLov)?			3
12	Ali je odstreljena velika zver in parkljasta divjad opremljena s posebno oznako v skladu z veterinarskimi predpisi (1/45. ZDLov)?			3
13	Ali je odstreljena velika zver in parkljasta divjad dostavljena na mesto za prevzem divjadi v skladu z veterinarskimi predpisi (1/46. ZDLov)?			2
14	Ali se lovec udeležuje v lovu pod pogoji, ki so določeni z ZDLov (2/60. ZDLov)?			3
15	Ali se upravljavec lovskemu gostu (tuj državljan oziroma tuja državljanica, ki nima stalnega bivališča v Republiki Sloveniji oziroma domači gost, ki si je pravico udeleževanja v lovu pridobil od upravljavca) zagotovil strokovno spretnost (3/60. ZDLov)?			2

16	Ali ima lovec pri sebi veljavno lovsko izkaznico ali izkaznico lovskega čuvaja in ali jo je na zahtevo organov notranjih zadev, lovskih čuvajev ali lovske inšpekcije pokazal (2/62. ZDLov)?			3
	Obvesti lovskega inšpektorja.	1	Z globo od 2.100 do 12.550 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba ali s.p., z globo od 420 do 4.100 evrov odgovorna pravne osebe ali odgovorna oseba s.p. in z globo od 420 do 1.200 evrov posameznik.	
	Obvesti Zavod za gozdove Slovenije.	2	Z globo od 4.200 do 125.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba in z globo od 420 do 2.100 evrov odgovorna pravne osebe.	
	Obvesti ali opozori lastnika (zemljišča oziroma živali) ali izvajalca.	3	Z globo od 420 do 1.200 evrov se kaznuje posameznik.	
	Obvesti ali sodeluje z upravljavcem lovišča.			

Št.	Ostale temeljne naloge lovsko čuvajske službe			
17	Tekoče obveščanje koncesionarja, lovske inšpekcije in Zavoda o opažanjih v zvezi z divjadjo in dogajanjem v okolju divjadi (2/2/70. ZDLov).			
18	Pomoč pri opravljanju sistematičnih opazovanj in pri zbiranju različnih podatkov o divjadi, njenem okolju in njenih medsebojnih odnosih (3/2/70. ZDLov).			
19	Pomoč pri opravljanju biotehničnih del v življenjskem okolju divjadi, krmljenju divjadi, strokovno pravilnem opravljanju lova in drugih ukrepov v skladu s koncesijsko pogodbo (4/2/70. ZDLov).			
20	Pomoč pri delih za preprečevanje in zniževanje škod od divjadi (5/2/70. ZDLov).			
21	Opravljanje odstrela v skladu z odločbo iz drugega odstavka 42. člena ZDLov (Izredni poseg - poseg v populacijo divjadi na lovni ali nelovni površini in ne glede na lovno dobo) (6/2/70. ZDLov).			
22	Sodelovanje z lovsko inšpekcijo in Zavodom za gozdove Slovenije (7/2/70. ZDLov).			

	Obvesti lovskega inšpektorja.			
	Obvesti Zavod za gozdove Slovenije.			
	Obvesti ali opozori lastnika (zemljišča oziroma živali) ali izvajalca.			
	Obvesti ali sodeluje z upravljavcem lovišča.			

Preglednica 1: Temeljne naloge lovskega čuvaja
(http://www.lovska-zveza.si/userfiles/userdocuments/2016_11_02_1052_navodila_lovski_cuvaj.pdf)

namen, da bi z ustreznimi ukrepi še izboljšali obstoječe stanje. Če bo temu tako, bo moč namen dosežen.

Na tem mestu je treba poudariti, da je LZS na zadnjem občnem zboru sprejela dopolnitev Pravil LZS, ko je v 35. členu naših Pravil med obstoječe dodala še eno komisijo, in sicer komisijo za lovskočuvajsko službo. To pa tudi pomeni, da je krovna lovska organizacija z ustanovitvijo posebne komisije dala velik poudarek lovskim čuvajem in njihovi dejavnosti. Spremembe pravil so začele veljati 15. 6. 2017. Komisija se bo konstituirala še letos. Tako bomo imeli poleg komisije za lovskočuvajsko izpite, ki jo je imenoval minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, še eno. Nekatere območne lovske zveze oziroma usposobljene članice so istoimenske komisije ustanovile šele pred nedavnim, nekatere pa imajo tako komisijo že več kot dvajset let, kar je pohvalno. Torej so ustvarjene zelo dobre razmere za nadaljnje delo lovskih čuvajev in smo tako tudi bližje zeleni uresničitvi dolgoletnih aktivnosti LZS za program naravovarstvenih nadzornikov, ki naj bi bili nadgradnja dolžnosti zdajšnjih lovskih čuvajev.

Naj osvežim spomin z nekaterimi določbami Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov, 2004, 2006, 2008) in nekaterih podzakonskih aktov. Zakonska določba o lovskočuvajski službi najdemo v XII. poglavju ZDLov (2004) v členih od 70 do 73, kjer je jasno določeno, kdo je lahko lovski čuvaj, o izobraževanju, pridobitvi naziva, njegove naloge in pooblastila. Ponovno želim opozoriti na temeljne naloge lovskega čuvaja, ki so konkretno navedene v členih, kar lahko pri razumevanju povzroča tudi nekaj težav. Za poenostavitev temeljnih nalog je MKGP v sodelovanju z LZS uskladilo opomnik posameznih nalog, ki je objavljen na članski spletni strani in naj služi kot pripomoček pri opravljanju nalog lovskega čuvaja, hkrati pa je lahko tudi opomnik pri vodenju in delu v lovski družini.

Glede na opomnik nalog je smiselno izpostaviti tudi 3.

člen Pravilnika o organizaciji lovskočuvajske službe o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka, ki določa kako pisati poročila o delu lovskega čuvaja. Poročilo lahko vodi

nadzoru za prejšnji dan mora biti napisano najkasneje naslednji dan v čuvajski dnevnik, mesečno mora imeti lovski čuvaj najmanj pet vstopov v lovišče. Ob branju tega pa se verjetno marsikatere mu bralcu pojavi vprašanje:

Foto: F. Ekar

fizično oz. pisno v čuvajski dnevnik ali elektronski obliki. Predpisane so rubrike: naziv lovišča ali lovišča s posebnim namenom, ime in priimek lovskega čuvaja, številka izkaznice in znaka lovskega čuvaja, datum obhoda, ura obhoda (od-do), območje (kraj) obhoda in opažanja lovskega čuvaja.

Vzorec elektronske oblike pisanja poročila lovskega čuvaja je prav tako na članski spletni strani (http://www.lovska-zveza.si/userfiles/userdocuments/2016_11_02_1054_usposabljanje_lovskih_cuvajev_-_krope.pdf).

Poročilo o lovskočuvajskem

»Kdo to sploh kontrolira?« Da, kontrolira, lovska inšpekcija, pristojno ministrstvo pa lahko razreši lovskega čuvaja, ki tega ne počne. Po podatkih pristojnega ministrstva z datumom 8. 8. 2017 je bilo do zdaj v petnajstih lovskih družinah razrešenih dvajset lovskih čuvajev, in sicer zaradi kršitev določil ZDLov(2004) in na njegovi podlagi izdanih predpisov. V dvanajstih od teh primerov so bili lovski čuvaji razrešeni zaradi kršitev določil ZDLov (2004): v petih primerih so odstrelili živali, ki niso lovne – torej zavarovane prostoživeče živali, v sedmih primerih so bile splošne kršitve

ZDLov (2004) (lov v lovopustu, nedovoljeno krmljenje in podobno), v osemih primerih so bili lovski čuvaji razrešeni zaradi kršitev določil Pravilnika o lovskočuvajski službi in konkretno zaradi predpisov o lovskočuvajskem dnevniku. V petih primerih ga čuvaj sploh ni vodil, v dveh primerih ni opravljal svojih nalog in zato sploh ni imel dnevnika, v enem primeru pa ga je čuvaj vodil zelo pomanjkljivo.

Iz navedenih razlogov, ki so botrovali razrešitvi lovskih čuvajev, lahko razberemo predvsem neodgovornost določenega čuvaja.

V LD je različna praksa. Ponekod skrbi za redno opravljanje lovskočuvajske službe gospodar LD, ki opravlja nadzor nad njihovim delom, jim daje naloge in podobno. Drugod dela lovskih čuvajev ne vodi in usmerja nihče in le-ti delujejo tako, kot sami menijo, da je prav. V nekaterih LD pa je namenjen večji poudarek lovskim čuvajem in je ob letnih poročilih slišati tudi skupno poročilo vodje čuvajske službe o opravljanju lovskočuvajske službe (vseh čuvajev v LD).

Za uspešno delo lovskih čuvajev v LD je treba prvenstveno ustvariti ugodne delovne razmere! V urejenih LD natančno vodijo evidenco oddanih strelcev, takoj javljajo strele (zaradi odkrivanja nezakonitega lova ipd. ...), vodijo natančen pregled vstopa v lovišče, obisk posameznih uradnih prež, smeri čuvajskih obhodov in podobno.

Kakšne so aktivnosti in dolžnosti lovskih čuvajev do lovske inšpekcije, kažejo tudi podatki iz letnih poročil republiške lovske inšpekcije. Iz njih ugotovimo različne zaključke. Za primer vzemimo našo aplikacijo LIS- *Lisjak* v katero, v skladu z obstoječo zakonodajo, LD vpisujejo izgube in odvzem iz lovišča. Za leto 2016 je navedena številka 390 primerov izgub divjadi zaradi klateških psov. Nadalje je navedenih 58 primerov izgub, označenih z besedo *krivolov*. Prijav lovski inšpekciji od lovskih čuvajev ali neposredno od vodstev lovskih organizacij je

zelo malo (preverite v poročilu!). Zaskrbljujoča je številka primerov izgub zaradi krivolova – mišljen nezakonit lov kot kaznivo dejanje. Številka iz našega *Lisjaka* in številka iz letnih poročil policije nista niti približno enaki. Iz statistike policije bi glede na naše podatke v aplikaciji *Lisjak* morala biti manjša številka kaznivih dejanj nezakonitega lova, kot je navedena v našem *Lisjaku*. Pa temu ni tako! Torej že iz tega lahko razberemo, da nas čaka še veliko dela, da bo naša lovskočuvajska služba dosegla ustrezno raven in zaupanje.

In ker že pišemo o kaznivih dejanjih krivolova oziroma kaznivih dejanjih nezakonitega lova, ki ga ugotavljamo lovci, še nekaj napotkov. Pogosto se zgodi, da najdemo truplo oziroma poginulo divjad, za katero menimo, da je bila nezakonito uplenjena (torej ustreljena, dostavimo v hladilnico, kamor pa je sploh ne bi smeli pripeljati!), začnemo ugotavljati strelno rano in pot krogle, včasih jo celo takoj zakopljemo in šele potem pokličemo policijo. Ali pa še preden pokličemo policijo, že na »modro« z raznimi rezi raziskujemo sled krogle v trupu ...

Kako pravilno ravna lovski čuvaj ali tudi drugi lovec v primeru najdbe takih trupel ali pri ugotavljanju okoliščin, ki kažejo na kaznivo dejanje nezakonitega lova?

Lovec, lovski čuvaj ali lovski inšpektor obvesti policijo šele, ko je že sam zbral vse potrebne informacije oziroma, ko je preveril tudi vse okoliščine, ki potrjujejo njegov sum o storjenem kaznivem dejanju in ne takoj ob

najdbi trupla ali sledov krvi, dlake ipd.!

Poleg tega lovci ob odkritju trupla (divjadi ali zavarovane vrste), za katero obstaja sum, da izvira iz kaznivega dejanja, v nobenem primeru ne smejo spreminjati kraja kaznivega dejanja (ne smejo premikati trupla, ga morda prepeljati na drugo mesto ali celo sami opravljati raztelesbo (sekcijo) z namenom, da bi našli kroglo in ugotovili strelni kanal). Tega ne smejo opraviti niti ob prisotnosti policije, ki bi zadevo dokumentirala, saj tako dobljeni in zavarovani dokazi (krogla) v nadaljevanju postopka ne bi imeli procesne vrednosti.

Razstelesbo (sekcijo) živali po odredbi policije opravi inštitut za patologijo, ki opravi tudi analizo. Če se pri sekciji, ki jo opravi inštitut, najde izstrek, ga ustrezno zavaruje, policija pa ga nato pošlje na Nacionalni forenzični laboratorij (NFL) v analizo. Stroške sekcije plača policija. Policisti so z navedenim postopkom seznanjeni z ustreznim navodilom.

V nadaljevanju navajam še nekaj povezav in vsebin, za katere je priporočljivo, da jih poznajo lovski čuvaji in tudi vsi lovci. Morda se bo utrnila še kakšna dobra ideja. Večino gradiva boste našli na članski spletni strani pod Gradiva za lovske čuvaje:

- www.lovska-zveza.si/lzs/za_clane/gradiva_za_izobrazevanja#st61
- GABRIČ, Kleopatra. *Pooblastila lovskega čuvaja*. <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=22068>.

- GABRIČ, Kleopatra, KROPE, Srečko. Pooblastila lovskega čuvaja. http://www.fvv.uni-mb.si/dv2011/zbornik/nezdravno_varovanje/Gabric-Krope.pdf.

- KROPE, Srečko. Lovski čuvaji – pogled v bližnjo prihodnost. *Lovec: glasilo Lovske zveze Slovenije*, ISSN 0024-7014, dec. 2012, letn. 95, št. 12, str. 646.

- KROPE, Srečko. Prometni znaki I-18 za divjad na cesti. *Lovec: glasilo Lovske zveze Slovenije*, ISSN 0024-7014, jul./avg. 2012, letn. 95, št. 7/8, str. 328.

- KROPE, Srečko. Sodelovanje s souporabniki prostora. *Lovec: glasilo Lovske zveze Slovenije*, ISSN 0024-7014, sep. 2013, letn. 96, št. 9, str. 451.

- MEDIK, Jernej. *Ukrepi lovske inšpekcije in policije na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu : diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija Varnost in policijsko delo*. [Ljubljana: J. Medik], 2013. 45 str., preglednice, graf. prikazi. <http://dkum.uni-mb.si/Dokument.php?id=53811>.

- KROPE, Srečko. Mnenje udeležencev tečaja za lovske čuvaje Kočevje - Celje 2013 = The opinion of the participants in the gamekeeper course of Kočevje - Celje 2013. *Zlatorogov zbornik*, ISSN 2232-6499, 2014, letn. 3, št. 3, str. 47–57, ilustr.

- KROPE, Srečko. Potrebne so novosti pri izobraževanju lovskega čuvaja. *Lovec: glasilo Lovske zveze Slovenije*, ISSN 0024-7014, feb. 2014, letn. 97, št. 2, str. 88.

- KROPE, Srečko, ŽABERL, Miroslav. Legitimnost in samoznava legitimnosti lovskega čuvaja. V: MEŠKO, Gorazd (ur.), EMAN, Katja (ur.), FLANDER, Benjamin (ur.). *Oblast, legitimnost in družbeno nadzorstvo*. Ljubljana: Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede. 2016, str. 267–290, preglednice.

- KROFLIČ, Saša. *Pomen in vloga slovenskega lovstva v očeh javnosti : mnenje Kmetijsko gozdarske zbor-*

nice Slovenije : diplomsko delo univerzitetnega študija. [Ljubljana: S. Kroflič], 2016. 50 str., ilustr. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=58357>.

- KROPE, Srečko. Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta : o spremembah Direktive Sveta, 91/477/EGS, o nadzoru nabave in posedovanja orožja. *Lovec: glasilo Lovske zveze Slovenije*, ISSN 0024-7014, mar. 2016, letn. 99, št. 3, str. 118–120.

- KROPE, Srečko. Uporaba kamer za izvajanje monitoringa divjadi in drugih prostoživečih vrst v loviščih – možnosti in zakonske omejitve = The use of cameras for game and wildlife monitoring in the nature - opportunities and legal restrictions. *Zlatorogov zbornik*, ISSN 2232-6499, 2016, letn. 4, št. 4, str. 39–45, ilustr.

- MOHORČIČ, Aleš. *Zadovoljstvo lovskega čuvaja z delom v lovski družini : diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija Varstvoslovje*. [Ljubljana: A. Mohorčič], 2016. 56 str., graf. prikazi, preglednice. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=63583>.

- POKORNY, Boštjan, FLAJŠMAN, Katarina, CENTORE, Laura, KROPE, Srečko, ŠPREM, Nikica. Border fence : a new ecological obstacle for wildlife in Southeast Europe. *European journal of wildlife research*, ISSN 1612-4642, 2017, vol. 63, iss. 1, 6 str., ilustr. <https://doi.org/10.1007/s10344-016-1074-1>, doi: [10.1007/s10344-016-1074-1](https://doi.org/10.1007/s10344-016-1074-1).

Dobro se je zavedati in sprejeti dejstvo, da je lovski čuvaj – in samo **lovski čuvaj** – v času opravljanja lovske službe **uradna oseba**. Edini v lovski družini! In temu primerno mora ta oseba tudi ravnati, delati in izvrševati zakonske naloge, vsi člani pa morajo to upoštevati. Želim, da bi se dejavnost lovskega čuvaja razvijala strmo navzgor, pa četudi to ne bo morda ugajalo vsem članom.

Dr. Srečko Felix Krope,
predsednik Komisije
za lovske službe

Lovska zveza Slovenije

Razpisujemo **kandidaturo** za članstvo v **Komisiji UO LZS za lovske službe**. Kandidati, ki jih **predlagajo LD** (s soglasjem svoje LD) ali ki želijo kandidirati **sami**, naj pošljejo pisno kandidaturo na **LZS do 1. 11. 2017**. Pri tem lahko uporabijo **obrazec** za kandidaturo, ki je na spletnih straneh LZS (*Za člana*) ali pošljejo svoje podatke na e-poštni naslov LZS: lzs@lovska-zveza.si. **Pogoji:** opravljen lovski izpit, opravljen lovske službe izpit (priložite skenirana dokumenta) in najmanj pet let izkušenj pri opravljanju lovske službe.

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: Anketa med ameriškimi lovci je pokazala na izrazito večanje deleža lovcev, katerih glavni cilj je pridobitev mesa za prehrano. Delež takih lovcev se je iz 22 % leta 2008 povečal kar na 39 %; 27 % vprašanih je odgovorilo, da sta glavni cilj njihovega lova šport in oddih, za nadaljnjih 18 % je to druženje in preživljanje časa s prijatelji in družino ter za 11 % vprašanih preživljanje časa v naravi. Samo en odstotek vprašanih lovcev je izjavilo, da je njihov glavni motiv lova pridobitev trofeje. Rezultati ankete potrjujejo trend, ki ima svoje družbene in ekonomske razloge. Lov v ZDA pomeni relativno poceni možnost pridobitve mesa za prehrano, poleg tega se v zadnjih letih zelo večja povpraševanje po bolj naravno pridelani hrani, ki izvira iz okolij brez uporabe kemičnih zaščitnih sredstev ali različnih rastnih, hormonskih preparatov. Mark Zuckenberg, ustanovitelj Facebooka in tudi podpornik tovrstne prehrane, je izjavil, da je meso dvakrat bolj okusno, če žival upleniš sam.

(*Jagen Weltweit*, 4/2017)

Nemčija: Po podatkih, pridobljenih z anketo med nemškimi potrošniki, se priljubljenost divjačine izrazito večja tudi v tej državi. Lani je kar 60 % vprašanih vsaj enkrat uživalo meso uplenjene divjadi, kar je 25 % več kot leta 2008.

(*Deutsche Jagd Zeitung*, 8/2017)

Zimbabve: V bližini kraja Victoria falls je nastala smrtna nesreča, ko je manjši avtobus z japonskimi turisti na glavni cesti zapeljal v trop slonov, zaradi česar je eden od slonov padel na sprednji del minibusa in pri tem smrtno poškodoval 44-letnega sovoznika. To je že druga tovrstna nesreča, saj je le mesec prej v tej državi slon prav tako padel na poklicnega lovca in ga pri tem pokopal pod sabo.

(*Jagen Weltweit*, 4/2017)

EU: Izvoz slonovine z območja Evropske skupnosti je bil doslej dovoljen zgolj za slonovino, ki je izviral iz časa pred sprejetjem Washingtonske konvencije

Foto: S. Polak

Klavžarje (*Geronticus eremita*) so v Evropi iztrebili pred približno 400 leti, zdaj pa naj bi jih v prosti naravi spet živel okrog 70. Opazili so ga tudi v Sloveniji, na Gorenjskem (glej prispevek Branka Galjota v *Lovcu*, 9/2017, str. 464).

(znane tudi pod imenom CITES ali Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami), torej slonovine, ki je bila na območju evropskih držav že pred letom 1973. Tovrsten izvoz je potekal v glavnem v azijske države. Po uradnih podatkih so tako med letoma 2013 in 2016 z območja EU uradno izvozili 1.900 slonovih oklov. Pred dvema letoma je Nemčija sama prepovedala tovrstni izvoz za vso slonovino, ne glede na leto izvora, zdaj pa se je temu pridružila tudi EU, tako da je od 1. 7. prepovedan ves izvoz surove slonovine z območja EU.

(*Jagen Weltweit*, 4/2017)

Nemčija: Na mejnem območju med zveznima deželama Mecklenburg-Vorpommern in Schleswig-Holstein v bližini kraja Ratzeburg živi edina populacija prostoživečih nandujev (*Rhea americana*) v Evropi (norem podobne ptice, ki izvirajo iz Južne Amerike). Nanduji so leta 1999 pobegnili iz umetne vzreje v bližini kraja Lübeck in si na območju biosfernega rezervata Schallsee poiskali primerne razmere za preživetje. Pobegle

ptice niso samo preživele v takih razmerah, temveč se tudi zelo uspešno razmnožujejo, tako da zdajšnja številčnost ocenjujejo že na približno 220 ptic, potem ko so v letu 2016 še govorili o številki 160 živali. Njihovo številčnost so na zadnje poskušali omejiti z luknjanjem jajc v gnezdih, saj so pričakovali, da bodo ptice še naprej sedele na jajcih in jih poskušale izvaliti, kar pa se ni zgodilo. Ptice so si takoj uredile nova gnezda. Kmetje, ki živijo na območju prisotnosti omenjenih ptic, se vse pogosteje pritožujejo nad občutno škodo, ki jo povzročajo nanduji, zlasti na poljih sladkorne pese in ogrščice, ter zahtevajo odstrel in občutno številčno omejitev teh ptic.

(*Deutsche Jagd Zeitung*, 8/2017)

Nemčija: Nenavaden škodni primer je nastal na območju mesta Dresden, ko sta dva psa pasme rotvajler preganjala kuno, ki se je pred njima zatekla pod pokrov motorja avtomobila znamke WV Golf. Psa nista želela kar tako odnehati, zato sta v precejšnji meri razgrizla in popraskala različne dele avtomobilske karoserije in motorja ter tako lastniku avtomo-

bila povzročila za približno 3.000 evrov škode.

(*Deutsche Jagd Zeitung*, 8/2017)

Italija: Vrhovno sodišče je potrdilo kazen italijanskemu lovcu zaradi nezakonitega odstrela dveh ptic vrste grivasti ibis ali klavžar (*Geronticus eremita*), ki ju je lovec ustrelil leta 2012. Prvostopenjsko sodišče je omenjenemu lovcu dosodilo kazen odvzema lovske licence ter denarno kazen v višini 2.000 evrov, kar je najvišja mogoča kazen, na katero pa se je lovec pritožil. Odločitev vrhovnega sodišča je prva tovrstna obsodba krivolova ptic selivk v tej državi in je tudi podlaga za civilno odškodninsko tožbo. Predstavniki projekta za ponovno naselitev klavžarjev v evropskem prostoru je že napovedal odškodninsko tožbo v višini 15.000 evrov.

Klavžarji so bili sicer v Evropi iztrebljeni pred približno štiristo leti, zdaj pa naj bi na območju Avstrije, Nemčije in Italije, zahvaljujoč projektu ponovne naselitve te vrste, v prosti naravi ponovno živelo okoli 70 ptic.

(*Pirsch*, 14/2017)

Mag. Janko Mehle

Na podlagi verodostojnih podatkov o pokončevanju medvedov v Bosni in Hercegovini v preteklosti lahko ugotovimo, da so tamkaj veliko medvedov pokončali z zastupljanjem, precejšen del z orožjem na pogonih in manjši celo s pomočjo pasti. Skoraj neverjeten je podatek, da so samo v 27 letih (od 1880 do 1907) v BiH pokončali nič manj kot 1961 medvedov. To število je bilo gotovo še večje, saj vseh poginulih medvedov niso našli; mnogi zastrupljeni so poginili v brlogih. Polaganje strupa je bilo prvenstveno namenjeno predvsem preveč številnim volkovom, a so bile žrtve tudi medvedi, divji prašiči, krokarji, planinski orli in beloglavi jastrebi, ki so v tistem obdobju iz Bosne in Hercegovine popolnoma izginili. Prepoved uporabe

vala republika, 30 % pa občine. Člani komisije za ugotavljanje in ocenjevanje škode niso bili dovolj usposobljeni za ocenjevanje in so jo zato neustrezno ocenjevali.

Po petih letih se je škoda ponovno povečala, zato so kmetje iz večjega dela vasi Kotor - Varoške in travniške občine zahtevali, da je treba število medvedov na tamkajšnjem območju občutno zmanjšati.

Sredi septembra 1962 so lovske družine Banja Luke, Travnika, Skender Vakufa in Kotor Varoša dobile obvestilo, da bo 5. oktobra organiziran pogon na medvede na območju planine Vlašič in njenih obronkov. Približno dvajset banjaluških lovcev se nas je začelo pripravljati na lov in smo z nestrpnostjo pričakovali dan odhoda. Mnogi med nami tedaj niso imeli primernega orožja in se je večina odločila za lov s šibreni-

naleteli na sveže ostanke ognjev, ob katerih so kmetje še prejšnjo noč varovali svoje posevke in ovce. V manjšem zaselku smo šli mimo hleva, v katerega je pred nekaj dnevi udril medved tako, da je izkopal luknjo pod slabimi temelji in v njem pokončal kravo. Samo kilometer naprej smo naleteli na še eno stajo, tik ob kmečki hiši, v katero je medved udril skozi streho. Niti prižgane petrolejke in razmeščena ropotala ga niso odvrnila.

Nas pet mlajših lovcev je star izkušen lovec popeljal na najbolj oddaljena stojišča v najvišjem delu lovišča. Po približno uri hoda nas je začel postavljati – po enega – in vsakemu pojasnil, iz katere smeri bo usmerjen pogon, ki se bo začel, ko bomo zaslišali tri zaporedne strele. Stopali smo tiho, brez pogovora, ob gozdnem potoku, skozi prekrasno naravo mešanega gozda, kjer smo opazili sveže stopinje odraslega

ANTUN DŽAJA - BOSANAC

Star je bil šestnajst let

Lov na medveda v Bosni

strupov je bila tam zapovedana šele po drugi svetovni vojni, leta 1957. V povojnem obdobju od leta 1945 do 1956 je bil lov na medveda povsem prepovedan, dovoljen pa le v izjemnih primerih.

Proti koncu petdesetih let prejšnjega stoletja sem bil kot mlad, še neizkušen lovec nekajkrat povabljen na pogone na medveda na planino Vlašič (BiH). Love so organizirali tamkajšnji domači izkušeni lovci, dobri poznavalci terena. Dejansko so pogoni zajeli velike površine in je na njih sodelovalo veliko gonjačev in lovcev. Pri organizaciji lovov so sodelovale tudi okoliške občine, ki so želele, da bi se zmanjšala škoda kmetom na posevkih, med domačimi živalmi in na čebelnjakih. V enem prvih večjih pogonov na območju vlašičkega območja, kjer sem sodeloval, je bilo v dvodnevem lovu uplenjenih dvanajst medvedov (treh ranjenih nismo našli). To je bil vsekakor veliko prevelik odstrel glede na takratno število medvedov, ki so živeli na tistem območju.

Po podatkih o napadih velikih zveri na domače živali je »vodila« občina Skender Vakuf. Med prijavljeno škodo je bila tudi taka, ki so jih na živalih dejansko povzročili domači psi brez nadzora. V tistem obdobju je 70 % škode, ki jo je povzročila divjad, plače-

cam i »idealkami«. Meni je prijatelj posodil lovsko risanico repetirko in deset vojaških nabojev.

Bilo je četrtega oktobra, čudovit sončen dan. Že zgodaj popoldne smo se vkricali na tovornjak in krenili proti vasi Šiprage v občini Kotor Varoš, kjer so nas pričakali organizatorji lova. Seznanili so nas z načrtom lova in nam razdelili tudi pisna dovoljenja za odstrel medveda; svojega hranim še dandanes. Po dolgih lovskih pogovorih, ki so trajali do poznih ur, so nas namestili v šolsko zgradbo, kjer smo prespali na debelo nastlani pšenični slami. Kljub pozni uri dolgo nisem mogel zaspati. Razmišljal sem o lovu naslednjega dne.

Vstali smo pred svitom, nestrpno čakajoč na odhod na lov. Z vseh strani so prihajali številni kmetje, oboroženi s starimi lovskimi puškami, celo s sekirami, nasajenimi na dolga nasadila, raznimi plašili in s približno desetimi ovčarskimi psi. Med gonjači je bilo tudi nekaj mladih golobradih fantičev. Glavna organizatorja lova sta bila izkušena lovca, logar **Živko Miljanović** in predsednik tamkajšnjega lovskega društva **Mujo Hasić**, ki sta nam dala še zadnja navodila. Lovovodje, ki so bili na čelu vsake skupine petih lovcev, so nas odopeljali na vnaprej pripravljena in označena stojišča. Med potjo smo

medveda. Mene, kot najmlajšega, je v skupini postavil na najbolj oddaljeno stojišče, ki je bilo ob potoku, in mi pokazal smer, od koder bi lahko pričakoval medveda. Zaželel mi je dober pogled. Rekel mi je še, da bo sam odšel nekaj sto metrov naprej in da lahko streljam v vse smeri, ker bo sam dobro zakrit in bo tam ostal vse do konca pogona.

Moje stojišče je bilo pod veliko košato bukvijo, od koder sem imel dober razgled po okolici. Užival sem v prekrasnem in toplem vremenu zgodnjejesenskega dne brez najmanjše sapice, čeprav sem bil na nadmorski višini več kot 700 m. Gozdni mir so motili le udarci detlovega kljuna in brenčanje žuželčjih kril. Z nestrpnostjo sem pričakoval začetek pogona, ko sem nenadoma zaslišal pokanje vejic in takoj nato zagledal mlajšega merjasca, ki se je skozi podrastje približeval potoku. Dvignil sem puško, nameril vanj, a jo takoj tudi povesil, ker sem moral strogo spoštovati dogovor in navodila, da lahko streljamo izključno le na medveda. V tistem obdobju so bili divji prašiči v Bosni še zelo redki. V nadaljnjem pričakovanju pogona nisem slišal ničesar, razen žuborenja potoka.

Že več kot uro sem sedel in mirno čakal na začetek lova. Stari lovci so

vedno trdili, da je bolje izpeljati krajši pogon, ker se v takem primeru divjad manjkrat odloči za bežanje nazaj, skozi vrste gonjačev. Sedeč na lovskem stolčku in naslonjen na bukev sem nekoliko zadremal. Iz sna so me zbudili oddaljeni streli, kar je pomenilo začetek pogona. Kmalu zatem sem v daljavi zaslišal glasno oglašanje gonjačev. Vsako minuto je bilo bližje glasno poganjanje. Tudi posamezne strele, udarce sekir ob debla, oglašanje plašil in vse skupaj pomešano z laježem psov sem dobro slišal. Puško sem trdno držal v rokah in pozorno opazoval v smer pogona. Prvo, kar sem opazil, sta bili srni, ki sta z visokimi skoki izginili v podrasti. Goniči so bili vse bližje, lajež psov na istem mestu je bil zgovorno znamenje, da zadržujejo medveda ali divjega prašiča. Kmalu sem zaslišal več glasov. Takoj za tem sta odjeknila dva strela na sosednjem stojišču, čemur je sledilo kričanje gonjačev in še več strelav. Bil sem prepričan, da so uplenili medveda, a sem ostal naprej miren in pripravljen. Po nekaj minutah sem že zaslišal pokanje suhih vejic in približno 50 m stran zagledal velikega medveda, ki se je pomikal v mojo smer. Čakal sem, da se bo zaustavil, a se ni, in ko mi je prišel bližje, sem opazil, da je utrujen. Nameril sem in ga ustrelil v prsi. Glasno je zarjovel, se obrnil in se vidno šepajoč spustil proti potoku. Uspel sem še enkrat ustreliti; tedaj se je zaustavil in upočasnil svoj umik. Ponovno sem napolnil puško in se napotil po njegovi sledi, na kateri je bilo precej krvi. Vedel sem, da to sicer ni najboljši znak, ker je najverjetneje ranjen le površinsko, v mišičje. Prišel sem do potoka in zagledal krvavo vodo in pomislil, da je še v vodi. Počasi in previdno sem se pomikal, pozorno opazujoč na vse strani, ko sem ga naenkrat zagledal ob večji skali nad potokom. Hitro se je obrnil in se začel vzpenjati proti planinskemu

travniku. Tedaj mi je za hrbet pritekel zelo zadihan pes, ki se je za hip ulegel v potok, a kmalu nadaljeval zasledovanje medveda. Tudi sam že utrujen sem previdno in z odprto varovalko na puški sledil pasjemu laježu. Kmalu sem zagledal medveda, ki je besno napadal psa in se je, takoj ko me je opazil, obrnil proti meni. Dobro sem pomeril in dvakrat ustrelil že ranjenega in besnega medveda; tako sem uplenil mojega prvega. Šele po nekaj minutah, ko sem bil prepričan, da je res mrtev, sem si ga lahko ogledal in prepoznal starega samca temne, skoraj črne barve. Ker v bližini nisem slišal nobenega glasu več, sem oddal v zrak tri zaporedne strele, upajoč, da bom privabil gonjače. Medtem sem si ogledoval medveda, njegove ogromne šape in zelo obrabljeno zobovje. Kmalu so bili ob meni gonjači in mi vsi po vrsti navdušeno čestitali. Bili so zelo zadovoljni, saj so povedali, da sta v tem pogonu padla dva medveda, ki sta jim povzročila veliko škodo. Eden izmed poganjačev je šel v bližnjo vas po konja, da bi medveda odvelki v dolino. Kmalu se je vrnil s konjem in opremo. Nasekali smo debelejšje veje, jih povezali in nanje položili medveda. A težave so nastale ob poskusu zaprege, ker se konj nikakor ni hotel približati mrtvemu medvedu. Lastniku je to uspelo šele po daljšem umirjanju kopitarja in vztrajnem božanju po glavi ter mirnem ponavljanju njegovega imena Doro, Doro ... Pri vleki v dolino smo bili zelo pozorni, da ne bi medvedu poškodovali kožuha, še posebno ob štorih in večjih kamnih.

Na velikem travniku nad vasjo Šipraga se je zbralo veliko zadovoljnih kmetov, ki so že izvedeli za plen in so nas nestrpnost pričakovali. Eden starejših kmetičev je pristopil k meni, me objel in rekel: »Čestitam in hvala ti, da si vzel glavo temu hudiču in razbojniku.« Iz nedrja je vzel v časopisni papir za-

vito pečenje in mi ga ponudil rekoč: »Izvoli!« Z dejanjem tega kmetiča sem bil najbolj počaščen.

Nato smo medveda naložili na manjši kmečki voz, ki sta ga vlekla majhna, a močna bosanska konjička, očitno prav tako vznemirjena zaradi medvedovega daha. A smo vseeno kmalu prišli v vas, se ustavili pred kmetijsko zadrugo, kjer smo medveda stehali. Že prej smo na pamet ocenjevali, da tehta 250 kg in tudi tehtnica je pokazala, da smo se kar dobro približali resnični teži. Imel sem srečo, da je proti večeru pripeljal mimo tovornjak s hlodovino in se ustavil, ker si je tudi voznik želel ogledati medveda. Poprosil sem ga, da bi plen in mene prepeljal do Kotor Varoša, kar je tudi zelo rad storil. Ob prihodu v mesto so meščani takoj poiskali nekega fotografa, ki je napravil nekaj fotografij in tako ovekovečil moj uspešen lov na kapitalnega medveda iz davnega leta 1962.

Večerilo se je že, ko so mi lovci pomagali poiskati mesarja, ki je medveda dokaj dobro izkožil. Presenečeni smo bili, kaj vse je mesar našel v njegovem telesu: dve idealki, debelejšje šibre, drobne koščke svinca, svinčene plombe in koščke nasekanega železa (očitno žebeljev). To je dokaz, da je imel v svojem dolgem življenju že več srečanj s kmeti in pastirji, ki so varovali svoje posevke in živino. Vedno me je zanimalo, koliko je bil ta medved dejansko star. Šele leta 2007 sem mu iz čeljusti izdrl zob (prvi predmeljak) in ga poslal na Veterinarsko fakulteto v Zagreb, kjer so takrat zbrali in poslali 86 vzorcev medvedjih zob za oceno starosti v za to specializirani laboratorij v ZDA. Po dveh mesecih sem dobil rezultat analize s podatkom, da je bil moj prvi uplenjeni medved star šestnajst let.

Lov na medveda s pogonom so v Bosni prepovedali leta 1977. Lovski zakon od tedaj dovoljuje le lov na zalez in lov na čakanje z visoke preže. A resnici na ljubo moram priznati, da je imel zame nekdanji, resda za ljudi veliko nevarnejši lov mnogo več čara v poslušanju oglašanja gonjačev, laježa psov, nenadnih strelav v pogonu in pričakanju medveda na stojišču. Zdaj je lov na to plemenito in zavarovano veliko zver, ki ne sodi več (v Sloveniji) na spisek divjadi, čeprav jo je treba loviti na podlagi letne odločbe, zaradi usklajevanja številčnosti in škodnih primerov do skrajnosti poenostavljen. Medvede določene teže in starosti je mogoče loviti le iz zaprtih, udobnih, največkrat tapeciranih prež in z veliko večjo zanesljivostjo v uspeh.

Po avtorjevem zapisu – prevedel
Edvard Krašna.

Konec ali nov začetek - to je zdaj vprašanje?

Kritično komentiramo in predlagamo

Na Upravnem odboru Lovske zveze Maribor je predsednik Komisije za lovsko kulturo in član tamkajšnjih rogistov **Slavko Štiberc** postregel s kratko analizo letošnjega srečanja slovenskih lovskih pevskih zborov in rogistov, ki je bilo v Bohinju. Njegova analiza je bila izjemno stvarna, argumentirana, premišljena in zelo kritična. Slavko, ki je znan po svoji umirjenosti in predanosti lovski kulturi, predvsem lovskim rogistom, ni varčeval s kritiko glede organizacije in izvedbe prireditve, ki je bila za mnoge nastopajoče eno samo razočaranje. In to zelo grenko, saj se je še enkrat pokazalo, da je koncept prireditve povsem preživet, zastarel in da takšen, kot je, nima prihodnosti. Kot smo slišali iz njegove sicer zelo korektno in predvsem dobronamerne razprave, se je ponovilo, česar smo zadnja leta že vajeni: nastopajoči so trobili in peli zase in za nekaj redkih spremljevalcev ter gostov (izjema je bilo le eno prizorišče), ki so morali na prireditve po »službeni« dolžnosti. Občinstva ni bilo od nikoder in

to je bridka resnica, pred katero smo si dolga leta zatiskali oči. In ravno to ni bilo dobro ne za prireditev ne za nastopajoče in še najmanj za organizatorje, ki vlagajo v organizacijo in izvedbo ne samo znatna finančna sredstva, pač pa izobilje prostega časa in energije. A od vsega tega že nekaj let ni nikakršne koristi ali »hasaka«, kot pravijo mnogi razočarani udeleženci teh dogodkov. Poleg skromnega, tako rekoč ničnega obiska ločenih nastopov je bil tudi letošnji zaključni koncert velika polomija in klavrn konec srečanja. Več kot polovica nastopajočih je odšla proti domu in ni želela več nastopiti, od preostale polovice pa je tudi dobra polovica nastop tako rekoč bojkotirala. Kot mi je pred nedavnim povedal eden najboljših poznavalcev te tematike, bi bilo najbolje, da bi nad letošnjo prireditvijo enostavno potegnili črto in pozabili na blede predstavitev, ki nam res ni bila v čast. Verjamem mu, ker sodi med izredne poznavalce in aktivne izvajalce. Že mnogo mnogo let.

Naj se zdi še tako kritično in za organizatorje neprijetno, je lahko (in bi tudi morala biti) letošnja izkušnja dragocena šola za prihodnje prireditve. Nič hudega, če se je zgodilo, kar se je zgodilo, enkrat se je to moralo zgoditi in prepričan sem, da zdaj za vse odgovorne (na

vseh ravneh odgovornosti) ni več dilem. Srečanja, kot so bila, so se vsebinsko in organizacijsko pač izpela, treba je najti nove modele in prihodnja srečanja pripeljati do vrhunske ravni, kakršne si lovška kultura, kot del nacionalne kulture in kulturne dediščine, tudi zasluži. Čas je, da potegnemo črto pod narejenim in se poslovimo od preživetih vsebin in oblik. To ne bo prav nobena tragedija in nihče ne bo s tako odločitvijo zmanjšal vloge in trajnega prispevka začetnikov (in seveda tudi množice kasnejših predanih sodelavcev, podpornikov in organizatorjev) te enkratne prireditve lovške kulture, ki je v dolgih letih kljub občasnim vzponom in padcem veliko pripomogla k promociji slovenskega lovstva in slovenske lovške kulture. Teга jim ne odreka ne zgodovina ne aktualna lovška »oblast«, ki je pred zahtevno dilemo, kaj storiti: ali nadaljevati s preživelo vsebino in obliko samo zato, ker je tako pač bilo dolga leta, ali pa se odločiti v prid nove vsebine in oblike? Ker res ne bi bil rad narobe razumljen in še manj kritičen na račun mnogih, ki so se trudili v dobro te prireditve (imen ne bom našteval, ker bi lahko koga izpustil in tvegal zamero), želim z najboljšim namenom javno izpostaviti, da z vsemi štirimi podpiram korenite

spremembe. To sem povedal tudi na seji omenjenega organa LZ Maribor in pobuda je dobila polno podporo članov UO, ki so nanizali celo nekaj konkretnih predlogov, kakšna naj bi bila v prihodnje srečanja LPZ in rogistov.

Najprimernejši model se mi zdi tisti, o katerem smo v Mariboru govorili že pred časom in ga je predlagal **Ivan Žižek**, sicer predsednik Komisije za izobraževanje pri LZS in dolgoletni muzejski delavec, večer tudi organizacije kulturnega dogajanja. Gre za model po vzoru srečanja pevskih zborov v Šentvidu pri Stični – **Tabor slovenskih pevskih zborov** (najbolj množično pevsko srečanje v Sloveniji), ki ga tudi sam podpiram in hkrati predlagam, da bi upoštevali še nekatere posebnosti, ki so odraz hotenja lovškega petja in igranja na lovške rogove. Naj je slišati še tako bogokletno in nemogoče, a **tudi naša prireditve bi se morala dogajati na eni in izbrani lokaciji, kjer bi postopoma dobila domicil.** Ljubljanska vila Zlatorog nam tega ne omogoča, zato pa vidim lepo priložnost v prihodnjem centru LZS v Lukovici, ki bo v doglednem času zgrajen in primeren za vsako prireditve. To bi pomenilo, da bi srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov dobila varno domovanje in organizacijski

patronat LZS, v katerem bodo morali sodelovati tudi kulturni menedžerji. Takšen pristop bo terjal tudi dolgoročno promocijo, sponzorje in donatorje, televizijski prenos in v končni fazi – prepričan sem, da bomo to lahko dosegli – tudi sofinanciranje Ministrstva za kulturo. To mora biti naš dolgoročni cilj in trdno sem prepričan, da ga lahko dosežemo že v nekaj letih. Naj takoj pripišem, da ne bi povsem povzeli modela iz Stične, pač pa postopno iskali najprimernejšo obliko in vsebino, ki lahko marsikaj povzame tudi iz uveljavljene mariborske pevske prireditve **Naša pesem** (največji mednarodni pevski dogodek v mestu) v unionski dvorani. Treba je poiskati najboljše rešitve, pri čemer ni treba na novo odkrivati »tople vode«, pač pa uporabiti modele, ki so se potrdili v praksi. Dolga leta spremljam zdajšnjo obliko predstavitve lovske kulture in spomnim se, da je bilo že v preteklosti več koristnih predlogov za izboljšave, ki pa so v glavnem obležali v predalih ali celo obtičali v glavah razmišljajočih lovskih kulturnikov. Škoda, da jih nis(m)o poslušali, imeli so še kako prav!

Tematika terja globok in temeljit razmislek ob spoštovanju različnih mnenj, pogledov in predlogov. Tema je preveč odgovorna in občutljiva, da bi jo lahko prepustili ozkim krogom, sploh pa ne popolnim amaterjem, ki imajo sicer veliko dobre volje, a malo znanja in še manj izkušenj. Naj nam ne bo pretežko povabiti v dialog vse, ki o tem kaj vedo, so se v preteklosti dokazali in izkazali in so tudi naklonjeni spremembam. Nič ni večnega, čas teče, vedno stremimo k novemu, boljšemu, v kulturi še posebno. Najbrž le ne bomo prepevali in trobili sami sebi v pregrethih šotarih, v trušču klimatskih naprav in ob žvenketanju vinskih steklenic. Zgolj in samo zato, ker smo tega vajeni in ker je tako bilo vsako leto. Takšna logika ne »pije vode« in resnično bo treba nekaj spremeniti. Ob še enkrat izrečenem priznanju generacijam za minulo delo, da ne bo nepotrebne zamere, in s pogledom v prihodnost – za prihajajoče generacije.

Dr. Marjan Toš

Kaj je dobrodelno?

Verjetno nikoli v zgodovini ni bilo toliko odmevnih dobrodelnih akcij, tudi mednarodnih, kot v našem času. Razumljivo: v

preteklosti so za reveže in bolnike po navadi poskrbeli v domačem okolju, zlasti na podeželju, revščina na drugih celinah pa je bila predaleč, da bi sploh kaj vedeli o njej. Dandanes nas sleherno minuto prek medijev spremlja srce parajoče podobe vojnega opustošenja, lakote, zapuščenih otrok, zasužnjenih delavcev z mizernimi plačami itn. Ker težko pokukamo iz lupine svojega zadovoljstva, največkrat menimo, da je dovolj, če darujemo nekaj denarja in se le redko odločimo pomagati tudi z rokami. Prepričani smo, da se s tem lahko ukvarja »nekdo drug«.

Kakorkoli, načinov pomoči je nešteto: nekateri lahko pomagajo z dobrim nasvetom, praktično pomočjo, druženjem in nudenjem varnega okolja, spet drugi imamo to srečo, da je naš življenjski položaj ugoden in torej lahko primaknemo kaj iz svojega finančnega (pre)obilja.

Bliža se vsakoletni **lovski dobrodelni ples ...** Sprašujem se, komu je v prvi vrsti namenjen in koga vsako leto bolj pogrešamo? Ali ni to dogodek za premožnejše člane lovske bratovščine, ki si poleg vstopnice lahko privoščimo tudi znaten dar za solidarnostno pomoč našim tovarišem oziroma njihovim svojcem, ki se znajdejo v nesrečnih življenjskih situacijah? Želim si, da bi se vas vabilo na letošnji ples živo dotaknilo in vas spodbudilo k dejavni udeležbi.

Robert Markič
LD Dobrča

Politiki z naše in one strani Gorjancev bi se lahko učili od lovcev

Lovci dobro vemo, kdo je bil **Ivan Lovrenčič**, in dobro poznamo njegov zgodovinski stavek, ki je ostal zapisan kot opomnik za vse rodove, ki bodo kdajkoli živeli na tej naši zemlji: »*Ne politike v lovstvo, lovstvo v politiko.*«

Pet let je že minilo od prvega srečanja, ki sta ga ob dnevu državnosti organizirali lovski društvi **LD Trdinov vrh** na slovenski strani, ki jo je tedaj vodil starešina **Dušan Sašek**, in takratni predsednik **LD Lisica - Radatovići Nikica Badovinac** na hrvaški strani. Družini mejita na *Trdinovem vrhu*, po naše, ali *Sveti Geri*, po hrvaško. Tod se prepletajo prijateljstva, divjad in lovstvo ter pravzaprav vse, kar

živi ali se zadržuje na tem prelepem delu naše domovine, na Gorjancih. Ko človek pride na vrh te prečudovite in veličastne gore, če lahko tako imenujem hrib, poraščen z bukovimi gozdovi, ki obkrožajo tamkaj redke košenice, se počuti zares lepo. Pravi raj za divjad in pohodnike, kaj šele za lovce. Zares se razveseliš svoje prisotnosti na tem delu naše prelepe narave. Pogled na slovensko stran se odpira prek Novega mesta tja proti Ljubljani in velik del naše dežele nam leži kot na dlani. Krka

v rahlem vetrcu in naznanjali praznovanje. Več tisoč ljudi je bilo zbranih z obeh strani meje. Tudi jezik obmejnega prebivalstva se le malo loči, vsi se razumejo med seboj, govorijo neko mešanico, prijetno za uho in dušo.

Zbrane sta pozdravila in opozorila na črne oblake, ki pretijo stoletnemu sožitju ljudi v tej deželi in ogrožajo iskreno bratstvo članov obeh družin, starešina LD Trdinov vrh **Miro Kuljaj** in predsednik LD Lisica - Radatovići **Nikica Miličinović**. Rogisti LD Trdinov

Foto: F. Jarec

Tamburaška skupina Izvor, v kateri so združeni hrvaški in slovenski tamburaši, je popestrila slovesno prireditev ob dnevu državnosti.

s svojim vijugastim tokom lepša zelena polja, gozdove in naselja, ki jih vidimo s prostim očesom. Pogled na hrvaško stran zastirajo mogočne bukve, ki pričajo o neomadeževani naravi, skoraj bi rekel pragozdu.

Gozdna pot, ki vodi mimo vojašnice proti TV-stolpu, loči eno in drugo državo, na kar so me opozorili domačini, sicer tega ne bi vedel, saj ni ničesar opaziti, kar bi pričalo o meji med dvema državama. Obnovljene ruševine dveh cerkvic, hrvaške **sv. Ilije** in slovenske **sv. Jere**, sta vsaka sebi oddaljeni okrog deset metrov in ju loči le pot med njima. Skoraj bi lahko trdil, da se držita za roki, kot znak sto- in večletnega sožitja. In mi naj bi ju zdaj ločili z ograjo, ki bi razdelila tudi živali in ljudi, ki tukaj v sožitju in prijateljstvu živijo že od nekdaj!

Ob prazniku državnosti sta župnika, dekan **Anton Trpin** iz Šentjerneja in velečastni župnik **Zinovij Nastran** iz Stojdrage, pod streho, ki pokriva ruševine sv. Jere, družno darovala mašo in obred za obe domovini. Po končanem obredu je bila posvetna slovesnost pri ruševinah cerkvice sv. Ilije. Lovski prapori ter državne in evropske zastave so plapolali

vrh in Ansambel Maestral so igrali slovensko in hrvaško himno. Slavnostni govornik je bil slovenskim lovcem dobro znani novinar in nekdanji član uredniškega odbora založništva LZS **Ivo Kuljaj**, ki je Slovencem in Hrvatom čestital ob prazniku: »*Čestitam za dan državnosti obema narodoma z željo, da Sv. Jera in Sv. Ilija še stoletja z nami 'drugujeta' v slogi in prijateljstvu ter prihodnjim rodovom svetita na poti njihovega življenja. Živel, pobrateni lovski družini Trdinov vrh in Radatovići! Živela, Republika Slovenija, živela, Republika Hrvaška!*« V svojem govoru se je kritično opredelil glede napovedanega ograjevanja meja naše domovine, nanizal pa je tudi dejstva o dolgoletnem prijateljstvu med narodoma, še posebno med lovci z obeh strani meje: »*Bodimo ponosni na to, da smo prebivalci Žumberka in Gorjancev, edinstven primer vzdolž slovensko-hrvaške meje, ki se vsako leto združeni in v lovskega pogledu pobrateni samoiniciativno zberemo na tej naši gori, da bi se poklonili domovinam in tudi molili zanju. Brez katere koli politike in zgolj na pobudo civilnih združenj, kot sta obe cerkvi in lovski društvi.*«

Tamburaška skupina **Izvor**, v kateri so združeni hrvaški in slovenski tamburaši, je sklenila slovesno prireditev. Lovski golaž, specialitete z žara, pečeni jančki in odojki, dobra kapljica, slovenski cviček in hrvaška graševina ter domača glasba so ljudi še bolj povezali. Nihče ni mislil na politiko, pač pa le na vsakdanje stvari. Prisotni so nizali pogovore o vremenu in se že dogovarjali za naslednje srečanje prihodnje leto. Tudi čez leto je tod dovolj razlogov za praznovanja in prijateljska srečanja.

Vesel sem bil, prav tako naš predsednik **Franč Jarc**, da sva se udeležila slovesnosti in se odzvala vabilu, ki nama ga je poslal član LD Trdinov vrh **Sandi Kranjc**. Najina prisotnost se nama ni zdelo zaman, tudi midva sva se marsikaj naučila. Hvala vam, spoštovani lovci z obeh strani meje, ne samo v imenu **ZLD Novo mesto**, ampak, če si lahko dovolim, tudi v imenu vseh slovenskih lovcev in ljudi dobre volje: ponosni smo na vas in bomo zato širili glas o dobrih ljudeh z Žumberka in Gorjancev, ki dobro mislijo in se na politiko ne ozirajo. Politiki se zanesljivo lahko kaj dobrega naučijo od vas! Nasvidenje naslednje leto!

Stane Gabrijel

Ko se na meji srečata slovenski in hrvaški teran

Na mejnem prehodu za mednarodni promet (MPMP) **Babno Polje** so se v petek, 30. 6. 2017, ob 12. uri že 22. leto zapored srečali predstavniki lokalnih skupnosti z obeh strani državne meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Predstavnike mejne policije, občin, krajevnih skupnosti, gospodarstvenikov, gasilcev in lovcev z obeh strani meje sta sprejela **Kristijan Rajšel**, župan hrvaške **Občine Čabar**, in **Janez Komidar**, župan slovenske **Občine Loška dolina**.

Na mejni črti so si udeleženci srečanja izmenjali simbolična darila in si izrekli najboljše želje, hkrati pa si obljubili nadaljevanje tradicije, saj tovrstnih srečanj ne more več preprečiti nihče, ker so plod stalnega dobrega sodelovanja in medsebojne pomoči, razumevanja in nasploh prepletenege življenja na meji. Za tamkajšnje prebivalce na obeh straneh meje velja, da moraš tudi sam nekaj storiti, da se na vsakodnevno

Delegacija lovcev z obeh strani meje v družbi obeh županov (od leve): Rajko Troha (LD Babno Polje), Stjepan Kostelić (LD Tetrjeb - Čabar), župan Občine Loška dolina Janez Komidar, župan Občine Čabar Kristijan Rajšel, Antun Arh (LD Tetrjeb - Čabar), Franjo Turk (LD Tetrjeb - Čabar) in Janko Škrli (LD Babno Polje)

Župan Občine Loška dolina Janez Komidar in župan Občine Čabar Kristijan Rajšel sta nazdravila vsak s svojim teranom – Komidar s kraškim teranom Vinakras iz Sežane, Rajšel pa s teranom hrvaške Istre.

življenje čim manj občuti vpliv državne meje.

Ob stisku rok na mejni črti sta župana nazdravila s teranom, pa vendar vsak s svojim – Komidar s *kraškim teranom* Vinakras iz Sežane, Rajšel pa s *teranom hrvaške Istre*. Na koncu sta se strinjala, da sta oba terana dobro vino, predvsem pa sta plod težavnega dela skrbnih vinogradnikov in natančnih vinarjev (enologov). Vino, ki je sicer povzročilo veliko politične vročine, je tu delovalo blagodejno s pridihom šaljivih komentarjev.

Po končanem protokolarnem srečanju na MPMP je letošnji gostitelj Občina Čabar vse udeležence povabila na zakusko v prijeten lokal na Kozjem vrhu, kjer so spregovorili o vsem mogočem, največ pa o dogajanjih in dogodkih ob meji in v povezavi z njo. Glavna tema vseh debat je bila panelna ograja, na mejni

črti nadgrajena z bodečo žico. Četudi z razumevanjem, večina ni mogla skriti razočaranja, da nas ob tako dobrem in vzornem obmejnem sodelovanju ločuje bodeča žica. Nekaj domačinov, ki so jih med drugo svetovno vojno odpeljali v koncentracijska taborišča (Dachau, Rab, Ravensbrück), komentirajo to kot nočno moro, ki jim obuja neprijetne spomine trpljenja v taboriščih. Resnična podoba ograj kazi lepo, zdravo naravo in krajino, saj ponekod poteka skoraj po dvoriščih in ločuje nekoč povezane naravne predele. Velika ovira je tudi za divjad, saj so tod že stoletja utečeni prehodi divjadi. Tod so tudi velike zveri, npr. medved, ki je kar pogost obiskovalec omenjenega območja. Lovci hujših primerov poškodb divjadi nismo zaznali, kar pa še ne pomeni, da jih v prihodnosti ne bo.

Srečanje na MPMP Babno

Polje je bilo dan zatem, ko je arbitražno sodišče v Haagu objavilo razsodbo o poteku meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, pa vendar ni bilo večjih komentarjev na to temo. Razlog je verjetno tudi v tem, da na »našem« delu sodišče ne posega v potek obstoječe meje, razen pod Snežnikom (950–1.000 m n. v.) v parcelo Tomšič, ki je dodeljena Republikli Sloveniji. To je gozdna parcela (jelka, bukev, smreka), velikosti 66,55 ha, ki je v k. o. Leskova dolina. Parcela meji na LPN Jelen - Snežnik in na LD Babno Polje; komu bo pripadla koncesija lovišča, je v tem trenutku še prezgodaj govoriti. Župan Komidar se je pošalil, da mu ta parcela zaradi vzdrževanja cest samo povečuje občinske stroške, župan Rajšel pa mu je v šali odgovoril, da bosta s skupnimi močmi rešila tudi ta problem.

Skupno sodelovanje poteka vse leto, trenutni največji skupni projekt pa je *Ohranitev divjega petelina (Tetrao urogallus) v zahodnih Dinaridih*, ki ga v višini 85 % sofinancirajo iz sredstev EU (fundacija INTERREG) in katerega vrednost presega 700.000 evrov.

Ljudje, ki živimo ob meji, bomo storili vse, da se bo medsebojno nesebično sodelovanje nadaljevalo in nadgrajevalo, da bi tukajšnji živeli čim manj občutili negativne učinke državne meje in da bi dosegli točko, ko bo meja združevala in ne ločevala. Želeli bi tudi, da bi na celotni dolžini meje z Republiko Hrvaško povzeli naše pozitivne izkušnje obmejnega sodelovanja, saj le tako lahko dosežemo trajen napredek in zadovoljstvo vseh ljudi ob meji.

Janko Škrli

Državno strelsko prvenstvo za veterane in superveterane

Državno prvenstvo za veterane in superveterane je potekalo na strelišču **Žančani** v Slovenj Gradcu 26. in 27. 8. 2017. Organizatorica je bila tudi tokrat **LD Slovenj Gradec**. Starešina **Franjo Kuperti** je pozdravil vse nastopajoče in jim zaželel dobrodošlico in »ravne cevi«. Ekipa **Tomaža Haina** je poskrbela, da je na strelišču potekalo vse kot po maslu. Glavni sodnik – tokrat sem bil v tej vlogi jaz – pa je ob sodniški vlogi poskrbel tudi za dokumentiranje dogodkov.

Veterani, kategorija kombinacija ekipno

Foto: S. F. Kropce

Jože Zupan je prejel priznanje LZS, ker se zaradi delovne nesreče trenutno ne more udeleževati tekmovanj.

Rezultati najboljših posameznikov in ekip:

Veterani

• MK-puška

Ime in priimek	Ekipa	Kategorija	Krogi	Uvrstitev
Miran Sedminek	Celje	Ekipno	98	1
Slavko Prah	Maribor	Ekipno	98	2
Matjaž Benedičič	Gorenjska	Ekipno	98	3

• Golobi

Ime in priimek	Ekipa	Golobi 1	Golobi 2	Skupaj	Uvrstitev
Tomaž Hain	Koroška	25	25	50	1
Anton Weiss	Bela Krajina	24	25	49	2
Miran Sedminek	Celje	25	23	48	3

Superveterani, kategorija kombinacija ekipno

• Kombinacija

Ime in priimek	Ekipa	MK	Uvrstitev	Golobi 1	Golobi 2	Golobi skupaj	Uvrstitev	Točke	Skupna uvrstitev
Tomaž Hain	Koroška	97	7	25	25	50	1	197	1
Miran Sedminek	Celje	98	1	25	23	48	3	194	2
Zlatko Pogorilič	Notranjska	95	11	24	24	48	5	191	3

Superveterani

• MK-puška

Ime in priimek	Ekipa	Kategorija	Krogi	Uvrstitev
Lovro Korošec	Ljubljana	Ekipno	99	1
Jože Podgoršek	Celje	Ekipno	98	2
Anton Zupan	ZGS	Posamezno	96	3

• Golobi

Ime in priimek	Ekipa	Golobi 1	Golobi 2	Golobi skupaj	Uvrstitev
Tone Markič	Gorenjska	21	25	46	1
Jože Koritnik	Posavje	22	24	46	2
Boris Knežar	Koroška	23	23	46	3

• Kombinacija

Ime in priimek	Ekipa	MK	Uvrstitev	Golobi 1	Golobi 2	Golobi skupaj	Uvrstitev	Točke	Skupna uvrstitev
Tone Markič	Gorenjska	96	5	21	25	46	1	188	1
Jože Podgoršek	Celje	98	2	20	24	44	5	186	2
Lovro Korošec	Ljubljana	99	1	20	23	43	11	185	3

Prvi dan, v soboto, je tekmovalo 42 tekmovalcev ali trinajst strelskih ekip, v nedeljo pa 30 tekmovalcev oziroma osem ekip. Vsi rezultati

in za vsakega tekmovalca posebej so dostopni tudi na spletni strani LZS, glavni pa so navedeni v tem prispevku. Oba dneva je bil na tek-

movanju **Matija Janc**, predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje, ki je za izvedbo tekmovanja na podlagi razpisa izbrala LD Slovenj Gradec. Pokale in medalje je zagotovila LZS. Ob odprtju tekmovanja prvega dne je Matija Janc za prizadevno delo na področju strelstva podelil priznanje LZS **Jožetu Zupanu**, ki se tekmovanje zaradi delovne nesreče ne more več udeleževati. Vsaj za zdaj ne, želimo pa mu, da bi se lahko povrnil v strelske vrste.

V skladu s pravilnikom smo podelili tudi značke *mojster strelec*. Razglašeni so bili vsi, značke pa bodo nekateri prejeli naknadno.

Ekipe veteranov so se po posameznih panogah razvrstile po naslednjem vrstnem redu:

- MK-puška:**
1. Gorenjska
2. Celje
3. Ljubljana

- Golobi:**
1. Celje
2. Koroška
3. Kočevje

- Kombinacija:**
1. Celje
2. Maribor
3. Kočevje

Najboljše ekipe v kategoriji superveterani:

- MK-puška:**
1. Kočevje
2. Ljubljana
3. Celje

- Golobi:**
1. Celje
2. Posavje
3. Maribor

- Kombinacija:**
1. Celje
2. Posavje
3. Kočevje

Oba dneva tekmovanja nas je v zaključnem delu obiskal **Janko Dunaj**, član LD Slovenj Gradec, z več kot 50-letnim stažem v lovstvu in v starosti nekaj čez 90 let. S trezno glavo in bistrimi mislimi je razpravljal o različnih lovskih temah z veterani in superveterani. Nekatere je celo presenetil z dogodki iz njihovega otroštva. Naj mu zdravje, srce in misli služijo še dolga leta! Vsem nastopajočim tekmovalcem, spremljevalcem in organizatorjem se zahvaljujem za strpnost, red, disciplino in tudi za kakšno idejo.

Dr. Srečko Felix Kroppe

Državno prvenstvo LZS v kombinacijskem streljanju in hišni sejem lovskega orožja in opreme

Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje pri LZS je 1. in 2. 9. 2017 v Strelskem centru Gaj pri Pragerskem organizirala in izvedla **Državno prvenstvo LZS v kombinacijskem streljanju in hišni sejem lovskega orožja in opreme**. Prvi dan sta bila tudi uradni trening in priprava strelišča in vseh poligonov za izvedbo tekmovanja. Letošnja novost je bila, da smo k sodelovanju povabili vse lovske pripravnike, saj je njihova udeležba na takšnih tekmah obvezna. Prvi dan je bilo prisotnih 40 pripravnikov in pripravnic, večinoma iz lovskih družin območjskih lovskih zvez. Pohvalno je, da jih

je večina aktivno sodelovala na tekmovanju oba dneva; vključeni so bili v pripravah na tekmovanje in tudi pri izvedbi. Najboljši način »Learn by Work«, učenje ob delu, bi lahko temu rekli. V obeh dneh je bil po programu tudi voden ogled pripravnikov do vseh točk na tekmovalnem poligonu in še več – tudi predstavitev opreme in orožja na sejmu.

Vzporedno je potekal tudi »hišni sejem« lovskega orožja in opreme. Sejma se je udeležilo veliko razstavljalcev, večina med njimi so bili tudi darovalci različnih nagrad tekmovalcem, za kar se jim iskreno zahvaljujem.

Naključje je očitno hotelo, da sta trening in tudi tekmovanje

strelstvom. Odprtje so spremljali tudi rogovi Rogistov ZLD Ptuj - Ormož.

Posamezni razstavljalci so imeli priložnost predstaviti svojo opremo. Tekmovalci in obiskovalci so imeli možnost praktično preizkusiti puške posameznih znamk, predvsem puške Blaser, ki jih je predstavilo Puškarstvo Vute.

Rezultati:

Od 72 tekmovalcev in 14 ekip so bili najboljši:

discipline odprto »OPEN«:

KROGLA: 1. Franci Vidmar, 2. Anton Zupan, 3. Jože Štefančič
GOLOBI: 1. Igor Pičulin, 2. Matjaž Hlebš, 3. Maks Garmut

KOMBINACIJA: 1. Igor Pičulin, 2. Matjaž Hlebš, 3. Maks Garmut

veterani:

KROGLA: 1. Anton Zupan, 2. Igor Pičulin, 3. Dušan Urankar
GOLOBI: 1. Igor Pičulin, 2. Bojan Urbančič, 3. Janez Škrlič
KOMBINACIJA: 1. Igor Pičulin, 2. Dušan Urankar, 3. Anton Zupan

člani:

KROGLA: 1. Franci Vidmar, 2. Jože Štefančič, 3. Damjan Kandare
GOLOBI: 1. Matjaž Hlebš, 2. Maks Garmut, 3. Boštjan Sadek
KOMBINACIJA: 1. Matjaž Hlebš, 2. Maks Garmut, 3. Franci Vidmar

mladinci:

KROGLA: 1. Erik Kandare, 2. Jakob Petelinjek, 3. Aljaž Senič
GOLOBI: 1. Jakob Petelinjek, 2. Erik Kandare, 3. Nejc Strnad
KOMBINACIJA: 1. Jakob Petelinjek, 2. Erik Kandare, 3. Aljaž Senič

ženske:

KROGLA: 1. Janja Metež, 2. Ščap Anica, 3. Klavdija Mar

Prvi trije na DP v kombinaciji – odprto: (od leve): Maks Garmut, Igor Pičulin in Matjaž Hlebš

potekala v nekoliko slabšem vremenu. V tekmovalnem dnevu je bila zaradi velikega naliva kar dveurna prekinitev. Tekmovanje je odprl podpredsednik LZS mag. Aleš Klemenc, ki je v svojem govoru poudaril nekaj zgodovinskih datumov, povezanih z lovskim

Najuspešnejše tričlanske ekipe območjskih lovskih zvez (od leve): ZLD Notranjske, ZLD Zasavje in Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje

Letos so rezultat za naziv MOJSTER STRELEC dosegli naslednji strelci:

krogla:

Franci Vidmar, Anton Zupan in Jože Štefančič

MK-puška:

Tomaž Hain, Anton Weiss, Miran Sedminek, Stanislav Francelj, Zlatko Pogorlič, Miran Freitag, Vlado Šiško, Franci Koncilja, Dušan Urankar, Ljubiša Pavlovič, Ivan Pustišek, Rudolf Kovačič st., Darjan Vesenj, Janez Škrlič, Štefan Novak, Zlatko Zajšek, Slavko Prah, Alojz Martinčič, Bojan Urbančič, Slavko Trstenjak, Anton Markič, Jože Koritnik, Boris Knežar in Rudolf Mlinarič

golobi:

Igor Pičulin, Matjaž Hlebš, Maks Garmut, Rudolf Mlinarič, Bojan Urbančič, Boštjan Sadek, Miha Finkšt, Jure Ješovnik, Nejc Hlebš, Janez Škrlič, Franci Vidmar, Mitja Kersnik, Anže Pintar, Rudolf Kovačič ml., Jože Štefančič, Dušan Urankar, Bogdan Verdev, Erik Hace, Franci Koncilja, Miran Sedminek, Slavko Prah, Matjaž Benedičič, Janez Škrlič, Janez Pavli, Dušan Urankar, Tomaž Hain, Anton Hudernik, Roman Huč, Janez Demšar, Zlatko Pogorlič, Stanislav Francelj, Slavko Trstenjak, Miran Veršec, Vladimir Hace, Darko Pahor, Pavel Jereb, Lovro Korošec, Jože Podgoršek, Anton Zupan, Anton Erjavec, Anton Markič, Anton Koprivšek in Franc Barbič

bežeči merjasec:

Damjan Kandare, Matjaž Hlebš, Boštjan Sadek, Igor Pičulin in Jože Štefančič

Vse foto: M. Janc

Strelski sodniški zbor na Pragerskem

GOLOBI: 1. Anica Ščap, 2. Klavdija Mar, 3. Janja Metež
KOMBINACIJA: 1. Janja Metež, 2. Anica Ščap, 3. Klavdija Mar

ekipno:

KROGLA: 1. Zasavje, 2. Posavje, 3. Celje

GOLOBI: 1. Zasavje, 2. Celje, 3. Notranjska

KOMBINACIJA: 1. Zasavje, 2. Celje, 3. Notranjska

Premična tarča *bežeči merjasec* – posamezno:

1. Damjan Kandare, 2. Matjaž Hlebš, 3. Boštjan Sadek

Premična tarča *bežeči merjasec* – ekipno:

1. Maribor, 2. Posavje, 3. Notranjska in Celje

Na zaključku mi je član UO LZS dr. **Srečko Felix Krobe** v imenu predsednika LZS podelil zlati znak za lovske zasluge kot predsedniku Komisije za strelstvo pri LZS. Hvala predlagateljem in vsem, ki ste mi iskreno zaploskali. Z veseljem sem ga sprejel in ga bom ponosno nosil.

Matija Janc

Zaupanje je dobro, a nadzor veliko boljši

Ta izrek je bil izrečen nešteto krat, a še vedno ne dovolj uveljavljen v naši praksi. To velja za tiste lovske družine, kjer še vedno vlada prepričanje, da smo vsi pošteni, da vsi dosledno spoštujemo

mo določila naših internih lovskih aktov, naše gospodarske načrte in sprejete sklepe in zato ne potrebujemo nobene disciplinske komisije, nobenega nadzornega odbora in drugih kontrolorjev, ki samo povzročajo slabo počutje in zamere med člani LD. Takšna miselnost obstaja tudi pri nekaterih vodstvih LD, ki menijo, da disciplinske prijave, postopki in kazni poslabšujejo medsebojne odnose v družini in je najbolje, da jih ni in se bodo zadeve uredile in pozabile same po sebi. Res vsak disciplinski postopek povzroči pri nekaterih, zlasti pri ponavljajočih kršiteljih, slabo voljo in morda tudi zamero in užaljenost, češ kaj je tega treba, to se lahko primeri slehernemu in bom ob prvi priložnosti prijavitelju to večkratno povnil. Takšno je pač življenje in takšni smo. Vsakdo bi rad okrog sebe imel le prijatelje in je zato pripravljen zatiskati si oči in si zamašiti ušesa, dokler je to mogoče. Vendar se vsako veselje in vsak navidezni mir in prijateljstvo prej ali slej končajo in ko enkrat napoči trenutek, da je nujno treba prijaviti določen prekršek disciplinski komisiji LD, se šele začne »vojno stanje«. Kršitelj javno izjavlja in očita, češ: »Mene obravnavate, vse druge številne prekrške in napake iz prejšnjih let ste pa prikrili.« Menim, da bo v tem trenutku vodstvo LD izgubilo vso verodostojnost, spoštovanje in zaupanje, kar se ne bo pozabilo še vrsto let. Nadaljujmo in tudi končajmo z znanim ljudskim izrekom: »Vedno je boljša prva zamera kot zadnja.«

Ni moj namen modrovati o naslovnem izreku, ki pravi, da je

zaupanje dobro, a nadzor še boljši, zato v nadaljevanju navajam shematičen prikaz disciplinskega postopka od njegovega začetka do konca. Celoten postopek je zelo enostaven in razumljiv vsakomur, tudi tistim, ki menijo, da so disciplinski postopki nepotreben balast v interni družinski zakonodaji in praksi. Podatek, da v družini ni nobenega disciplinskega postopka, še ne pomeni, da sta v družini popoln red in urejenost, temveč lahko ravno nasprotno.

Mirko Anzeljč,
 član LD Loški Potok

Oživljanje lovskega bratstva Trbovelj in Lazarevca

Medtem ko Republika Srbija vztrajno in uspešno zapira posamezna poglavja na podlagi

pogajanj za pristop v Evropsko skupnost, se to odraža tudi na območni/regionalni ravni. V jugoslovanskem obdobju sta bili občini s premogokopno-rudarsko panogo Trbovlje in Lazarevac pobrateni. Razkroj nekdanje skupne države je prinesel ohladitev dobrih medsebojnih odnosov. **Lovska družina Trbovlje** se je z **Lovačko udruogo Kolubara - Lazarevac** pobratila že 13. 6. 1985 po občinskem vzoru. Medsebojni odnosi med društvoma so vsa leta po osamosvojitvi tavalni na ravni lepih spominov, dopisovanj in neuresničenih medsebojnih obiskih. Splošna negativna mednarodna »klima« se je žal zažrla tudi v zeleno bratovščino.

Na pobudo obeh občin je tako rekoč zapihal nov veter, ki že nekaj let botruje oživljanju sodelovanja in poživitvi neprekinjenega pobratenja lovskih družin, za kar so se še posebno zavzele mlade generacije iz obeh okolij. Temu

Foto: R. Kos

Na fotografiji so predsednik in tajnik pobratene LU Kolubara - Lazarevac ter predsednik LD Trbovlje.

sledi tudi zelena bratovščina in tako je na pobudo vodstva LU Kolubara - Lazarevac ob trboveljskem občinskem prazniku nastalo v Trbovljah novo srečanje. Iz dokaj oddaljenega Lazarevca nas je obiskala delegacija na čelu s predsednikom združenja dr. **Dragan Sindjelićem**. Poleg njega so bili tajnik in lovski čuvaj **Goran Djordjević**, lovski čuvaj **Ilija Janković**, župan občine Lazarevac **Bojan Sindjelić** in njegov namestnik **Miloje Živanović**. Župan in njegov namestnik, ki sta tudi člana LU Kolubara, sta vodila tudi delegacijo mestne občine Lazarevac in se odzvala na povabilo županje Občine Trbovlje **Jasne Gabrič**.

Predsednik LU Kolubara - Lazarevac dr. **Dragan Sindjelić** in starešina LD Trbovlje **Urban Berger** sta skupaj ugotovila, da ni nobenih ovir za nadaljevanje tradicije pobratenja, saj so vsem

SHEMATIČEN PRIKAZ POSTOPKOV PRIJAVLJANJA, ODLOČANJA IN OBRAVNAVANJA DISCIPLINSKIH PREKRŠKOV V LD

PRIJAVLJANJE PREKRŠKOV	ODLOČANJE O UPRAVIČENOSTI UVEDBE POSTOPKA	OBRAVNAVANJE IN ODLOČANJE NA DISCIPLINSKI KOMISIJI	IZREK DISCIPLINSKE KAZNI
PRIJAVITELJI PREKRŠKOV NA UPRAVNI ODBOR LD	ODLOČITEV UPRAVNEGA ODBORA LD O POSTOPKU	OBRAVNAVA PRIJAVE NA DISCIPLINSKI KOMISIJI LD	VRSTE KAZNI
1. VSI ČLANI LD (glej Pravila) 2. VODILNI DELAVCI UPRAVNEGA ODBORA (starešina, gospodar, tajnik in blagajnik) 3. NADZORNI ODBOR LD 4. LOVSKI ČUVAJI 5. LOVSKI INŠPEKTOR	1. SELEKCIJA PRIJAV (upravičene, neupravičene) 2. OBRAVNAVA PRIJAV IN ODLOČANJE O ZAHTEVI ZA UVEDBO POSTOPKA 3. VLOŽITEV ZAHTEVE DISCIPLINSKI KOMISIJI ZA UVEDBO POSTOPKA	1. OBRAVNAVA PRIJAVE in eventualna zahteva za predložitev dodatnih dokazov in prič 2. IZVEDBA POSTOPKA IN ODLOČITEV KAZNI z upoštevanjem obremenjenih in olajševalnih okoliščin 3. IZREK KAZNI IN IZDAJA ODLOČBE o kazni ali oprostitvi	1. ODLOČBA O OPROSTITVI 2. PISNI OPOMIN 3. PREPOVED LOVA ZA DOLOČEN ČAS 4. ODVZEM TROFEJE 5. POVRAČILO ŠKODE LD 6. OPOMIN PRED IZKLJUČITVJO 7. IZKLJUČITEV IZ ČLANSTVA V LD

OPOMBE:

- Vsaka odločba mora imeti Pravni pouk o pritožbi
- Odločba disciplinske komisije se mora izdati v roku 3 dni po izreku
- Odločbo prejmejo: kršitelj, tajnik LD (ki jo mora vnesti v člansko knjigo), starešina LD in branilec (če ga obtoženi ima)

skupni interesi: ohranjanje narave, upravljanje divjadi in lov, izmenjava strokovnih izkušenj. Na obeh straneh je zato v prihodnje mogoče pričakovati še več prijateljstva in pristnih srečanj. Gostom smo v trboveljski dolini predstavili nekatere znamenitosti, izmenjali smo si tudi spominska darila. Dr. Sindjelić je posebej povabil na tradicionalno srečanje in lov na malo divjad v začetku letošnjega novembra, ki bo v lovišču LU Kolubara - Lazarevac, kjer med gosti tokrat pričakuje tudi trboveljske lovce.

Roman Kos

Manj škode v koroških in štajerskih loviščih

11. Zbor upravljalcev lovišč Pohorskega LUO

Da slovenski lovci in lovke ne bi imeli občutka, da vsa politika krovne lovske organizacije poteka in se snuje samo v Ljubljani, LZS svoje tradicionalne delne občne zборе organizira v območnih volilnih okoliših. Letni občni zbori in večino sej upravnega odbora tradicionalno potekalo tudi zunaj Ljubljane. Nekaj podobnega bi lahko ugotovili tudi za IO upravljalcev lovišč Pohorskega LUO. Spomnimo, da so koroški in štajerski lovci julija 2006 na Muti ustanovili svoje **Pohorsko območno združenje upravljalcev lovišč** (POZUL). Takrat so delegati iz sedemnajstih štajerskih LD, ki delujejo v okviru **LZ Maribor**, devetnajstih koroških lovskih družin, ki delujejo v okviru **Koroške lovske zveze** (KLZ), ter **LPN Pohorje** izvolili tudi prvi devetčlanski IO. Prvi petletni mandat sta vodila štajerska lovca, predsednik in tajnik mag. **Boris Podvršnik** in **Andrej Ivančič**. Po Pravilih POZUL je drugi mandat pripadal koroškemu lovskemu območju. Tako sta bila zadnjih pet let na čelu IO POZUL predsednik **Dušan Leskovec** in tajnik **Franc Praznik**, sicer predsednik in strokovni tajnik KLZ. Kot smo v Lovcu, 12/2016, poročali, so junija lani na tretjem volilnem občnem zboru izvolili nov IO POZUL. Za predsednika je bil izvoljen **Izidor Cojzer**, vodja LPN Pohorje, za podpredsednika sta bila izvoljena **Dušan Mlinšek** za koroško območje in za štajersko **Zdravko Brezovšek**, za tajnika pa **Božidar Kunej**, strokovni tajnik LZ Maribor.

Na 11. Zboru POZUL, ki je bil 15. 6 2017 v lovskem domu

LD Hoče, je 24 delegatov koroških in štajerskih upravljalcev lovišč od 37 »potegnilo črto« pod dokaj uspešno lovsko leto 2016 in pregledalo rezultate. Prvič se je zgodilo, da se zbor, ki ga je uspešno vodil predsednik Cojzer, zaradi drugih službenih obveznosti nista mogla udeležiti **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE

Foto F. Rotar

Udeleženci 11. Zbora upravljalcev koroških in štajerskih lovišč pred lepo urejenim in prostornim lovskim domom LD Hoče na pobočju Pohorja

Slovenj Gradec in **Bojan Kotnik**, lovski inšpektor za koroško in štajersko lovstvo. Udeležil pa se ga je **Marjan Gselman**, predsednik LZ Maribor in sosednjega Slovensko-Goriškega OZUL. Da so tamkajšnji lovci tudi lani uspešno upravljali z divjadjo na nekaj več kot 185 tisoč ha lovišč, je Cojzer jasno poudaril v svojem letnem poročilu. Skupaj so v loviščih opravili kar 91.800 delovnih ur. Odgovorno lovsko upravljanje je vedno opaznejše tudi na področju odstrela divjadi in pri zmanjšanju škode zaradi nje. Uresničitev načrtovanega odvzema pri srnjadi je bila 99,1 % (4.013 glav), pri jelenjadi 92 % (478 glav), pri muflonu 68 % (27 živali), gamsu 103 % (431 živali, kar je obenem tudi največji odvzem v zadnjih desetih letih). Lani je bil uspešnejši tudi odstrel divjih prašičev, saj so jih od načrtovanih 370 odstrelili 380 (103 %). Od male divjadi so odstrelili 1.157 lisic (110 %) in 580 (105 %) sivih vran. Zadovoljni so lahko, je povedal, da v letu 2016 ni bilo več kot 107 škodnih primerov, kar je najmanj v zadnjih petih letih. Skupno je bilo ovrednotene škode za 11.005 evrov. Največji delež izplačanih odškodnin je še vedno zaradi divjih prašičev (79 %), srnjadi (9 %), jelenjadi (8 %) in druge divjadi (6 %). Lani je bilo največ škode v lovišču LD Fram,

23 primerov, in v LPN Pohorje 13. Vsi preostali upravljalci so zabeležili in obravnavali manj kot deset primerov. Kar šestnajst upravljalcev (43 %) lovišč pa lani sploh ni imelo prijavljenih škodnih primerov. »Torej: gibanje števila škod je pozitivno,« je z veseljem sporočil Izidor Cojzer. Z lanskim upravljanjem in uresnitvijo odstrela divjadi sta zagotovo lahko

motenj v kmetijski krajini in da z izboljšanjem dialoga med lovsko organizacijo in kmetijskim sektorjem lahko (dodajam: mora!) omogoči(ti) mali divjadi prijaznejše kmetijske postopke in s tem povečanje biotske pestrosti na kmetijskih površinah ter z njimi povezanimi habitatami. Nadalje je navedeno, da je za varstvo divjadi in preostalih vrst prostoživečih živali v kmetijski krajini izjemno pomembno smotno upravljanje s prostorom, ki ga lahko pomembno izboljšamo tudi s primernim dialogom ter prenosom izkušenj in primerov dobrih praks k ciljnim uporabnikom.

V odprtem pismu ministru, pristojnemu za lovstvo, je avtor **Goran Šuler** na strani 305 letošnjega letnika v 3. točki navedel, da je minister pozabil na drugo, prav tako pomembno nalogo, ki mu jo nalaga 11. člen *Zakona o državni upravi*, in sicer, da je treba po sprejetju aktov **ves čas spremljati, kako se predpisi uresničujejo v praksi**; na težave, napake in nedoslednosti pa se je treba odzvati. Ali je imel avtor v mislih tudi sklenjene *Koncesijske pogodbe za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v lovišču*, ki jo je sklenilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) s posamezno LD, predvsem na petnajst nalog, navedenih v 7. členu? Opažam namreč, da mnogi lovci venomer s prstom kažejo izključno le na državo, ki bi morala storiti to in ono. Pri tem pa žal pozabljajo na vsebino in svoje obveznosti, ki izhajajo iz koncesijske pogodbe ali pa jih sploh ne poznajo. Dodatno je še marsikje prisotna ocena dobrega gospodarjenja LD, ki se izkazuje z vsoto na transakcijskem računu LD, in ne razumevanje, da LD ni gospodarski subjekt, ki deluje na trgu s ciljem ustvarjanja dobička, ampak je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki so se povezale zaradi namenov varstva, upravljanja in lova divjadi, urejanja lovišča ter zaradi drugih, z lovstvom povezanih dejavnosti. Ob tem se postavlja vprašanje nadzora: ali se denar, pridobljen iz lovišča, res tudi vrača v lovišče ali se porablja za druge namene.

Kar zadeva dobro znano problematiko male divjadi, je v številnih LD le-ta povsem zožena le na izpuščanje oziroma neizpuščanje živali iz umetne vzreje v lovišča, ker je to preprosto metanje denarja stran (ber: v mlako). Problematika male divjadi obsega veliko večji nabor nalog/ukrepov za urejanje primerne okolja, predvsem pa

zadovoljna tudi predstavnika načrtovalca odvzema divjadi Miklašič in lovski inšpektor Kotnik.

Na letošnjem zboru so delegati soglasno potrdili nekatere spremembe Pravil POZUL, saj je bil nedavno ustanovljen še novi LGB Črna na Koroškem. Druženje na Hoškem Pohorju so udeleženci končali z dobro malico in osvežilno pijačo v družbi domačih hoških lovcev, na čelu katerih je prizadevni starešina LD Hoče **Milan Bergauer**.

Franc Rotar

Za malo divjad bo treba storiti še veliko več

Deseti Mednarodni sejem lovstva in ribištva v Gornji Radgoni je že za nami. Pred menoj je vsebinsko bogat Lovce, 6/2017. Še posebno sta me pritegnili vsebini prispevkov *Stanje in upravljanje populacij divjadi ter Odprto pismo ministru, pristojnemu za lov*. Stanje in upravljanje populacij male divjadi, za katero je bilo ugotovljeno (navedeno na strani 310 glasila), da se njena številčnost zmanjšuje povsod v Evropi, kar je v prvi vrsti posledica spreminjanja, izgube in degradacije primernega življenjskega okolja, pa tudi vedno pogostejših

najeme in/ali nakupe zemljišč, urejanje remiz za malo divjad, ustrezno zasaditev robov gozdov, zasaditev primerne grmičja in urejanje mejic, urejanje bregov vodotokov, lova na plenilce itn. Da, tudi osebno soglašam s pozivom ministru, da je treba nadzirati, kako se predpisi izvajajo v praksi, pa tudi kako se izvajajo koncesijske pogodbe, ki jih je s posamezno LD (in to v imenu države!) sklepalo prav MKGP.

Danilo Muršec

70 let LD Mokrc

Leto 2016 je bilo za mnogo lovskih družin po Sloveniji v znamenju praznovanja 70-letnega jubileja ustanovitve LD. Mednje sodi tudi naša **LD Mokrc**, to je družina, ki ima posebno zgodbo o svojem nastanku, na katerega so vplivali zanimivi dogodki.

Zgodovinsko gledano je LD pridobivala svojo zdajšnjo podobo, ko sta se v daljnem letu 1946 na območju zdajšnjega lovišča LD Mokrc ustanovili dve LD, *LD Golo* in *LD Rob*, ki sta upravljali vsaka svoje lovišče. Tedanji zakon je delil lovišča na državna, državno-rezervatna in zakupna lovišča. Ker sta bili lovišči takrat opredeljeni kot zakupni, je bilo treba ustanoviti lovske družini. Zato je bilo veliko nesporazumov glede meja med loviščema, kar je kasneje postal glavni povod za združitev obeh prvotnih LD.

Obe LD sta 4. 4. 1965 sklicali svoj prvi skupni zbor in se kot nova, združena lovska družina preimenovala in združila v enotno *Lovsko družino Mokrc*, katere prvi starešina je bil **Lado Ambrožič** - Novljan. V naslednjih letih so Lovsko družino vodili naslednji starešine: **Marko Lokar**, **Slavko Rode**, **Ivan Bitenc**, **Herman Jesenšek**, **Milan Jakič**, **Janez Janež**, **Anton Mlakar**, **Marko Petretič**, **Božo Zakrajšek** in **Uroš Golob**.

Lovišče sodi med srednjegorska lovišča in se razprostira v pogorju blizu Ljubljane nad krajem Ig pa vse do vasi Lužarji, ki so na meji z Bloško planoto, in obsega 6.386 ha površin, je zelo razgibano (od 325 m nadmorske višine v soteski Iške do 1.058 m Mokrc). Lovišče je lovsko razdeljeno na dvajset rajonov, v katerih so določeni člani odgovorni za nadzor, vzdrževanje lovskih naprav in objektov (prež, krmišč, krmnih njiv, kaluž ...). Imamo več kot 80 prež, zalagamo okrog sto solnic in imamo pet urejenih krmišč z avtomatskimi krmilnicami.

Člani LD Mokrc ob 70-letnici, ki so jo praznovali 3. septembra 2016.

Foto: P. Centa

Starešina Uroš Golob je predstavil zgodovino nastanka in dela LD Mokrc.

V njem sta tudi dve lovski koči, lastno strelišče za preizkus risanic in tudi strelišče za streljanje na glinaste golobe, na katerem prirejamo vsakoletna tekmovanja. V lovišču so ugodne vodne razmere, saj je v njem kar precej studencev in potokov. Na območju našega lovišča zelo dobro sodelujemo tudi z občani in sorodno organizacijo, gasilci.

Na leto člani opravimo skupno okrog 1.500 neplačanih delovnih ur, v kar je všteto: vzdrževalna dela, obnova in gradnja novih prež, košnja, krmiljenje, čiščenje lovskih stez, skrbimo za gozdne poseke – predvsem v Iški, vzdrževalna dela na lovskih kočah ipd. Strokovno upravljanje z divjadjo in loviščem postaja vedno zahtevnejše, kajti ohranjanje velike divjadi glavnih lovnih vrst v našem lovišču postaja ob nenehnih spremembah okolja in »vdoru« civilizacije vedno večja težava. Toda skrbno upravljanje z divjadjo in njenim okoljem je kot

za vse druge LD temeljna skrb nas lovcev. Najpomembnejše je namreč ohranjanje ravnovesja med živalstvom in rastlinstvom.

LD Mokrc, kot članica LZS, s svojim loviščem sodi pod okrilje Notranjskega LUO in je članica OZUL (Območnega združenja upravljavcev lovišč) Notranjske. Prav tako je tudi članica območne ZLD Ljubljana.

Na slavnostni proslavi ob jubileju, ki je bila 3. 9. 2016, smo se lovci in vsi povabljeni gostje zbrali v Gostišču Škrabec v Robu, kjer imajo vse potrebno za organizacijo take proslave. Velik in lepo okrašen prostor nam je nudil prijetno druženje pa tudi možnost za krajšo jubilejno prireditev; od slavnostnih govorov do nastopov nastopajočih v kulturnem delu proslave. Nastopila sta Škofjeloški lovski pevski zbor in harmonikarica **Metka Štrukelj**. Proslavo je povezoval **Matjaž Rep**, član naše LD. Zbrane je v uvodu pozdravil starešina LD **Uroš Golob**. Pozdrav je bil poleg članom naše LD namenjen tudi vsem povabljenim na proslavo; udeležili so se je predstavniki LZS, ZLD Ljubljana, Občine Ig, Občine Velike Lašče, Društva Zapotok, PDG Golo, PDG Škrilje, PDG Rob, LD Ig, LD Škofljica, LD Turjak, LD Velike Lašče, LD Martin Krpan - Bloke, LD Žilce, LD Rakitna in drugi lovci.

Starešina je v kratkem nagovoru strnil in poudaril pomembne zgodovinske dogodke, ki so privedli do ustanovitve LD Mokrc, in predstavil njeno zdajšnje delovanje. K besedi sta bila povabljeni tudi predstavnika LZS (**Anton Lukancič**) in ZLD Ljubljana (**Milan Velkovrh**), ki sta LD Mokrc čestitala ob jubileju in članstvu zaželela uspešno nadaljnje delovanje.

leju in članstvu zaželela uspešno nadaljnje delovanje.

V zadnjih letih je članstvo v naši LD številčno dosti stabilno, LD šteje 59 članov. V preteklosti je bila številčnost članov precej višja, starostna struktura je dokaj visoka, prihod mlajših članov pa je v naši LD zelo dobrodošel.

Osrednjo prireditev smo z glasbenimi vložki nastopajočih uspešno pripeljali do konca in vsem povabljenim podelili priznanja LD Mokrc za dobro sodelovanje v prejšnjih letih. In da ta dan ne bi šel v pozabo, nas je fotografiral fotograf **Peter Centa**. Na koncu so nas povabili na prijetno druženje ob dobri hrani in pijači. Tudi po zaslugi podjetja NIMROD, d.o.o., in Gostišča Škrabec smo pripravitev pripeljali do uspešnega konca. Dobro razpoloženi smo se spomnili resnice, ki jo je ob opisu nekega podobnega dogodka zapisal naš žal že pokojni član: »Pošteni in odkriti odnosi in lovske družini naj bodo vsakemu lovcu v poduk in zgled za negovanje in razvijanje odnosov med ljudmi, kjer delamo in živimo.«

Marko Petretič

70 let Rogatec

Bil je 20. oktober 1946, ko je bila uradno ustanovljena **Lovska družina Rogatec**. Ustanovili so jo **Štefan Avguštin**, **Jože in Franc Ducman**, **Anton Frangež**, **Franc Medved**, **Lacko Vuk**, **Franc Ozvaldič**, **Štefan Polajžer**, **Franc Vodušek st.**, **Jurij Kamenšek** in **Alfonz Koser**. Maja naslednje leto so v upravljanje dobili lovišče v velikosti 3.200 ha.

Zdaj LD Rogatec šteje 62 članov in dva pripravnika. Upravlja z divjadjo na 4.709 ha velikem lovišču na območju katastrskih občin Trška gorca, Tlake, Rogatec, Dobovec, Strmec, Stojno selo, Donačka gora in Trlično. Na območju Lipovca in Belinca imamo dva lovskogospodarska objekta, sodobno hladilnico in strelišče za streljanje na glinaste golobe. Člani smo aktivni na različnih lovskih področjih, največje uspehe pa dosegamo v lovskem strelstvu.

Po 70 letih aktivnega dela in prizadevanj smo lahko zadovoljni. Obletnico smo proslavili v lovskem domu Lipovec, kjer nas je lani poznega poletnega dne hladila prijetna senca gozda. Ob tej priložnosti smo izdali svoj prvi zbornik, v katerem se vračamo v prazgodovino in potujemo do obdobja po drugi svetovni vojni, ko je bila ustanovljena LD Rogatec. Podatki pričajo, kako se je spreminjala številčnost divjadi, kakšna je bila oskrba površin, izvedemo podatke o nakupu in obnovi koč. Opisane so zanimive lovske prigode ter spomini, dodane so

na območju našega lovišča še ni preveč okrnjen in onesnažen.« je na prireditvi v svojem govoru poudaril starešina družine **Davorin Pezderšek**.

Za slovesno vzdušje so poskrbeli: zbor praporščakov sosednjih LD in pobratene LD Mozirje, glasba Savinjskih rogistov in pesem domačega Kvarteta Rogatec. Prireditve je povezovala **Aleksandra Tudja**. Zbrane so na-

Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje je prejelo šestnajst članov. Odlikovanja LZS, *znak za lovske zasluge*, so prejeli: **Slavko Tepeš, Tomislav Kršnik, Franci Vodušek ml., Albin Križanec** in **Anton Bukšek**; *zlati znak za lovske zasluge* pa: **Anton Artič, Zdravko Plementaš, Alojz Vodušek** in **Jožef Ferčec**. *Red LZS II. stopnje* so prejeli: **Franc Vodušek, Valter Franc Frangež**

(vse od začetka ustanovitve pa do danes). Razstavo je spremljala videoprojekcija, ki je prikazovala lovske šege in običaje, prigode ter druge aktivnosti članov LD Rogatec.

Po uradnem delu se je nadaljevalo druženje vseh obiskovalcev ob prijetni domači glasbi in okusni lovski kulinariki še pozno noč.

Organizatorji smo svoje delo odlično opravili, saj so o nas in naši slovesnosti veliko govorili in pisali v lokalnih medijih.

Slavko Vodušek ml.

Slavnostno razvitje novega družinskega prapora

70 let LD Čepovan

November 2016 je bil za lovce **Lovske družine Čepovan** zelo prazničen, saj so praznovali 70-letnico svoje LD. Ustanovljena je bila takoj po vojni, 8. 2. 1946, ko se je zbralo dvanajst ljubiteljev lova pred gostilno na Fobškem Kalu nad Grgarjem. Prišli so iz Čepovana, Lokovca, Kala nad Kanalom, Banjšic in se dogovorili, da bodo ustanovili lovsko društvo z imenom *Lovska družina Čepovan*. Ustanovitelji so bili: **Peter Šavle, Jožef Paglovec, Janez Kogoj, Ivan Hojak, Valentin Šavle, Mirko Podgornik** (vsi iz Čepovana), **Izidor Winkler, Baldomir Winkler** in **Alojz Murovec** (iz Lokovca), **Alojz Hojak** in **Henrik Pirih** (iz Kala nad Kanalom) in **Ivan Humar** (iz Banjšic). Kmalu po ustanovitvi se jim je pridružil še **Slavko Vuk** z Vrhnike.

Članstvo LD se je z leti večalo in zdaj šteje 51 članov, ki upravljajo z divjadjo na 6.134 ha lovišča. Samo lovišče sega od Čepovana preko Lokovcev do Kala nad Kanalom. V lovišču je zelo raznolika divjad. V njem živi srnjad, jelenjad, gams, medved, volk, muflon, divji prašič, lisica, poljski zajec, jazbec, polh, kuni, podlasice, gozdni jereb, kanja, kragulj, vrane, krokar, sove, šoja, sraka ...

Devetnajstega novembra 2016 je lovski rog popoldne v dvorani gasilskega doma v Čepovanu slavnostno naznanil začetek slavnostne prireditve ob 70-letnici LD Čepovan. S kulturnim programom so ga oblikovali in soustvarili LPZ Zlatorog iz Vipave, domači pevci iz Lokovca, učenci OŠ Čepovan in Podružnične šole Kal nad Kanalom. Povezovalac programa je bil **Miroslav Šuligoj** - Bremec.

Na prireditvi s povabljenimi zunanji gosti, predstavniki sosednjih lovskih družin, predstav-

Člani LD Rogatec z novim lovskim praporom

fotografije. Izdali smo tudi jubilejno značko.

Ob obletnici smo obnovili 35 let star družinski prapor, na katerem je vtkana podoba divjega prašiča – merjasca. Na prireditvi smo obnovljeni prapor po lovskem običaju zvili in ga ob zvokih Savinjskih rogistov slavnostno razvili. Praporščaku **Janku Sopeku** ga je izročil prvi praporščak v LD Rogatec **Matevž Pavlovič**.

»Naše delo je poplačano, ko vidimo zdravo divjadi v krajini in njen naravni življenjski prostor, ki

govorili: predstavnik LZS **Boštjan Plaznik** in **Janez Loriger**, predstavnik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje, **Alojz Vodušek**, predstavnik OZUL Ptuj - Ormož, predstavnik pobratene LD Mozirje **Janez Pirnat** in predstavniki sosednjih LD in društev ter častni član **Andrej Marinc**. Dobrodošlico je zaželel tudi župan **Martin Mikolič**, ki je med drugim poudaril pomembno vlogo LD k turistični prepoznavnosti teh krajev.

Slovesnost smo izkoristili za podelitev priznanj in zahval LD Rogatec ter LZS. Priznanje

in **Matevž Pavlovič**. V znamenje zahvale smo izročili *priznanje* za sodelovanje pobrateni LD Mozirje, sosednjim LD, Občini Rogatec ter drugim društvom v Občini Rogatec, s katerimi dobro sodelujemo.

Ves dan praznovanja so si v prostorih doma Lipovec obiskovalci lahko ogledali zelo bogato razstavo lovskih trofejev. Njeno organizacijo je prevzel **Alojz Vodušek**. S pomočjo lovskih tovarišev so pripravili zbirko najzanimivejših in najmočnejših lovskih trofejev članov LD Rogatec

Kolektiv LD Čepovan pred svojim domom

niki KS, predstavnikoma občin in drugimi povabljenici nas je s svojo prisotnostjo počastil tudi predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**.

Osrednji nagovor na prireditvi je imel starešina **Alfonz Pregelj**. V njem je opisal delo in življenje LD od ustanovitve do današnjih dni. V svojem nagovoru je poudaril skrb lovcev do divjadi in okolja, pa tudi zgledno sodelovanje s kmetovalci in drugimi uporabniki okolja. Spomnil se je tudi na vse naše pokojne lovce, katerim so postavili spominsko obeležje pred lovskim domom v Čepovanu.

Osrednji dogodek prireditve je bila predstavitev *Kronike LD Čepovan*, ki so jo izdali ob praznovanju. Avtor *Kronike* **Lucijan Skok** je predstavil delo in večletni trud, ki so ga vložili v izdajo publikacije. Zahvalil se je lovcem in vsem drugim za pomoč, ki so mu jo nudili pri urejanju *Kronike*. Še posebno zahvalo je izrekel Miroslavu Šuligoju - Bremcu. Zahvalil se je tudi sponzorjem in darovalcem, ki so sploh omogočili izdajo *Kronike LD Čepovan*.

V sklopu praznovanja je bila tudi podelitev odlikovanj in priznanj. Posamezni zaslužni lovci so prejeli odlikovanja LZS, drugi pa družinska odlikovanja LD Čepovan in odlikovanja ZLD Gorica. Podelili so tudi priznanja in odlikovanja drugim organizacijam ter društvom, s katerimi LD vzorno sodeluje.

Po uradnem delu so čepovanski

lovci slavje nadaljevali z družabnim srečanjem z gosti in jih pogostili z lovskimi specialitetami.

Toni Srebrnič

LD Dobrova praznovala 70 let

Vsako praznovanje je priložnost za veselje pa tudi za izmenjavo izkušenj, pregled prehojene poti ter skrbno načrtovanje in uresničevanje našega poslanstva. Tudi **LD Dobrova** je v letu 2016 praznovala sedemdesetletnico delovanja. Do danes se je

v LD zvrstilo kar nekaj pomembnih dogodkov, ki jih je vredno omeniti in se spomniti nanje. Ne bom se podrobno spuščal v preteklost ustanovitve LD, ker so vsi podatki bolj ali manj razvidni iz lovske kronike. V šestdesetih letih smo pod Polhograjsko grmado postavili lovsko kočo, ki smo jo leta 2000 obnovili oziroma postavili novo. V letu 2003 se je pridružila **LD Brdo**, ki po določitvi novega zakona zaradi premajhnega obsega lovišča o lovstvu ni mogla več obstajati in so njihovi člani leta 2005 postali polnopravni člani LD Dobrova. V zadnji vojni za Slovenijo so

nekateri člani aktivno delovali v sklopu Policije in pri manevrski sestavi, zato ima LD Dobrova med svojimi člani tudi nekaj veteranov vojne za Slovenijo. Sedemdeset let je obdobje, v katerem so nastale korenite spremembe državne ureditve in vsesplošen tehnološki napredek. Odras takega razvoja je viden tudi v sistemu zdajšnjega upravljanja z divjadjo in urejanja lovišč, za katere smo odgovorni lovci. Žal pa je v toliko letih odšlo v večna lovišča kar nekaj članov naše LD; mnogi med njimi so bili še posebno zaslužni, da imamo dandanes tako dobro ohranjeno naravno dediščino, za kar smo jim hvaležni.

Zdaj naša LD šteje 67 članov. Lovišče, ki ga urejamo, meri skupaj 5.546 ha, od tega je še 4.100 ha lovnih površin. Po koncesijski pogodbi za trajnostno upravljanje z divjadjo (od leta 2009 za dobo dvajset let) sodi LD Dobrova v Gorenjsko lovskoupravljavsko območje (LUO), ki načrtuje smernice upravljanja in ukrepe za varstvo divjadi, ohranjanje in izboljševanje življenjskega okolja ter osnove načrtovanja odvzema divjadi. Včasih se vprašamo, ali se je načrtovalec (Zavod za gozdove Slovenije) pravilno odločil, ko nas je uvrstil v to LUO glede na to, da je naše lovišče na obrobju gorenjskega območja in smo tako nekoliko oddaljeni od »centra moči«. Poudariti je treba, da že od vsega začetka bolj ali manj korektno sodelujemo med seboj na področju upravljanja z divjadjo. Odvzem divjadi iz lovišča poteka skladno s sprejetimi letnimi načrti, brez večjih odstopanj od načrtovanega starostnega in

Člani LD Dobrova imajo voljo in vizijo, zato so prepričani, da bodo uspešno krmarili tudi v prihodnosti in varovali našo naravno dediščino.

spolnega sorazmerja. Ker smo se ljubiteljsko odločili udeleževati v lovstvu, smo se hkrati zavezali veliki odgovornosti in obveznosti za uresničevanje nalog, ki jih moramo izpolnjevati v skladu s temeljnim Zakonom o divjadi in lovstvu ter akti matične LD. Le tako lahko upravičimo svojo pripadnost do LD, svoj odnos in hkrati tudi spoštovanje določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Lov terja predanost do vseh osebnostnih vrednot, zato vsako leto posebno pozornost namenjamo, da so dela v lovišču opravljena pravočasno, dosledno in strokovno. Lovske objekte in naprave vzdržujemo redno. Na leto opravimo več kot tisoč ur neplačanega dela, večinoma za boljše življenjske razmere prostoživečih živali. V našem lovišču je glavna divjad srnjad, in sicer v ravninskem in tudi v gozdnem robu lovišča, občasno se pojavlja jelenjad, imamo pa tudi manjšo kolonijo gamsa. V zadnjih letih so postali zelo problematični divji prašiči, saj povzročajo škodo na kmetijskih površinah, ki jo ob razumevanju lastnikov zemljišč in gozdov skušamo zmanjšati in pošteno poravnati. Povozi srnjadi na cestah, ki vodijo skozi lovišče, so stalnica. Temu se ni mogoče izogniti, čeprav stojijo opozorilni znaki in so predpisane hitrostne omejitve vozil. Skratka, za malo divjad in srnjad v ravninskem delu lovišča ne moremo trditi, da so življenjske razmere idealne.

Po sprejetju novega lovskega zakona (2004) smo hitro dojeli, da se bo treba prilagoditi novim razmeram, ki članom zelene bratovščine niso najbolj naklonjene, kajti odvzet nam je bil dotedanji privilegij našega poslanstva, ki smo ga desetletja izvajali strokovno in dosledno – načrtovanje v lovstvu. Po toliko letih ni smiselno, da kažemo s prstom na tiste, ki bi se morali bolj potruditi pred pripravami na nov lovski zakon. V tistem obdobju se je začel vzpostavljati lovski informacijski sistem. Iz svojih izkušenj lahko zanj trdim, da je po zaslugi vodstva krovne organizacije omogočil velik napredek in je v veliko pomoč lovskim družinam pri upravljanju lovišč. Uspešna je tudi uporaba pri vsakoletnem strokovnem izobraževanju članstva, še posebno na področju varnosti ravnanja z orožjem in pri delu z drugimi nevarnimi orodji (motorna žaga, npr.), ki jih uporabljamo v lovišču.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je vsa zadnja leta večina naših članov mlajše generacije obisko-

vala in obiskuje razna dopolnilna predavanja ter izobraževalne tečaje z lovsko tematiko. Da LD dosega cilje, je potrebno veliko volje pa tudi nekaj odrekovanja ter strpnosti. Pri vsem pa je bistveno, da so medsebojni odnosi med članstvom tovariški in zaupanja vredni. Skrbimo, da se lovška kulturna dediščina z našimi običaji in navadami ohranja in jo prenašamo na mlado generacijo. Dobre odnose imamo s sosednjimi lovskimi družinami in drugimi uporabniki prostora, česar si želimo tudi v prihodnje. Članstvo LD Dobrova ima voljo, vizijo, zato smo prepričani, da bomo uspešno krmarili tudi v prihodnosti in varovali našo naravno dediščino. In kot pravi ljudska modrost: »Jaga je bila in vedno bo.«

Milan Velkovrh

70-letnica LD Sv. Jurij

Veliko je napisanega pa tudi velikokrat lahko slišimo, kako lovce in njihovo dejavnost ocenjujejo drugi. Pogosto slišimo neprijazne besede o lovcih predvsem od tistih, ki nam nočejo priznati našega poslanstva pri varovanju narave in naravnega bogastva. In to ne samo na nacionalni ravni od posameznih civilnih združenj, ampak tudi na lokalnem območju, kjer se lovci vsak dan srečujemo z ljudmi takšnega ali drugačnega prepričanja. Marsikomu je težko dopovedati, da lovci v lovišču marsikaj postorimo, odstrel pa opravljamo samo v višini, ki nam jo predpišejo pristojni državni organi v Letnem načrtu za lovsko-upravljavska območja.

Zelo pomembno je tudi vključevanje lovskih družin v delo in sodelovanje z lokalnimi skupnostmi. Lovci LD Sv. Jurij - Jurovski Dol smo zato ob praznovanju 70-letnice delovanja prejeli *Jurijev zlatnik*, najvišje občinsko priznanje Občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah. Jurijev zlatnik občina podeli posamezniku za življenjsko delo oziroma skupinam občanov, društvom in drugim pravnim osebam za večletne uspehe in dosežke, s katerimi povečujejo ugled občine na gospodarskem, družbenem ali drugem področju.

LD Sv. Jurij je v vseh 70 letih delovanja skrbela za varovanje naravnega bogastva, ohranitev prostoživečih živali, strokovni kader, društveno dejavnost in dobre odnose med uporabniki prostora, v katerem opravljamo svoje ak-

Foto: Foto Tone

Župan Peter Škrlec (desno) je izročil Jurijev zlatnik starešini LD Sv. Jurij - Jurovski Dol Francu Krivcu.

Foto: F. Krivec

Jurijev zlatnik, najvišje občinsko priznanje Občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah

tivnosti. Zdajšnja organiziranost lova, načrtovanje odvzema iz lovišča, zakonski predpisi in seveda družbene razmere so drugačni od tistih izpred več 70 let, ko je bila ustanovljena LD Sv. Jurij. V tem času so se zamenjale različne družbene ureditve, ki so lovstvo opredelile kot nepogrešljiv člen v družbeni verigi. Temu smo sledili tudi lovci, ki smo s svojim delovanjem prispevali k pestrosti družbenega življenja v kraju, v katerem živimo.

S svojim delom smo zgradili lovski dom, ki ga redno vzdržujemo in obnavljamo. Dom je na voljo vsem društvom v občini in tudi posameznikom – občanom. LD je že od leta 1978 pobratena z LD Predgrad iz Občine Kočevje, s katero se srečamo vsako leto. Več kot 25 let se srečujemo z LD Mozirje, 20 let z LD Zreče in 10 let z LD Litija. Že več kot 25 let se vsako leto srečujemo tudi s

sosednjima LD Velka in LD Sv. Ana. V letu 2016 smo se po dolgih letih srečali s člani LD Jakob. Povsod predstavljamo Občino Sv. Jurij v Slovenskih goricah, naše kraje, ljudi in običaje. Sami pa si z izmenjavo mnenj in izkušenj pomagamo pri svojem delu.

Člani LD smo aktivni v krajevnih društvih in drugod. LD uspešno sodeluje predvsem s Prostovoljnimi gasilskim društvom (PGD) Sv. Jurij, Društvom upokojencev Sv. Jurij, KD Ivana Cankarja, Aktivom kmečkih žena in drugimi. Uspešno delujemo v organih LZS, LZ Maribor in Območnem združenju upravljalcev lovišč. Redno obiskujemo naše najmlajše v vrtcu in jih popeljemo v lovišče, da jim pokažemo krmišče za malo in veliko divjad ter solnico. LD je tudi soorganizatorica vsakoletne akcije Šport-špas OŠ Jože Hudales.

Vsa leta uspešnega delovanja so pripomogla, da je LD postajala vedno bolj prepoznavna v samem kraju in širše v lovskih vrstah. Srečanje med PGD in LD ob občinskem prazniku je že tradicionalno. Lovci skupaj z občino in občani vsako leto uspešno organiziramo tudi čistilno akcijo. Še posebno prijetno je druženje s kmetovalci naše občine, ko se enkrat na leto srečamo in si izmenjamo izkušnje, zlasti zadnja leta, ko nas redno obiskujejo divji prašiči. Vse naše aktivnosti sta opazila tudi župan Občine Sv. Jurij v Slovenskih goricah Peter Škrlec in Občinski svet ter nam za naših 70 let delovanja podelila najvišje občinsko priznanje, Jurijev zlatnik.

Franc Krivec

Prijetno in poučno srečanje učencev z lovci na Remšniku

V okviru šolskega projekta *Aktivno preživljanje prostega časa* se je skupina učencev od prvega do devetega razreda **Šole Remšnik**, ki je podružnična šola **OŠ Radlje ob Dravi**, udeležila poučnega srečanja z lovci **LD Remšnik** pri njihovi lovski koči. Lovci so za to srečanje pripravili panoje s fotografijami divjadi, razstavo trofej preparirane divjadi, lovčevu opremo in lovsko orožje.

Starešina LD Remšnik **Ivan Golob** je ob prihodu pozdravil učence in učiteljice. V nadaljevanju je na kratko predstavil organizacijo lovstva v Sloveniji in njen zgodovinski razvoj od leta 1907, podrobneje pa je

Foto: L. Grögl

Učenci, učiteljice in lovci pred lovsko kočjo na Remšniku

Foto: J. Marhl

Učenci so z zanimanjem spremljali prikaz lovčeve opreme in lovskega orožja.

spregovoril o organizaciji LD Remšnik. Učenci so z velikim zanimanjem in vprašanji spremljali predstavitev posamezne vrste divjadi, posebno zanimiv je bil prepariran bober (*Castor fiber*), ki je bil žrtev prometa v minulem letu. Starešina je med drugim poudaril, da je temeljna naloga lovcev varovanje in gojitev divjadi. S tem poslanstvom je povezan tudi odvzem posamezne vrste iz lovišča, saj so posledica prevelike številčnosti posamezne vrste v lovišču slabše razmere za preživetje divjadi, razvijejo pa se tudi različne bolezni pri njej. Zaključil je z napotki, kako se obnašamo v gozdu, ter poudaril: »Lovci smo varuhi narave, med drugim smo prvi v Sloveniji začeli z organiziranimi akcijami za

razbremenitev naravnega okolja z različnimi odpadki.«

Nato je sledil prikaz lovčeve opreme in lovskega orožja. To nalogo je nazorno opravil lovec **Albert Grögl**. Med drugim je spomnil na razvoj lovskega orožja od prazgodovine, ko je lovec za uplenitev divjadi za preživetje uporabljal kamnite pripomočke in kasneje lok s puščico, pa vse do današnjih dni. Na koncu se je vodja podružnične šole **Valerija Tertinek** zahvalila lovcem za vzorno pripravljeno vzgojno in poučno srečanje. Učenci so se zahvalili z aplavzom in obljubili, da se bodo z lovci še srečevali. Lovci so šoli podarili tudi plakate s fotografijami in opisi divjadi, za učence pa pripravili manjšo pogostitev.

Mag. Jože Marhl

Od jelenov in muflonov do postrvi

V soboto, 25. 3. 2017, smo se učenci akvarističnega krožka odpeljali na Jagnjenico, da bi obiskali **Danico Dornik**, ki na svojem posestvu skrbi za različne vrste prostoživečih živali. Spremljala sta nas učiteljica **Nevenka Tratar** in lokalni lovec (ki je hkrati tudi naš hišnik) **Janez Kmetič**. Že ob prihodu smo zagledali smjad. Presenečeni pa smo bili, ko smo opazili albino jelena – damjaka, ki ga je čreda skrivala pred morebitnimi nevarnostmi. Takšni damjaki so v naravi redki. Njihova dlaka je zelo svetla ali bela, zato bi bili v naravi hitro plen različnih plenilcev. V veliki ogradini so opazili tudi čre-

dico muflonov, katere del je bil mladiček, star komaj nekaj tednov. Iz opazovalnice smo spremljali, kako je čreda damjakov večkrat pritekla mimo nas.

Okoli desete ure smo se poslovnili in na hitro obiskali še lokalno ribogojnico, v kateri smo videli postrvi različnih starosti; nekatere stare komaj nekaj mesecev, preostale pa kar do deset let. Danica Dornik nam je pripovedovala številne zgodbe iz življenja z živalmi, ki ji popestrijo vsakdan. Je pa vztrajna in od obiskovalcev zahteva, da se prilagodijo okolju in čim manj vznemirjajo živali. Vsakič, ko se podamo na ogled živali v naravnem okolju, se naučimo kaj novega. Narava je res naša najboljša učiteljica.

Tjaša Zajec in Anja Klenovšek, učenci 8. razreda JZ OŠ Marjana Nemca Radeče

Foto: N. Tratar

Učenci akvarističnega krožka JZ OŠ Marjana Nemca Radeče se radi učijo v naravi, ki je po njihovem mnenju najboljša učiteljica.

Naš jubilar **Branko Vasa** je praznoval 80-letnico v krogu svojih lovskih tovarišic in tovarišev.

Branko se je rodil 7. 8. 1937 v Ogljenšaku pri Zg. Polskavi. Njegova življenjska pot ga je vodila skozi prezgodnjo družinsko skrb. Oče mu je umrl, ko mu je bilo komaj 18 let, zato je tedaj prejšnja očetova skrb za štiričlansko družino padla nanj. Kot je zapisal v strnjem zapisu o svoji življenjski poti, je moral prehitro odrasčati, kar ga je privedlo v družbo resnih in zrelih ljudi, ki so ga angažirali za številne družbene in društvene dejavnosti. Vzgojili so ga tako, da ni nikoli znal reči ne. Zato je tudi osebnostno bolj intenzivno doživljal in preživljal vse družbene spremembe, ki jih je prinašal čas skozi povojno obnovo, bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, samoupravni socializem, vse do osamosvojitvene vojne in prehoda v sedanjih nenadzorovani in brezobzirni kapitalizem. Na svojo ustvarjalno življenjsko pot je Branko ponosen, a vendar dokaj razočaran opazovalec razmer v današnji družbi.

Branko se je v lovsko organizacijo LD Polskava vključil marca 1963. Odgovorne funkcije v lovski družini je začel opravljati že v letih od 1969 do 1973 kot član UO. Nato je v LD opravljal naloge tajnika (1973 do 1978), strelskega referenta (1978 do 1982), starešina je bil od leta 1982 do 1986, več mandatov predsednik disciplinske komisije, predsednik komisije za izobraževanje in lovske izpite, kar je še vedno, in družinski kronist. V tem obdobju je bil tudi član UO LD Polskava. Aktivno je sodeloval pri gradnji lovskega doma leta 1968. Kljub letom se še vedno udeležuje delovnih akcij. Vsako leto se udeleži trganja koruze, ker se zaveda, da jo potrebujemo za divjad. V mlajših letih je bil tudi vodnik lovskega psa, s katerim je dosegel lepe uspehe na lovu in kinoloških prireditvah ter razstavah. V LZ Maribor je bil član predavateljskega aktiva že leta 1972, član UO LZ Maribor je bil od leta 1977 do 2005. V okviru te območne LZ je opravljal še naslednje funkcije: bil je predsednik strelske komisije (1977 do 1989), predsednik za izobraževanje (1990 do 2005), član izpitne komisije za opravljanje teoretičnega dela lovskega izpita, dva mandata je bil podpredsednik in predsednik LZ Maribor (1990 do 1994), član predavateljskega aktiva in član komisije LZM za izobraževanje pa je še vedno.

V okviru LZ Slovenije je opravljal naslednje funkcije: bil je član komisije za izobraževanje od leta 1974 do 1976, predsednik Komisije za izobraževanje in član UO LZ Slovenije (1997 do 2005), član uredniškega odbora revije Lovci in založništva LZS pa od leta 2008 do 2016. Predsednik Kandidacijske komisije za volitve v organe LZS je bil od leta 2011 do 2016, pa tudi podpredsednik Komisije LZS Zeleni sklad (2014 do 2016). Najbolj ponosen je na sprejetje njegovega novega modela izobraževanja pri LZS in novega načina opravljanja lovskih izpitov ter lovskočuvajških izpitov. Ta model so preizkušali pri LZ Maribor od leta 1995 do 1999, jeseni 1999 pa ga je sprejel in potrdil UO LZS in postal je veljaven za vso Slovenijo. Leta 1995 je napisal priročnik za mentorsko

delo pri izobraževanju lovskih pripravnikov, ki je neizogiben pripomoček pri izobraževanju novih lovec.

Za svoje požrtvovalno delo je dobil številna priznanja in odlikovanja: znak za lovske zasluge, rede III., II. in I. stopnje in Zlatorogovo plaketo ter plaketo glasila Lovci II. stopnje (srebrno). Je tudi prejemnik priznanja LZ Maribor in jubilejnega znaka LZS za 50 let članstva.

Branko je bil dejaven še v več društvih in na drugih področjih: v planinskem društvu, v avto-moto društvu, TVD Partizan - Fram, pri Zvezi rezervnih vojaških starešin, v Društvu za zdravje srca in ožilja - Maribor in Podravje, je častni član Kluba prijateljev lova - Celovec. Še posebno aktiven je bil v Združenju šoferjev in avtomehanicov - Slovenska Bistrica in pri Zvezi združenja šoferjev in avtomehanicov Slovenije.

Spoštovani Branko, tvoji lovski tovariši iz LD Polskava smo ponosni nate in ti ob tvojem jubileju iz srca čestitamo. Vsi lovci, ki smo delali s teboj, ti želimo še veliko zdravih let in lovskih užitkov med nami. Hvala za vse, kar si doslej storil v dobro divjadi, njenega okolja in za lovsko organizacijo.

*LD Polskava – J. M. LZ Maribor
Lovska zveza Slovenije*

Leto 2017 je za **Jurija Nikolaja Polanca**, člana LD Kozje Stena, polno okroglih jubilejev. Najprej je v začetku leta praznoval 50-letnico članstva v LD in nato v avgustu še visok življenjski jubilej – 70-letnico.

Jurij se je rodil 21. 8. 1947 materi Ivanki in očetu Ivanu. Svojo mladost je preživel na Otlci, majhni vasi na robu Trnovskega gozda, ki je zelo zaznamoval njegovo življenje. Po končani osnovni šoli se je najprej zaposlil pri SGG Tolmin ter nato službovanje nadaljeval pri Podjetju za urejanje hudournikov (PUH) iz Ljubljane, kjer je opravil izpit za strojnika. Leta 1981 se je ponovno zaposlil pri SGG Tolmin, tokrat kot strojnik, kjer je ostal vse do upokojitve leta 1998.

Za lovstvo in vse, kar je povezano z njim, se je začel zanimati že zelo zgodaj. Kot ljubitelj narave je tudi sam želel postati lovec tako kot njegov oče Ivan. Želja se mu je uresničila leta 1967, ko se je pridružil LD Kozje Stena in marca 1969 opravil lovski izpit. V želji po dodatnem izobraževanju je leta 1978 opravil še tečaj za preglednika uplenjene divjadi.

V LD smo Juriju zaupali številne funkcije, ki jih je vse opravljal vestno, dosledno in pošteno. Spisek vseh zadolžitvev je resnično dolg. Tako je leta 1978 postal prvi strelski referent v LD in to funkcijo opravljal vse do leta 1988. Med letoma 1984 in 1994 in nato med 1997 in 2001 je zelo uspešno vodil enega izmed treh revirjev LD, t. j. revir Otlca. Zaradi odličnega poznavanja lovišča je bil med letoma 1987 in 2002 kot lovovodja kar šest let odgovoren za skupne love in štiri leta izbran za pomočnika lovovodje. Da je Jurijev lovski opus res obsežen, potrjuje tudi, da je bil kar 28 let član komisije za oceno trofejev ter v tem obdobju tudi dvakrat njen

predsednik (od 1986 do 1988 in od 1990 do 1992). Velik pečat je pustil tudi kot upravnik lovskega doma (od 1997 do 1999 in od 2004 do 2014). V tem času je kot mentor nesebično razdal svoje lovsko znanje številnim mladim pripravnikom.

Za zasluge na njegovi bogati lovski poti je prejel številna priznanja in odlikovanja. Že leta 1981 je prejel priznanje LD, nato priznanje ZLD Gorica, znak za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge. V letu 2016 mu je LD ob praznovanju 70-letnice delovanja LD slavnostno podelila plaketo LD, v začetku letošnjega leta pa

jubilejni znak LZS za 50 let članstva v lovski organizaciji.

Letos se je našim vrstam pridružil tudi Jurijev vnuk in tako postal predstavnik četrte zaporedne generacije v LD Kozje Stena. To dokazuje, da je lov globoko zapisan v genih rodbine Polanc.

Spoštovani lovski tovariš Jurij, tvoji lovski tovariši iz LD ti ob tvojem okroglem jubileju iskreno čestitamo in ti želimo še mnogo prijetnih lovskih trenutkov med nami! Hkrati se ti še enkrat zahvaljujemo za vse, kar si doslej storil v dobro naše LD.

LD Kozje Stena – E. V. in M. P.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnik

Karl Kaučič, LD Sveta Ana

90-letnik

Daniel Gradišar, LD Udenboršt
Maksimilijan Konečnik, LD Bukovje, Otiški Vrh
Mirko Lebar, LD Mala Nedelja
Vinko Markelj, LD Železniki
Ludvik Velkavrh, LD Dobrova
Mafaldo Zorzut, LD Gorica

85-letnik

Božidar Bradač, LD Pišece
Milan Felicjan, LD Gaberk, Divača
Franc Grebenc, LD Velike Poljane
Zdravko Kosmač, LD Poljane
Francišek Košak st., LD Višnja Gora
Viktor Miklaužič, LD Kungota
Edvard Pavlič, LD Zagorje
Miro Pucihar, LD Begunjsčica
Jožef Ritlop, LD Horjul
Alojz Rogelj, LD Smuk, Semič
Anton Turk, LD Starše

80-letnik

Alojz Bastl, LD Braslovče
Maks Božnar, LD Poljane
Alojz Dolinar, LD Trebelno
Milan Dubravčič, LD Dobruča
Karlo - Jordan Godnič, LD Trstelj Kostanjevica
Dragotin Golob, LD Moravče
Martin Kenk, LD Videm ob Savi
Stanko Kočnik, LD Prežihovo
Karl Milnar, LD Loka pri Zidanem Mostu
Alojzij Novak, LD Bled
Franc Omerzu, LD Podčetrtek
Vincenc Pečjak, LD Plešivica, Žužemberk
Janez Pirnat, LD Velike Poljane
Jožef Potokar, LD Grosuplje
Angel Pizzulin DSL FJK Doberdob
Alojzij Rožen, LD Prežihovo
Venčeslav Usar, LD Mozirje
Franc Wankmüller, LD Zeleni Vrh, Vuzenica

75-letnik

Janez Barbarič, LD Petišovci
Janez Belec, LD Križevci pri Ljutomeru
Milan Blagojevič, LD Kojnik, Podgorje
Jakob Čarf, LD Koprivna, Topla
Adam Dekanj, LD Črna jama
Jožef Dekleva, LD Pugled
Franc Ekar, LD Predvor in LD Jezersko
Alojz Gojčič, LD Starše
Ivan Hafner, LD Radlje
Evgen Hašaj, LD Tišina
Milan Hladin, LD Velenje
Silvo Humar, LD Grgar
Jožef Jakovac, LD Banja Loka, Kostel
Beno Karner, LD Slovenj Gradec
Janez Kejžar, LD Sorica
Milan Klen, LD Kočevje
Karl Kokotec, LD Šmarje

Francišek Koščak, LD Cajnarje
Ivan Kozole, LD Videm Ob Savi
Andrej Leban, LD Tolmin
Leopold Medvešek, LD Dobovec
Franc St. Pavlovič, LD Studenec, Veliki Trn
Mirko Peljhan, LD Kozje Stena
Martin Podlesnik, LD Šmartno pri Litiji
Karel Potrč, LD Kungota
Franko Princič, LD Dekani
Franc Rutar, LD Porezen
Jožef Ržek, LD Poljane
Stanislav Simonič, LD Črnomelj
Jožef Sterle, LD Cajnarje
Jožef Škrubej, LD Luče
Peter Štefanič, LD Dragatuš
Franc Tratnik, LD Medvode
Vinko Volčanjk, LD Veliki Podlog
Karel Voršnik, LD Rečica pri Laškem
Jožef Vovk, LD Šentjerski
Zvonko Zofič, LD Mokrice

70-letnik

Andrej Aljančič, LD Storžič
Ivan Bratuša, LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Marko Brus, LD Krekovšče
Stanislav Čater, LD Grmada, Celje
Franc Erčulj, LD Tomišelj
Branko Fajfar, LD Sorško polje
Ivan Feiertag, LD Sveta Ana
Karel Gajšek, LD Šentjur
Franc Gerič, LD Petišovci
Rudolf Golob, LD Ig
Andrej Friderik Grlic, LD Kranjska Gora
Aleš Ilc, LD Bizeljsko
Andrej Ivancič, LD Fram
Franc Jerič, LD Pobrežje, Miklavž
Martin Kerin, LD Raka
Filip Križnik, LD Vransko
Marjan Krojns, LD Polskava
Jože Lavrič, LD Plešivica, Žužemberk
Stanislav Levstik, LD Artiče
Edvard Markovski, LD Mala gora
Boleslav Mervič, LD Ljajk
Janez Milač, LD Tuhinj
Martin Nemanič, LD Metlika
Štefan Nemec, LD Rogašovci
Leopold Novak, LD Suha krajina
Anton Omerza, LD Šentjur
Anton Peterka, LD Vurmat
Milan Polajžer, LD Boč
Zvonimir Ponikvar, LD Kanal
Branko Pretnar, LD Bled
Franc Rode, LD Vrhnika
Niko Rožman, LD Adlešiči
Mate Sertič, LD Rakek
Ivan Skerlovnik, LD Orlica
Boris Skrt, LD Ljubinj
Janko Slamič, LD Pivka
Miroslav Sluga, LD Senožeče
Bogomir Stanič, LD Brkini
Milan Šinkovec, LD Jelenk
Bojan Šušteršič, LD Plešivica, Žužemberk
Felix Tušar, LD Dole nad Idrijo
Marjan Zdojev, LD Vitanje
Franc Zupančič, LD Trzič

Vsem jubilantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Vrh Špêčka nad Colom ...

V polkrogu so nad Colom postavljeni hribi – od severovzhoda prek severa proti zahodni strani: Belunc in Riženberk tja proti Malemu Polju, Špečk in Križna gora gor proti Križni Gori; in Kovk proti zahodnemu delu Gore. Ko popotnik zre nanje, najraje z enega od njih, mu morebiti zazveni v ušesu ljudska otroška nagajivka iz teh krajev:

*Na vrh Belunca sta dva junca,
na vrh Rižemberka sta dva češerka¹,
na vrh Špêčka sta dva hudêčka,
na Križni gori sti dve babi nori,
na vrh Kovka sta pé dva volka ...*

In na osrednjem od njih, na Špečku, so lovci iz **Lovske družine Col** pred dvajsetimi leti postavili znamenje – kovan železen križ, ki nosi v sebi skrito svojo davno zgodbo ...

Znamenja, posejana po naši deželi, bodisi s križem ali zvezdo, vpeta v krajino in našo pod-zavest, navadno tistega, ki gre mimo, spominjajo in opominjajo – v svet okoli sebe sejejo vest o žalostnem dogodku ali o strahu božjem: v zahvalo ali priporočilo. To znamenje, na colskem Špečku, pa pomeni veselje, zmago, seveda tudi priporočilo in zahvalo. Več deset tisoč se nas je v dvajsetih letih, mnogi tudi po večkrat, povzpelo

¹ češerk – češarek, nar.

na njega vrh in do golega shodilo stezo med kamni in skrivenčeni bukovi koreninami, vsak s svojo razgaljeno dušo v sebi. In vsak od nas se je s Špečka spuščal laže in lažji ...

In kako se je zgodilo, da je domača LD postala skrbnik tega od luči in svetlobe presijanega kraja ...

Ob rušenju mrliške vežice na Colu je bil najden od rje že načet kovan starinski križ. Bog ve, na čigavem pozabljenem grobu je stal ... **Silvester Peljhan**, lovec in duša mnogih dogajanj na Colu in bližnjih krajih, ga je vzel domov in v sebi in skozi razgovore razmišljal, kako bi križu vdahnili novo življenje in pomen. Kaj ko bi ga postavili na najvišjo točko colske župnije, v spomin na kak pomemben dogodek v tem kraju? Bi ga vgradili v spomenik žrtvam vojnega nasilja?

In je prišlo leto 1996, ko je našo deželo prvič obiskal papež Janez – Pavel II. Med domačimi lovci je vzklikla misel: 'Kaj ko bi najdeni križ postavili v čast lovskemu zavetniku, svetemu Hubertu, in blagoslov združili s prvo obletnico obiska papeža v Sloveniji?'

Misel je bila dobra in plodna: na predlog **Marka Kobala**, prav tako lovca in znanega baritonista ljubljanske opere, so se lovci odločili: križ bo stal na Špečku, od koder je najlepši pogled na Col in na Malo Polje tik pod strmim vznožjem, na okoliške hribe in gore in dalje in dalje v

dalje. S kovinskimi žarki ga je v grobo betonsko železje vpel iz Gozda, vrh Špečka pa so lovci zanj postavili grobljo, ki so v naših krajih 'grúble'. Te pričajo, kako so naši predniki iz skope zemlje rili kamenje in ga znašali na kupe, da so pridobili za rjuho ali dve rodovitne prhke prsti.

In tako je znamenje dobilo novo podobo in nov pomen. Sam vrh Špečka s križem pa je postal pravi romarski kraj.

V vrhu poletja 2017, zadnjo nedeljo v juliju, so lovci LD Col, na skoraj 1.000 metrov visokem Špečku (tudi Špiček ali Špik bo kdo zasledil zapisano) ob praznovanju 20. obletnice postavitve in blagoslova križa priredili bogato kulturno prireditev z molitvijo in ponovnim blagoslovom, ki ga

je z vojaškim kuratom ob sebi, domačinom **Milanom Pregljem**, opravil colski župnik **Peter Černigoj**.

V ta zračni prostor so izmed skrivenčenega bukovja zadoneli in doneli zvoki rogov **Notranjskih rogistov**, ki jih vodi **Milivoj Matkovič**. Ti že skoraj tri desetletja s svojim delovanjem prispevajo k ohranjanju bogate lovske kulture in lovskih običajev, ne le na Notranjskem, ampak tudi v širšem slovenskem prostoru in izven naših meja.

Njih bogate temne in visoko svetle glasove so dopolnjevale čisto zapete pesmi – iz grl **MPZ Razpotje - Col**. Generacije pevcev tega zbora s svojim petjem že več kot 60 let bogatijo domači kraj, saj občuteno zapeta pesem vedno pomeni nekaj prazničnega:

Lovci LD Col ...

poslušalce dvigne iz vsakdanjega življenja in jih spremlja na vseh poteh življenja. Kot je povedal povezovalac prireditve: »Z občuteno zapeto pesmijo so se ljudje povselili ob praznovanjih, z njo so pospremili domače ob zadnjem slovesu. Bila je nevidna vez med trdim delavnikom in praznikom, znala je popeljati v globino duše, odprla je marsikatera vrata, zmogla je potolažiti, zbuditi upornost in ob posebnih trenutkih dvigniti tudi zavest ...« **Martini Peljhan**, njenim živim rokam, valovanju izrazja na njenem obrazu in celem telesu sledijo colski pevci.

Še dva lovca od drugod sta se tisti dan povzpela na Špečk, **Blaž Šuler** in **Damijan Zdovc**. S Koroškega, iz Črne, iz Društva za ohranjanje lovske kulture iz Lovsko gojitvenega Bazena Črna sta prišla, ki sta nam povedala dve zgodbi: na način oponašanja zvokov iz narave sta nam najprej pričarala spomladansko ljubezen v gorah, ki govori o dogajanju na Uršlji gori v času rastiave – snubljenja in ljubljenja ruševcev. In še eno zgodbo iz narave sta nam pričarala gosta iz Črne – o burnem dogajanju med jelenjadjo v času jelenjega roka. Izostreno uho lovca s poslušanjem je v njunem oponašanju oglašanja zaljubljenih jelenov razpoznalo vabljenje košut, burno dogajanje na rukališču – izbranim mestu jelenje ljubezni, varovanje košut in zavračanje tekmecev, klic zmagovalnega jelena po srditem boju in hripajoče oglašanje med zasluženim počitkom zmagovalca. Rastitev in ruk – že besedi sami nam dosti povesta o silnem dogajanju v naravi, ki se v času ljubezni, gospodarici življenja, vnema v živalskem svetu. Ob poslušanju prisluškovalcema in oponašalcema glasov iz narave nehotе pomislimo na besede pisatelja **Ivana Tavčarja**, da nam je ljubezen vsem v pogubo, tako živalim kot ljudem ...

In še dva glasova sta tisti dan klila in mogočno rasla izmed skal in trav vrh colskega Špečka – glasova dveh vrhunskih glasbenih umetnikov: baritonist Marko Kobal, prvak ljubljanske Opere, in **Tomaž Plahutnik**, slovenski citrar, sta jih izvabljala iz sebe in nenavadnega glasbila milih zvokov. Oba nosita v dušah tudi slovensko narodno pesem, saj sta skupaj izdala že več zgoščenk z domovinskimi, ljubezenskimi in lovskimi pesmimi. Prijatelj – že več kot 25 let sodelujeta na najrazličnejših prireditvah doma in po svetu. Marko, mojster glasu in visokih spevov, Tomaž, slovenski citrar in glasbeni pedagog.

In ker je križ na Špečku tudi svojevrstno znamenje, je o znamenjih in njih pomenih spregovoril še **Franc Černigoj**, pesnik, pisatelj in zbiratelj ljudskega izročila – iz svoje knjige Znamenje na

vodah in ob mostovih čeznje ... *S križem ali zvezdo zaznamovana: ki so še tu in zdaj; in ki jih ni več: ne tod in ne drugod; ki brlijo le še v spominu najstarejših; ali še tam ne več ...*

do mikrofonov speljati elektrike. Tedaj – priznanje tudi zagnanim lovcem LD Col!

Franc Černigoj

Damijan Zdovc in Blaž Šuler v zanosu oponašanja jelenov ...

Blaž Šuler in Damijan Zdovc, vmes pa baritonist in prvak ljubljanske opere Marko Kobal

Gori in v živo z živo besedo: »Zgodbe, ki jih znamenja skrivajo v sebi, so največkrat tragične. V njih je srč človekove biti: krčevita želja, da bi za sabo pustili sled na tem svetu, strah pred neznanim, pred onostranstvom, streznjenje in kesanje, hvaležnost Bogu in zahvala za milost in srečo, ki kdaj pa kdaj doleti človeka ... Vsepovsod jih srečujemo, tudi v podobi kapelic in križev: na brezpotjih; ob že pozabljenih in spet shojenih stezah; ob cestah in poteh iz našega in minulega časa; v mrakobnem gozdu in na odprtem svetu; sredi širnih dolin in prostranih bregov; na dnu temnih vrtač in na zračnih vrhéh; ob

² Franc Černigoj: Znamenje na Gori, samozaložba, Ajdovščina 1999.

Popotoval sem od enega do drugega – od gozdnih prostranstev Hrušice na vzhodu, do osrčja Trnovskega gozda na zahodu; s pobočij Gore na jugu, prek njenega skalnega roba na sever Planote. Ustavljaj sem se ob njih, počiváje zrl v križe in v rdeče zvezde, poslušal, kaj mi šepčejo, iskal sporočila minulega časa, posedal ob njih in razbiral, kaj v imenu mrtvih govorijo živi ...«

Na koncu je povezovalac programa navedel še zahvalo in priprošnjo, skorajda že molitev, **Franca Znideršiča** – Starovaškega, šolnika in pisatelja, ki jo je objavil že leta 1922 v reviji Lovec: »Oj, sv. Hubert, ti moj nebeški prijatelj in zavetnik, hvala ti iz dna srca za milost, da si me zapisal med svoje učence! Kolikokrat sem iskal miru in tolažbe pod tvojim vodstvom! Kolikokrat je ozdravela moja bolna duša, gledajoč vse ono, kar ti nudiš in daš onim, ki te ljubijo in ki ti zvesto služijo! Kako težka bi bila hoja po blatni cesti življenja, da ni tvojih blagih rok, ki vabijo človeka v tvoj raj, kjer nam odkrivaš svoje čudeže in svojo lepoto!«

Dogajanje na Špečku je spretno vodil in povezoval **Friderik Tratnik**.

‘Avtor’ imenitne polente v velikem bakrenem kotlu nad odprtim ognjem v naravi je bil **Franc Vidmar**, res pravi lovski golaž pa je skuhal **Mirjam Kovšča**.

In, ne nazadnje, četudi na koncu – ni kar tako na hrbtih privleči – vsaj del poti – vsega potrebnega tovara na vrh Špečka in od v bližnji globači skritega agregata

Prvi samostojni lov na »gumbarja«

Bil je vroč poletni dan, vročina pa tudi z večerom ni nič popustila. »Srnjad bo nocoj pozno izstopala,« sem si mislil. Malo sem še premišljeval in se naposled odločil, da bom šel v lovišče. Spomnil sem se, da se je prejšnje leto na jasi pasla srna z dvema mladičema, srnico in srnjačkom. Pomislil sem, da bom mogoče na tistem mestu našel gumbarja. Doma sem si kot novopečeni lovec pripravil vse potrebno za lov, vzel puško in strelivo, vse spakiral v avto in že sem se peljal proti revirju *Gozd*, v katerem sem nameraval čakati svojega »gumbarja«. Tako me je pot pripeljala mimo farne cerkve, kjer sem kmalu zavil na gozdno makadamsko pot. Ob robu gozda sem parkiral avto, vzel nahrbtnik, napolnil puško in se naprej odpravil peš.

Mehka trava je dušila moje korake, ko sem se v tišini vzpenjal proti jasi, pri tem pa budno motril okolico. Vse je bilo tiho in mirno, oglašale so se le ptice in šoja na bližnjem javorju, ki me je opazila in s svojim vreščanjem obveščala gozdne prebivalce o moji prisotnosti. Počasi sem se približal robu jase in s pogledom iskal primerno mesto za čakanje. Izbral sem kraj med dvema gostima grmoma, pred njima pa je stala breza, tako da sem imel dobro kritje in hkrati pregled nad celotno jaso z robom gozda, kjer je po navadi izstopala srnjad. Udobno sem se namestil in čakal. Z daljnogledom sem opazoval oddaljeni del jase, kjer sem v travi opazil dve mladi lisici, ki sta se brezskrbno prekopicavali in valjali po travi. Sklepal sem, da mora biti njuna mati v bližini in res sem iz gozda zaslišal njen glas. Mladiča sta za trenutek dvignila glavi v smeri, od koder je prišel glas, a sta se takoj nato spet zatopila v svojo igro. Razposajenca sem še nekaj časa opazoval, potem pa se je moj pogled spet usmeril na rob jase pred mano, kjer je navadno izstopala srnjad.

Ležal sem v travi, puška je bila prislunjena na nahrbtnik pred mano, zatopljen v misli sem strmel v gozdni rob, ko me je iz zamišljenosti predramil pok dračja v gozdu. Kmalu je iz gostih

smrek pomolila glava in obstala na mestu. Oovahavala in motrila je okolico, preverjala, ali je varno. Segel sem po daljnogledu in pogledal skozenj. Srce mi je začelo hitreje biti, ko sem pred seboj ugledal pravega »gubarja«. V možganih se mi je začel odvijati scenarij, da bo moj. Pripravil sem se na strel, puško prislonil v rame in čakal, da bo mladenič izstopil iz goščave na plano. Kot bi bral moje misli, se je srnjak res premaknil in stopil na plano, a se je ustavil tako, da mi ga je zakrila breza pred menoj. V mislih sem ga spodbujal, naj napravi še korak, dva. Ravno v tistem trenutku je srnjaka nekaj splašilo, da je odskočil ter stekel v varno zavetje gozda. Kmalu zatem sem ugotovil vzrok, saj je mimo mene pritekel srnjak, ki je mladca spodil s svojega ozemlja. Bil je lep šesterak v najboljših letih. Srnjak je potem nekaj časa objedal zelenje, zatem pa počasi lenobno odkorakal v gozd. Tudi mladi lisici sta se odpravili proti svoji lisičini. Začelo se je mračiti. »Nič, to je to za nočoj,« sem si rekel, »pa pridem jutri zgodaj zjutraj spet.« Spraznil sem puško in se počasi odpravil do avta.

Naslednje jutro sem vstal zgodaj, zunaj je bila še trda tema, bilo je prijetno hladno. Spet sem se odpeljal proti vasi Gozd, tudi tokrat pustil avto ob gozdni cesti, si oprtal nahrbtnik, napolnil puško in se počasi peš odpravil na kraj, kjer sem prejšnji dan čakal »gubarja«. Med potjo sem razmišljal, da bom mogoče imel tokrat več sreče. Spet sem se še v trdi noči udobno namestil in tiho poslušal šume v okolici. Počasi se je začelo svitati, mračne spake v okolici jase so dobile podobo dreves in grmovja. Nedaleč stran je v notranjosti gozda zabavkal srnjak. Poltiho sem si zabundal: »Bodi tiho, da mi ne boš spet pregnal 'gubarja'.« Verjetno se je to res zgodilo, saj ga potem tisto jutro ni bilo na spregled. Čakal sem in opazoval okolico, medtem se je že povsem zdanilo. Za mojim hrbtom je nenadoma nekaj zašumelo v grmovju; postal sem negiben, le glavo sem počasi obrnil v smeri šuma in glej – za mojimi nogami je iz grmovja skočila lisica, me pogledala in nadaljevala pot mimo mene. Samo ošvrknila me je s pogledom in spet izginila v goščavo. Bil sem začuden in presenečen hkrati: »Glej jo, vitorepko, tudi zmenila se ni zame.« Ko sem spet usmeril pogled na jaso, sem tam zagledal mlado srno. Z daljnogledom sem jo ocenjeval; telesno je bila lepo razvita, med objedanjem rastlin je neprestano

dvigala vrat in se ozirala naokrog, ali je varno. »No, kaj ji je pa zdaj?« sem se vprašal, ko je skočila in mladostniško bezljala po jasi. »Pa menda ni mladica,« sem pomislil. Podrobneje sem jo opazoval in se spraševal, ali vidim vime. V tistem pa je srna obstala in se ozrla proti robu gozda. Tudi jaz sem se ozrl v tisto smer – na robu jase je stal mladič, ki se je počasi bližal materi. No, pa le ni bila več mladica, ampak mamica. Ko se je mladič približal materi, je začel

zahajati, sam pa sem premišljeval, ali naj se počasi odpravim proti domu. Že sem se na pol dvignil iz ležečega položaja, ko sem ga zagledal na robu jase, kako je izstopal. Na hitro sem ga pogledal skozi daljnogled. Tokrat je moj »gubar« prišel in to nič kaj plaho na jaso. Adrenalin mi je pognal kri po telesu. Hitro sem odložil daljnogled in puško prislonil v ramo ter pomeril srnjaka, ki se mi je medtem lepo postavil za strel. Počasi sem vlekel sprožilec

spoštljivo vtaknil smrekovo vejico – poslednji grižljaj. Drugo vejico sem omočil na vstrelni rani in si jo zataknil na desno stran klobuka. Pri tem sem spoštljivo obstal za nekaj trenutkov. Nato sem srnjaka iztrebil, si ga oprtal na nahrbtnik in se s plenom počasi odpravil proti avtu.

Vinko Rifel
LD Stahovica

Foto: V. Rifel

Upljenemu srnjaku sem v gobček spoštljivo vtaknil smrekovo vejico – poslednji grižljaj.

sesati. Počakal sem, da je v miru posejal, nato sta skupaj z materjo zapustila jaso in se umaknila v varno nedrje gozda. Vrhove smrek na robu jase so pobožali prvi jutranji sončni žarki, jaz pa sem poln doživetij počasi zapustil jaso in se odpravil proti avtu.

Minil je teden, odkar sem zadnjič lazil za »gubarjem«. Spet sem se na večer odpravil na staro mesto, ki je bilo že dobro označeno, saj je bila tam trava povsem potlačena. Tudi tokrat sem se udobno namestil in čakal. Opazoval sem okolico: veter je pihal proti meni, torej so bile razmere idealne. In res – kmalu se je na jasi pojavila srna in začela objedati cvetove in se pri tem ozirala naokrog. Pomikala se je naravnost proti mestu, kjer sem čakal. Čisto pri miru sem opazoval žival, ki se mi je vedno bolj približevala; že povsem pred mano, ko me je ugledala, pa je presenečena sunkovito odskočila. Takoj zatem je pobegnila nazaj v goščavo, tam pa začela bavkati. »Na,« sem si šepnil, »tudi danes ne bo nič z 'gubarjem'.« A sem se vseeno odločil, da bom vztrajal še naprej do mraka. Večerno sonce na obzorju je počasi začelo

puške in odjeknil je strel. Srnjak je obležal na mestu, ni se več premaknil. »Dober strel, padel je v ognju,« sem pomislil. Tokrat mi je bila boginja Diana naklonjena. Počasi sem se dvignil in odpravil proti ustreljenemu srnjaku. Od blizu sem si ga ogledal: bil je telesno slabo razvit, torej je bil lovsko pravično upljen. Stopil sem do roba jase, kjer je malo prej izstopil srnjak, in odtrgal dve smrekovi vejici. Nato sem se približal srnjaku in mu v gobček

Poletni nastop

Trboveljski lovski pevski zbor in Delavska godba Trbovlje sta 12. 6. 2017 v poznih popoldanskih urah nastopila pred Gostilno Dimnik v spomin ob 165-letnici rojstva **Ane Dimnik**.

Pred tem so dogodek slavnostno obeležili mladi iz Trbovelj in pevska skupina **Un's Trboul** z domoljubnimi pesmimi. Že dvajset let je v gostilni na ogled spominska soba Ane Dimnik.

Pisni viri navajajo, da so Ano Dimnik pri njenih 35 letih častno poimenovali *slovenska mati*, predvsem zaradi njenega domoljubja in zavzemanja za ohranjanje slovenskega jezika. Neutrudno je pomagala s hrano, denarjem in nasveti revnim družinam, študentom in drugim revežem. Znano je bilo njeno izobešanje slovenske trobojnice ob pomembni razstavi v Trbovljah leta 1887, ko so drugi izobešali deželne in pronemške zastave. V gostilni so gostje imeli priložnost brati slovenske časnike in knjige, kar je bila redkost za takratni čas. Nemško govoreče goste je odganjala iz lokala. Zaradi svojih dejanj, tudi na kulturnem in političnem področju Trbovelj, je bila znana in spoštovana v širšem slovenskem prostoru. Med drugim je bila soustanoviteljica prvega pevskega zbora **Zvon**. Ob njeni smrti, leta 1921, se je pogreba udeležilo okrog deset tisoč ljudi iz

Foto: F. A. Groselj

Trboveljski lovski pevski zbor je nastopil pred Gostilno Dimnik v spomin ob 165-letnici rojstva Ane Dimnik.

raznih društev in zvez, o čemer so takrat poročali vsi pomembnejši časniki. Leto kasneje so svečano odkrili spominsko ploščo z njenim reliefom na pročelju stavbe.

Marjan Palčič

Sandra Sovič, edina lovka v LD Velunja - Šoštanj

Sandra Sovič je v LD Velunja Šoštanj članica vse od leta 2005. Najprej je bila pripravnica, od leta 2006 pa je po opravljenem lovskem izpitu enakovredna članica LD. »Zaradi lova in dobre

Sandra Sovič

sodelovanja v naši lovski družini je moje življenje na tem svetu polnejše in lepše,« je dejala. Lovsko poslanstvo ji pomeni dar, ki ga ne more imeti in izpolniti vsak. Med lovci si vse skozi prizadeva za prijateljski, plemenit in solidaren odnos. Spoštljiv odnos do narave in divjadi, prijateljski odnos med lovci in negovanje odnosov z drugimi uporabniki prostora pa so tiste vrednote, ki so jo pritegnile, da je storila še korak naprej. Na pobudo naše LD in svojo željo, da bi se še bolj povezala z naravo, je po nekaj letih opravila še lovskočuvarjski izpit. »Ko sem sprejela to nalogo, se je v meni še posebej razvil čut za ohranjanje ravnovesja med divjadjo in človeškim okoljem,« je dodala v pogovoru. V prihodnje si želi še več podmladka v naših lovskih vrstah. V zdajšnjem času razmere sicer niso najbolj naklonjene lovcem, vendar meni, da se bo to enkrat spremenilo. K temu lahko veliko pripomoremo tudi lovke in lovci sami. Naši predniki so znali dobro gospodariti v

lovišču in upravljati z divjadjo. Želi si, da bi bilo med lovci čim manj takih, ki rušijo te vrednote. »Lovske korenine so med drugim pognale zato, da iz njih črpamo in lahko navzven damo le najboljše,« je prepričana.

Z. H.

55. Mednarodni kmetijsko-živilski sejem Agra 2017 v Gornji Radgoni

»Zaključujemo 55. sejma Agra in kot organizatorji smo lahko več kot zadovoljni, saj lahko o njem govorimo v samih presežkih: 1.820 razstavljalcev iz 36 držav na 72.000 m² razstavnih površin je največ, kar je bilo predstavljeno na Agri v zgodovini tega sejma. Pa tudi deželna partnerica je bila največja država na svetu: Ljudska republika Kitajska. Poleg Kitajske je bilo še nekaj dežel, ki so se na Agri predstavile prvič. Bilo je tudi 160 spremljevalnih dogodkov, od

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor, sicer tudi častni pokrovitelj praznovanja 110-letnice LZS, na odprtju sejma Agra v Gornji Radgoni v spremstvu kmetijskega ministra mag. Dejana Židana (desno), radgonskega župana in lovca Stanka Rojka (levo) ter direktorja Pomurskega sejma inž. Janeza Erjavca (drugi z leve)

tega čez 90 strokovnih posvetov, predavanj, okroglih miz, o najaktualnejši problematiki v kmetijstvu in vsakdanjemu življenju,« je ob zaključku letošnjega mednarodnega sejma Agra v Gornji Radgoni poudaril direktor Pomurskega sejma inž. **Janez Erjavca**. V šestih dneh je sejem obiskalo več kot 120.000 obiskovalcev, od tega 15 % iz tujine.

V množici strokovnih prirediteljev, posvetovanj in posvetov so znova veliko govorili o skupni prihodnosti kmetijske politike v Sloveniji in o sodelovanju vseh deležnikov, ki se pojavljajo v novih izzivih kmetijstva in po-

deželja. Posvetovanj se je udeleževal tudi kmetijski minister mag. **Dejan Židan** s sodelavci in predstavniki drugih državnih ustanov ter civilnih nevladnih organizacij. Ni naključje, da je bilo veliko tehtnih razmišljanj, kako učinkovito prispevati k ohranitvi okolja in kmetijstvo bolj povezati v skrbi za naravo. Prav to je bilo področje, na katerem smo pogrešali vrhunske lovske strokovnjake, ki bi lahko iz lovskega zornega kota argumentirano nanižali marsikatero rešitev, predvsem pa navzoče seznanili, da smo še kako zainteresirani za ohranjanje naravnega okolja, kulturne krajine in podeželja nasploh in da je del tega okolja tudi divjad, lovstvo pa še kako pomemben partner in člen v verigi naravovarstvenih prizadevanj.

Medtem ko smo na pomladanskem sejmu Lov več kot izvrstno opravili svoje poslanstvo in odlično izkoristili sejmsko dogajanje za vrhunsko promocijo lovstva in lovske organizacije, na Agri očitno nismo znali/ali morda tudi

ne zmogli/ »pristaviti lončka« in se promovirati vsaj z eno dostojno stojnico. V razstavnih dvoranah, kjer so se predstavljali drugi deležniki v prostoru, bi najbrž morali imeti svoj »kotiček« tudi lovci. Nič nam ne bi škodilo, če bi dvakrat v enem letu povedali, kdo smo, kaj počnemo in kakšne so naše strateške usmeritve. Predvsem pa, da bi množici obiskovalcev povedali, da smo letos stari 110 let. Imeli smo enkratno priložnost, da bi učinkovito izkoristili še en sejem. Pa drugič!

Marjan Toš

Nekdaj domačija Pri Severjevih, zdaj muzej STARA DA-MA¹ pod Erazmovim gradom v Predjamski ...

NA ORLAUB² SEM BIL
POSŁAN,
RANJEN V KRVAVIH
BOJIH:
DA VAM POKAŽEM IN
POVEM,
KAKO BILO JE ...

POSTOJTE ZA HIP, KI TOD
MIMO POTUJETE SKOZI
ŽIVLJENJE:

TU VIDELI BOSTE
VOJAKA PRI DELU IN V
BOJU ...

TU BOSTE STOPILI V
LOVČEV TIHI KORAK PO
SLEDU DIVJADI ...

Del napisa, ki v več jezikih vabi na ogled obeh razstav, vojaške in lovske.

¹ DA-MA, začetnici imen obeh ustanoviteljev muzeja – Damijana in Marka.

² orlaub – vojaški dopust

V ozadju znameniti Predjamski grad

Mir in slutnja tople domačnosti dihata iz mogočne Severjeve domačije v Predjami, tik pod starodavnim svetovno znanim Predjamskim gradom. Kot iz sna zbudjena Trnuljčica je hiša po desetletjih na novo zaživela, spremenjena v lovski in vojaški muzej³ z močnimi in večnimi sporočili. Skozi trnje in čas sta se do nje in vanjo pretaknila in jo iz sna zbudila domačin **Damijan Premrl**, lovec⁴ in avtor lovske razstave v spodnjih prostorih hiše, in **Marko Bajc** iz Višenj pri Podkraju, stvaritelj razstave, tematsko vezane na soško bojišče in na njegovo neposredno zaledje (1. svetovna vojna, **obdobje od 1914 do 1918**).

V popotniku, ki stopi skozi dver v predverje obnovljenega nekdanj kmečkega poslopja, danes oživiljenega v prikaz ostrmelega življenja, v spomin in opomin ter v turistično ponudbo, se bo iz

³ Muzej je odprt vsak delavnik med 10. in 18. uro; ob nedeljah in praznikih med 10. in 19. uro.

⁴ Damijan Premrl – član LD Bukovje.

morebitne le rahlo zbudjene radovednosti zagotovo vzbudilo živo zanimanje. V predprostorju sta muzejska trgovina s spominki in z ekološko pridelanimi dobrotami iz širše okolice Predjame. Tu je barček in v ozadju dobro založena vinoteka. A to ni tisto, zaradi česar smo vstopili ...

Zbirka o lovu in življenju v gozdu

Spodaj, na desno stran predverja, je lovski razstavni prostor, z lovsko prežo na sredi in iz lesa izrezljanim lovcem v njej⁵. Po skrivenčenih vejah umetnega gozda ob stenah naokoli so uklete v negibnost zveri in njih dlakavi plen. In mnogotere ptice, med njimi kraljevske zračne ujede in redko videne prebivalke globokih gozdov. Bitja, ustavljena v letu in skoku, otrpla v brezčasnost razstavne drže. Med vsemi kraljuje volk, veličasten, kot iz Rdeče kapice vzet, ves zverski, a človeku

⁵ Avtor te in še drugih iz lesa izrezljanih skulptur v muzeju in pred njim je **Robi Gerželj** iz Zágona pri Postojni.

privlačen! In druga gozdna bitja iz minulih življenj, o katerih pričajo lovske trofeje – rogovja in roglji, rogovi, kožuhi in gole lobanje, pretežno zveri ...

Tedaj, ta del muzejskih zbirk je posvečen naši naravi – gozdu in lovstvu, saj je naša dežela tod okrog bogato porasla z gozdovi in gosto naseljena z njih prebivalci.

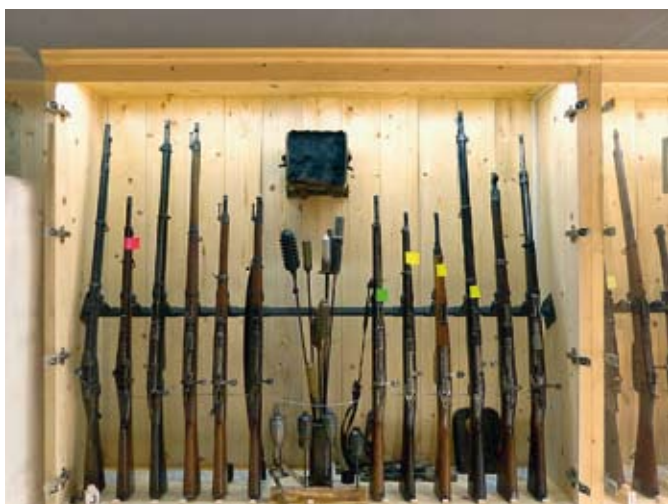
bolj pogosto uporabljano lovsko orožje.« – »Čigavo pa je vse to – trofeje, nagačene živali in drugo v tem prostoru?« – »Največ je mojega. Nekaj sem tudi kupil ali kako drugače dobil. Žal ne morem vsega, kar mi ljudje ponujajo, sprejeti. Ko lovec umre, z njim umrejo tudi trofeje, še posebej, če svojem umrlega nič ne po-

Marko Bajc in Damijan Premrl pred vhodom v muzej

Skozi steklo in čas sijajo v nas.

Sestre so, lovske in vojaške puške.

Predstavljene so tudi različne oblike lova iz prejšnjih in sedanjega časa, od polharstva do nastavljanja pasti in lova s puško. Vse te človekove dejavnosti imajo na tem območju vrsto stoletij trajajočo tradicijo, saj je lov našim prednikom omogočal tudi preživetje. Obiskovalčevo pozornost pritegne tudi druga lovska oprema, lovski rog iz medenine, recimo, če omenimo le enega od mnogih predmetov ...

Po razstavi me spremlja Damijan, nje idejni in dejanski stvaritelj. »Ni še vse končano,« mi pove, »v načrtu imam postavitev še ene vitrine, v kateri bo naj-

menijo. Vseeno se jim zdi škoda zavreči jih in mi jih ponujajo ...« – »Kako gledajo obiskovalci na lov in lovstvo?« – »Doslej sèm ni bilo še nobenega, ki bi čez lovec kaj slabega rekel. Iz naše hiše odhajajo ljudje zadovoljni in tudi navdušeni ...«

Vojaška muzejska zbirka

Povzpniimo se v gornje prostore, po lesenih stopnicah v en sam razhoden prostor, od zgoraj podprt z mogočnimi golimi gredami. »Da nebo ne pade nate!« pomisliš. Po stopnicah, mimo nemega in negibnega stražarja z nasajenim bajonetom na puški ... In že obi-

skovalca med bele zidove in med goli topli les ujeto razgibano podstrežje potegne vase ...

Uvodni del muzejske postavitve je predstavitev na Soški fronti nasprotujočih si strani. Na eni strani avstro-ogrski poveljnik **Svetozar Borojević**, na drugi pa italijanski poveljnik **Luigi Cadorna**. Pod njima je rekonstrukcija delčka kamnite krajine z ostanki bojišč.

Ob krajih velikega prostora so razstavne vitrine, tudi obeljeni hlodi, pokonci postavljeni in na vrhu izdolbeni: pod steklom vitrin živijo svoje brezčasno življenje iz življenja in smrti v brezčasnost oživiljeni predmeti – pričevalci strašnega časa: osebni predmeti vojakov, njih pisma z bojišč, odlikovanja ter njih oprema, orodja in orožja.

Na sredi velikega prostora je iz mladih smrekovih debel postavljena baraka, ki prikazuje vojaško kovačijo v zaledju fronte in bivalne prostore vojakov na fronti. Od tod skupaj z davnimi vojaki

Vse foto: F. Černigoj

Za srečo so jih nosili na prsih.

v njih zremo čez utrjene strelske jarke na Krnsko pogorje s krvavim Krnom, z jarko lučjo osvetljeno. Zremo v težko dostopna skalna pobočja in vrhove, na katerih so se proti mladim fantom in možem z orožjem združile še naravne sile

– snežni plazovi, viharji, strele in mraz. V razkošni lepoti pokrajine strašno orožje v službi množične smrti ...

Še pogled naš se rani na osteh in žičnih ovirah, na ustjih mitraljezov in pušk, kaj šele vojaki iz krvi in mesa, ki so bili nadnje v juriših poslan.

Še kratek navedek iz spremlja-joče zgibanke⁶ ob obeh muzejskih razstavah si sposodimo na tem mestu: »Vojaška muzejska zbirka v Predjami je pomembna za širšo evropsko dediščino ter za zgodovinsko zavest narodov, živelih v prostoru nekdanje Avstro-Ogrske monarhije in Kraljevine Italije.«

Ob koncu obiska nas morebiti prešine še misel: »Le kaj je bilo v tej hiši prej, še preden je zasnula v sen in se zarasla v divje rastje skozi podrti streho? Preden sta ji drugo, ostrmelo življenje vdahnila Damijan in Marko?«

Mogočna domačija je bila to. Gospodar je prekupeval z lesom in prostori so imeli drug namen in pomen. V sedanjem lovskem muzeju je bila štala, hlev. Dva para konj sta bila v njem, za furanje seveda, in krava s telički. V vmesnem prostoru med lovskim muzejem in gornjim prostorom, v preddverju, je bila veža. V levi zid je bil vzdian kotel za žganjekuho – tudi drugi vaščani so sem hodili kuhat žganje. Na vrhu je bil čez celo hišo skedenj. Dvoje vhodov je vodilo vanj – skozi odprto severno steno brez vrat je lahko pod streho zapeljal voz, drugi vhod pa so bila vrata ...

Tako bilo je. Danes je pak vse drugače ...

Franc Černigoj

⁶ Predstavitvena zgibanke Muzej pri Stari dami.

Polharsko društvo Nanos iz Podnanosa

»Je pa na Kranjskem čudna živalca, ki je ne vidiš izlepa po drugih evropskih deželah, a je je tu prav veliko; po kranjsko ji pravijo polh. /.../ Te živalce prebivajo vso zimo pod zemljo, v poletnem času pa pridejo na dan, v velikih bukovih gozdovih samo iz ene luknje po več tisoč. /.../ Pravijo za trdno, da jih goni sam vrag na pašo. Pred leti sem šel sam z drugimi ponoči v gozd, kjer navadno love te živali. Tu smo slišali močno pokanje in tleskanje, kakor pokajo vozniki z bičem. Ko so prišli in pritekli nato polhi v neverjetnih množinah, so kmetje okrog mene stekli suknje in sezuli škornje¹ ter vse skupaj pometali od sebe. Zlezlo je toliko polhov noter, da so jih bili suknjiči in škornji čisto polni. Ko je bila polšja armada (ali vojska ali čreda) mimo, so v oblačila skrite polhe pobili in pobrali. To mi morejo potrditi moja lastna ušesa in oči. Vendar se to ne dogaja vsako noč, ampak le ob sobotah zvečer in o drugih svetih časih.« (**Janez Vajkard Valvasor**: Slava vojvodine Kranjske.)

Iz širše znanega in znamenitega gornjega navedka je razvidno, da je polh (*Glis glis*) že od nekdaj res nekaj slovenskega. Še danes skriva v sebi neko združevalno moč. Celo v društva se združujejo, ki jih ta živalca v jeseni zvabi v gozd. Ki jim je blizu tajinstvenost narave in tudi sproščena družabnost.

Tako je bil v marcu 2007 v Podnanosu pri Vipavi ustanovni občni zbor **Polharskega društva Nanos**. Triintrideset (33) polharjev iz Zgornje Vipavske doline, Vrhov in Krasa, pa tudi z Goriškega, se je zbralo v kleti enega od njih. Danes društvo šteje 53 članov in je doslej edino polharsko društvo na Primorskem. Njegov predsednik je **Ivan Furlan**, tajnik pa **Darko Rosa**. Društvo je del neformalne Polharske zveze Slovenije, 11 društev je združeno v njej, že po tradiciji pa seveda prednjačijo notranjski in dolenski polharji.

Leta 2019, čez dve leti tedaj, bo minilo že 510 let! od prve omenbe polhanja na Vipavskem, in sicer v Vipavi². V davnem letu 1499 je bilo to. S tem zapisom

¹ Včasih so verjeli, da hudič izgubi oblast nad polhi, če se le-ti zatečejo v človekovo oblačilo ali obutev.

² Listina z omenjenim zapisom je v Notranjskem muzeju v Postojni.

BRANKO S PRIJATELJI PRAZNOVAL 80 LET

Profesor Branko Vasa, znani štajerski lovec (LD Polskava), dolgoletni lovski funkcionar LZ Maribor in LZ Slovenije, osem let član Uredniškega odbora Lovca in naš redni dopisnik, že več kot 50 let uspešno pomaga pisati 110-letno zgodovino slovenskega lovstva. Kot mentor in poklicni pedagog je bil tudi lovskim pripravnikom odlični vodnik v lovstvo. Je častni član Kluba prijateljev lova Celovec (KPLC) in že več kot 45 let nepogrešljiv povezovalni člen čezmejnega lovskega sodelovanja. Zadnji petek v avgustu si je zaželel svojo 80-letnico praznovati skupaj s svojimi številnimi lovskimi prijatelji pri lovskem domu LD Polskava (na fotografiji je jubilar v sredini). Mnogi smo se z veseljem odzvali povabilu, ker pa je Branko nameraval imeti rojstnodnevno praznovanje najprej en teden prej in ga nato prestavil, se ga zaradi objektivnih razlogov niso mogli udeležiti tudi nekateri njegovi drugi povabljeni prijatelji iz Ljubljane. Ob nazdravljanju z vrhunskimi belimi vini iz njemu najbolj priljubljene kleti Vehovar smo zbrani Branku zaželeli še veliko dobrega zdravja in varnih lovskih korakov na lovu ter mu izročili lepa spominska in praktična darila. Predsednik KPLC Mirko Kumer in Marica Pradetto sta mu izročila zlato plaketo KPLC, spominsko priznanje LZ Maribor pa mu je izročil predsednik Marjan Gselman. Naj še zapišemo, da je Branko ob svoji 80-letnici uredil in izdal v besedi in sliki tudi publikacijo Strnjen zapis moje življenjske poti, ki ga dopolnjuje slikovito rodbinsko drevo življenja rodbin Vasa in Gorjup. Nekje na fotografiji je njegov sin Borut, ki je tudi lovec, član LD Polskava. – Besedilo in foto: F. Rotar

Razvitje prapora PD Nanos v polharski koči Ivana Renerja v Podragi. Praporščak: Benjamin Andlovec. (Iz arhiva PD Nanos)

»Kam naj nastavimo škrince?« (Iz arhiva PD Nanos)

je izpričano, da ima polharstvo prav na tem koncu Slovenije že večstoletno tradicijo.

Po Bernski konvenciji³ je tradicionalno polhanje tudi danes dopuščeno, če ni nevarnosti za nadaljnji obstoj polšje populacije. Tej listini v *Zakonu o divjadi in lovstvu* sledi tudi slovenska zakonodaja.

Troji rdeči niti sledijo vipavski polharji: radi se družijo; obujajo in nadgrajujejo stare polharske običaje; in svoje duše na široko odpirajo mladim in jim poskušajo vcepiti spoštljiv odnos do plena in vsega v naravi sploh. Sodelujejo namreč tudi na tematskih naravoslovnih dnevnih podnanaških šolarjev: v širne nanoške bukove gozdove, v hrastje in gabrje odmaknjenih dolinskih Otošč in Lozic jih vodijo v jasnih jesenskih nočeh, da v tišini in skozi nočne glasove mladi začutijo tajinstvenost narave ponoči.

Za lov na te gibčne sive gozdne drevesne akrobate, ki oživijo krošnje šele v mraku poletnih in jesenskih noči, ni potreben poseben lovski izpit – potrebne pa so dovolilnice, ki jih izdajajo posamezne lovske družine in kate, jere jim je treba izpolnjene tudi vrniti do 31. decembra. Lov na polhe se uradno začne s 1. oktobrom in traja do 30. novembra. Priprave nanj in dolgi pogovori o tem starodavnem lovu pa se na Vipavskem po nenapisanem pravilu začnejo že kmalu po koncu bandime⁴ – treba je pripraviti in pregledati polšje pasti – *škrince* ali *progle*, in se pogovoriti, kje, kako in na kaj se bo lovilo. Med njimi velja tudi pravilo, da se na

³ Bernska konvencija: Konvencija o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov.

⁴ Bandima, bendima – trgatev, nar.

istem območju lahko opravi le dva skupna lova v sezoni, seveda v dogovoru z lastniki gozda in s posameznimi lovskimi družinami. Prvi lovi so na visokem Nanosu, v bukovich gozdovih, polnih žira, zadnji pa v novembru v dolini, kjer plodita hrast in domači kostanj. Tu se odpravijo polhi kasneje na zimsko spanje. Množična polhanja z glasnim nočnim veseljačenjem v naravi so vipavskim polharjem tuja.

Iz svojih izkušenj vem, da so polhi lahko človeku in njegovi imovini tudi nevarni – spomladi, ko še ni plodov, s katerimi bi se hranili, lahko do golega oglodajo lub na muževnih drevesih. Svoja gnezda si izdolbejo tudi v strehah hiš blizu gozda, lahko pregrizejo tudi električni kabel in tako morebiti povzročijo celo požar.

Tudi radovedni so ti nočni raziskovalci, predvsem mladi. Večkrat, ko sem ponoči na visokih prežah čakal na divje prašiče, so me obiskali. Zgodilo se je tudi, da je polh začel celo glodati jermen na moji puški, ki sem jo pestoval na kolenih ...

Pogovarjal sem se z **Bogdanom Renerjem**⁵, polharjem – članom Polharskega društva Nanos in lovcem z Vrhov. Iz svojih bogatih izkušenj z lova na polhe mi je nadrobil kar nekaj zanimivosti.

⁵ **Bogdan Rener**, že 35 let lovec v LD Vrhe in tudi član Polharskega društva Podnanos. V vrhovski lovski družini je bil mentor dosti mladim lovcem, oskrbnik lovskega doma, zadolžen za lovski turizem in spremljevalec lovskih gostov; še vedno je lovski čuvaj in preglednik uplenjene divjadi. Po poklicu je izučeni jahač lipicancev, v Lipici vozi kočije – z dvovprežnimi vozi turiste, s štirivprežnimi nastopa. Njegovi polharski prijatelji iz Vipavske doline so za nov vrhovski lovski dom lovski družini podarili les za ostrešje.

»Polhi so tudi kanibali,« mi je povedal. »Videl sem že, da se je polh pregrizel skozi ujetega vrstnika do mamljivo dišeče vabe v škrinc – lesnike, namočene v sadjevcu. S tekom pospravijo tudi jajca in mladiče iz ptičjih gnezd. Ko se ponoči oglasi sova, polhi utihnejo in obmirujejo. V njihovih genih je zapisan strah pred to nočno plenilsko ptico, ki so ji polhi pomemben vir hrane ...«

V dobrih poljšjih letih, ko gozdno plodovito drevje obilo obrodi, je tudi poljšji ulov bogat. Še posebej se stikljive in radovedne sive živalce rade ujamejo v mlaju in v megli. Samo v treh oktobrskih dneh v letu 2007 so vipavski polharji nalovili kar 200 polhov!

Prej ko se v pozni jeseni polhi odpravijo za dolge mesece pod zemljo spat, so debeli in tolsti, tako da nekateri iz njih nacvrejo iskano poljšjo mast, uporabno za blažitev bolečin v sklepih in ob topih udarcih, pa tudi za zdravljenje opeklin. Poleg mesa so uporabni tudi njihovi kožuščki – več kot trideset odraslih polhov moramo sleči za eno kapo – polhovko, ki jo – kot nekaj značilno slovenskega – na glavi nosi lik Dedka Mraza⁶. Polhovka naj bi bila tudi prepoznaven znak slovenskih študentov na Dunaju, med drugo svetovno vojno pa so jo nemški okupatorji, kot simbol slovenstva, celo prepovedali.

Tudi o lovu sem se menil z Bogdanom, že 35 let vrhovskim lovcem. Naj o tem povem drobno hudomušno anekdoto. In še eno lovsko za povrhu ... Bogdan poprime za vsako delo, tudi v vrhovski lovski koči. In ko je pred leti spet stregel lovskim gostom

⁶ Avtor slovenskega lika Dedka Mraza je slika Maksim Gaspari. Plašč, ki ga Dedek Mraz nosi, je okrašen s slovenskimi vzorci. Na glavi nosi polhovko.

in pomival posodo, ga je eden od njih pohvalil: »Ti si pa priden! A si pripravljen?« – »Ja, pripravljen,« mu je odvrnil Bogdan, »že 30 let ...«

Druga lovska ... Na lovu na divje prašiče je bil Bogdan poganjač. Pihala je burja in nosila sneg z Nanosa. Nekaj ga je začelo zvijati po trebuhu in je stopil vstran, obesil puško na bližnji grm – na pogonu nikoli puške iz rok!, se je spomnil naukov izkušenih lovcev, in spustil hlače. Prav takrat so mimo pritekli divji prašiči. Bogdan je ročno zagrabil puško, pomeril najmanjšega in ustrelil. Prašič se je v teku prekopicnil in obležal. Ko je lovec stopil do njega, sta tam, drug ob drugem, ležala ... dva.

Franc Černigoj

Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS 2018

Na razpis Javnega natečaja za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali, ki smo ga objavili v *Lovcu*, 3/2017, str.123, je do 15. julija letos poslalo v skladu z vsemi razpisnimi pogoji svoje fotografske posnetke **trindvajset avtorjev** (lani dvajset), ki jih je natančno pregledala štiričlanska komisija LZS v sestavi **Lado Bradač, Srečko Žerjav, Igor Pičulin in Boris Leskovic** ter opravila končni izbor 245 poslanih fotografij ter izbrala trinajst najuspešnejših, ki so ustrezale vsem uredniškimi in oblikovalskim merilom za letni koledar po mesecih. Izmed tistih, ki so se uvrstile v ožji izbor, smo iz-

brali tudi tri za nagrade. V ožji izbor se je sicer uvrstilo kar 76 fotografij dvanajstih avtorjev, a smo nekatere morali na koncu umakniti iz končnega izbora zaradi vsebinskih, sezonskih (mesec) in tehnično-oblikovalskih potreb (ležeč ali pokončen posnetek). Komisija je bila enotnega mnenja, da bodo tudi vse kakovostne, v koledar neuvrščene fotografije lahko uvrščene v izbor za opremljanje člankov oziroma objavo v glasilu Lovec in knjig LZS. Letos so na natečaj poslali svoje fotografije izdelke: **Lojze Avsenik** iz Gozda Martuljka, **Janez Ažman** iz Kranja, **Franc Bence** iz Planine pri Ajdovščini, **Milan**

Cerar iz Ljubnega ob Savinji, **Dejan Grohar** iz Kranja, **Gregor Humar** iz Novega mesta, **Igor Kastelic** iz Grosupljega, **Boris Kozinc** iz Lesc, **Vlado Jehart** iz Prevalj, **Janez Papež** iz Kočevja, **Oton Naglost** z Vipave, **Marjan Cigoj** iz Ajdovščine, **Marjan Artnak** iz Stare Cerkve/Kočevju, **Urša Tomažin** iz Logatca, **Andrej Tomažin** iz Logatca, **Miran Krapež** z Otlice, **Tine Strosar** iz Trmovega pri Gorici, **Dušan Šipek** iz Benedikta, **Vinko Peternelj** iz Cerknega, **Aleš Pohar** iz Šmartnega, **Jožica Trstenjak** iz Gozda Martuljka, **Štefan Vesel** iz Kočevske Reke in **Tadej Vučko** iz Beltincev.

Za naslovnico koledarja LZS za leto 2018 smo izbrali fotografijo **rukajočega jelena Marjana Artnaka**, za koledarski del pa so bile izbrane fotografije (po mesecih): **RIS Marjana Artnaka**, **PLANINSKI OREL Dejana Groharja**, **MEDVED Marjana Cigoja**, **SRNJAK Anje Tomažin**, **RUŠEVEC Vlada Jeharta**, **VELIKA PODLASICA Marjana Cigoja**, **LISICI Dejana Groharja**, **RDEČENOGE POSTOVKE Borisa Kozinca**, **GAMS Otona Naglosta**, **JELEN Mirana Krapeža**, **DIVJI PRAŠIČ Marjana Artnaka** in **VOLK Marjana Cigoja**.

Za najuspešnejšega fotografa,

ki so poslali svoje posnetke, bi spet lahko razglasili **Marjana Artnaka** s tremi izbranimi posnetki (naslovnica in dvema za koledarski del), s katerimi si je priboril 1. nagrado (500,00 evrov), drugo (300,00 evrov) je komisija pripisala **Marjanu Cigoju** tudi za tri izbrane posnetke (medved, velika podlasica in volk) in tretjo (200,00 evrov) **Dejanu Groharju** z dvema izbranimi fotografijama (planinski orel in lisici).

Avtorjem vseh izbranih fotografij čestitamo k izboru, prav vsem pošiljateljem pa se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje na natečaju in jih spodbujamo tudi vnaprej. Tudi neizbrani avtorji naj še naprej pridno fotografirajo, saj, kot smo že zapisali, ni nujno, da njihovi poslani posnetki niso dovolj dobri za objavo ob drugačnih potrebah uredništva in naj se odločijo sodelovati tudi na prihodnjih razpisih; naslednji bo razpisan praviloma že v marčnem ali aprilskem Lovcu 2018.

V primeru izbora preostalih fotografij za drugačno objavo, npr. v Lovcu ali v knjigah LZS, bodo avtorji poslanih fotografij po pošti prejeli v podpis avtorsko pogodbo, ki jo potrebujemo ob objavi in za honoriranje fotografij.

Boris Leskovic

Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč v območju mesta Celje in v okrajih Celje - okolica ter okraju Trbovlje

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Gospodarski odsek Mestnega ljudskega odbora (MLO) Celje - mesto je razglasil¹ o zakupu lovišča na območju mesta Celje dal v prilogi Uradnega lista objaviti 8. aprila 1947. Za mestno lovišče Celje s površino 2.280 ha so določili izključno ceno 1.368 takratnih dinarjev, kot najvišje dopustno število članov v njem pa so določili 23 članov.

Razglas o zakupu 32 lovišč **OILO Celje – okolica** je bil v Prilogi Uradnega lista LRS

¹ Razglas MLO Celje – mesto o zakupu lovišča na območju mesta Celje, št. IV-6/916-2-3-47 (2304), z dne 8. april 1947, Uradni list LRS, št. 19/47, Priloga, str. 238.

Lovska zveza Slovenije

VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS 2018

Z MOTIVI DIVJIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LD - UPRAVLJAVK LOVIŠČ.

Tudi letos ponujamo dodatno možnost vsem članicam, da za svoje potrebe naročijo dodatno želeno število **VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS – 2018** (velikost: 33,5 x 53 cm) za ceno 2,50 evra + DDV (brez storitve dotiska imena LD na pasici!).

Trinajstletne stenske koledarje z vezno spiralo, vloženo v vrečko PVC, s preglednim koledarskim delom, luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Po dogovoru bomo interesentom koledar lahko poslali tudi po pošti (po povzetju) na zeleni naslov.

Le pisna naročila sprejemamo do 31. oktobra 2017 na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si, s pripisom »Koledar LZS«.

Pisarna LZS

objavljen² 29. marca 1947. Razglas je bil v vednost poslan tudi Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvu) oziroma Gozdnemu odseku³. Oddaja lovišč v zakup je potekala v uradnih prostorih OLO Celje – okolica v Celju v dneh 27., 28. in 29. marca in se vsakič začela ob 9. uri dopoldne. Prvega dne je bil zakup oddan naslednjim lovskim družinam:

1.) lovišče **Vransko** v izmeri 4.820 ha z največjim št. članov 32 za izklicno ceno 4.579 din,

2.) lovišče **Sv. Jurij - Tabor**, 2.800 ha z največjim št. članov 22 za izklicno ceno 2.640 din,

3.) lovišče **Gomilsko**, 1.890 ha z največjim št. članov 18 za izklicno ceno 1.323 din,

4.) lovišče **Sv. Pavel**, 2.060 ha z največjim št. članov 17 za izklicno ceno 1.648 din,

5.) lovišče **Marija Reka**, 1.750 ha z največjim št. članov 12 za izklicno ceno 1.663 din,

6.) lovišče **Griže**, 2.100 ha z največjim št. članov 17 za izklicno ceno 1.680 din,

7.) lovišče **Petrovče**, 2.920 ha z največjim št. članov 20 za izklicno ceno 2.336 din,

8.) lovišče **Sv. Krištof**, 4.425 ha z največjim št. članov 29 za izklicno ceno 3.983 din.

Drugega dne je bil zakup oddan naslednjim 12 lovskim družinam:

9.) lovišče **Laško**, 2.730 ha z največjim št. članov 20 za izklicno ceno 2.457 din,

10.) lovišče **Rimske Toplice**, 2.100 ha z največjim št. članov 14 za izklicno ceno 1.680 din,

11.) lovišče **Sv. Lenart**, 1.650 ha z največjim št. članov 11 za izklicno ceno 1.155 din,

12.) lovišče **Sv. Rupert**, 2.050 ha z največjim št. članov 14 za izklicno ceno 1.435 din,

13.) lovišče **Planina**, 2.385 ha z največjim št. članov 16 za izklicno ceno 1.670 din,

14.) lovišče **Dobje**, 2.570 ha z največjim št. članov 17 za izklicno ceno 1.799 din,

15.) lovišče **Slivnica**, 1.735 ha z največjim št. članov 12 za izklicno ceno 1.215 din,

16.) lovišče **Kalobje**, 1.810 ha z največjim št. članov 12 za izklicno ceno 1.267 din,

17.) lovišče **Svetina**, 2.970 ha z največjim št. članov 20 za izklicno ceno 2.079 din,

18.) lovišče **Teharje**, 1.720 ha z največjim št. članov 16 za izklicno ceno 1.376 din,

19.) lovišče **Sv. Jurij ob j.ž.**, 4.050 ha z največjim št. članov 36 za izklicno ceno 3.848 din,

20.) lovišče **Dramlje**, 2.710 ha z največjim št. članov 18 za izklicno ceno 1.897 din.

Tretjega dne je bil zakup oddan še zadnjim 12 lovskim družinam OLO Celje - okolica:

Ime lovišča	Površina (ha)	Največji št. članov	Izklicna cena (din)
Dne 27. marca 1947 ob 9. uri			
1. Vransko	4.820	32	4.579
2. Sv. Jurij/Tab.	2.800	22	2.640
3. Gomiško	1.890	18	1.323
4. Sv. Pavel	2.060	17	1.648
5. Marija Reka	1.750	12	1.663
6. Griže	2.100	17	1.680
7. Petrovče	2.920	20	2.336
8. Sv. Krištof	4.425	29	3.983
Dne 28. marca 1947 ob 9. uri			
10. Laško	2.730	20	2.457
11. Rimske Topl.	2.100	14	1.680
12. Sv. Lenart	1.650	11	1.155
13. Sv. Rupert	2.050	14	1.435
14. Planina	2.385	16	1.670
15. Dobje	2.570	17	1.799
16. Slivnica	1.735	12	1.215
17. Kalobje	1.810	12	1.267
18. Svetina	2.970	20	2.079
19. Teharje	1.720	16	1.376
20. Sv. Jurij ob j.ž.	4.050	36	3.848
21. Dramlje	2.710	18	1.897
Dne 29. marca 1947 ob 9. uri			
22. Škofja vas	2.610	26	2.088
23. Vojnik	4.140	30	3.312
24. Smartno	1.950	15	1.560
25. Nova cerkev	2.260	18	1.560
26. Dobrna	2.076	15	1.999
27. St. Janž	1.920	13	1.344
28. Vel. Pirešica	2.335	20	2.102
29. Zalec	1.640	16	1.812
30. Sv. Peter	1.685	16	1.190
31. Polzela	1.575	15	1.105
32. St. Andraž	1.870	16	1.496
33. Braslovče	3.900	30	3.510

Razglas o zakupu lovišč OLO Celje – okolica z dne 29. marec 1947

21.) lovišče **Škofja vas**, 2.610 ha z največjim št. članov 26 za izklicno ceno 2.088 din,

22.) lovišče **Vojnik**, 4.140 ha z največjim št. članov 30 za izklicno ceno 3.312 din,

23.) lovišče **Smartno**, 1.950 ha z največjim št. članov 15 za izklicno ceno 1.560 ha,

24.) lovišče **Nova cerkev**, 2.260 ha z največjim št. članov 18 za izklicno ceno 1.808 din,

25.) lovišče **Dobrna**, 2.076 ha z največjim št. članov 15 za izklicno ceno 1.869 din,

26.) lovišče **St. Janž**, 1.920 ha z največjim št. članov 13 za izklicno ceno 1.344 din,

27.) lovišče **Velika Pirešica**, 2.335 ha z največjim št. članov 20 za izklicno ceno 2.102 din,

28.) lovišče **Zalec**, 1.640 ha z največjim št. članov 16 za izklicno ceno 1.312 din,

29.) lovišče **Sv. Peter**, 1.685 ha z največjim št. članov 16 za izklicno ceno 1.180 din,

30.) lovišče **Polzela**, 1.575 ha z največjim št. članov 15 za izklicno ceno 1.103 din,

31.) lovišče **Št. Andraž**, 1.870 ha z največjim št. članov 16 za izklicno ceno 1.496 din,

32.) lovišče **Braslovče**, 3.900 ha z največjim št. članov 30 za izklicno ceno 3.510 din.

V povezavi z odobritvijo Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo (gozdarstvo) Vlade ljudske republike Slovenije (VLRS), 24. januarja 1947, je OILO Celje – okolica 12. marca 1947 izdal odločbo, s katero je ustanovil oziroma razglasil dve lovišči na svojem območju kot državni lovišči. Prvo je lovišče **Velika Planina**, ki je bilo sestavljeno iz delov območja KLO Sv. Jurij in KLO Vransko v skupni izmeri 1.075 ha⁴, drugo pa državno lovi-

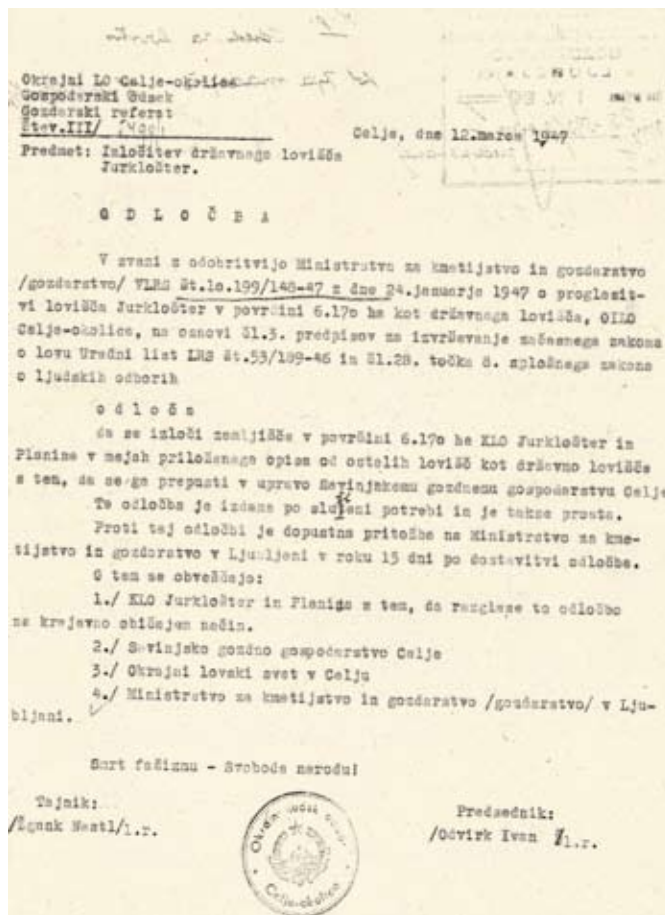
šče **Jurklošter** v izmeri 6.170 ha⁵ in je bilo sestavljeno iz območja KLO Jurklošter in dela KLO Planina. OILO Celje – okolica je obe državni lovišči prepustil v upravljanje Savinjskemu gozdnemu gospodarstvu, ki je imelo sedež v Celju.

Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo so 18. avgusta 1946 iz Gospodarskega odseka OLO Trbovlje poslali prvi predlog zaokrožitve lovišč na njihovem območju⁶. V okraju naj bi ustanovili tri državna lovišča, in sicer Podkraj (1.022 ha), Jatna (767 ha) in Hotemaž (537 ha). Vso preostalo razpoložljivo površino okraja naj bi razdelili na štiri najst okrajnih zakupnih lovišč, ki naj bi bila: Čemšenik (2.825 ha), Mlinšče (2.692 ha), Loke - Kisovec (2.347 ha), Št. Lenart (1.637 ha), Poljšnik (3.792 ha), Zagorje (2.747 ha), Sv. Jurij pod Kumom (2.737 ha), Dole pri Litiji

⁵ Izločitev državnega lovišča Jurklošter, Odločba OILO Celje – okolica, št. III/5499/1 z dne 12. marec 1947, ARS, AS 675, t.e. 119.

⁶ OLO Trbovlje, Gospodarski odsek, Predlog zaokrožitve okrajnih zakupnih in državnih lovišč, št. 211/3-46, z dne 18. avgust 1946, ARS, AS 1118, t.e. 76.

⁴ Izločitev državnega lovišča Velika Planina, Odločba OILO Celje – okolica, št. III/5499/2, z dne 12. marec 1947, ARS, AS 675, t.e. 119.

Odločba o izločitvi državnega lovišča Jurklošter z dne 12. marec 1947

² Razglas o zakupu lovišč OILO Celje – okolica, št. III/2636/1-47/Ob 1858, Uradni list LRS, št. 14/47, Priloga, str. 172.

³ V vednost poslano Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Gozdarstvu pod št. III/2636/1-47/Ob dne 21. marca 1947, Arhiv republike Slovenije (ARS), Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t.e. 119.

Zasavsko lovsko društvo
Trbovlje

Št. 63/46.
Dne 23. 8. 1946.

Okrajna zakupna lovišča.

SEZNAM OKRAJNIH ZAKUPNIH LOVIŠČ OKRAJA TRBOVLJE.

Ime lovišča.	Površina.	Dopustno število članstva.
1/ Čemšenik-Trojane	2825 ha	18
2/ Mlinše	2692 "	18
3/ Loka-Kisovec	2347 "	20
4/ Št. Lambert	1687 "	11
5/ Polšnik	3792 "	25 ? /odpade del drž. lovišča/
6/ Dole	3267 "	21
7/ Št. Jurij pod Kumom	2737 "	18
8/ Radeče pri Zid. mostu	3557 "	27
9/ Loka pri Zid. mostu	2872 "	19
10/ Širje	2300 "	16
11/ Hrastnik-Dol	3432 "	23
12/ Zagorje	2747 "	18
13/ Trbovlje	2905 "	19
14/ Dobovec	3474 "	24

Zakupnina za vsa lovišča je določena din 1,- na ha.

Lovski zdravci!

Tajnik: *Fuhm...* Predsednik: *...*

Spisek okrajnih zakupnih lovišč okraja Trbovlje z dne 23. avgust 1946

(3.267 ha), Trbovlje (2.905 ha), Dobovec (2.452 ha), Hrastnik - Dol (3.432 ha), Širje (2.300 ha), Radeče (3.057 ha) in Loka pri Zidanem mostu (2.872 ha).

Zasavsko lovsko društvo Trbovlje je nato že 23. avgusta 1946 Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo poslalo drug, nekoliko spremenjen predlog⁷ oziroma seznam okrajnih zakupnih lovišč:

1.) lovišče **Čemšenik - Trojane** v izmeri 2.825 ha z najvišjim št. članov 18,

2.) lovišče **Mlinše**, 2.692 ha z najvišjim št. članov 18,

3.) lovišče **Loka - Kisovec**, 2.347 ha z najvišjim št. članov 20,

4.) lovišče **Št. Lambert**, 1.687 ha z najvišjim št. članov 11,

5.) lovišče **Polšnik**, 3.792 ha z najvišjim št. članov 25,

6.) lovišče **Dole**, 3.267 ha z najvišjim št. članov 21,

7.) lovišče **Sv. Jurij pod Kumom**, 2.737 ha z najvišjim št. članov 18,

⁷Zasavsko lovsko društvo Trbovlje, Okrajna zakupna lovišča, Dopis Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, št. 63/46, z dne 23. avgust 1946, ARS, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, AS 1118, t.e. 76.

8.) lovišče **Radeče pri Zidanem Mostu**, 3.557 ha z najvišjim št. članov 27,

9.) lovišče **Loka pri Zidanem Mostu**, 2.872 ha z najvišjim št. članov 19,

10.) lovišče **Širje**, 2.300 ha z najvišjim št. članov 16,

11.) lovišče **Hrastnik - Dol**, 3.432 ha z najvišjim št. članov 23,

12.) lovišče **Zagorje**, 2.747 ha z najvišjim št. članov 18,

13.) lovišče **Trbovlje**, 2.905 ha z najvišjim št. članov 19,

14.) lovišče **Dobovec**, 3.474 ha z najvišjim št. članov 24.

Pri okrajnem zakupnem lovišču Polšnik je bilo v opombi dopisa zapisano, da odpade del državnega lovišča. Zakupnina za vsa lovišča je bila določena v višini en din/ha. Po tem naj bi v okraju Trbovlje zakup okrajnih lovišč istoimenskim lovskim družinam oddali šele 22. in 23. novembra 1946. Od treh načrtovanih so v okraju nazadnje ustanovili le dve državni lovišči.

Vojko Rutar

V naslednji številki: Odmežitev in razmežitev zakupnih lovišč na območju Ptuja in okraja Gornja Radgona

(Ne)spregledano iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

Jelenova muha kožuharica

Dr. Tomi Trilar

Kustodiat za nevretenčarje

Jelenovo muho kožuharico (*Lipoptena cervi*) imenujejo tudi jelenova uš. Slednje ime ni najbolj posrečeno, saj je ne uvrščamo v red živalskih uši (*Phthiraptera*), pač pa v red dvokrilcev (*Diptera*) v družino muh kožuharic (*Hippoboscidae*).

Jelenova muha kožuharica je zunanji zajedavec na jelenjadi in srnjadi, katerim sesajo kri samci in samice. Posamezno hranjenje traja 15 do 25 minut, po vsakem pa se v samici začne razvijati ličinka. Ti zajedavci se razmnožujejo s tako imenovano *adenotrofno viviparijo*. Ličinka namreč celoten razvoj s tremi stopnjami opravi v maternici podobnem jajcevodu samice, kjer se prehranjuje z izločki žlez. Hranilne izločke deloma skladišči v prebavilu in porablja šele med preobrazbo v bubi. Ličinke odloži tik pred zabubljenjem. V zelo kratkem času se ličinka preobrazi v sodčkasto bubo, imenovano *puparion*, ki postopno počrni. Puparioni z gostitelja padejo na tla v listni opad. Iz njih se izleže odrasla krilata muha, ki leta naokoli in išče gostitelja za prvi obrok krvi, pri čemer jo privlačita toplota in vonj kožnih izločkov. Ko ga najde, se krila odlomijo, da je ne ovirajo pri premikanju skozi dlako. Tako ostane do konca življenja vezana na isti osebek gostitelja.

V Zbirki zunanjih zajedavcev Prirodoslovnega muzeja Slovenije lahko vidimo, da sta glavna gostitelja *jelenove muhe kožuharice* jelen in srna. Predvsem v jeseni nemalokrat prileti tudi na človeka ter druge sesalčje in ptičje vrste. Ker se ji ob toplotnem dražljaju nemudoma odlomijo krila, je prepozno, ko spozna, da gostitelj ni pravi. Še usodnejše pa je, kadar pomotoma pristane na toplem pokrovu avtomobilskega motorja, kar je tudi dokumentirano v muzejski zbirki.

Jelenova muha kožuharica (*Lipoptena cervi*) iz Entomološke zbirke Prirodoslovnega muzeja Slovenije: levo krilata samica, desno samica brez kril. Krila so se odlomila, ko je priletela na gostitelja. Zajedavci so shranjeni v etilnem alkoholu v majhnih steklenih stekleničkah. Napis na etiketi pove, da je bil levi primerek najden na vinskem drozgu. Fotografija: Tomi Trilar

Sredi pomladnega aprila (umrl je 20. 4. 2017) nas je po težki bolezni zapustil **Vinko Tavčar** iz Hrastja pri Kranju, dolgoletni član LD Šenčur.

Vinkov rod izhaja iz Spodnje Luže v Selški dolini; rodil se je 24. 1. 1936 v zaselku Rantovše Pri Rantu. Že rodovi pred njim so bili ugledni in spoštovani lovci. V dolini se še vedno spominjajo Vinkovega očeta Franca, ki je v predvojnih letih zelo uspešno lovil kune zlatice in je bil daleč naokrog znan kot eden najboljših znanih in večših lovec na omenjene živali v Selški dolini. Vinko je otroška in mlada leta preživel v domačem kmečkem okolju na prelepem hribovitem delu selškega kraja. Izšolal se je za kmetijskega tehnika, za poklic, ki ga je tako rad, z veseljem in vso strokovnostjo opravljal vse do upokojitve. Desetletji je bil operativni vodja proizvodnje v takratnem Kmetijskem živilskem kombinatu Kranj in je več kot odlično usklajeval odnose med divjadjo in poljem. Kmalu po prihodu v Kranj se je leta 1974 včlanil v LD Šenčur in bil njen član kar 43 let. Zavedal se je, da brez poglobljenega znanja ni mogoče, zato se je udeležil vseh dodatnih izobraževanj, opravil izpit za preglednika uprjene divjadi in lovskega mojstra ter vse to znanje nenehno obnavljal in dopolnjeval. Kmalu je prevzel mnoge naloge in funkcije. Od leta 1978 pa vse do smrti so mu napravili domala vse delovne funkcije: bil je član Izvršnega oz. Upravnega odbora LD vse od 1978 leta naprej; bil je gospodar in pomočnik gospodarja (1979 do 1987, upravitelj lovske kočice od 2003 do 2011, sektorski vodja, lovski čuvaj od leta 2000 naprej, član in vodja družinskih odborov in komisij (za odlikovanja, gospodarjenje, škodo). V LD je bil tisti, ki smo ga vedno vprašali za mnenje, kako in na kakšen način naj bi kaj uredili v lovišču in vedno je našel učinkovito rešitev, vendar vedno le v korist divjadi. Mnogim članom, predvsem mladim, je bil vzornik pri delu in njihov učitelj, saj je kot lovski in kmetijski strokovnjak ter velik poznavalec lovišča in divjadi užival veliko zaupanje in spoštovanje prav vseh članov. Vseh 43 lovskih let je Vinko, kot radi rečemo v prisposobi, živel za »njegovo« LD in divjad v lovišču, mnogim starešinam je bil v veliko pomoč in mnogokrat nosilec najpomembnejših dogajanj. Pomagal je rad in vedno, kjer je bilo potrebno, najraje pa je sodeloval in vodil aktivnosti v lovišču, ki so bile koristne za divjad.

Njegovo poznavanje male divjadi ga je privedlo tudi v Komisijo za malo divjad in v Komisijo za gospodarjenje z divjadjo pri takratni Lovski zvezi Gorenjske in ZLD Gorenjske. Kmalu in z vsemi argumenti je pravočasno opozarjal na zmanjševanje male divjadi v nižinskih loviščih in pojasnjeval vzroke takemu stanju. Žal neuspešno, bil je preslišan in nerazumljen (tudi v delovnem okolju), njegovi utemeljeni predlogi niso bili uslišani. Tako kot malokdo je imel izredno spoštljiv odnos do vseh dogajanj v naravi, bil je velik zagovornik lovske pravičnosti in etičnosti lovstva. Zaradi trdne kmečke vzgoje in privzgojenega očetovega znanja o divjadi je dojemal naravo in divjad na drugačen način, kot lov razumejo tisti, ki jim divjad pomeni zgolj objekt lova, trofej ali kos mesa.

Tudi zato je zagovarjal in zahteval do divjadi lovsko spoštovanje in od vseh pošten lov. Zadnja leta je bil pogosto razočaran, ker je upravljanje z divjadjo krenilo v njemu tujo smer, ki jo je vsaj manj razumel.

Vinko je bil po naravi zelo skromen in nezahteven, zato ni nikoli omenjal nagrad ali lovskih odličij. Do njih je imel samosvoji odnos, ki je slonel na mnenju, da lovec, ki lovi, mora odvzeti naravi tudi vrtni z neplačanim delom; tudi brez nagrad in privilegijev. Kljub temu so mu podelili zlato in srebrno družinsko plaketo, plaketo ZLD Gorenjske in ga odlikovali z znakom LZS za lovske zasluge, redoma III. in II. stopnje. Šenčurski lovci smo ga zaradi njegovega dolgoletnega zavzelega in strokovnega dela imenovali za svojega častnega člana.

Spoštovani lovski tovariš Vinko, za vse, kar si dobrega storil v korist narave, divjadi in za lovsko družino, se ti zahvaljujemo. Zahvaljujemo se ti tudi za vsa skupna doživetja in lepe trenutke s teboj. Zelo te bomo pogrešali v tebi tako dragi lovski koči, ko smo ob kozarcu tvoje medicine imeli čas za skupna razmišljanja in načrtovanja, za sproščen razgovor in obujanje odhajajočih spominov. Ostal nam boš v častnem in spoštljivem spominu.

LD Šenčur – B. G.

Jože Logar je od nas odšel nenadoma, star 84 let. Njegovo srce se je 2. 5. 2017 ustavilo za vedno. Kar šest desetletij je z dobro voljo in prizadevanostjo prispeval svoj delež k razvoju Mežiške doline in naše LD Prežihovo - Kotlje. S svojo močno voljo in znanjem je pomagal mnogim, ki so potrebovali pomoč. Bil je zgled mnogim okrog sebe po svoji strokovnosti in tudi družabnosti.

Izjemno smo spoštovali in cenili delo lovskega tovariša. Njegov plemenit in veder značaj je pustil globoke sledi med prijatelji, sodelavci in njemu še posebno dragimi Koteljčani.

Narisal: M. Samar

Rodil se je 3. 1. 1933. Zgodnjo mladost je srečno preživel na kmetiji ob vznožju Uršlje gore s pogledom na dolino, v kateri je videl svoje prihodnosti. Njegov dedi Franc Logar je bil že takrat tesno povezan z lovstvom. Tradicija v družini se je nadaljevala tudi z očetom Jožetom Kolarjem, ki je bil velik naravovarstvenik in organizator lovstva. Lovske gene je prevzel tudi Jože, ki se je že z osmimi leti udeleževal brakad v izredno lepim in bogatih zajčjih loviščih. A to veselje je trajalo le kratko, saj je nemški okupator Logarjeve izselil. Mladi Jože je občutil vse grozote vojne in spoznal, da se je treba za vrednote boriti. Po končani vojni, ko so se koteljski lovci organizirali v novo LD, se jim je pridružil tudi Jože. Po končani nižji gimnaziji ga je oče prepričal, da se je vpisal na srednjo gozdarsko šolo v Ljubljani, češ da se bo lahko kasneje poklicno ukvarjal z lovstvom. Leta 1949 je opravil lovski izpit in se po odsluženem vojaškem roku, jeseni 1953, včlanil v LD Bistra. Ker je bil kmalu službeno premeščen za pomočnika šefa Gozdne uprave Ravne, se je z veseljem vrnil med svoje lovske tovariše in se leta 1955 včlanil v LD Prežihovo, kjer je popestriti družaben in prispeval k strokovnosti. Ker so lovci že leta 1951 razmišljali o gradnji lovske kočice Črni vrh, so jo leta 1957 zgradili na Ošvenu.

Jože je s svojim razmišljanjem in delovanjem vedno zagovarjal načelo, da so na prvem mestu lovska skrb, lovišče in pravilno upravljanje z divjadjo. Starešina LD je bil celih petnajst let, in sicer od leta 1960 do 1964, od leta 1967 do 1974 in od leta 1991 do 1994; bil je tudi 18 let predsednik NO (1964 do 1967 in 1977 do 1991 in 1979 do 2001) in nato štiri leta disciplinske komisije. Od leta 1956 do 1960 je opravljal naloge tajnika. Vso skrb je namenjal delu v revirjih lovišča in divjadi. Pod njegovim vodstvom je LD med drugim razvila lovski prapor in na Šartneku namestila stroj za metanje glinastih golobov. Ko so se leta 1970 starešine v okviru LZ Maribor dogovorile o ustanovitvi gojitvenih bazenov, je poleg funkcije predsednika bazena opravljal tudi naloge podpredsednika ZLD Maribor (1976 do 1980). V LD Prežihovo je opravljal tudi naloge tajnika od leta 1956 do 1960.

Neizmerno ljubezen do narave je Jože izkazoval tako, da je bil kot lovec ponosen na zaupano poslanstvo, ki temelji predvsem na varstvu narave in divjadi. V minulih letih je bil član revirja Podgora, a najraje je lovil na območju pobočja Uršlje gore. Z velikim veseljem je opravljal naloge pri vseh novogradnjah v okviru LD.

Njegova predanost lovstvu se ni izkazovala samo v okviru lovske družine. Zaradi ugleda in delavnosti je bil vedno in povsod za zgled, saj je bil tudi dober in iskren prijatelj. LZS se mu je za njegovo požrtvovalnost oddolžila z odlikovanji: znakom za lovske zasluge in redi za lovske zasluge III. II. in I. stopnje. Kot priznanje je prejel tudi plaketo Koroške lovske zveze in jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji.

Od Jožeta smo se poslovili z lovski mi častmi, lovski mi prapori, uprizaritvijo zadnjega lova, lovske pesmijo. Smrekove vejice izza klobukov so pred koncem pogrebne slovesnosti prekrile njegov grob. Ostal nam je le še spomin nanj.

Ob slovesu bi rad posredoval Jožetove želje, ki jih je zapisal: »*Moje življenje in delo v LD Prežihovo. Želim si lahko le, da bi lovska organiziranost ostala takšna, kot je bila zastavljena, naravnana predvsem v strokovnost, družabnost, negovanje tovarištva in socialnega dialoga, ker bo omogočeno priti do lovskih trofej vsem, ki si to želijo. Upam, da bomo spoštovali – upoštevali našo zgodovinsko prakso tudi v prihodnje in se v lovski organiziranosti pravilno odločali.*«

S spoštovanjem in bolečino v srcu smo se poslovili od Jožeta. Upamo, da mu je boginja Diana v večnih loviščih namenila najboljša stojišča. Večen bo naš spomin nanj!

LD Prežihovo Kotlje – M. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Anton Hafner, LD Sorško polje,
* 20. 10. 1927, † 4. 6. 2017.

Jože Lebar, LD Zagorje ob Savi,
* 5. 2. 1950, † 6. 5. 2017.

Anton Velikonja, LD Grgar,
* 11. 12. 1930, † 11. 6. 2017.

Vlado Tavzelj, LD Libelčiče,
* 30. 9. 1956, † 16. 6. 2017.

Franc Skuhala, LD Krizevci pri Ljutomeru,
* 3. 5. 1947, † 12. 6. 2017

Franc Laharnar, LD Planota,
* 21. 9. 1931, † 5. 8. 2017.

Franč Hribar, LD Sodražica,
* 25. 5. 1950, † 6. 8. 2017.

Aleksander Gergar, LD Krizevci v Prekmurju,
* 28. 10. 1933, † 3. 8. 2017.

Marian Vintar, LD Kostonjeverca na Krki,
* 12. 11. 1951, † 19. 6. 2017.

Stanislav Vodopivec, LD Kostonjeverca na Krki,
* 2. 11. 1956, † 14. 8. 2017.

Franc Ravnjak, LD Gaj nad Mariborom,
* 13. 12. 1936, † 18. 8. 2017.

Leopold Mušič, LD Dragatuš,
* 20. 9. 1938, † 2. 8. 2017.

Jože Hribernik, LD Škofja Loka,
* 13. 12. 1931, † 15. 8. 2017.

Janez Šraj, LD Gornji Grad,
* 5. 5. 1931, † 8. 8. 2017.

Srečko Krivec, LD Podbrdo,
* 3. 6. 1957, † 16. 8. 2017.

Vinko Foršček, LD Tomišelj,
* 25. 8. 1927, † 31. 7. 2017.

Zdravko Turk, LD Ruše,
* 23. 8. 1936, † 15. 8. 2017.

Ludvik Kranjc, LD Škocjan,
* 20. 7. 1930, † 22. 8. 2017.

Ivan Zorko, LD Dobova,
* 28. 6. 1957, † 25. 8. 2017.

Stojan Bertonec, LD Kropa,
* 4. 9. 1959, † 25. 7. 2017.

Alfonz Stergar, LD Moravče,
* 2. 3. 1929, † 8. 8. 2017.

Ivan Stibilj, LD Hubelj, Ajdovščina,
* 28. 6. 1927, † 13. 8. 2017.

Stanislav Pirjavec, LD Čaven,
* 4. 12. 1926, † 13. 7. 2017.

Umrlim časten spomin!

Tečaj za vodnike krvosledcev Pohorje 2017

Konec junija in začetek julija sta Lovska zveza Maribor (LZM) in vzrejna komisija (VK) za barvarje na podlagi razpisa LZS organizirala tečaj za vodnike krvosledcev. Odločili smo se, da tečaj izvedemo na že preizkušeni lokaciji v pohorskih gozdovih. Gostoljubje je vodnikom, inštruktorjem, štirinožcem in drugim, ki so sodelovali pri izvedbi tečaja, ponudil Hotel Jakec na **Treh Kraljih** nad Slovensko Bistrico.

Tečaj je v prijetnem pohorskem okolju potekal od četrтка, 29. 6. 2017, do sobote, 1. 7. 2017. Predavanja smo organizirali v sodobno opremljeni hotelski predavalnici, terenski prikaz dela krvosledcev pa smo izvedli v okolici hotela na Treh Kraljih v lovišču LPN Pohorje. Čeprav je bil program zelo natrpan, smo našli čas za spoznavni večer. Za takšna družabna srečanja po navadi napišemo: »Zavleklo se je do jutranjih ur.« Tokrat temu ni bilo tako, saj so vodniki kmalu po večerji in krajšem klepetu svoje pse odpeljali na večerni sprehod in nato k počitku – po napornem prvem dnevu sta jih namreč čakala še dva dneva, polna dogajanja.

Na izobraževanje se je prijavilo sedemnajst tečajnikov, udeležilo pa se ga je šestnajst, ki so prišli z vseh koncev Slovenije z različnimi pasmami psov. Tečaj so izvedli naslednji predavatelji in inštruktorji: **Zdravko Brezovšek, Bojan Deberšek, Radoš Burnik, Marjan Gselman, dr. Boštjan Pokorny, Alojz Mlakar, Martin Kovše, Alojz Drnovšek in Vojteh Kikl**. Na koncu tečaja so tečajniki povedali vsak svoje mnenje o organizaciji in poteku tečaja. Če strnemo njihove misli, lahko ugotovimo, da so bili izredno zadovoljni z lokacijo tečaja, vsebino so ocenili kot zelo dobro. V razmislek organizatorjem naslednjega tečaja so predlagali, da bi želeli več praktičnega dela s psi. Večina je nastanitev, prehrano in okolje ocenila kot odlično.

Po opravljenem tečaju je bila v soboto popoldan podelitev diplom, ki so jo skupaj z vodjo tečaja Zdravkom Brezovškom opravili predsednik VK za barvarje Bojan Deberšek, predsednik Komisije za kinologijo pri LZS Radoš Burnik in Marjan Gselman, predsednik LZM, ki je organizirala tečaj. Na koncu je predsednik Komisije za kinologijo pri LZS Radoš Burnik še enkrat čestital vsem tečajnikom,

Foto: M. Gselman

Tečaj je potekal v idiličnem okolju pohorskih gozdov.

jim zaželel čim uspešnejšo delo, se zahvalil vsem predavateljem in gostoljubnemu osebju na Pohorju ter poudaril, da se bo zavzemal, da bi v prihodnje lokacijo izvedbe tečaja približali lovcem tudi drugje po Sloveniji, če bodo pokazali zanimanje za tovrstne tečaje.

Marjan Gselman, LZM

Uporabnostna preizkušnja po krvni sledi v LD Cankova

V okviru letnega načrta prireditve **KZS in ZLK Pomurja** je bila 10. 6. 2017 v lovišču **LD Cankova** uporabnostna preizkušnja (UP) v delu po krvni sledi (KS) za vse pasme lovskih psov. Priprave na preizkušnjo (izbira ustreznih terenov za sledi), zagotovitev pomočnikov sodnikom, kri in drugo je vodil **Karel Šinko** - Karči, dolgoletni priznani in

izkušeni poklicni lovec in vodnik barvarjev v državnem lovišču v Nemčiji.

V petek, 9. 10. 2017, popoldan smo se **Ivan Gregorn** (predsednik ZLK Pomurja), **Dani Šinko** (gospodar LD), **Karel Šinko** - Karči, pomočniki: **Marjan Jauk** - Maco, **Simon Horvat, Branko Avguštin** ter **Franc** in **Rok Durič** iz LD Cankova ter kinološki sodniki **Bojan Deberšek, Vlado Vesel** in **Jožef Verčko** zbrali v lovskem domu LD Cankova. Karči je predstavil območja polaganja sledi ter vsakemu sodniku določil terenske pomočnike za predel, na katerem bodo položili sledi. Kinološki sodnik Deberšek, ki je bil izbran za vodjo sodniškega zbora, je predstavil *Pravilnik o uporabnostni preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov* ter opozoril, da morajo biti sledi dolge vsaj 900 m in da morajo biti položene vsaj 100 m narazen. Sodnikom je predlagal, naj pri polaganju sledi uporabijo GPS oz. GSM,

ki podpira aplikacije za merjenje razdalje. Vsak sodnik je dobil ustrezno količino krvi, dva sveža parklja srnjadi in kartončke za označevanje sledi.

Na UP po KS je bilo prijavljenih osem vodnikov, zato so sodniki na treh mestih v gozdovih v bližini lovskega doma LD Cankova položili osem sledi. Tereni so bili lahko prehodni, brez ovir, podrtih dreves ali večje podrasti; torej so bili zelo primerni za takšno preizkušnjo. Pomočniki so res odlično poznali terene, zato so sodnike dobro vodili pri polaganju sledi in jim jih pomagali označevati; vse so bile daljše od 900 m in položene dejansko v skladu z določili v pravilniku.

Naslednji dan, ob 8. uri, je bil zbor udeležencev pred lovskim domom. Najprej je vse zbrane pozdravil Ivan Gregorn, predsednik ZLK Pomurja. V imenu ZLD Prekmurja pa jih je pozdravil **Ludvik Rituper**. Ker je bilo tudi več lovskih pripravnikov, jih

Foto: J. Verčko

Organizatorji preizkušnje, pomočniki, kinološki sodniki in vodniki s psi na UP po KS v LD Cankova

je opomnil na primerna lovska oblačila in klobuk, kar naj uporabljajo pri lovskem udeleževanju, na lovske običaje in pomen lovske kinologije. Izrazil je veliko zadovoljstvo, da ZLK Pomurja organizira tako uporabnostno lovsko-kinološko prireditev. Poudaril je, da ZLD Prekmurja podpira lovske kinologije in delovanje ZLK Pomurja. **Valentin Trajbar**, starešina LD Cankova, je predstavil lovišče te LD in sestavo članstva. Vsi govorniki so vodnikom zaželeli uspeh na sledi, sodnikom pa korektno sojenje. V nadaljevanju je Bojan Deberšek, vodja sodniškega zbora, predstavil določila *Pravilnika o uporabnost-*

posamezne discipline. Preizkušnja je potekala hitro in korektno. Vodniki niso imeli pripomb glede organizacije preizkušnje, položene sledi ali ocene.

Vodniki so s psi dosegli naslednje rezultate:

– **Dragan Zemljčič** je s kratkodlakim ptičarjem **Kirom Lovrenškim** dosegel 136 točk in I. n. r.;

– **Aljaž Krajnc** je s hanovskim barvarjem **Amorjem** dosegel 98 točk in II. n. r.;

– **Miran Ficko** je z nemškim žimavcem **Cervom Ljutomerskim** dosegel 89 točk in III. n. r.;

– **Robert Bandelj** je s kratko-

Foto: J. Verčko

Udeleženci uporabnostne preizkušnje

ni preizkušnji v delu po krvni sledi za vse pasme lovske psov ter ukazal, naj lovski pripravniki tiho odidejo na ogled sledi za vodnikom in sodnikom ter v dogovoru z vodniki.

Na strelišču – travniku za lovske kočice sta potekala žrebanje sledi in odložitve psov s strelomirnostjo sočasno za vseh osem psov. Po tej disciplini so vodniki s psi odšli na sledi po izžrebanem vrstnem redu. Vodniki so dovolili, da sta delo na eni sledi lahko spremljala največ dva lovska pripravnik, tako da so si vsi lovski pripravniki lahko ogledali delo psov in vodnikov na sledi. Pripravnikom so posebej predstavili namen lovske kinologije in krvosledništva.

Pred začetkom preizkušnje na sledi so sodniki vodnikom in tudi lovske pripravnike še enkrat predstavili določila pravilnika za UP po KS in način ocenjevanja. Od vseh vodnikov so sodniki zahtevali, da imajo na sledenju obvezno vso potrebno opremo: ustrezna oblačila in obutev, lovske orožje, nahrbtnik, lovske nože, za psa pa podloženo široko sledno ovratnico z vrtljivim obročkom in sledni jermen. Sodniki so takoj po končani preizkušnji ali izločitvi vodnikom obrazložili ocene za

dlakima jazbečarkama **Aine** in **Airis** (z vsako) dosegel 78 točk in III. n. r.;

– **Marjan Drvarič** je s hanovskim barvarjem **Ronom** SLR dosegel 68 točk in III. n. r.

Dva vodnika preizkušnje nista opravila, ker sta njuna psa na sledi naredila tri napake.

V času preizkušnje je bilo vreme oblačno, zjutraj med odprtjem preizkušnje in disciplino odložitve s strelomirnostjo pa je rahlo deževalo, tako da so bile za preizkušnjo vremenske razmere res idealne.

Ivan Gregorn, predsednik ZLK Pomurja, je po zbranih rezultatih sklical zbor za razglasitev rezultatov, sodniki pa so razglasili rezultate za vodnike in pse, ki so jih ocenjevali, ter opisali napake, ki so vplivale na nižje ocene v posamezni disciplini oz. na izločitev psa iz nadaljnje preizkušnje. Predsednik ZLK Pomurja je čestital vsem vodnikom za uspešno opravljeno preizkušnjo, se zahvalil LD Cankova oz. starešini Valentinu Trajbarju, Karlu Šinku in pomočnikom za dobro organizacijo in izvedbo prireditve, vsem sodnikom pa za korektno sojenje.

Jožef Verčko,
kinološki sodnik

KZS - FCI

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Pojasnila o uvedbi novih pravil

Glede na številna vprašanja, naslovljena na *Komisijo za strokovna vprašanja pri KZS* (KSV) in po družabnih omrežjih, v nadaljevanju predstavljamo strnjena navodila glede sprejetih sprememb pri vzreji psov, ki so v veljavi od 1. 9. 2017. Če so še dodatna vprašanja in dvomi, vas vljudno prosimo, da se obrnete na pasemsko vzrejno komisijo KZS, kamor glede na pasmo sodi vaš pes.

1. Profili DNK

1.1 Vsi psi, ki bodo opravljali ali podaljševali vzrejno dovoljenje po 1. 9. 2017, morajo imeti razvit profil DNK. Če profila DNK ne morete predložiti na dan vzrejnega pregleda (VP), ga lahko lastniki plemenjaka/plemenke dostavijo v roku 30 dni po VP pristojni vzrejni komisiji. Šele takrat komisija lahko izda vzrejno knjižico/dovoljenje. Vzrejne komisije lahko po lastni presoji organizirajo odvzem krvi psov tudi na vzrejnem pregledu.

1.2 Za vse paritve, opravljene po 1. 9. 2017, morata imeti oče in mati ugotovljen profil DNK, ki ju je treba predložiti najpozneje ob prijavi legla, priporočljivo pa je, da ju predložite skupaj že s prijavo paritve. **Obveznost velja tudi za plemenjake iz tujine.** O vseh izjemah tega pravila (mrtvi plemenjaki in drugi veljavni in opravičljivi razlogi) odloča KSV na podlagi utemeljene pisne prošnje vzreditelja, ki jo je treba poslati pred paritvijo. KSV se zavezuje, da bo o takšnih prošnjah odločal v najkrajšem mogočem času oziroma najpozneje v petih delovnih dneh.

1.3 Obveznost predložitve profila DNK pri vpisu v SLR začne veljati s 1. 1. 2018.

1.4 Odvzem biološkega materiala – krvi lahko opravi kateri koli veterinar z veljavno licenco Veterinarske zbornice Slovenije, razen kadar posamezni vzrejni pravilniki določajo drugače (npr. za nemške ovčarje). Pri odvzemu je treba upoštevati navodila veterinarskega podjetja za molekularno diagnostiko EVG, d. o. o., objavljena na spletni strani KZS, ter izpolniti ustrezen obrazec: <http://www.kinoloska.si/wp-content/uploads/2017/01/Obrazec-za-profile-DNK.pdf>

1.5 KZS je na podlagi sklenjene pogodbe s podjetjem EVG, d. o. o., vzreditelj zagotovila ceno 27,87 € (brez DDV) za izdelavo profila. Vzreditelji lahko navedeni DNK profil pridobijo tudi pri kateremkoli certificiranem laboratoriju, ki pripravlja izvide profila v skladu s standardom ISAG in kjer bo iz izvida razvidno, da je vzorec odvzel veterinar v skladu s predvidenim protokolom.

2. Slikanje okostja

2.1 Obveznost röntgenskega slikanja okostja psa začne veljati s 1. 9. 2017. Vsa slikanja okostja pred tem datumom so veljavna, če so opravljena v skladu s trenutno veljavnim pravilnikom za posamezno pasmo psa.

2.2 Slikanje okostja po 1. 9. 2017 lahko vzreditelji opravijo pri veterinarjih, ki imajo pooblastilo Veterinarske zbornice Slovenije. Seznam trenutno pooblaščenih veterinarjev najdete na spletni strani KZS:

<http://www.kinoloska.si/wp-content/uploads/2017/01/Seznam-VO-s-podp-pogodbo-VO-VZB.pdf>

in se bo še dopolnjeval. Za uvrstitev veterinarjev na seznam pooblaščenih je odgovorna Veterinarska zbornica Slovenije v skladu s strokovnimi standardi in ne KZS. Odčitavanje opravlja izključno posebej v ta namen ustanovljena komisija Veterinarske zbornice Slovenije. Vzreditelj in lastnikom bo v primeru dvoma o upravičenosti izvida zagotovljena možnost drugega mnenja.

2.3 V primeru uvoza odraslega psa/psice, ki je slikanje okostja opravil v tujini, je potrebna verifikacija izvida, ki jo opravi komisija za odčitavanje.

2.4 VK določi najmanjšo starost za slikanje okostja glede na pasemsko posebnosti (specifikacije) lastnega strokovnega dela.

2.5 Od 1. 9. 2017 do vnosa (implementacije) sklepov v pasemske vzrejne pravilnike se določbe sklepov KZS uporabljajo neposredno. Če želi neka VK uveljaviti subsidiarno določitev ali izjemo, mora nasloviti vlogo na KSV.

3. Paritve v sorodstvu

3.1 Vzreditelj mora za vsako paritev v sorodstvu (do vključno tretjega kolena) podati vlogo matični vzrejni komisiji z ustrežno strokovno ute-

meljtvijo načrtovane paritvene kombinacije. Vzrejna komisija potrdi ali zavrne vzrediteljevo vlogo in pripravi ustrezno utemeljitev svoje odločitve. V primeru potrditve vloge VK posreduje vzrediteljevo in lastno utemeljitev KSV, ki jih bo potrdila ali vrnila VK v dodatno obrazložitev.

4. Izredni vzrejni pregledi

4.1 Vzreditelj mora pisno prošnjo za izredni vzrejni pregled in z ustrezno strokovno obrazložitvijo nasloviti na vzrejno komisijo. Vzrejna komisija potrdi ali zavrne vzrediteljevo vlogo in pripravi ustrezno utemeljitev svoje odločitve. V primeru potrditve vloge VK posreduje vzrediteljevo in lastno utemeljitev KSV, ki prošnjo potrdi ali vrne VK v dodatno obrazložitev.

5. Osebnostne knjižice psa

5.1 Od 1. 9. 2017 ob izdaji rodovnikov ni več obvezna izdaja osebnih knjižic psa (modra knjižica) za vse mladiče, temveč se bo izdajala zgolj na željo vzreditelja (ob izdaji rodovnikov) ali lastnika psa/psice kadarkoli pozneje. Posamezna strokovna komisija lahko bodisi predpiše modre knjižice kot obvezne pri izdaji vzrejnega dovoljenja bodisi uporabljata obe različici (modre knjižice za tiste lastnike, ki jih bodo imeli, in stare – zelene za tiste, ki jih ne bodo želeli).

6. Vzrejni referenti

6.1 Licenčni sistem za vzrejne referente bo začel veljati s 1. 1. 2018 po organiziranem izobraževanju in bo veljal za legla psov, ki se bodo skotila po tem datumu. Do tedaj vzreditelji lahko uporabljajo storitve vseh vzrejne referentov s seznama.

6.2 Od 1. 1. 2018 je predviden samo enkratni ogled legla, ki ga bo opravil pooblaščen vzrejni referent, natančni protokoli in navodila pa bodo pripravljene do 30. 9. 2017.

7. Podaljšave vzrejnih dovoljenj

7.1 Od 1. 1. 2018 ni več dovoljeno podaljševanje vzrejnih dovoljenj po pošti. Vzrejna dovoljenja so v skladu z veljavnim PSD praviloma trajna, razen v primeru pogojnega vzrejnega dovoljenja. Vzrejna komisija lahko predpiše enkratno podaljšavo vzrejnega dovoljenja čez dve leti, pri čemer pa je obvezna ponovna privedba psa/psice na vzrejni pregled. VK lahko v vzrejnem pravilniku predpiše tudi drugo časovno obdobje za podaljšavo, vendar je podaljšava omejena le na enkrat v vzrejni dobi psa.

7.2 VK lahko kadarkoli, na lastne stroške, zahteva ponovni vzrejni pregled plemenjaka/plemenke.

8. Uskladiitev vzrejnih pravilnikov

8.1 Vzrejne komisije morajo uskladiiti pasemske vzrejne pravilnike v roku enega leta po uveljavitvi večine sklepov, kar pomeni do 31. 8. 2018. Dopolnjene pravilnike je mogoče potrditi ali na naslednjem rednem delnem zboru kinoloških sodnikov, če bo le-ta sklican v ustreznem časovnem roku, ali na izrednem delnem zboru kinoloških sodnikov, če VK meni, da je to potrebno.

*Komisija za strokovna vprašanja KZS
Zapoge, 24. 8. 2017*

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 1. 8. 2017,
Stanislav Lihtentalner,
Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.
O: 5/I, m: 5/I, 24. 9. 2017,
Darko Pungersič,
Vinji Vrh 8 b, 8220 Šmarješke Toplice.

Resasti jazbečar (SLRJr):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 22. 9. 2017,
Tilen Nared,
Kožljek 13, 1382 Begunje.

Hanovški barvar (SLRHb):

O: 4/II, m: 5/II, 24. 8. 2017,
Barbara Podkoritnik,
Adamičeva 25, 1290 Grosuplje.

Slovaški kopov (SLRSK):

O: 5/I, m: 5/I, 16. 10. 2017,
Jernej Cestnik,
Gotovlje 97 a, 3310 Žalec.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak, m: 5/JZP,

16. 10. 2017,
Boštjan Plaznik,
Stranske Makole 5 a, 2321 Makole.

Posavski gonič (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/I, 12. 10. 2017,
Branko Koritnik,
Obrežje 67, 1433 Radeče.

Bigl (SLRBig):

O: 4/I, m: 4/II, 23. 9. 2017,
Jože Kamnik,
Podgorje 177, 2380 Slovenj Gradec.

Nemški prepelčar (SLRPr):

O: 5/III, m: 4/III, 10. 10. 2017,
Aldo Boškrin,
Branik 124, 5292 Branik.

Angleški koker španjel (SLRKš):

O: 4/I, m: 5/I, 5. 8. 2017,
Stanislav Lihtentalner,
Ilovci 15, 2275 Miklavž pri Ormožu.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajam nov IR-laser z montažo za nočno optiko. Neviden za divjad in z dometom 400 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodajam ruska daljnogleda 8 x 30 in 7 x 50 in neuporabljen nemški **strelni daljnogled** Seeadler, 3-9 x 45 (po polovični ceni). Tel.: 031/014-448.

Prodajam Suhlovo tricevko, kal. 12-12/7 x 65 R (900 €), **risanico – prelamačo**, kal. .222 Rem. (220 €), **repetirno risanico** CZ, kal. .308 Win. (tekmovalna cev in kopito; korak navoja 1:10 inč)(1000 €), **polavtomatsko risanico** Ruger mini 14, kal. .223 Rem. (550 €), **pištolo** Walther P 38 (povojni model) (220 €). Tel.: 041/504-637.

Prodajam risanico Browning Bar, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom, Burris Four x 1-4 x 24, z rdečo piko. Tel.: 040/207-553.

Zelo ugodno prodajam naboje, kal. .44 Mag. (manjši odsun). Tel.: 070/273-616, Alojz, ali 040/324-608, Ana.

Prodajam kratko risanico - prelamačo Blaser K 95, kal. .308 Win., v luksuzni izvedbi (osmerokotna cev), les 8. kakovostni razred, gravirano, s str. daljnogledom Zeiss - diavari VM 3-9 x 42 T. Puška je brez sledov uporabe. Cena 5.600 € ali 4.600 €, brez optike in montaže. Tel.: 040/796-713.

Prodajam kombinirko ČZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R (brez optike); **repetirno šibrenico** Remington 870, kal. 12; **repetirno risanico**, kal. .222 Rem. (brez optike), in češko **polavtomatsko**

MK-puško .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, po 18. uri.

Kupim dobro ohranjeno repetirno risanico, kal. .243 Win., lahko tudi s strelnim daljnogledom. Tel.: 031/674-247.

Prodajam kombinirano puško, petelinko (»biksarico«), kal. 11 mm – 16 in **šibrenico** – petelinko, kal. 16 – 16. Obe puški sta starejše izdelave in lepo ohranjene. Cena po dogovoru. Tel.: 041/951-065.

Prodajam neuporabljen enocevno šibrenico, kal. 28. Kupcu podarim še sto nabojev za to puško. Tel.: 040/163-121.

Prodajam malo uporabljeno tricevko Suhl, kal. 16 - 16/7 x 57 R, z daljnogledom 6 x 40 (rdeča pika) Suhlova montaža. Tel.: 041/658-333.

Iz zbirke **prodajam puške, pištole in revolverje**. Tel.: 041/500-200.

Lovski psi

Po 25. 10. 2017 **oddamo mladiče hanovrske barvarje**. Tel.: 031/878-703.

Prodajam nemško lovsko terierko, staro tri leta, z odlično telesno oceno. Tel.: 041/209-150.

Naprodaj imamo mladiče pasme beagle, stare 2 meseca (2 psa in 2 psički), cepljene, čipirane in tetovirane, delovnih staršev, lovskih vzrejnih linij. Tel.: 031/613-302.

Prodajam psički pasme nemški gonič, stari 2 meseca, s polnim črnim plaščem, cepljeni, čipirani in tetovirani. Oče ima vzrejno

Spoštovane lovke in lovci, sponzorji in darovalci,

vljudno vabljeni na

4. Dobrodelni ples Lovske zveze Slovenije,

ki bo v **petek, 27. oktobra 2017**, z začetkom ob 19. uri, v gostilni in restavraciji **Avsenik – Pri Jožovcu** v Begunjah na Gorenjskem.

Soorganizacijo 4. Dobrodelnega plesa je prevzela Zveza lovskih družin Gorenjske, ki si prizadeva, da bo prireditve ponovno uspela. Za plesne ritme bo poskrbel popularni **ansambel Veseli svatje**.

Tudi tokrat bo dogodek namenjen zbiranju sredstev za solidarnostni **Zeleni sklad LZS**, s katerim zagotavljamo solidarnostno pomoč našim lovkom in lovcem oziroma njihovim svojem v izrednih življenjskih razmerah. To dejstvo je lahko v ponos vsem umetnikom, ki so in še bodo prispevali svoja dela za uspešno dražbo, številnim darovalcem, ki so nas in nas še bodo podprli, organizatorjem prireditve in ne nazadnje vsem dosedanjim in prihodnjim udeležencem dobrodelnih plesov LZS.

Podrobnosti o prijavi in možnosti darovanja najdete na spletni strani LZS.

Veselimo se vaše družbe!

oceno 4/I, mati pa 5/II, oba pa sta lovska zelo uporabna. Tel.: 031/613-302.

Drugo

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogova – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. www.rajgelj.si Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **krmilnice in valilnice za ptice duplarice** (več vrst) ter **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam odrasle fazane in mlakarice za lov ter za šolanje psov. Tel.: 041/717-464.

Prodajam novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovskih kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoaparati, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V

maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet od 250 do 1600 metrov. Ugodno in s triletnim jamstvom. Tel.: 041/353-319.

Prodajam lovsko kroja (obleki), zelene barve, moško in žensko (vsaka 75 €) Tel.: 031/014-448.

Z divjimi prašiči zelo bogata LD na Dolenjskem nudi posameznikom **možnost nakupa lovne dovolilnice za zimsko sezono 2017/18**. Mogoči so tudi **skupinski lovi za večje organizirane skupine lovcev**. Ugodno! Več informacij po tel.: 040/411-201.

Prodajam navadnega jelena šestnajsteraka in divjega prašiča; za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 041/968-016.

Prodajam navadnega jelena 2+ za nadaljnjo rejo oz. menjavo košute in mladiče damjaka za odstrel. Tel.: 041/501-428.

Prodajam navadnega jelena, nepravilnega kronskega štirinajsteraka, za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 040/717-324.

Posavska lovska družina organizira 29. 10. 2017 **skupinski**

OKTOBER					
Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide	zaide	
1. Ne	16:45	1:57	7:00	18:42	5:56 19:46
2. Po	17:18	2:59	7:02	18:40	5:57 19:44
3. To	17:49	4:04	7:03	18:38	5:58 19:42
4. Sr	18:19	5:11	7:04	18:36	6:00 19:40
5. Če	18:49	6:21	7:05	18:35	6:01 19:38
6. Pe	19:19	7:32	7:07	18:33	6:02 19:37
7. So	19:52	8:46	7:08	18:31	6:04 19:35
8. Ne	20:30	9:59	7:09	18:29	6:05 19:33
9. Po	21:12	11:12	7:11	18:27	6:06 19:31
10. To	22:01	12:22	7:12	18:25	6:08 19:29
11. Sr	22:57	13:26	7:13	18:23	6:09 19:27
12. Če	23:59	14:23	7:15	18:21	6:10 19:25
13. Pe	----	15:12	7:16	18:20	6:12 19:24
14. So	1:05	15:53	7:17	18:18	6:13 19:22
15. Ne	2:14	16:30	7:19	18:16	6:14 19:20
16. Po	3:22	17:01	7:20	18:14	6:15 19:19
17. To	4:30	17:30	7:21	18:12	6:17 19:17
18. Sr	5:36	17:57	7:23	18:11	6:18 19:15
19. Če	6:42	18:25	7:24	18:09	6:19 19:14
20. Pe	7:46	18:52	7:25	18:07	6:21 19:12
21. So	8:49	19:22	7:27	18:05	6:22 19:10
22. Ne	9:50	19:55	7:28	18:04	6:23 19:09
23. Po	10:49	20:31	7:30	18:02	6:25 19:07
24. To	11:44	21:11	7:31	18:00	6:26 19:06
25. Sr	12:36	21:57	7:32	17:59	6:27 19:04
26. Če	13:22	22:48	7:34	17:57	6:28 19:03
27. Pe	14:05	23:43	7:35	17:55	6:30 19:01
28. So	14:43	----	7:37	17:54	6:31 19:00
29. Ne	14:16	0:42	6:38	16:52	5:32 17:58
30. Po	14:48	0:44	6:40	16:51	5:34 17:57
31. To	15:17	1:50	6:41	16:49	5:35 17:56

lov na divje prašiče. Zajtrk, kosilo. Organizacija lova, 70 €. Prijave sprejemamo do 25. 10. 2017. Tel.: 041/763-789.

Prodajam starejše muflone in navadnega jelena - dvaindvajseteraka. Cena ugodna. Tel.: 051/666-916.

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE
Vzrejni komisiji za brak-jazbečarje in goniče
organizirata

VZREJNI PREGLED BRAK-JAZBEČARJEV IN GONIČEV.

Pregleda psov bosta v soboto, **4. 11. 2017**, ob 8. uri pred domom LD Lukovica v Lukovici pri Domžalah.

Na vzrejnem pregledu mora vodnik predložiti: rodovnik psa, obojestransko barvno fotokopijo rodovnika in zdravstveno knjižico psa, iz katere je razvidno, da je pes cepljen proti steklini.

Pogoj za pridobitev vzrejnega dovoljenja sta opravljena telesna ocena psa (odlično, prav dobro) in opravljen PNZ.

VK za brak-jazbečarje
Janez Nahtigal

VK goničev
Slavko Žlebnik

Lovska zveza Slovenije

Lovska družina Loka pri Zidanem Mostu v sodelovanju s Komisijo za lovsko kinologijo LZS prireja

SREČANJE VODNIKOV PSOV KRVOSEDCEV SLOVENIJE.

Srečanje bo v **nedeljo, 22. 10. 2017**. Zbor bo pred lovskim domom LD Loka pri Zidanem Mostu.

Program srečanja:
– zbor ob 8. uri, zajtrk, nato skupinski lov
– ob 12. uri kosilo in obravnava teme *Zakonske obveznosti ter odgovornost vodnika krvosedca*.

Prispevek za organizacijo lova in pogostitev je 20 evrov.

Prijave in informacije: **Jani Krivec, tel: 041/763-789** (do 18. 10. 2017)

Vabljeni!

VABILO na brezplačno šolo športnega streljanja trap

Vse ljubitelje in zanesenjake v streljanju s puško šibrenico želimo povabiti na **brezplačno šolo športnega streljanja** v olimpijski disciplini **TRAP**.

Vabimo vse željne znanja, posebno **mladenke in mladeniče** (najraje v starosti manj od 30 pomladi), ki so se v prihodnje pripravljati ukvarjati s tem športom.

Udeležence z voljo in ustreznim potencialom bomo povabili v članstvo strelskih društev, **Strelska zveza Slovenije** bo pomagala pri njihovem nadaljnjem razvoju.

Šola streljanja bo v **soboto, 7. 10. 2017**. Organizirali jo bomo na štirih streliščih, glede na število prijav.

Interesentom bomo omogočili strelivo, tarče in topel obrok ter nekaj pušk za tiste, ki še nimajo svojih.

Tovarišice in tovariši lovci – prosimo vas, da z vabilom seznanite tudi vaše zainteresirane sorodnike, prijatelje in znance.

Prijave pošljite TAKOJ na e-naslov: savo.strmole@amis.net.

Prisrčno vabljeni!

Vzrejna komisija KZS za šarivce in vodne pse

sporoča, da bo

VZREJNI PREGLED NEMŠKIH PREPELIČARJEV in VSEH PASEM VODNIH PSOV

11. 11. 2017 z začetkom ob 9. uri pred lovskim domom LD Žalec na Rinki, Gotovlje 177.

Pogoji za nemške prepeličarje: Psi morajo biti telesno ocenjeni in imeti že opravljeno vzrejno preizkušnjo ter na dan vzrejnega pregleda stari najmanj 14 mesecev.

Pogoji za vodne pse: Psi morajo biti na dan vzrejnega pregleda stari najmanj 14 mesecev, že telesno ocenjeni in imeti opravljeno slikanje na displazijo kolkov pri pooblaščenih veterinarski organizaciji (spisek je objavljen na portalu KZS). Za pasmo lagotto romagnolo je potrebno, da imajo psi opravljen genetski test glede bolezni LSD – bolezen encimskega shranjevanja v lizosomih – in JE – mladostna (juvenilna) epilepsija. Psi, ki še niso telesno ocenjeni, bodo lahko ocenjeni pred vzrejnem pregledom.

Vse pasme psov morajo imeti opravljen tudi DNK-profil o identiteti psa pri akreditiranem laboratoriju s standardom ISAG. V Sloveniji je pogodbeni izvajalec EVG, molekularna diagnostika, d.o.o., Taborska cesta 8, Maribor. Odvzem krvi za vse genetske teste lahko opravljajo vse pristojne veterinarske organizacije z licenco Veterinarske zbornice Slovenije na podlagi naročila na obrazcu KZS – spisek je objavljen na portalu KZS.

Na vzrejni pregled morajo vodniki prinesiti tudi originalni rodovnik in obojestransko fotokopijo tega dokumenta ter original in fotokopijo certifikata profila DNK o identiteti psa. Za vodne pse pa je treba poleg omenjenega prinesiti še originalni izvid in fotokopijo o stopnji displazije kolkov, ki ga je izdala pooblaščen veterinarska komisija, ter originalni izvid in fotokopijo o opravljenem genetskem testu glede bolezni LSD in JE.

Prijave za nemške prepeličarje sprejema: Anton Selinšek, tel.: (02) 80-36-789, za vodne pse pa Jože Rus, (01) 36-66-053, e-pošta: joze.rus3@siol.net.

Vabljeni!

D.O.G. TRACKS

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

Na lov z agencijo Pasat z več kot 25-letno tradicijo

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška) za pavšalno ceno 80 €/dan.
>> Neomejen odstrel vseh kategorij divjih prašičev, lisic in šakalov.

Skupni lov na jelenjad in divje prašiče (Slovenija) za 100 €/dan.

5-dnevni lov in odstrel medveda v zlati medalji (Hrvaška) za 4.990 €.
Lov na malo divjad (Romunija - Arad): odstrel zajca 35 €, fazana 15 €, ali v Sloveniji (Stajerska) 60 € za uplen zajca in 15 € za fazana.

Jelen v medalji (Slovenija, Hrvaška, Madžarska) že od 1.780 € dalje.
Odstrel muflona v pavšalu (Hrvaška) 1.990 €, damjaka 1.600 €.

5-dnevni lov (Južna Afrika) in odstrel bivola za 8.900 €.
Lov in odstrel risa (Estonija) za 5.990 € ali (Rusija) za 4.990 €.
7 dni lova in odstrel ovna Marco Polo (Kirgizija) za 19.900 €.
Lov in uplen belega medveda (Kanada) za 35.000 USD.

Dolenjska cesta 11, Ljubljana
01 428 37 40 > 041 728 143
pasat.si > info@pasat.si

Pasat

FOX BULLETS
-Ammunition-

LOVSKO STRELIVO S KROGLAMI
FOX CLASSIC HUNTER

www.foxbullets.eu // info@foxbullets.eu // 040-204-230

KROJASTVO

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi roka-
vi), telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

ROŽMAN

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 198,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Pinewood
OUTDOOR COLLECTION

MAJSTROVA

www.avantura.info
Avantura Trade d.o.o.
Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70
info@avantura.info

Termovelur
Pinewood Ontario

Obojestranska maskirna jakna
Pinewood New Michigan

Lovske jakne
Pinewood
Ščitijo pred vetrom in vodo

STEYR MÄNNLICHER, RGA, Sabetti, Beretta, **VILDIZ**, ALFA, RUGER

TRAP SPZ M
brez ejektorjev
12/76

VILDIZ
ŠILAH SANATI
CENA: 659,00 €

MAJICA POLO
ZELENA
na žepu
lovske
vazeenje
CENA: 18,90 €

KAPA ŠELO
LOVSKO VEZENJE
CENA: 6,90 €

PIŠČALKA ZA
BRNJAKA
CENA: 23,00 €

MEDO šport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOSPORT GROSJULJE, Cesta Trnovca Kravja 2, 1290
GROSJULJE, tel: 017 787 37 00, fax: 017 787 37 02
e-mail: medosport@tiscali.si

MEDOSPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdih 24, 8340 ČRNO MELJ,
tel: 017 809 24 70 e-mail: medosport@tiscali.si

www.medo-sport.si

TERMO ŠKORNJI

NAREJENI V EU!
DO -50 °C

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolen. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava tkanjine:
OVČJA VOLNA, EVA MATERIAL, Z MEKURČKI
FILC
TOPLOTNO IZOLACIJSKA FOLIJA

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNIJEV SE NIŠTE IMELI!

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

Lovišča s posebnim namenom
na KOČEVSKEM
organiziramo

SKUPINSKE IN POSAMIČNE LOVE V NOVEMBRU IN DECEMBRU 2017.

Skladno s tradicijo lova na Kočevskem tudi v letošnjem novembru
in decembru organiziramo skupinske in posamične love v loviščih
LPN na Kočevskem.

Za podrobnejše informacije in rezervacije nas pokličite in
z veseljem se bomo potrudili izpolniti vaše želje in pričakovanja.

Informacije:

Marko VILFAN, vodja LPN na Kočevskem

M: 031/687-718

T: 01/895-14-51

E: lpn.medved@zgs.si

Škornji TIGAR Alaska 41,90 €

Škornji TIGAR Canada 40,40 €

Škornji TIGAR One 36,50 €

Različni modeli škornjev TIGAR

www.avantura.info Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

STOL WALKSTOOL

- zelo kakovosten večnamenski stol
(za ribolov, lov, fotografiranje,
pohodništvo,...)

- sedenje na dveh različnih višinah

- ergonomsko oblikovan sedež

- nosilnost stola 200 kg

- možnost nošenja za pasom
zraven priložena praktična torba,
ki se lahko nosi čez ramo

- izdelan na Švedskem

CENA 89,00 €

-20%

NOVA CENA 71,20 €

www.medo-sport.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 5290
GROSUPLJE, tel: 01/787 37 08, fax: 01/787 37 02
e-mail: medosport@biros.si

MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Urduhah 2A, 8340
ČRNOMELJ, tel: 07/306 24 70 e-mail: medosport@biros.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brodičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

**NIKON Prostaff5
8x42**
Akcijska cena:
199,00 €

**NIKON Prostaff
3-9x40 NP**
Akcijska cena:
190,00 €
Cene veljajo do
razprodaje zaloge

Nikon

**Servis dvogledov
in strelnih
daljnogledov!**

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za
hitro streljanje in za streljanje v
razmerah slabše vidljivosti.

RD 30H
Cena: 95,00 EUR

RD 25H
Cena: 85,00 EUR

Optična plika II. generacije
Cena: 120,00 EUR

RD 30
Cena: 95,00 EUR

Mikrodot
Cena: 180,00 EUR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- Oblačila: Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Opravljamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@siol.net

www.guns-spendal.si

Gun 5

Optima 5

Select 8

Safari 8

Montana 10

Gun Box

Trezor Strong

Model	Št. art.	Zunanje mere mm VxŠxG			Št. pušk	Teža	Cena - EUR	Akcija - EUR
GUN 5	T04269	1500	370	260	5	16 kg	158,60	126,88
OPTIMA 5	T05567	1450	300	335	5	65 kg	445,09	356,07
SELECT 8	T05566	1600	400	320	8	80 kg	579,50	463,60
SAFARI 8 <i>ognjeodporno polnilo</i>	T03294	1500	540	405	8	116 kg	823,50	658,80
MONTANA 10	T05983	1500	800	400	10	100 kg	973,56	778,85
GUN BOX	T04828	300	240	90		2	32,16	25,73
TREZOR STRONG	T06089	520	420	380	5 pištol	30	463,60	370,88

Cene so z DDV, FCO Maribor.

blagajne-trezorji.si

tel.: 02-421-32-00

info@prosigmaplus.si

Helia 1-5 x 24i

Helia 2-10 x 50i

Helia 2,4-12 x 56i

Popolnost,
ki jo opazite!

Nova Helia prepiča z brezkompromisno osredotočenostjo k bistvu in izpolnjuje našo jasno in iskreno obljubo kakovosti: Popolnost, ki jo opazite!

Dostopno od zdaj naprej

kahles.at

SLOVARMS

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

Verney-Carron

TITAN 6

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

Blaser

SAUER

STRASSER

GRS

Aimpoint

SWAROVSKI
OPTIK

Vixen

GunCoating®

Tehnološko napredno keramično mazivo

- ✓ Brez vonja in barve, ne pušča ostankov in ne masti.
- ✓ Zelo primeren za vse vrste strelnega orožja in nožev.
- ✓ Zaradi suhe površine se na orožje ne lepi prah.
- ✓ Dolgotrajni efekt z visoko protikorozivno zaščito.
- ✓ Za zaščito zadostuje majhna količina – zelo ekonomično.
- ✓ Odporen na vodo, znoj in kri.

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, TITAN, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, SAUER.

Na prodaj v vseh boljše založenih lovskih trgovinah.

STEINER
GERMANY

ShooterKing®

STEYR
MANNLICHER

TIKKA

ZEISS

DOCTER

ISSC
AUSTRIA

REX zero 1

ATN

FLIR

ARMASIGHT

Bering
OPTICS

PULSAR

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE

HAWKE

DOSEŽENA VIZIJA

ENDURANCE 30 1-4X24

LR DOT Reficle
395,10€

ODLIČNA IZBIRA ZA HITRE STRELE V POGONU.
10 let garancije!